Bácsalmás Város
Polgármesterétől

…/2026. KT-ülés

Véleményező bizottság:
Humánpolitikai Bizottság
Jogi és Ügyrendi Bizottság
Pénzügyi és Fejlesztési Bizottság
Tárgyalás módja:
Nyílt ülés
Döntéshozatal módja:
Egyszerű többség

Témafelelős: Horváth Erika
Melléklet: 2 db

……. sz. előterjesztés

Bácsalmás Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2026. november 24-i soros ülésére

a Helyi esélyegyenlőségi program felülvizsgálata, és az új, 2026–2030 közötti időszakra szóló program, valamint annak részét képező intézkedési terv elfogadása tárgyában

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, (Ebktv.) és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40 § (1) bekezdés 28. pontja alapján kibocsátott 2021. július 1-től hatályos a Belügyminisztérium által elkészített „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentummal összhangban Bácsalmás Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjában (HEP) rögzíti az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében szükséges feladatait.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 31. §-a rendelkezik a helyi esélyegyenlőségi programokról. A törvény 31. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el, amelyet a 31. § (4) bekezdése értelmében kétévente át kell tekinteni és szükség esetén felül kell vizsgálni. Utóbbi bekezdés szó szerint:
„(4) A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján, szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.”

Ennek megfelelően elkészült a Bácsalmási Helyi Esélyegyenlőségi program felülvizsgálata, melynek keretében a helyzetelemzésben bemutatott jellemzőkben történt változások mindenképpen szükségessé tették az intézkedések felülvizsgálatát is.
Indokoltsága: a 2028-2034 uniós ciklus keretében megjelenő pályázati felhívásra beadott pályázatok esetében nem elegendő a HEP megléte. Be kell mutatni a HEP-ben tervezett intézkedések és a pályázat útján elérendő fejlesztési cél közötti összhangot, tehát azt, hogy a pályázati támogatással elérendő cél olyan probléma megoldásához járul hozzá, vagy olyan

problémát old meg, amely a HEP helyzetelemzésben is szerepel, és amelynek megoldására intézkedést terveztek. A helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
A települési önkormányzat az államháztartás alrendszereiből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó, egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha a törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos helyi esélyegyenlőségi programmal rendelkezik.

A rendelkezések alapján az intézkedési tervben esélyegyenlőségi területenként kell bemutatni az intézkedéseket, azok elvárt eredményeit, fenntarthatóságát, és a végrehajtáshoz szükséges erőforrásokat, valamint a végrehajtás ütemezését és felelősét.
A helyi esélyegyenlőségi programot a települési önkormányzatnak a helyben szokásos módon közzé kell tennie.

A rendelkezésekben foglaltaknak megfelelően megtörtént a felülvizsgálata Bácsalmás Város Önkormányzata helyi esélyegyenlőségi programjának és annak részét képező intézkedési tervnek.

A helyi esélyegyenlőségi program tervezetét véleményezésre megküldtük a településen működő nemzetiségi önkormányzatoknak. A nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei az alábbi határozataikkal a programban foglaltakkal egyetértettek:

- a Bácsalmási Horvát Önkormányzat Képviselő-testülete a 38/2026. (XI. 5.) BHÖh határozatával,
- a Bácsalmási Német Önkormányzat Képviselő-testülete az 54/2026. (XI. 6.) BNÖh határozatával,
- a Bácsalmási Roma Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete a 35/2026. (XI. 5.) BRNÖh határozatával.

A jelen előterjesztés mellékletét képező helyi esélyegyenlőségi program, valamint annak részét képező intézkedési terv elfogadását kérjük.

Tisztelt Képviselő-testület!

Fentiek alapján kérem a tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést szíveskedjenek megvitatni és az alábbi határozati javaslatot egyszerű többséggel [Mötv. 47. § (2) bekezdés alapján] elfogadni.

Határozati javaslat:

Tárgy: Helyi esélyegyenlőségi program felülvizsgálata és az új, 2026–2030 közötti időszakra szóló program és annak részét képező intézkedési terv elfogadása

1. Bácsalmás Város Önkormányzatának Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) az előterjesztés mellékletét képező Bácsalmás Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programját és annak intézkedési terv mellékletét elfogadja.

2. A Képviselő-testület megállapítja, hogy a Bácsalmási Horvát Önkormányzat Képviselő-testülete a 38/2026. (XI. 5.) BHÖh határozatával, a Bácsalmási Német Önkormányzat Képviselő-testülete az 54/2026. (XI. 6.) BNÖh határozatával, valamint a Bácsalmási Roma Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete a 35/2026. (XI. 5.) BRNÖh határozatával a helyi esélyegyenlőségi programban foglaltakkal egyetértett. A Képviselő-testület a

Bácsalmási Roma Nemzetiségi Önkormányzat által megfogalmazott észrevételeket és javaslatokat a program végrehajtása és felülvizsgálata során figyelembe veszi.

3. A Képviselő-testület felhatalmazza Németh Balázs polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: azonnal
Felelős: Németh Balázs polgármester

Operatív felelős: Horváth Erika pályázati referens

A határozatról értesül:
- kivonattal: 1. Németh Balázs polgármester
2. dr. Párczen Zoltán jegyző
3. Szakola Zoltán szociális és hatósági osztályvezető
4. Petrekanics Valéria Mária, a Bácsalmási Horvát Önkorm. elnöke
5. Bittner-Ódor Anna, a Bácsalmási Német Önkormányzat elnöke
6. Jakab István, a Bácsalmási Roma Nemzetiségi Önkorm. elnöke
7. Horváth Erika pályázati referens

Bácsalmás, 2026. november 11.

Németh Balázs
polgármester

Bácsalmás Város Önkormányzata

Helyi Esélyegyenlőségi Program

(HEP)

2026–2030

Tartalomjegyzék

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 4
Bevezetés 4
A település bemutatása 4
Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai 14
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 18
1. Jogszabályi háttér bemutatása 18
1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása 18
2. Stratégiai környezet bemutatása 20
2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása 33
2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása 34
2.4. Magyarországon működő országos érdekvédelmi szervezeteket, megadva székhelyüket, e-mail címüket és telefonszámukat: 36
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 39
3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció 41
3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások 61
3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció 65
3.5. Telepek, szegregátumok helyzete 77
3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés 81
3.7. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása 104
3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal 113
3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása. 114
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 118
4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek 118
4.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége 123
4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése 124
4.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége 139
4.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása. 151
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 153
5.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége 154
5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.) 160

5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe 161
5.4. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak 163
5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona) 165
5.6. A nők szerepe a helyi közéletben 166
5.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések 168
5.8. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása. 170
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 172
6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.) 177
6.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen 193
6.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása. 195
7. A fogyatékos személyek helyzete, esélyegyenlősége 197
7.1. A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái 198
7.2. Fogyatékos személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei 207
7.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés 209
7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen 217
7.5. A fogyatékossággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések 218
7.6. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása 219
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 221
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 226
10. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 228
10.1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése 231
10.3. Megvalósítás 232
10.3.1. A megvalósítás előkészítése 232
10.3.2. A megvalósítás folyamata 232
10.3.3. Monitoring és visszacsatolás 236
10.3.4. Nyilvánosság 236
10.3.5. Kötelezettségek és felelősség 236
10.3.6. Érvényesülés, módosítás 238
10.4. Elfogadás módja és dátuma 238

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel (Ebktv.), a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés 28. pontja alapján kiadott, 2021. július 1-től hatályos, a Belügyminisztérium által készített „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" című dokumentummal,…… Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjában (HEP) rögzíti az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében szükséges helyi feladatokat és intézkedéseket.

Az önkormányzat az Ebktv. 31. § (2) bekezdése alapján a HEP-et összehangolja az esélyegyenlőséget érintő más önkormányzati dokumentumokkal, továbbá a program elkészítése és felülvizsgálata során bevonja a helyi partnereket, különösen a köznevelési intézmények állami és nem állami fenntartóit, valamint más releváns intézményeket és szervezeteket.

A település bemutatása

Bácsalmás a Dél-alföldi régióban, Bács-Kiskun megye déli részén, a Duna–Tisza közén, a bácskai löszös hátság területén helyezkedik el. Földrajzi fekvését a Baja–Szeged–Szabadka közötti térséghez való kapcsolódás és a magyar–szerb országhatár közelsége határozza meg.

A város a Bácsalmási járás székhelye. A járáshoz Bácsalmáson kívül Bácsbokod, Bácsborsód, Bácsszőlős, Csikéria, Katymár, Kunbaja, Madaras, Mátételke és Tataháza tartozik. Bácsalmás központi szerepe a közigazgatási ügyintézésben és a térség lakosságát kiszolgáló intézményi feladatok ellátásában is megjelenik. A Bácsalmási Járási Hivatal illetékességi területe e tíz településre terjed ki.

A Bácsalmási járás a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján komplex programmal fejlesztendő járás. A besorolás a társadalmi és

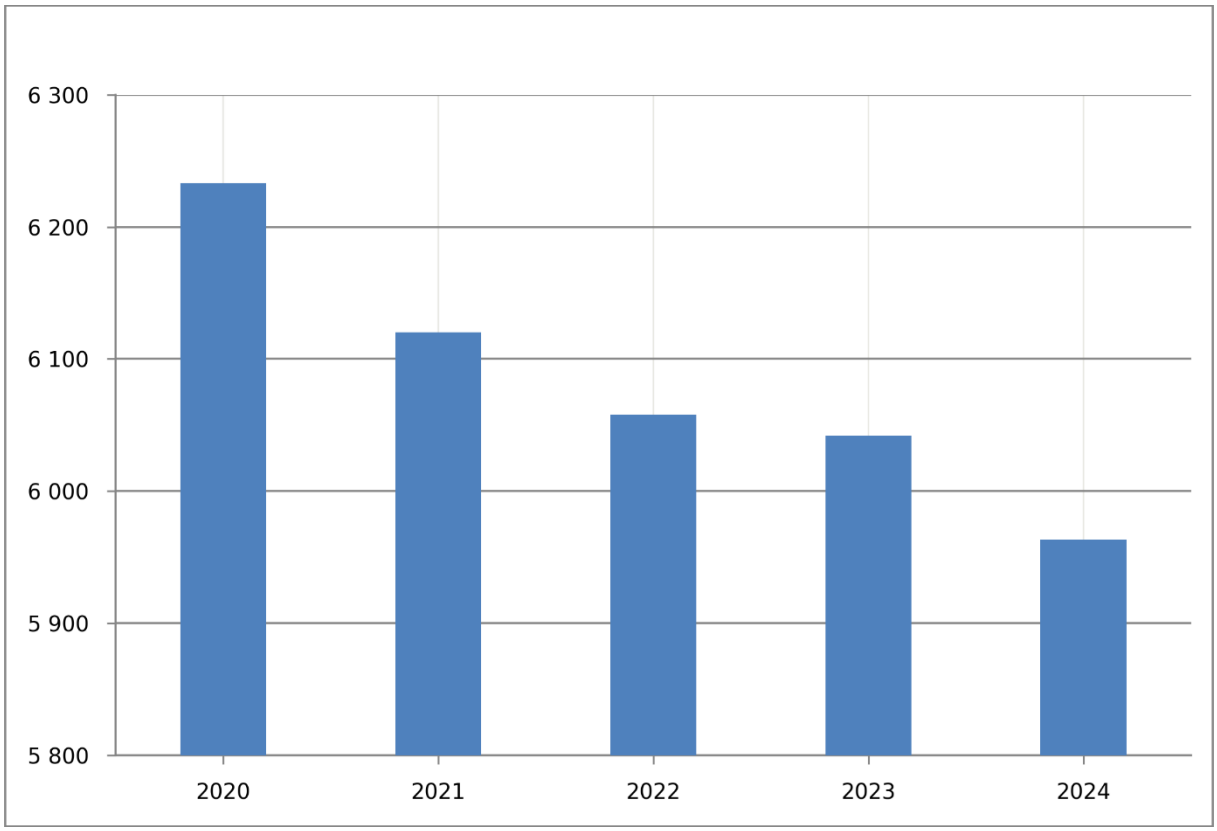
demográfiai helyzetet, a lakás- és életkörülményeket, a helyi gazdaságot és munkaerőpiacot, valamint az infrastruktúrát és környezetet együttesen értékelő mutatórendszeren alapul. Ez a térségi háttér különösen fontossá teszi az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítését a helyi szolgáltatások és fejlesztések tervezése során.

Bácsalmás térségi szerepe történetileg kialakult közigazgatási, oktatási, egészségügyi, szociális, kereskedelmi és közlekedési kapcsolatokra épül. A településen elérhető középfokú oktatás, járóbeteg-szakellátás és szociális szolgáltatások nemcsak a város, hanem a környező települések lakossága számára is jelentőséggel bírnak. A térségi szerepkör miatt a szolgáltatások értékelésekor külön figyelmet kell fordítani a bácsalmási lakosság szükségleteire és a más településekről érkező igénybevevőkre.

A közigazgatási ügyintézés helyi kereteit a járási hivatal és a kormányablak biztosítja; Bácsalmáson hatósági és gyámügyi, valamint földhivatali ügyfélszolgálat is elérhető. Az egyes ügytípusok intézése ugyanakkor eltérő hatáskörű és illetékességű szervekhez kapcsolódhat, ezért az intézmények helyi jelenléte nem jelenti valamennyi hatósági feladat helyben történő ellátását.

A város intézményi kapcsolatrendszerében Baja is fontos szerepet tölt be, különösen a helyben nem elérhető magasabb szintű szolgáltatások igénybevételekor. Az esélyegyenlőségi helyzetelemzésben ezért a szolgáltatások megléte mellett azok tényleges elérhetőségét is vizsgálni szükséges. Kiemelt szempont a gyermekek, az idősek, a fogyatékossággal élők, az alacsony jövedelmű háztartások és a külterületen élők közlekedési, fizikai és információs hozzáférése.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	**Fő** (TS 001)	**Változás**
2020	6233	bázis év
2021	6120	98,19
2022	6058	98,99
2023	6042	99,74
2024	5963	98,69
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR		

A lakónépesség alakulása

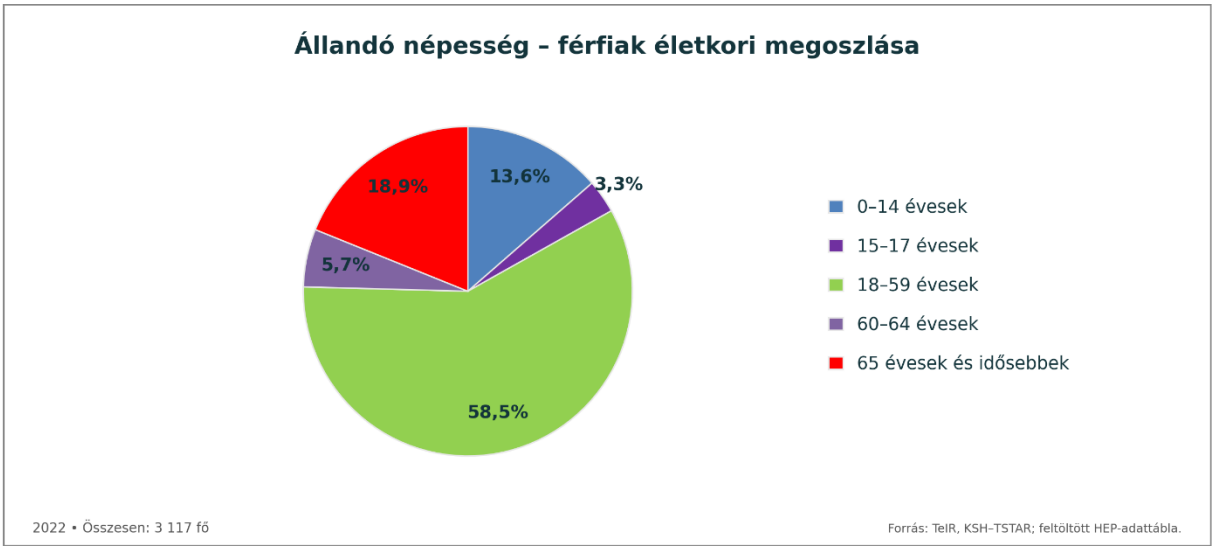
Bácsalmás lakónépessége 2020 és 2024 között minden évben csökkent. A 2020. évi 6233 főről 2024-re 5963 főre mérséklődött, vagyis öt év alatt 270 fővel, mintegy 4,3%-kal lett kevesebb. A csökkenés üteme nem volt egyenletes: 2021-ben 113, 2022-ben 62, 2023-ban 16, 2024-ben pedig 79 fővel csökkent a lakónépesség az előző évhez képest. A mérséklődés 2023-ban lassult, majd 2024-ben ismét felgyorsult.

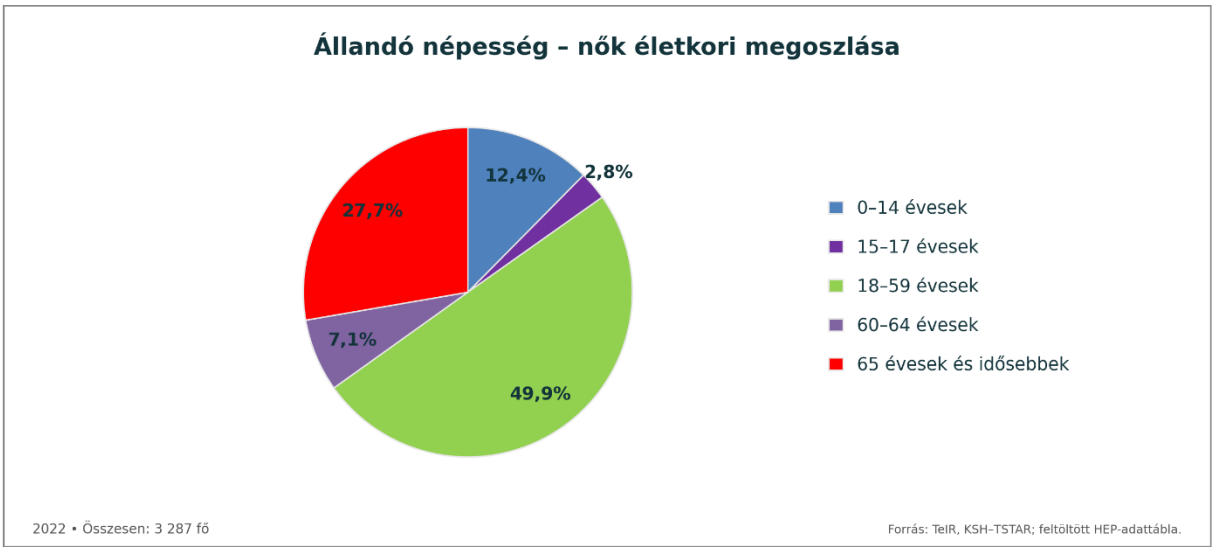
Az adatsor tartós népességfogyást jelez, de önmagában nem mutatja meg annak okait. A változás értékeléséhez a természetes népmozgalmi és vándorlási adatokat, valamint a korösszetétel alakulását is együtt kell vizsgálni.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2022)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	3117	3287	6404	48,67%	51,33%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			172	2,69%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	424	408	832	6,62%	6,37%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	102	92	194	1,59%	1,44%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1825	1641	3466	28,50%	25,62%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	177	235	412	2,76%	3,67%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	589	911	1500	9,20%	14,23%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR					

A 2022-es állandó népesség 6404 fő, ebből 3117 férfi és 3287 nő; a nők aránya 51,33%. A 0–14 évesek száma 832 fő, a népesség 12,99%-a, míg a 65 éves és idősebb korcsoport 1500 főt, 23,42%-ot képvisel. A 15–17 évesekkel együtt a kiskorúak száma 1026 fő, arányuk 16,02%. A 18–59 évesek 3466 fős csoportja a népesség 54,12%-át teszi ki.

Az idős korcsoportban 911 nő és 589 férfi él; a nők aránya itt 60,73%, számottevően magasabb a teljes népességen belüli arányuknál. Ez az idősügyi szolgáltatások nemi szempontú tervezését is indokolja, de önmagában nem mutatja meg az egyedül élők számát. Az állandó népesség és a lakónépesség eltérő statisztikai fogalom, ezért különböző értékeik nem tekinthetők adatellentmondásnak.

Az állandó népesség nemek és korcsoportok szerinti megoszlása

Bácsalmás állandó népessége 2022-ben 6404 fő volt, ebből 3117 férfi és 3287 nő. A férfiak a lakosság 48,67%-át, a nők 51,33%-át alkották. A két nem korösszetételében jelentős különbség

figyelhető meg: a férfiak körében a 18–59 évesek, a nőknél az idősebb korcsoportok képviselnek nagyobb arányt.

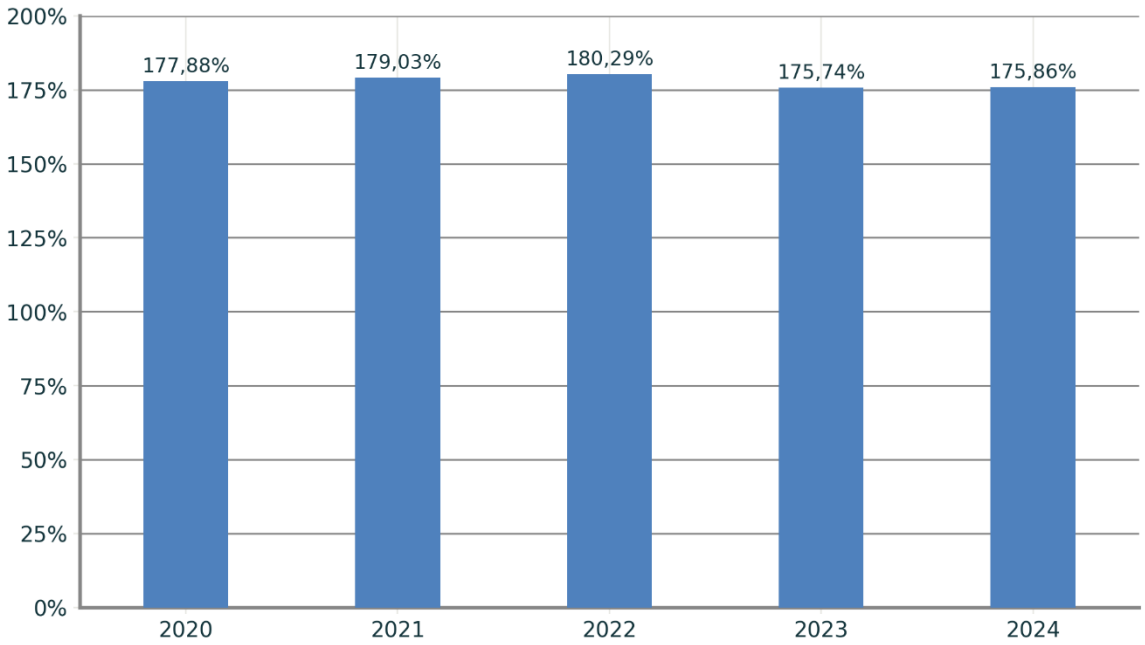
A férfiak legnépesebb korcsoportját a 18–59 évesek alkották, 1825 fővel, ami a férfinépesség 58,55%-a. A 0–14 évesek aránya 13,60%, a 15–17 éveseké 3,27%, a 60–64 éveseké 5,68%, a 65 éves és idősebb férfiaké pedig 18,90% volt. A férfiak között tehát közel minden ötödik lakos tartozott a legidősebb vizsgált korcsoportba.

A nők körében ugyancsak a 18–59 évesek jelentették a legnagyobb csoportot, 1641 fővel és 49,92%-os részaránnyal. A 0–14 évesek a női népesség 12,41%-át, a 15–17 évesek 2,80%-át, a 60–64 évesek 7,15%-át tették ki. A 65 éves és idősebb nők száma 911 fő volt, ami 27,72%-os arányt jelent: a női népesség több mint egynegyede ebbe a korcsoportba tartozott.

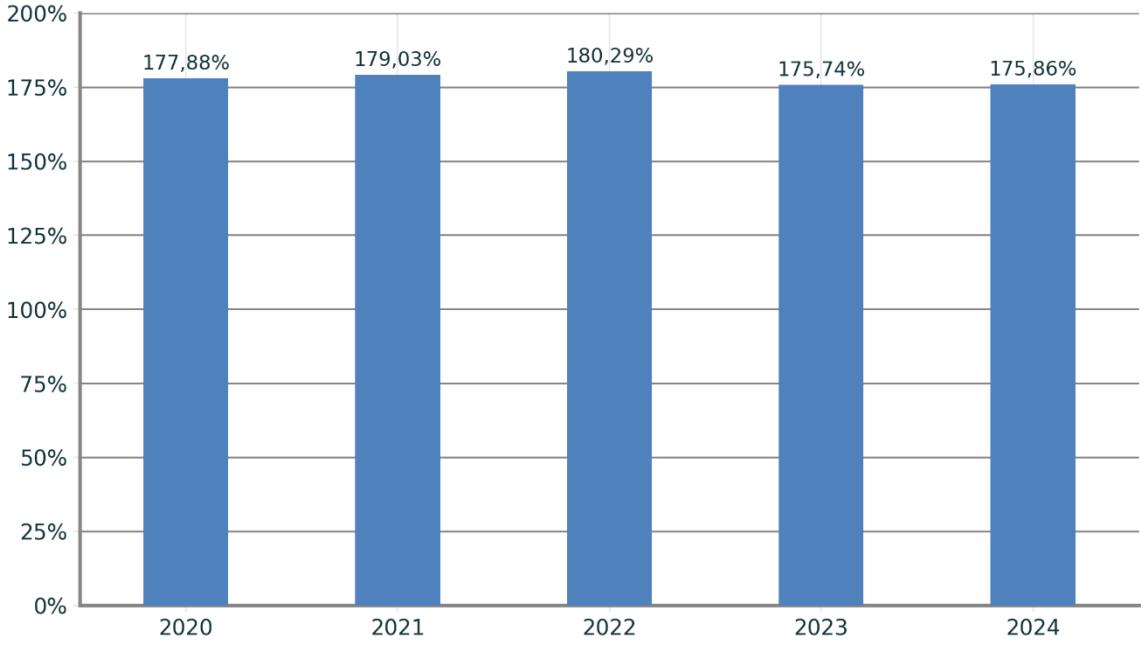
A legmarkánsabb eltérés az időskorúak arányában mutatkozik. A 65 éves és idősebb korcsoport részaránya a nőknél 8,82 százalékponttal magasabb, mint a férfiaknál; ebben a korcsoportban 322 fővel több nő élt. A gyermek- és fiatalkorúak együttes aránya ugyanakkor a férfiaknál magasabb. A diagramok tehát a női népesség idősebb korösszetételét mutatják, de egyetlen év adatai alapján az öregedés időbeli üteme vagy a különbségek oka nem állapítható meg.

A helyi esélyegyenlőségi tervezésben indokolt figyelembe venni az idősebb nők nagyobb népességi súlyát, különösen az egészségügyi és szociális szolgáltatások, a közlekedési hozzáférés és a közösségi részvétel vizsgálatakor. A korösszetétel önmagában azonban nem mutatja meg az egyedül élők, az alacsony jövedelműek vagy a gondozásra szorulók számát; ezek megítéléséhez további helyi adatok szükségesek.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2019	n.a.*	n.a.*	-
2020	1512	850	177,88%
2021	1520	849	179,03%
2022	1500	832	180,29%
2023	1485	845	175,74%
2024	1486	845	175,86%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR			

Forrás: TeIR, KSH–TSTAR; a megadott HEP-adattábla alapján.
2019-re nincs értékelhető adat.

Forrás: TeIR, KSH–TSTAR; a megadott HEP-adattábla alapján.
2019-re nincs értékelhető adat.

Az öregedési index alakulása

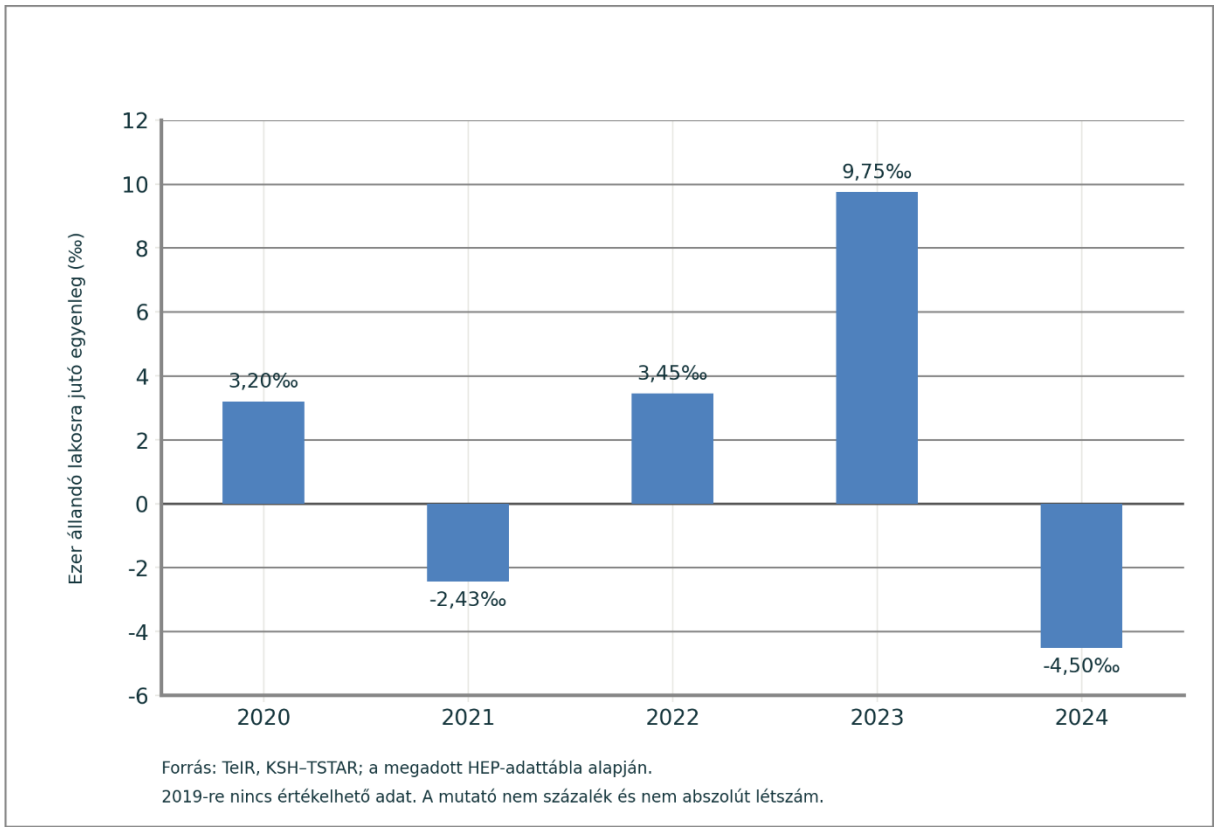
A diagram Bácsalmás idős és gyermekkorú népességének egymáshoz viszonyított arányát mutatja be 2020 és 2024 között. Az öregedési index azt fejezi ki, hogy száz 0–14 éves gyermekre hány 65 éves és idősebb lakos jut. A mutató valamennyi vizsgált évben jelentősen meghaladta a 100%-ot, vagyis az idősek száma tartósan magasabb volt a gyermekkorúakénál.

Az index a 2020. évi 177,88%-ról 2022-re 180,29%-ra emelkedett, ekkor érte el az időszak legmagasabb értékét. Ez azt jelenti, hogy száz gyermekkorú lakosra megközelítőleg 180 idős lakos jutott. A mutató 2023-ban 175,74%-ra mérséklődött, majd 2024-ben 175,86%-kal lényegében az előző évi szinten maradt. Az adatsor tehát nem folyamatos emelkedést, hanem tartósan idősödött korösszetételt jelez.

A 2020 és 2024 közötti mérséklődés nem a gyermeknépesség gyarapodásából következett: az idősek száma 1512-ről 1486 főre, a gyermekkorúaké 850-ről 845 főre csökkent. Mivel az idősek létszáma arányaiban nagyobb mértékben fogyott, az index enyhén csökkent. Ez önmagában nem tekinthető a település népességének megfiatalodásának.

A korösszetétel alapján a helyi tervezésben továbbra is fontos szempont az idősek önálló életvitelének támogatása, a szolgáltatások elérhetősége és a közösségi kapcsolatok fenntartása. A gondozási szükségletek nagysága ugyanakkor az indexből közvetlenül nem állapítható meg; azt az egészségi állapottal és az önellátási képességgel együtt szükséges értékelni.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2019	n.a.
2020	3,2
2021	-2,43
2022	3,45
2023	9,75
2024	-4,5
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR	

A belföldi vándorlási egyenleg alakulása

Bácsalmás belföldi vándorlási egyenlege 2020 és 2024 között ingadozóan alakult. A pozitív értékek beköltözési többletet, a negatív értékek elvándorlási többletet jeleznek. A mutató ezer állandó lakosra vetített különbséget fejez ki, ezért ezrelékben értelmezendő, nem százalékos népességváltozásként.

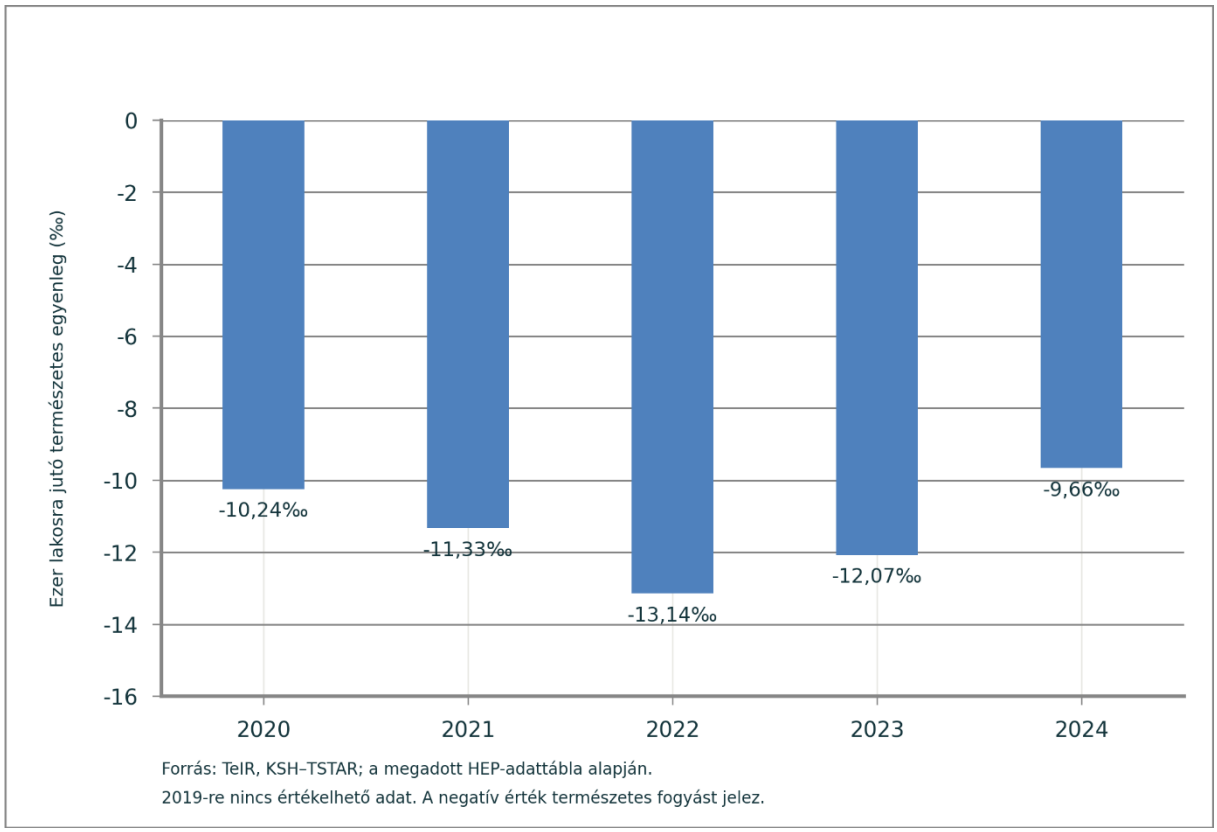
A 2020. évi +3,20‰-es vándorlási többletet 2021-ben −2,43‰-es veszteség követte. Az egyenleg 2022-ben ismét pozitívvá vált (+3,45‰), majd 2023-ban +9,75‰-kel elérte a vizsgált időszak legkedvezőbb értékét. Ez azt jelenti, hogy ebben az évben ezer állandó lakosra közel tízfős belföldi beköltözési többlet jutott. A folyamat 2024-ben kedvezőtlen irányba fordult: a −4,50‰-es egyenleg a bemutatott évek legnagyobb elvándorlási többletét jelezte. A mutató 2023-ról 2024-re 14,25 ezrelékponttal romlott.

Az adatsor alapján sem folyamatos elvándorlásról, sem tartós beköltözési többletről nem beszélhetünk. A pozitív egyenlegű évek mérsékelhették a természetes fogyás népességcsökkentő hatását, de a teljes népességváltozás értékeléséhez a születések, halálozások és további népmozgalmi összetevők adatait is figyelembe kell venni. A vándorlási egyenleg

önmagában nem mutatja meg a költözések teljes számát, az érintettek életkorát vagy a költözések okait.

A helyi esélyegyenlőségi tervezésben ezért a népességmegtartást a foglalkoztatási, lakhatási és szolgáltatási feltételekkel együtt indokolt vizsgálni. Az egyes társadalmi csoportok helyzetéről azonban a vándorlási adatsor alapján külön következtetés nem vonható le.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2019	n.a.
2020	-10,24
2021	-11,33
2022	-13,14
2023	-12,07
2024	-9,66
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR	

A természetes szaporodás, fogyás alakulása

Bácsalmáson 2020 és 2024 között minden évben természetes fogyás következett be, vagyis a halálozások száma meghaladta az élve születésekét. A mutató ezer lakosra vetítve fejezi ki a különbséget, ezért ezrelékben értelmezendő, nem százalékos népességváltozásként.

A természetes fogyás mértéke 2020-ban −10,24‰, 2021-ben −11,33‰, 2022-ben pedig −13,14‰ volt. A népesség természetes vesztesége tehát 2022-ig erősödött, és ebben az évben érte el a vizsgált időszak legkedvezőtlenebb értékét: ezer lakosra megközelítőleg 13 fős születési–halálozási veszteség jutott.

Ezt követően a folyamat mérséklődött. Az egyenleg 2023-ban −12,07‰-re, 2024-ben −9,66‰-re javult. A 2022-es mélyponthoz képest 3,48 ezrelékponttal csökkent a természetes fogyás mértéke. A 2024-es érték a bemutatott időszak legkevésbé kedvezőtlen eredménye, de továbbra is népességveszteséget jelent: a születések száma ebben az évben sem ellensúlyozta a halálozásokét.x

Az egyenlegből önmagában nem állapítható meg, hogy a változás a születések számának emelkedéséből, a halálozások csökkenéséből vagy ezek együttes alakulásából következett-e. A település teljes népességváltozását ezért a természetes népmozgalmi adatok mellett a vándorlási folyamatokkal és a korösszetétellel együtt szükséges értékelni.

A helyi esélyegyenlőségi tervezésben a tartós természetes fogyás mellett egyaránt figyelmet igényelnek a gyermekeket nevelő családok támogatási szükségletei és az idősödött korösszetételhez kapcsolódó szolgáltatási feladatok. A lakosságszám csökkenése nem jelenti automatikusan a gondozási, egészségügyi vagy szociális szükségletek arányos mérséklődését.

Helyi Esélyegyenlőségi Program céljai

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Bácsalmás Város Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja különösen a HEP részét alkotó helyzetelemzés (HEP HE) és az intézkedési terv (HEP IT)[1] által:

- diszkriminációmentességet,[2]

[1] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (1) bek.
[2] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. ab) pont.

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,[3]
- a közösségi közlekedéshez, és közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, [4]
- a szegregációmentességet, különösen a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.[5]

A Helyi Esélyegyenlőségi Programok, HEP-ek célja különösen az önkormányzási képesség terén a helyi jogalkotási folyamat eredményesebbé tétele, s ehhez kapcsolódóan a partnerség erősítése, továbbá az önkormányzat által ellátott igazgatási szolgáltatások megszervezésének finomhangolása, a társadalmi kohézió erősítése, a fejlesztési forrásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, valamint a tervezési eszköztár bővítése. A kialakult gyakorlattal ellentétben – mely gyakran öt célcsoportot említ – a cél különösen hat célcsoport, a mélyszegénységben élők, romák, a gyermekek, a nők, az idősek és az akadályozottak esélyeinek javítását célozza minden településen. Valójában számolni kell a tanyán élő, és több hátránnyal egyidejűleg érintett célcsoport tagjaival is. Összességében elmondható, hogy a védelemnek és az esélyek biztosításának a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek helyzetének javítását nagyobb intenzitással kell szolgálnia, mint másokét. A HEP-ek létrehoztnak egy egységes a minisztérium számára hasznosítható értékelési rendszert is az egyes HEP-ek összehasonlíthatósága által, különösen akkor, ha az önkormányzatok a HEP-ek tartalmi kereteit nem változtatják meg. „Annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok (tartósan rászorulók - romák, gyerekek, idősek, nők, fogyatékossággal élők) helyzetének változása és problémáik kezelése érdekében tett intézkedések országos szinten is nyomon követhetőek legyenek, a programokat a települési önkormányzatok egységes elvek mentén kell, hogy elkészítsék.”[6]

A HEP-ek alkalmat és lehetőséget teremtenek helyi együttműködések generálására, és elősegíthetik az önkormányzatok közötti megállapodások megkötését is. A HEP-ek kimondott célja a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) és más

[3] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 5 § (1) bek, e) pont.
[4] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. bb) pont.
[5] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 4 § (1) bek. b), ba), ca) pont.
[6] MAGYAR NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA (MNTFS) II. TARTÓSAN RÁSZORULÓK – SZEGÉNY CSALÁDBAN ÉLŐ GYERMEKEK –ROMÁK (2011–2020) Frissített változat. p. 119.

felzárkóztató programok érvényre juttatása statisztikai adatok és a mentorok személyes támogatása által is.[7]

A HEP helyzetelemző részének céljai:

Elsődleges cél figyelembe venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.[8] E mellett fontos a célcsoportokba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférés alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak.

A HEP IT céljai:

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza. Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.[9] További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozható meg annak az együttműködési rendszernek a felállítása, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége:

[7] MAKKOS Nándor: Nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. pp 36-40 (2022).
[8] 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (4) bek.
[9] Alaptörvény XV. cikk. (4) bek., 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet, 1 § (3-4) bek.

Az esélyegyenlőség széles körben elfogadott érték, de annak értelmezései között jelentős különbségek vannak. Az esélyteremtés konkrét társadalmi, politikai és jogi kiváltságra, érdemen alapuló elvekre, valamint a tágabb, az egyén életminőségét figyelembe vevő problémákra, egalitarizmusra, prioritásra, elégedetlenségre, utilitarizmusra és az alapvető esélyektől megfosztottak igényeire adott válaszként fogalmazható meg.

A HEP-ek nem csupán a nemzeti felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.[10]

A felzárkózás-politika helyi szintű lábaként 2013-tól kialakult a HEP-ek elkészítésének új rendszere. Célja, hogy a településeken élő, esélyteremtés szempontjából támogatásra szoruló társadalmi csoportok – különösen a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, fogyatékos személyek, nők és az idősek – helyzete és életminősége javuljon.[11]

[10] Alaptörvény XXV. cikk.
[11] MNTFS 2030. p. 166.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Magyarország az esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód és a társadalmi felzárkózás előmozdítását nemzetközi, uniós és hazai jogi kötelezettségei, valamint alkotmányos alapelvei alapján kiemelt közfeladatként kezeli. Az Alaptörvény II. cikke az emberi méltóság sérthetetlenségét rögzíti, míg a XV. cikk (4) bekezdése kimondja, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti". Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése emellett külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékossággal élőket.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének közvetlen törvényi alapját az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a továbbiakban: Ebktv., 31. §-a adja. Az Ebktv. 31. § (1) bekezdése szerint a község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el. A HEP-ben helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a nők, a mélyszegénységben élők, a romák, a fogyatékossággal élő személyek, a gyermekek és az idősek oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről. A helyzetelemzés alapján intézkedési tervben kell meghatározni azokat a beavatkozásokat, amelyek a feltárt problémák komplex kezeléséhez szükségesek.

A programalkotás során biztosítani kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, a köznevelési esélyegyenlőségi terv, a szakképzési esélyegyenlőségi terv, valamint a településfejlesztési terv antiszegregációs célkitűzéseinek összhangját. Az Ebktv. szerint a HEP időarányos megvalósulását és a helyzetelemzés alapjául szolgáló körülmények változását kétévente át kell tekinteni, és szükség esetén a programot, a helyzetelemzést vagy az intézkedési tervet módosítani kell.

A HEP elkészítésének és felülvizsgálatának részletes szabályait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet tartalmazza. A kormányrendelet alapján a helyi esélyegyenlőségi program helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll. A helyzetelemzésben meg kell határozni a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok képzettségi, lakhatási, foglalkoztatási, egészségi, szociális és területi mutatóit, valamint az adott település

esélyegyenlőtlenségi problémáit. Az intézkedési tervben meg kell jelölni az egyes beavatkozásokat, azok elvárt eredményeit, fenntarthatóságát, végrehajtási ütemezését, felelőseit és erőforrásait.

A HEP elkészítésekor figyelemmel kell lenni mindazokra a hatályos ágazati jogszabályokra, amelyek az esélyegyenlőség, a társadalmi felzárkózás, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és az egyenlő bánásmód szempontjából relevánsak. Ilyenek különösen:

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, a továbbiakban: Mötv.;
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény, a továbbiakban: Njtv.;
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, a továbbiakban: Szt.;
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény, a továbbiakban: Flt.;
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény, a továbbiakban: Eütv.;
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a továbbiakban: Gyvt.;
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, a továbbiakban: Nkt.;
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet;
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény;
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel és tanulókkal kapcsolatos helyi intézkedések tervezésekor nem a korábbi 32/2012. (X. 8.) EMMI rendeletre kell hatályos jogszabályként hivatkozni, mivel az hatályát vesztette, hanem a hatályos köznevelési jogszabályokra, az Nkt.-re, a kapcsolódó végrehajtási rendeletekre, valamint az oktatásért felelős szervek által közzétett aktuális szakmai irányelvekre és módszertani dokumentumokra.

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülése szempontjából figyelembe vehetők az egykori Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület szakmai állásfoglalásai is,

különösen az akadálymentesítési kötelezettség, az „egyéb helyzet” és a közoktatási egyenlő bánásmód kérdésében. Ezek azonban nem hatályos jogszabályok, hanem szakmai-történeti jogértelmezési segédanyagok. A jelenlegi intézményi környezetben az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos hatósági feladatokat az alapvető jogok biztosa, illetve az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalán belül működő Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatóság látja el.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésekor az önkormányzatnak a saját rendeleteit, határozatait, fejlesztési dokumentumait, szolgáltatástervezési koncepcióit, településfejlesztési és településrendezési dokumentumait, antiszegregációs célkitűzéseit, valamint a helyi szociális, gyermekjóléti, köznevelési, egészségügyi, kulturális, lakhatási és foglalkoztatási intézkedéseit is át kell tekintenie. A HEP nem lehet a hatályos helyi szabályozástól elszakított általános deklaráció; akkor tölti be rendeltetését, ha a helyi jogalkotás, a költségvetési döntések, az intézményfenntartás és a településfejlesztés tényleges irányító dokumentumává válik.

2. Stratégiai környezet bemutatása

Az esélyteremtés helyi feladatai nem önmagukban állnak, hanem nemzetközi, európai uniós és hazai stratégiai célrendszerekhez kapcsolódnak. A helyi esélyegyenlőségi program feladata ezért nem pusztán a jogszabályi kötelezettség teljesítése, hanem annak bemutatása is, hogy a települési önkormányzat miként illeszti saját intézkedéseit a szélesebb társadalmi, fenntarthatósági, területi és felzárkózási célokhoz. Az önkormányzat szempontjából ezek a stratégiai dokumentumok akkor válnak ténylegesen jelentőssé, ha a helyi helyzetelemzésben, az intézkedési tervben, a településfejlesztési döntésekben, a szolgáltatásszervezésben és a költségvetési tervezésben is megjelennek.

Nemzetközi célkitűzések

Nemzetközi szinten az esélyteremtési célok legátfogóbb keretét az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai, vagyis a Sustainable Development Goals, röviden SDG-k adják. A 2030-ig szóló célrendszer a szegénység felszámolását, az éhezés megszüntetését, az egészség és jóllét biztosítását, a minőségi oktatást, a nemek közötti egyenlőséget, a tiszta vízhez és higiéniához való hozzáférést, a megfizethető és tiszta energiát, a tisztességes munkát és gazdasági növekedést, az ipar, innováció és infrastruktúra fejlesztését, az egyenlőtlenségek csökkentését,

a fenntartható városokat és közösségeket, a felelős fogyasztást és termelést, az éghajlatváltozás elleni fellépést, a víz alatti és szárazföldi ökoszisztémák védelmét, a békés és igazságos intézményrendszert, valamint a partnerségek erősítését foglalja magában.

A helyi esélyegyenlőségi program szempontjából ezek közül különösen jelentősek a szegénység csökkentésére, az egészségre, az oktatásra, a nemek közötti egyenlőségre, a tiszta környezetre, a méltányos munkához jutásra, az egyenlőtlenségek mérséklésére, a fenntartható településekre, az erős intézményekre és a partnerségekre vonatkozó célok. A települési önkormányzatnak ezért a HEP készítésekor azt kell vizsgálnia, hogy a helyi szegénység, lakhatási hátrány, iskolai lemaradás, egészségügyi hozzáférési probléma, fogyatékossággal élő személyeket érintő akadály, nemek közötti egyenlőtlenség vagy időskori sérülékenység milyen módon kapcsolódik ezekhez a nemzetközi célkitűzésekhez. A cél nem az, hogy a HEP az ENSZ-célok ünnepélyes másolata legyen, mert abból még egyetlen gyermek sem jutott óvodai férőhelyhez, hanem az, hogy a globális célokat helyi, mérhető és felelőssel ellátott intézkedésekre fordítsa le.

Európai uniós és európai területi célkitűzések

Európai szinten az esélyteremtés és a társadalmi befogadás céljai több stratégiai keretben jelennek meg. A Területi Agenda 2030 a területi kohézió erősítését, a térségek közötti különbségek mérséklését, a fenntartható és befogadó térségi fejlődést, valamint a helyalapú szakpolitikai megközelítést hangsúlyozza. A dokumentum szerint Európa egységességének megőrzéséhez szükséges, hogy hidat képezzünk az eltérő jövedelmű, oktatási hátterű, kultúrájú, vallású és hagyományú emberek között. A Területi Agenda kiemeli a civil társadalom tagjai közötti együttműködés erősítését, a szolidaritás fokozását, a szegregáció csökkentését és a társadalmi befogadás előmozdítását. E megközelítés szerint a sokszínűség nem pusztán kezelendő nehézség, hanem a helyi jóllét és társadalmi együttműködés erőforrása is lehet.

A HEP szempontjából mindez azt jelenti, hogy az önkormányzatnak nem elég a hátrányos helyzetű csoportokat általánosan felsorolnia. Vizsgálnia kell a településen belüli területi különbségeket, a szegregált vagy leszakadó településrészeket, a közszolgáltatásokhoz való

térbeli hozzáférést, a közlekedési akadályokat, a lakhatási elkülönülést, az intézményi elérhetőséget és a közösségi részvétel tényleges lehetőségét. Az európai területi megközelítés helyi üzenete egyszerű: az esélyegyenlőség nem csak személyi kategória, hanem térbeli kérdés is. Másként fogalmazva, nem mindegy, hogy az állampolgár hol lakik, milyen messze van az óvoda, iskola, orvos, hivatal, buszmegálló, gyógyszertár, munkahely vagy közösségi tér. Ezt a HEP helyzetelemzésének konkrét települési adatokkal kell bemutatnia.

Nemzeti célkitűzések

Hazai szinten a társadalmi felzárkózáspolitika alapdokumentuma a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030. A felzárkózáspolitika első stratégiai dokumentumát a Kormány 2011-ben fogadta el a 1430/2011. (XII. 13.) Korm. határozattal, majd 2014-ben a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. elfogadására került sor az 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozattal. A jelenlegi hosszú távú stratégiai keretet a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 adja, amely a szegénység csökkentését, a roma népesség felzárkózását, a társadalmi kohézió erősítését, a gyermekek esélyeinek javítását, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés fejlesztését és a területi hátrányok mérséklését kapcsolja össze.

A stratégia végrehajtásának korábbi, 2021–2024-es intézkedési tervét a 1619/2021. (IX. 3.) Korm. határozat fogadta el. A hatályos, aktuális végrehajtási keretet jelenleg a 1219/2025. (VI. 23.) Korm. határozat adja, amely a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 végrehajtásának 2025–2027. évekre szóló kormányzati intézkedési tervét fogadta el. Ezért a HEP stratégiai környezetének bemutatásakor a 2021–2024-es intézkedési terv történeti előzményként, a 2025–2027-es intézkedési terv pedig aktuális végrehajtási dokumentumként veendő figyelembe.

A Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 fő beavatkozási területei a születés és gyermekkor; a köznevelési, szakképzési és felsőoktatási rendszer; az ifjúsági ügyek, gyermekvállalás, családalapítás és életmód; a foglalkoztatás, munkavállalás, felnőttképzés és szociális gazdaság; a területi egyenlőtlenségek, településfejlesztés, lakhatási és

energiaszegénység, környezettudatosság és környezetvédelem; a testi-lelki egészség és egészségügyi ellátás; a roma identitás, közösségépítés, szemléletformálás és jogérvényesítés; a stratégia megvalósításának intézményrendszere, hazai és Kárpát-medencei partnersége; valamint a stratégia nyomon követése és monitoringja.

Az önkormányzat számára mindebből az következik, hogy a helyi esélyegyenlőségi programot nem lehet elszigetelt dokumentumként kezelni. A HEP-nek kapcsolódnia kell a helyi szociális, gyermekjóléti, köznevelési, egészségügyi, lakhatási, foglalkoztatási, környezetvédelmi, településfejlesztési és antiszegregációs intézkedésekhez. A HEP helyzetelemzésének ki kell mutatnia, hogy a településen mely társadalmi csoportokat érintik leginkább a szegénység, az alacsony iskolai végzettség, a munkanélküliség, a lakhatási bizonytalanság, az egészségügyi hozzáférés hiánya, a közlekedési akadályok, a digitális kirekesztődés vagy az intézményi hozzáférés problémái. Az intézkedési tervnek ezekre a problémákra konkrét, felelőssel, határidővel, erőforrással és mérhető eredménnyel rendelkező beavatkozásokat kell tartalmaznia. A HEP akkor tölti be rendeltetését, ha a nemzetközi, európai és nemzeti stratégiai célokat nem díszítő hivatkozásként, hanem helyi közfeladattá alakítja.

Társadalmi felzárkóztatást, különösen az alábbi nemzeti stratégiák, programok tartalmaznak:

1. Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030
2. Új Roma Stratégia (2019–2030), 1426/2019. (VII. 26.) Korm. határozat alapján
3. „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia (2007–2032)
4. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv
5. Nemzeti Digitalizációs Stratégia (2022–2030), előzményként 2021–2030-as változattal
6. Nemzeti Tehetség Program (2008–2028)
7. Nemzeti Környezetvédelmi Program, NKP-5 (2021–2026)
8. EU Roma Strategic Framework for Equality, Inclusion and Participation (2020–2030)
9. Idősügyi Nemzeti Stratégia, 2034-ig tartó célrendszerrel
10. Országos Fogyatékosságügyi Program (2026–2036)

11. Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2024–2034)

12. Magyarország Kiberbiztonsági Stratégiája, 2025

13. Magyarország Versenyképességi Stratégiája 2024–2030

14. Magyarország Nemzeti Stratégiai Ütemterve a Digitális Évtized 2030 célkitűzéseinek elérésére

1. Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030

A Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 a szegénység, a társadalmi kirekesztődés, a roma népességet érintő hátrányok és a területi leszakadás kezelését foglalja egységes szakpolitikai keretbe. A stratégia abból indul ki, hogy a felzárkózás nem egyetlen ágazat ügye, hanem oktatási, foglalkoztatási, lakhatási, egészségügyi, szociális és területfejlesztési beavatkozások összessége. Kiemelt célja a gyermekkorban kialakuló hátrányok mérséklése, mert a korai szegénység később iskolai lemaradássá, munkaerőpiaci hátránnyá és társadalmi kirekesztődéssé sűrűsödik. A stratégia foglalkozik a kisgyermekkori szolgáltatásokkal, az oktatási részvétellel, a szakképzéssel, a felnőttképzéssel, a foglalkoztatással és a szociális gazdaság fejlesztésével. Külön figyelmet kapnak a lakhatási hátrányok, a szegregált településrészek, az energiaszegénység és a helyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés problémái. A dokumentum a roma közösségek helyzetét nem elszigetelt etnikai kérdésként, hanem szélesebb társadalmi felzárkózási problémaként kezeli, ami végre nem teljesen abszurd irány. A végrehajtásban fontos szerepet kapnak a helyi jelenléten alapuló programok, a Biztos Kezdet Gyerekházak, a települési szintű szolgáltatásfejlesztés és a célzott beavatkozások. A stratégia végrehajtásához külön intézkedési tervek kapcsolódnak, például a 2025–2027-es időszakra szóló kormányzati intézkedési terv. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a HEP helyzetelemzése a települési szegénységet, a gyermekes családokat, a roma vagy más hátrányos helyzetű lakosságot, a lakhatási problémákat és a szolgáltatáshiányokat konkrét helyi adatokkal mutassa be. A képviselő-testületnek a HEP intézkedési tervében külön intézkedéseket kell rendelnie a hátrányos helyzetű gyermekekhez, a szegregált településrészekhez, az iskolai lemorzsolódáshoz, a foglalkoztatási bevonáshoz és a szociális szolgáltatások helyi eléréséhez.

2. Új Roma Stratégia, 2019–2030

Az Új Roma Stratégia 2019–2030 a roma népesség társadalmi felzárkózásával összefüggő állami feladatok kijelölésére szolgáló szakpolitikai keret. A 1426/2019. kormányhatározat kimondja, hogy a stratégia intézkedési tervek és további intézkedések kidolgozásának alapjául szolgálhat. A stratégia tárgya a roma és nem roma népesség közötti társadalmi különbségek csökkentése, különösen a szegénységi és társadalmi mobilitási mutatók tekintetében. Tartalmilag szoros kapcsolatban áll a társadalmi felzárkózási stratégiával, mert az etnikai hátrányokat nem lehet elválasztani a lakóhelyi, vagyoni, oktatási és foglalkoztatási hátrányoktól. A roma felzárkózás kulcsterületei az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, az egészség, a közösségi részvétel és a helyi szolgáltatási hozzáférés. A dokumentum mögötti szakpolitikai logika szerint a roma közösségek helyzetét nem lehet pusztán kulturális vagy identitáspolitikai kérdésként kezelni, mert az intézményi hozzáférés hiánya legalább ilyen súlyú probléma. A stratégia a helyi szintű együttműködést, a közösségi jelenlétet, a társadalmi mobilitást és a hátrányok korai kezelését helyezi előtérbe. A kormányhatározat közvetlenül a stratégiai dokumentum végrehajtási alapfunkcióját rögzíti. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a település ne általános „romaügyi” mondatokat gyártson, hanem a HEP-ben pontosan azonosítsa a hátrányos helyzetű településrészeket, intézményi akadályokat, szolgáltatáshiányokat és konfliktusforrásokat. A helyi roma nemzetiségi önkormányzattal, civil szervezetekkel, iskolákkal, szociális szolgáltatókkal és családsegítőkkel működő, jegyzőkönyvezett egyeztetési mechanizmust kell kialakítani, nem pedig évente egyszer kipipálni a konzultáció nevű adminisztratív népszokást.

3. „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia, 2007–2032

A „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia a gyermekszegénység csökkentésére és a gyermekek esélyeinek javítására irányuló hosszú távú program. Az Országgyűlés a 47/2007. OGY határozattal fogadta el a 2007–2032 közötti időszakra. A stratégia kiindulópontja, hogy a gyermekkori szegénység nemcsak pillanatnyi nélkülözés, hanem a későbbi társadalmi hátrányok egyik legerősebb forrása. A dokumentum a gyermekek helyzetét a családi jövedelem, a foglalkoztatás, a lakhatás, az egészség, az oktatás, a gyermekjóléti szolgáltatások és a helyi közösségek szempontjából vizsgálja. Kiemelt cél a gyermekes családok anyagi helyzetének javítása, a szülők munkavállalási esélyeinek növelése és a lakhatási biztonság erősítése. Az

oktatási célok között szerepel a korai fejlesztés, az óvodai részvétel, az iskolai sikeresség, a szegregáció mérséklése és a lemorzsolódás megelőzése. A stratégia a gyermekjóléti, gyermekvédelmi, egészségügyi és személyes szolgáltatások hozzáférhetőségét is központi kérdésként kezeli. A dokumentum értéke, hogy a gyermeket nem segélyezési objektumként, hanem hosszú távú társadalompolitikai felelősségként állítja középpontba. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a HEP-ben és a szociális szolgáltatástervezési koncepcióban külön gyermekesély-fejezet készüljön a veszélyeztetett gyermekekről, óvodai-iskolai hozzáférésről, étkeztetésről, lakhatási kockázatokról és gyermekjóléti jelzésekről. A településnek helyi gyermekesély-kerekasztalt kell működtetnie az óvoda, iskola, védőnő, gyermekjóléti szolgálat, családsegítő, civil szervezetek és rendőrség bevonásával.

4. „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” akcióterv, 2021–2030

Az akcióterv a nők családi, munkaerőpiaci és társadalmi szerepének erősítését célozza a 2021–2030 közötti időszakban. A kormányzati dokumentumtárban a dokumentum az Európai Unió számára készített családügyi stratégiai dokumentumként jelenik meg. A kormányhatározati keret a módosított akcióterv elfogadását és a 2023–2024-es intézkedési terv végrehajtását is rögzíti. A dokumentum fontos témája a munka és családi élet összeegyeztetése, különösen a kisgyermeket nevelő nők foglalkoztatási esélyeinek javítása. Megjelenik benne a nők gazdasági részvétele, a képzéshez való hozzáférés, a családbarát foglalkoztatás és a gondoskodási feladatok társadalmi kezelése. A dokumentum foglalkozik a nők egészségügyi, szociális és gazdasági védelmével, valamint a nők elleni erőszak és krízishelyzetek intézményi kezelésével. Külön jelentősége van a roma nők, a hátrányos helyzetű nők és a munkaerőpiacról kiszoruló nők támogatásának. Az akcióterv helyi szinten csak akkor ér valamit, ha nem marad családpolitikai díszszöveg, hanem szolgáltatási és foglalkoztatási intézkedéssé fordul. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a HEP külön kezelje a nők helyzetét, a kisgyermekes anyák munkába állását, a bölcsődei és óvodai férőhelyeket, a rugalmas helyi foglalkoztatási lehetőségeket és a kapcsolati erőszak esetén elérhető segítséget. A településnek helyi intézkedést kell kialakítania a nőket érintő krízisjelzések, családsegítői beavatkozások, gyermekvédelmi jelzések, képzési lehetőségek és munkáltatói együttműködések összehangolására.

5. Nemzeti Digitalizációs Stratégia, 2022–2030

A Nemzeti Digitalizációs Stratégia 2022–2030 Magyarország digitális átalakulásának átfogó kormányzati kerete. A dokumentum négy fő pillérre épül: digitális infrastruktúra, digitális kompetencia, digitális gazdaság és digitális állam. A stratégia a digitalizációt nem pusztán informatikai kérdésként kezeli, hanem gazdasági, oktatási, közigazgatási és társadalmi modernizációs eszközként. A digitális infrastruktúra pillér a szélessávú hálózatok, adatkapcsolatok és modern technológiai hozzáférés fejlesztését célozza. A digitális kompetencia pillér az állampolgárok, tanulók, munkavállalók és közszolgálati szereplők digitális készségeit kívánja javítani. A digitális gazdaság pillér a vállalkozások technológiai felkészültségét, adatvezérelt működését és versenyképességét erősítené. A digitális állam pillér az elektronikus ügyintézés, az ügyfélbarát közszolgáltatások és az állami adatvagyon jobb hasznosításának irányába mutat. A stratégia hivatalos elfogadását a 1582/2022. kormányhatározat rögzíti. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a település digitális szolgáltatási térképet készítsen az e-ügyintézésről, az ügysegédi hozzáférésről, a lakossági digitális kompetenciákról, a szélessávú lefedettségről és az intézményi informatikai hiányokról. A hivatalnak külön intézkedési tervben kell kezelnie az elektronikus ügyintézés közérthetőségét, az idősek és hátrányos helyzetűek digitális támogatását, a helyi vállalkozások digitális bevonását és az önkormányzati adatvagyon biztonságos, szabályos használatát.

6. Nemzeti Tehetség Program, 2008–2028

A Nemzeti Tehetség Program húszéves időtávra, 2008 és 2028 között határozza meg a magyar tehetséggondozás fő irányait. Az Országgyűlés a 126/2008. OGY határozattal fogadta el a programot, a finanszírozási elveket és a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozását. A program abból indul ki, hogy a tehetség felismerése és támogatása nem hagyható kizárólag az iskolai szerencsére, mert a szerencse nem közpolitikai intézmény, legfeljebb kifogás. A tehetséggondozás célja az iskolai és iskolán kívüli programok, mentorálás, versenyek, műhelyek és szakmai hálózatok támogatása. Fontos elem a pedagógusok, mentorok és tehetséggondozó szakemberek képzése és módszertani támogatása. A program külön figyelmet fordít a határon túli magyar tehetségek támogatására és a magyar nyelvű tehetséggondozó hálózat erősítésére. Igazságossági szempontból különösen fontos a hátrányos helyzetű tehetségek azonosítása és támogatása, mert a tehetség nem csak a jó címre

született gyermekek kiváltsága. A program adatbázisokkal, monitoringgal, beszámolással és célzott támogatási rendszerrel kívánja követni a tehetséggondozás alakulását. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a település az óvodákkal, iskolákkal, művelődési házzal, sportegyesületekkel, civil szervezetekkel és helyi vállalkozókkal együttműködve helyi tehetségtérképet készítsen. A HEP-ben és az ifjúsági, kulturális vagy köznevelési koncepcióban külön intézkedést kell rögzíteni a hátrányos helyzetű tehetségek mentorálására, utazási támogatására, versenyeztetésére, ösztöndíjára és közösségi bemutatkozására.

7. Nemzeti Környezetvédelmi Program, NKP-5, 2021–2026

Az NKP-5 a 2021–2026 közötti időszak országos környezetpolitikai keretdokumentuma. Átfogó célja Magyarország környezeti állapotának javítása, a természeti erőforrások védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása. A program az egészséges környezethez való hozzáférést nem kényelmi ügyként, hanem életminőségi és közegészségügyi feltételként kezeli. Kiemelt témái közé tartozik a levegőminőség, a vízvédelem, a hulladékgazdálkodás, a természetvédelem, a biodiverzitás, a körforgásos gazdaság és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás. A program hangsúlyozza az erőforrás-hatékonyságot, a hulladékmegelőzést és a fenntartható termelési-fogyasztási mintákat. Külön jelentősége van a települési környezet minőségének, mert az állampolgár nem minisztériumi célrendszerekben él, hanem utcában, lakásban, játszótéren, buszmegállóban és poros mellékúton. A program a környezettudatosságot, az intézményi együttműködést és a környezetpolitika más ágazatokba való beépítését is feladatként kezeli. A hivatalos tájékoztatás szerint az NKP-5 célja Magyarország környezeti állapotának javítása és a fenntartható fejlődés feltételeinek erősítése. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a települési környezetvédelmi programot, klímastratégiát, hulladékgazdálkodási intézkedéseket, zöldfelület-gazdálkodást és településrendezési döntéseket az NKP-5 céljaihoz igazítsák. A képviselő-testületnek konkrét helyi intézkedéseket kell rögzítenie a levegőminőség, illegális hulladék, csapadékvíz-kezelés, zöldfelület-védelem, energiahatékonyság és környezeti szemléletformálás területén.

8. Az EU roma stratégiai keretrendszere az egyenlőség, a befogadás és a részvétel érdekében, 2020–2030

Az Európai Bizottság 2020-ban fogadta el az EU roma stratégiai keretét a 2020–2030 közötti időszakra. A dokumentum három fő pillére az egyenlőség, a társadalmi-gazdasági befogadás és a részvétel. Az uniós keret nem elégszik meg a szociális integráció szólamával, hanem az antidzsipszizmus, a diszkrimináció, a szegregáció és a részvételi hiány kezelését is központi kérdésnek tekinti. A stratégiai keret az oktatás, foglalkoztatás, egészségügy és lakhatás területén vár előrelépést. A dokumentum a roma embereket nem csupán programok célcsoportjaként, hanem döntésekben részt vevő szereplőként kezeli. Az EU-keret a tagállamoktól nemzeti roma stratégiai kereteket, célokat, indikátorokat és nyomon követést vár el. Külön jelentősége, hogy a roma felzárkózást alapjogi, antidiszkriminációs és társadalompolitikai ügyként kapcsolja össze. A Bizottság tájékoztatása szerint a keret az EU rasszizmus elleni cselekvési tervéhez is kapcsolódik. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a település a roma lakosságot érintő intézkedéseknél ne csak szociális támogatásban gondolkodjon, hanem szegregációellenes, részvételi, jogérvényesítési és közszolgáltatási hozzáférési feladatokat is rögzítsen. A HEP-ben külön kell vizsgálni az oktatási elkülönítés kockázatát, a lakhatási szegregációt, az egészségügyi és szociális szolgáltatások elérhetőségét, valamint a roma közösségi képviselet érdemi bevonását. A program jelentősége abban áll, hogy a roma felzárkózást az egyenlőség, a társadalmi befogadás és a részvétel együttes keretében értelmezi, vagyis nem pusztán szociális támogatási kérdésként kezeli. Ugyanakkor a stratégia kockázata, hogy a roma közösségekre irányuló pozitív intézkedések, ha nem maradnak átmenetiek, arányosak és konkrét hátrányhoz kötöttek, hosszabb távon etnikai alapú kivételezésként jelenhetnek meg, és így éppen a diszkrimináció társadalmi logikáját erősíthetik.

9. Idősügyi Nemzeti Stratégia, 2034-ig tartó célrendszerrel

Az Idősügyi Nemzeti Stratégia hosszú távú, 2034-ig tartó célrendszert határoz meg. A stratégia az idősödést nem pusztán nyugdíj- vagy ellátási problémaként kezeli, hanem társadalmi, egészségügyi, közösségi, gazdasági és emberi méltósági kérdésként. Fő céljai közé tartozik a születéskor várható élettartam közelítése az uniós átlaghoz, az egészségben eltöltött évek számának növelése és az aktív élet fenntartása. A dokumentum hangsúlyozza az időskori jövedelembiztonságot, a társadalmi integrációt, az autonómiát, a biztonságot és az önmegvalósítás lehetőségét. Fontos elem az idősek közösségi részvétele, élethosszig tartó tanulása, digitális bevonása és magányosságának csökkentése. A stratégia az idős embereket nem adminisztratív ellátási kategóriaként, hanem jogokkal, tapasztalattal és közösségi

szereppel rendelkező személyekként kezeli. Közszolgáltatási szempontból kiemelt kérdés a gondozási, egészségügyi, szociális és közösségi szolgáltatások helyi hozzáférhetősége. Az Országgyűlési határozat melléklete szerint a stratégia célrendszere hosszú távon, 2034-ig határozza meg az idősügyi irányokat. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a HEP-ben és a szociális szolgáltatástervezési koncepcióban külön idősügyi helyzetelemzés készüljön a magányról, ellátáshoz jutásról, házi segítségnyújtásról, jelzőrendszerről, közlekedésről és digitális akadályokról. A településnek idősekre vonatkozó helyi cselekvési tervet kell készítenie, amely tartalmazza a közösségi programokat, prevenciót, ügyintézési segítséget, otthonközeli szolgáltatásokat és krízishelyzeti elérést.

10. Országos Fogyatékosságügyi Program, 2026–2036

Az Országos Fogyatékosságügyi Program 2026–2036 a fogyatékossággal élő személyek élethelyzetének javítását, önálló életvitelét és teljes közösségi részvételét célozza. Az Országgyűlés a programot a fogyatékossággal élő személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény alapján fogadta el. A program fő területei közé tartozik az egyenlő esélyű hozzáférés, az egészségügy, a koragyermekkori intervenció, az oktatás, a képzés, a foglalkoztatás és az önálló életvitel. A dokumentum az akadálymentesítést nem szűkíti fizikai rámpákra, hanem információs, kommunikációs, digitális és szolgáltatási hozzáférésként is értelmezi. Kiemelt cél az intézményi függőség csökkentése és a közösségi alapú, személyre szabott támogatások erősítése. A foglalkoztatási rész az elsődleges munkaerőpiac, a rehabilitációs foglalkoztatás, a rugalmas munkavégzés és az akadálymentes munkahelyek irányába mutat. A program külön figyelmet fordít az oktatásra, közlekedésre, kultúrára, sportra, turizmusra, jogérvényesítésre és sérülékeny alcsoportokra. A Magyar Közlönyben megjelent határozat szerint a program hosszú távú koncepcióként a 2026–2036 közötti időszakra szól. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a település akadálymentesítési auditot készítsen a középületekről, közterületekről, honlapról, ügyfélszolgálatról, közösségi programokról és önkormányzati tájékoztatásról. A HEP intézkedési tervében konkrét felelőssel és határidővel kell szerepeltetni a fizikai, infokommunikációs és szolgáltatási akadálymentesítést, valamint a fogyatékossággal élő személyek bevonását a döntések előkészítésébe.

11. Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia, 2024–2034

A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia 2024–2034 a korábbi, 2013–2023 közötti stratégia tapasztalataira épül. A kormány a stratégiát és a 2024–2025-re vonatkozó intézkedési tervet a 1291/2023. kormányhatározattal állapította meg. A dokumentum a bűnmegelőzést több szereplős, társadalmi és intézményi feladatként kezeli, amely nem merülhet ki a rendészeti utólagos reagálásban. A stratégia az elkövetőre, az áldozatra, a bűnalkalomra, a környezetre és a közösségi biztonságra egyaránt figyel. Hosszú távú célja a bűnözés csökkentése, a bűnismétlés megelőzése, az áldozattá válás veszélyének mérséklése és a közbiztonság erősítése. A dokumentum kiemeli a környezetfejlesztést, az edukációt, a horizontális intézkedéseket és az online térben megjelenő bűnözési formák kezelését. Különösen fontos a települési környezet, a közterületek, az iskolák, a fiatalok, az idősek és az online csalások elleni védelem kapcsolata. A kormányhatározat felkéri a nem kormányzati irányítás alatt álló szerveket is a stratégia végrehajtásában való közreműködésre, ami az önkormányzatokra nézve finoman szólva nem díszmeghívó. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy helyi bűnmegelőzési terv készüljön a közterületi kockázatokról, ifjúsági prevencióról, idősek védelméről, vagyon elleni bűncselekményekről, online csalásokról és közösségi konfliktusokról. A településnek rendszeres egyeztetést kell működtetnie a rendőrséggel, polgárőrséggel, közterület-felügyelettel, iskolákkal, családsegítővel, gyermekjóléti szolgálattal és civil szereplőkkel.

12. Magyarország Kiberbiztonsági Stratégiája, 2025

Magyarország Kiberbiztonsági Stratégiája 2025-ben jelent meg a kormányzati dokumentumtárban. A stratégia a nemzeti kiberbiztonsági ellenálló képesség, a biztonságos digitalizáció és a társadalmi kiberbiztonsági tudatosság erősítését célozza. A dokumentum abból indul ki, hogy a digitalizáció egyszerre fejlesztési lehetőség és sérülékenységi forrás, mert az emberiség előbb mindent hálózatba kötött, majd döbbenten felfedezte a támadási felület fogalmát. Kiemelt témái közé tartozik az állami és gazdasági szereplők biztonságos működése, az adatbiztonság, az ellátási láncok sérülékenysége és a kritikus rendszerek védelme. A stratégia kapcsolódik a Nemzeti Digitalizációs Stratégiához, a digitális állampolgársági programhoz és a NIS 2 irányelv hazai átültetéséhez. A kiberbiztonságot közös állami, gazdasági, tudományos, civil és állampolgári felelősségként értelmezi. A végrehajtásban szerepet kapnak a kiberbiztonsági hatóságok, CSIRT-ek, koordinációs fórumok és a védelmi-biztonsági

igazgatási rendszer. A kormányzati dokumentumtár szerint külön Nemzeti Kiberbiztonsági Akcióterv is kapcsolódik a 2025–2030 közötti időszakra. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a hivatal készítsen kiberbiztonsági önértékelést az adatkezelésről, jogosultságkezelésről, mentésekről, incidenskezelésről, beszállítói rendszerekről, honlapról és elektronikus ügyintézési felületekről. A településnek rendszeres munkatársi kiberbiztonsági oktatást, adathalászat elleni belső gyakorlatot, incidensjelentési rendet és digitális szolgáltatási kockázatkezelést kell bevezetnie.

13. Magyarország Versenyképességi Stratégiája, 2024–2030

Magyarország Versenyképességi Stratégiája 2024–2030 a kormányzati dokumentumtárban Fehér Könyvként jelent meg. A dokumentum célja, hogy Magyarország 2030-ra erősebb versenyképességi pályára álljon, különösen a beruházások, foglalkoztatás, innováció, technológia és ipari teljesítmény területén. A stratégia kiemelt ágazatként kezeli többek között a járműipart, élelmiszeripart, egészségipart, információs és kommunikációs technológiákat, kreatívipart, valamint a vegyipar, fémipar és műanyagipar körét. Négy fő pillére a patriotizmus, technológia, fenntarthatóság és ellátásbiztonság. A patrióta gazdaságpolitikai elem a hazai beszállítók, magyar tulajdonú vállalatok és nemzetgazdasági ipari képességek erősítését célozza. A technológiai pillér az ipari digitalizációt, mesterséges intelligenciát, robotikát, autonóm rendszereket, felhőtechnológiákat és modern termelési megoldásokat emeli előtérbe. A fenntarthatósági és ellátásbiztonsági pillér a zöld átállást, körforgásos gazdaságot, energiahatékonyságot és stabil beszállítói láncokat támogatja. A dokumentum hivatalos összefoglalója szerint a stratégia 2024 áprilisában jelent meg, és a kormányzati letöltésben teljes dokumentumként elérhető. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a település gazdaságfejlesztési programja térképezze fel a helyi vállalkozásokat, iparterületeket, beszállítói lehetőségeket, képzési igényeket, munkaerőhiányt és energiahatékonysági beruházási pontokat. A képviselő-testületnek a helyi adópolitika, településrendezés, vállalkozásfejlesztés, szakképzési együttműködés és iparterület-fejlesztés során a versenyképességi célokat konkrét helyi intézkedésekké kell alakítania.

14. Magyarország Nemzeti Stratégiai Ütemterve a Digitális Évtized 2030 célkitűzéseinek elérésére

Magyarország Nemzeti Stratégiai Ütemterve a Digitális Évtized 2030 célkitűzéseinek elérésére az uniós Digitális Évtized szakpolitikai programhoz kapcsolódó nemzeti végrehajtási dokumentum. Az Európai Bizottság tájékoztatása szerint a nemzeti stratégiai ütemtervek a 2030-ig elfogadott vagy tervezett intézkedéseket, nemzeti pályákat és várható szakpolitikai hatásokat tartalmazzák. A magyar ütemterv a digitális infrastruktúra, digitális készségek, digitális közszolgáltatások, vállalati digitalizáció, adatgazdaság, kiberbiztonság és digitális állampolgári részvétel területéhez kapcsolódik. A DMÜ által közzétett végleges dokumentum a Digitális Évtized 2030 nemzeti stratégiai ütemterveként jelenik meg. A dokumentum társadalmasítása az uniós 2022/2481 határozat szerinti strukturált együttműködési és nyomon követési logikához kapcsolódott. A 2025-ös országjelentés szerint Magyarország digitális infrastruktúrája erős, de a vállalkozások digitalizációjában még lemaradás mutatkozik, miközben az e-egészségügyi adatokhoz való hozzáférés uniós összevetésben kedvezőbb. Ugyanez az országjelentés 44 intézkedést és 2,489 milliárd eurós költségvetést említ a magyar ütemterv kapcsán. A dokumentum tehát a Nemzeti Digitalizációs Stratégiánál célmérőbb és EU-kompatibilisebb műfaj, vagyis kevesebb ünnepi digitalizáció, több mutató és végrehajtási pálya. Önkormányzati szinten közvetlen teendő, hogy a település saját digitális érettségi állapotfelmérést készítsen az internet-hozzáférésről, e-ügyintézésről, digitális kompetenciákról, intézményi rendszerekről, adatkezelésről, kiberbiztonságról és vállalkozói digitalizációról. A HEP, a gazdaságfejlesztési program, az informatikai szabályzat, a közszolgáltatási terv és a településfejlesztési dokumentumok között összhangot kell teremteni, hogy a digitális évtized céljai ne csak országos PowerPoint-szépségversenyen éljenek, hanem az ügyfélablaknál, az iskolában, a könyvtárban és a helyi vállalkozásoknál is.

2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Bácsalmás Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programja (HEP) szorosan kapcsolódik a térségi és társulási együttműködésekhez, amelyek célja a társadalmi felzárkózás elősegítése és az esélyegyenlőség biztosítása a településen és annak környezetében.

Térségi és társulási kapcsolódások (példa)

1. Felső-Bácska Vidékfejlesztési Egyesület (HACS):

Bácsalmás Város Önkormányzata a Felső-Bácska Vidékfejlesztési Egyesületnek, amely Bács-Kiskun megye déli részén működik. Az egyesület célja a térség gazdasági-társadalmi kohéziójának erősítése és a leszakadás folyamatának megállítása. A HACS által kidolgozott Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) keretében Bácsalmás is részt vesz olyan programokban, amelyek a helyi közösségek fejlesztését, a foglalkoztatás növelését és a társadalmi befogadás elősegítését célozzák.

2. Térségi együttműködések:

Bácsalmás részt vesz különböző térségi együttműködésekben, amelyek célja a közös fejlesztési célok elérése. Ilyen például a szennyvízelvezetés és -tisztítás, valamint a szennyvízkezelés megvalósítására irányuló projektek, amelyekben az önkormányzatok, köztestületek és társaságok közösen vesznek részt.

Ezek az együttműködések lehetővé teszik Bácsalmás számára, hogy hatékonyabban valósítsa meg a HEP célkitűzéseit, és hozzájáruljon a térség társadalmi és gazdasági fejlődéséhez.

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok,[12] kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Bácsalmás Város Önkormányzatának helyzetelemzése a rendelkezésre álló települési statisztikák, önkormányzati és intézményi nyilvántartások, valamint helyi szakmai dokumentumok együttes értékelésére épül. A statisztikai háttér elsődleges forrását az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerből (TeIR) származó, a HEP elkészítéséhez rendelkezésre bocsátott indikátortáblák jelentik. A TeIR különböző adatgazdák települési és területi adatait teszi elérhetővé, lehetővé téve a társadalmi, gazdasági és szolgáltatási folyamatok időbeli összehasonlítását.

A helyzetelemzés a 2021–2025 közötti időszak bemutatására törekszik, ugyanakkor az egyes mutatók legutóbbi elérhető referenciaéve eltérő. A korábbi évek adatai az időbeli folyamatok

[12] Különösen a közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terv, és a szakképzési intézkedési terv.

értelmezését segítik. A korösszetételi táblázatok, az éves statisztikai idősorok és az adott időpontra vonatkozó intézményi közlések ezért saját referenciaidejük feltüntetésével szerepelnek a programban. A nevelési és tanévi adatok nem tekinthetők automatikusan naptári éves adatoknak.

A helyi sajátosságok feltárását Bácsalmás 2023-ban elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programjának releváns megállapításai, az Alapszolgáltatási Központ intézményvezetői pályázatának szakmai helyzetelemzése és statisztikái, az óvoda-bölcsőde 2024/2025-ös nevelési évi beszámolója, a 2025/2026-os munkaterve, továbbá a HEP-hez megküldött intézményi adatszolgáltatások és fejlesztési javaslatok egészítik ki. A gyermekorvosi és iskolai szakmai visszajelzések olyan hozzáférési, nevelési és szociális problémák azonosítását is segítik, amelyek a statisztikai adatokból önmagukban nem ismerhetők meg. A szakmai tapasztalatokat a program elkülöníti a számszerűen igazolt megállapításoktól.

Az adatértékelés során külön figyelmet igényel a települési és az intézményi adatok területi hatálya. A bácsalmási székhelyű intézmények egy része más települések lakosságát is ellátja, ezért a teljes intézményi vagy járási létszám nem azonos a bácsalmási lakóhelyű igénybevevők számával. A szolgáltatások közötti összehasonlításnál az éves egyedi ellátotti létszámot, az átlaglétszámot, az igénybevételi alkalmakat és a szakmai tevékenységek számát szintén elkülönítve szükséges kezelni.

A helyzetelemzés adathiányai elsősorban a fogyatékossággal élő személyek teljes létszámának, lakhatási, foglalkoztatási és szolgáltatási helyzetének részletes bemutatását, a gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak települési bontású éves létszámát, egyes étkezési és oktatási kedvezmények igénybevételét, valamint az önkormányzati bérlakások és a szociális lakáskínálat részletes értékelését korlátozzák. Az óvodai ellátásnál a beírt gyermekek létszáma rendelkezésre áll, de ez nem helyettesíti a településen élő teljes, 3–6 éves korosztály népességi adatát.

Az eltérő forrásokból származó adatok között egyes esetekben különbség mutatkozik. Ezek értékelésekor vizsgálni szükséges a referenciaidőpontot, a területi hatályt és a számbavétel módját. Az intézményi létszámok évközi változása, a szolgáltatási terület módosulása vagy az eltérő mutatótartalom egyaránt okozhat eltérést. Az egyértelműen nem feloldható különbségeket a program jelzi, és nem helyettesíti becsült értékkel.

A táblázatokban az „n.a.” jelölés az adat hiányát vagy egyértelmű megállapíthatóságának hiányát jelenti, nem nulla értéket. Ugyanakkor a közölt nulla adatot is kizárólag az adott

szolgáltatásra és statisztikai kategóriára vonatkozóan lehet értelmezni. A fogyatékos személyek nappali ellátásában szereplő nulla létszám például nem jelenti azt, hogy az érintettek más szolgáltatásban — így támogató szolgáltatásban — sem részesülnek.

2.4. Magyarországon működő országos érdekvédelmi szervezeteket, megadva székhelyüket, e-mail címüket és telefonszámukat:

1. Nők

NANE – Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület

Székhely / postacím: 1447 Budapest, Pf. 502

E-mail: info@nane.hu

Segélyvonal: 06 80 505 101

Weboldal: nane.hu

Megjegyzés: A NANE Egyesület a nők és gyermekek elleni, különösen a párkapcsolati és családon belüli erőszak megelőzésével, valamint az érintettek támogatásával foglalkozik.

PATENT Patriarchátust Ellenzők Társasága Jogvédő Egyesület

Székhely: 1024 Budapest, Forint utca 10.

E-mail: jog@patent.org.hu

Jogsegélyvonal: 06 80 80 80 81

Elérhetőség: szerda 16–18, csütörtök 10–12

Weboldal: patent.org.hu

Megjegyzés: A PATENT Egyesület jogi segítséget nyújt a nők elleni erőszak érintettjeinek.

2. Gyermekek

Gyermekút Módszertani Központ

Cím: 1134 Budapest, Tüzér utca 33–35.

E-mail: gyermekut@csalad.hu

Weboldal: gyermekut.hu

Megjegyzés: A központ a gyermekek fejlődésének támogatásához, a korai felismeréshez és a szakmai módszertani munkához kapcsolódó szolgáltatásokat támogatja.

SOS Gyermekfalvak Magyarország

Székhely: 1095 Budapest, Boráros tér 4., 4. lépcsőház, 4. emelet 1/7.

E-mail: adomanyinfo@sos.hu

Telefon: +36 1 301 3160

Weboldal: sos.hu

Megjegyzés: Az SOS Gyermekfalvak családjukat elvesztett vagy családjukból kiemelt gyermekeknek nyújtanak otthont, gondoskodást és támogatást.

Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány

Székhely: 1027 Budapest, Jurányi utca 1.

E-mail: info@hintalovon.hu

Weboldal: hintalovon.hu

Megjegyzés: Az alapítvány a gyermekjogok védelmével, a gyermekek jogtudatosságának növelésével és gyermekvédelmi szemléletformálással foglalkozik.

3. Fogyatékossággal élők

Autisták Országos Szövetsége / AOSZ

Székhely: 1053 Budapest, Fejér György utca 10.

E-mail: info@esoember.hu

Telefon: +36 1 354 1073; +36 20 401 5126

Weboldal: aosz.hu

Megjegyzés: Az AOSZ az autista emberek és családjaik érdekvédelmi szervezete.

Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége / SINOSZ

Székhely: 1068 Budapest, Benczúr utca 21.

E-mail: info@sinosz.hu

Telefon: +36 1 351 0434

Weboldal: sinosz.hu

Megjegyzés: A SINOSZ a siket és nagyothalló emberek országos érdekvédelmi szervezete.

4. Idősek

Nyugdíjas Klubok és Idősek „Életet az éveknek” Országos Szövetsége

Székhely: 1068 Budapest, Benczúr utca 45.

E-mail: nyugszov@hu.inter.net

Telefon: +36 1 327 0118

Weboldal: eletetazeveknek.hu

Megjegyzés: A szövetség az idősek közösségi életét, érdekképviseletét és aktív társadalmi részvételét támogatja.

5. Mélyszegénységben élők, romák

Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság / TEF

Székhely: 1135 Budapest, Szegedi út 35–37.

E-mail: foigazgatosag@tef.gov.hu

Telefon: +36 1 896 9514

Weboldal: tef.gov.hu

Megjegyzés: A TEF a társadalmi felzárkózáshoz és esélyteremtéshez kapcsolódó állami szakmai-intézményi feladatokat lát el. Helyi esélyegyenlőségi programban inkább állami/szakmai partnerként érdemes szerepeltetni, nem civil szervezetként.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Az emberi méltóság minden egyént és társadalmi csoportot egyenlő módon illet meg; ez az alapjog korlátozhatatlan, visszavonhatatlan és megkérdőjelezhetetlen. Elfogadhatatlan minden olyan véleménynyilvánítás, amely – például a roma kisebbséggel szemben – sértő módon megkérdőjelezi az emberi méltóság egyetemes érvényét. A mélyszegénységben élők és a roma származású emberek esélyegyenlőségi szempontból történő összevonása kizárólag akkor indokolt, ha a roma személy egyúttal a mélyszegény társadalmi csoportba is tartozik. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban (HEP) e két célcsoport együttes említése indokolható a munkahelyteremtés, foglalkoztatás, oktatás és képzés, egészségügyi és szociális szolgáltatások, szegregáció kezelése, illetve a közéletben való részvétel témaköreiben.

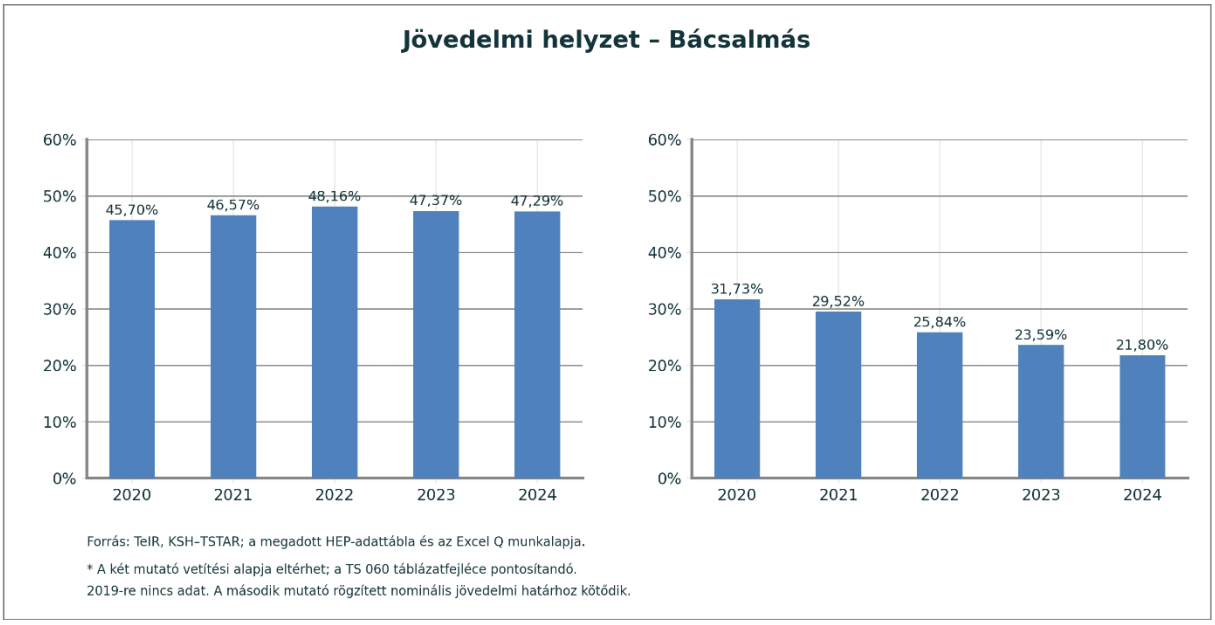
A jogalkotó több irányból kívánja előmozdítani a nemzetiségi lakosság esélyegyenlőségét. Az Njt. 81. § (1) bekezdése szerint a nemzetiségi lakosságot érintő helyi önkormányzati határozatot – különösen a kollektív nyelvhasználat, a hagyományápolás, a kultúra, a helyi sajtó, az esélyegyenlőség, a társadalmi felzárkózás és a szociális ellátás körében – csak az érintett települési nemzetiségi önkormányzat egyetértésével lehet meghozni. Ennek hiányában az országos nemzetiségi önkormányzat jogosult a véleményezésre. Az Njt. 81. § (1a) bekezdése alapján a nyilatkozat megtételére harminc nap áll rendelkezésre, amely határidő egy alkalommal további tizenöt nappal meghosszabbítható, de összességében jogvesztő jellegű. Az Njt. 115. § d) pontja szerint a települési nemzetiségi önkormányzat kötelező közfeladata a képviselt közösség érdekképviseletének és esélyegyenlőségének biztosítása.

Az egyenlő bánásmódról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 8. §-a több, a roma/cigány etnikai hovatartozást jellemző védett tulajdonságot is nevesít: így a faji hovatartozást (b), a bőrszínt (c), az etnikai kisebbséghez tartozást (e), az anyanyelvet (f), valamint a társadalmi származást (p) és vagyoni helyzetet (q). E jellemzők kombinációi gyakran egyszerre érvényesülnek a cigány népesség körében, ami az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséhez vezethet.

A faji megkülönböztetés tilalmát nemzetközi jogi normák is megerősítik. A faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló, 1965. december 21-én New Yorkban elfogadott egyezmény, amelyet az 1969. évi 8. törvényerejű rendelet hirdetett ki Magyarországon, az egyik legfontosabb jogforrás. Az egyezmény 1. cikke szerint „a faji megkülönböztetés” minden olyan megkülönböztetést, kizárást, megszorítást vagy előnyben részesítést jelent, amelynek alapja a faj, szín, származás, nemzetiségi vagy etnikai hovatartozás, és amely az emberi jogok és alapvető szabadságjogok egyenlő elismerésének, élvezetének vagy

gyakorlásának korlátozását eredményezi bármely társadalmi, politikai vagy gazdasági területen.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2019	n.a.	n.a.
2020	45,7	31,73
2021	46,57	29,52
2022	48,16	25,84
2023	47,37	23,59
2024	47,29	21,8
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

A jövedelmi helyzet alakulása

Az SZJA-adófizetők állandó népességhez viszonyított aránya 2020 és 2022 között emelkedett: a 2020. évi 45,70%-ról 2021-ben 46,57%-ra, 2022-ben 48,16%-ra nőtt. Ezt követően enyhe mérséklődés következett be, a mutató 2023-ban 47,37%, 2024-ben 47,29% volt. A záró érték 1,59 százalékponttal meghaladta a 2020-as szintet, ugyanakkor 0,87 százalékponttal elmaradt a 2022-es csúcstól. Az adófizetői részvétel tehát a teljes időszakban mérsékelten bővült, a legutóbbi két évben azonban nem növekedett tovább.

Ez a mutató nem azonos a foglalkoztatási rátával, mivel a teljes állandó népességhez viszonyítja az adófizetők számát. Változását az adófizetői létszám mellett a népesség nagyságának és összetételének alakulása is befolyásolhatja; az arány emelkedése ezért önmagában nem bizonyítja a foglalkoztatottak számának növekedését.

Az évi egymillió forint alatti jövedelmi sávhoz kapcsolódó mutató folyamatosan csökkent. Értéke 2020-ban 31,73%, 2021-ben 29,52%, 2022-ben 25,84%, 2023-ban 23,59%, 2024-ben 21,80% volt. Az időszak egészében 9,93 százalékpontos mérséklődés történt, a legnagyobb éves csökkenés 2021 és 2022 között következett be.

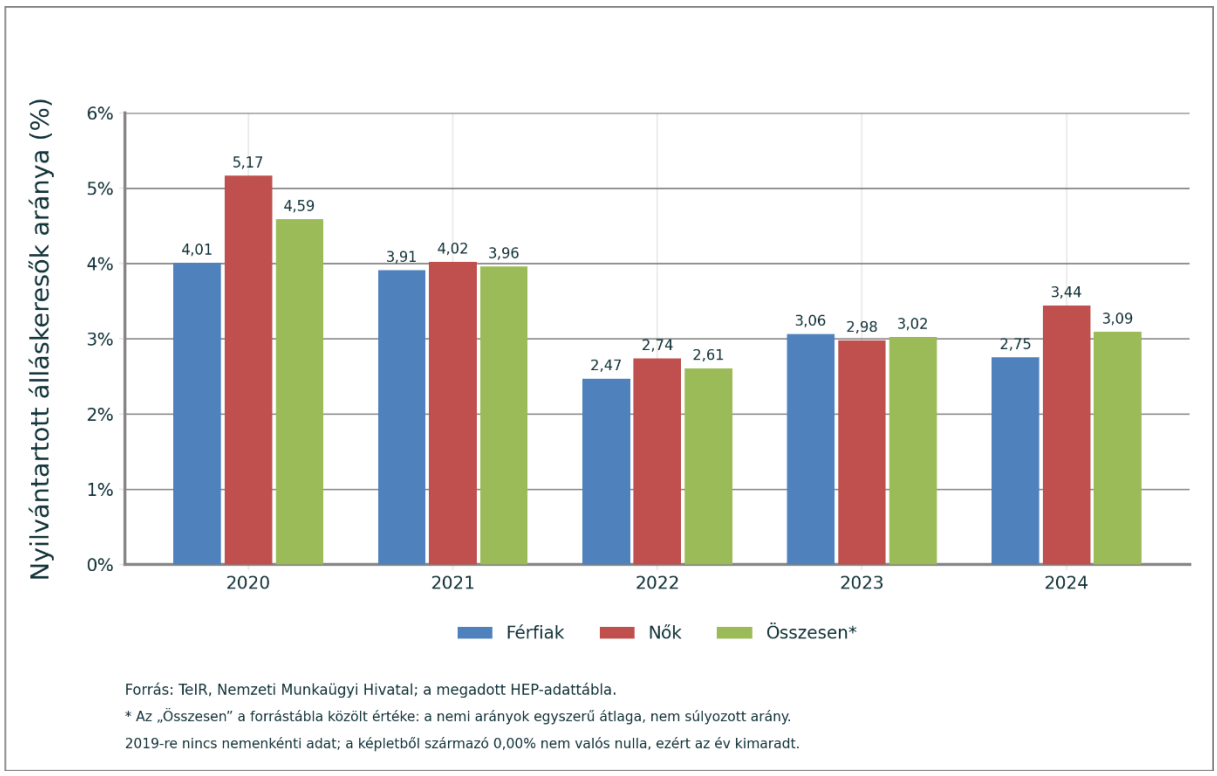
A rögzített nominális jövedelmi sáv súlyának csökkenése ugyanakkor nem értelmezhető automatikusan a szegénység vagy az anyagi nélkülözés visszaszorulásaként. A jövedelmek pénzben kifejezett emelkedése nem feltétlenül jelent azonos mértékű vásárlóerő-javulást. A háztartások tényleges helyzetének megítéléséhez a jövedelmek mellett a családlétszámot, a támogatásokat, valamint a megélhetési és lakhatási kiadásokat is figyelembe kell venni.

3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2019	n.a.	n.a.	0,00%
2020	4,01	5,17	4,59%
2021	3,91	4,02	3,96%
2022	2,47	2,74	2,61%
2023	3,06	2,98	3,02%
2024	2,75	3,44	3,09%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal			

A nyilvántartott álláskeresők arányának alakulása nemek szerint

Bácsalmáson 2020 és 2022 között mindkét nem körében mérséklődött a nyilvántartott álláskeresők aránya. A férfiaknál a mutató 4,01%-ról 2,47%-ra, a nőknél 5,17%-ról 2,74%-ra csökkent. A vizsgált időszak legalacsonyabb értéke mindkét nem esetében

2022-ben alakult ki. A nemek közötti különbség eközben szűkült: a női arány 2020-ban még 1,16, 2022-ben már csak 0,27 százalékponttal haladta meg a férfiakét.

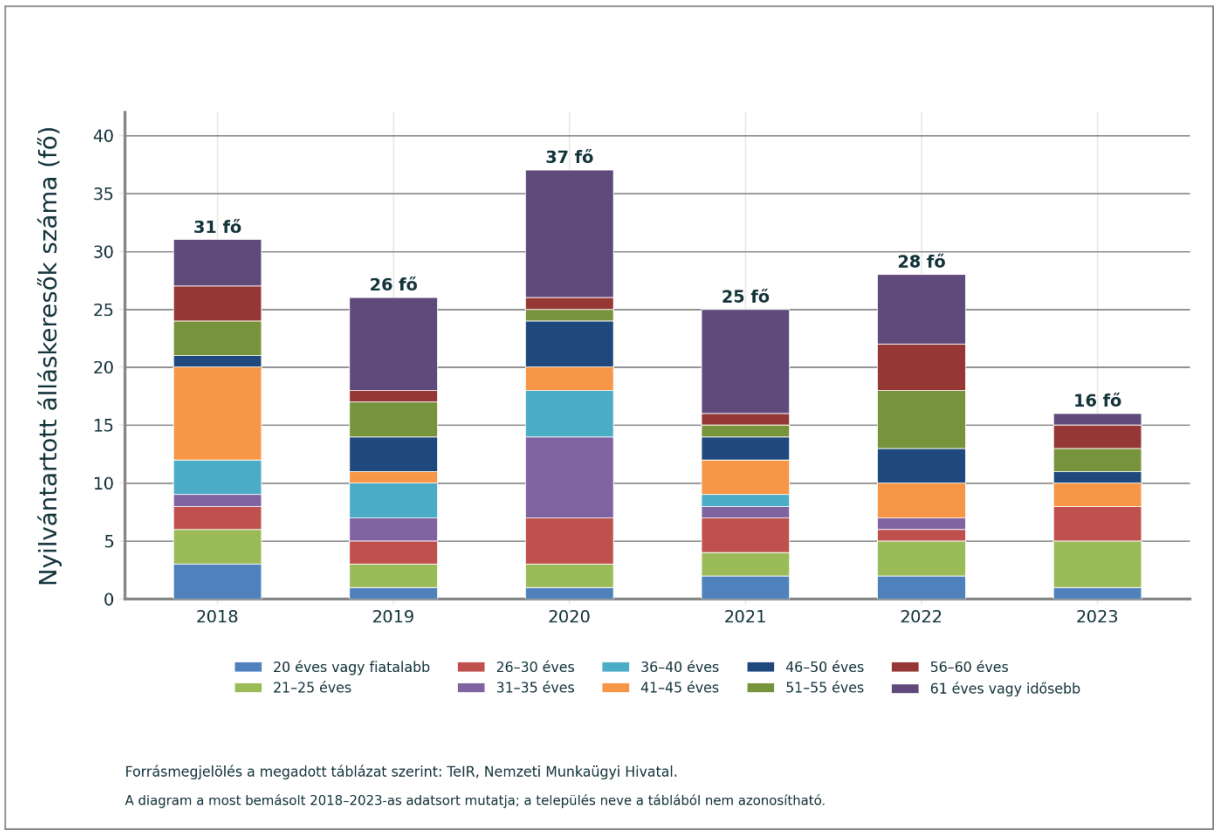
A kedvező folyamat 2023-ban megtorpant. A férfiak álláskeresési aránya 3,06%-ra, a nőké 2,98%-ra emelkedett. Ebben az évben a férfiak mutatója kismértékben, 0,08 százalékponttal magasabb volt a nőkénél.

2024-ben a két nem helyzete eltérően változott: a férfiak aránya 2,75%-ra mérséklődött, míg a nőké 3,44%-ra emelkedett. Ez az előző évhez képest a férfiaknál 0,31 százalékpontos javulást, a nőknél 0,46 százalékpontos romlást jelentett. A női mutató így ismét meghaladta a férfiakét, a különbség 0,69 százalékpontra nőtt.

A teljes időszakot tekintve a 2024-es értékek mindkét nemnél kedvezőbbek a 2020-asnál, de a 2022-es mélyponthoz képest magasabbak. Külön figyelmet érdemel, hogy a nők körében 2023-ban és 2024-ben is emelkedett a nyilvántartott álláskeresők aránya. Ez a női munkavállalást és munkában maradást befolyásoló helyi körülmények célzott vizsgálatát indokolja. A gyermekfelügyelet, a családi gondozási

feladatok, a közlekedés és a megfelelő munkarendű állások elérhetőségének szerepét azonban a táblázat önmagában nem bizonyítja.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Fő összesen	n.a.*	191	162	106	122	123
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	n.a.*	17	11	6	8	6
	%	-	8,90%	6,79%	5,66%	6,56%	4,88%
21-25 év (TS 038)	Fő	n.a.	16	16	7	5	9
	%	-	8,38%	9,88%	6,60%	4,10%	7,32%
26-30 év (TS 039)	Fő	n.a.	19	10	4	6	10
	%	-	9,95%	6,17%	3,77%	4,92%	8,13%
31-35 év (TS 040)	Fő	n.a.	23	21	8	8	6
	%	-	12,04%	12,96%	7,55%	6,56%	4,88%
36-40 év (TS 041)	Fő	n.a.	17	12	9	15	16
	%	-	8,90%	7,41%	8,49%	12,30%	13,01%
41-45 év (TS 042)	Fő	n.a.	17	16	9	11	13
	%	-	8,90%	9,88%	8,49%	9,02%	10,57%
46-50 év (TS 043)	Fő	n.a.	8	14	7	9	7
	%	-	4,19%	8,64%	6,60%	7,38%	5,69%
51-55 év (TS 044)	Fő	n.a.	20	14	13	6	10
	%	-	10,47%	8,64%	12,26%	4,92%	8,13%
56-60 év (TS 045)	Fő	n.a.	25	21	14	12	9
	%	-	13,09%	12,96%	13,21%	9,84%	7,32%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	n.a.	29	27	29	42	37
	%	-	15,18%	16,67%	27,36%	34,43%	30,08%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

Nyilvántartott álláskeresők számának és korösszetételének alakulása

A nyilvántartott álláskeresők száma 2018 és 2023 között 31 főről 16 főre csökkent, ami 15 fős, 48,39%-os mérséklődést jelent. A változás nem volt egyenletes: a 2019-es csökkenést követően 2020-ban 37 fővel tetőzött a létszám, majd 2021-ben 25 főre esett vissza. A 2022-es átmeneti emelkedés után 2023-ban alakult ki az időszak legalacsonyabb értéke. A legutóbbi évben 12 fővel, 42,86%-kal csökkent a nyilvántartott állomány.

Az álláskeresők korösszetétele jelentősen átalakult. A 61 éves és idősebbek létszáma 2020-ban tizenegy fő volt, részarányuk pedig 2021-ben, 36%-kal érte el a legmagasabb szintet. Ezt követően számuk és súlyuk egyaránt csökkent: 2023-ban egy fő, az összes álláskereső 6,25%-a tartozott ebbe a korcsoportba. Az 51 éves és idősebb csoportok együttes létszáma 2022-ről 2023-ra tizenötről öt főre mérséklődött.

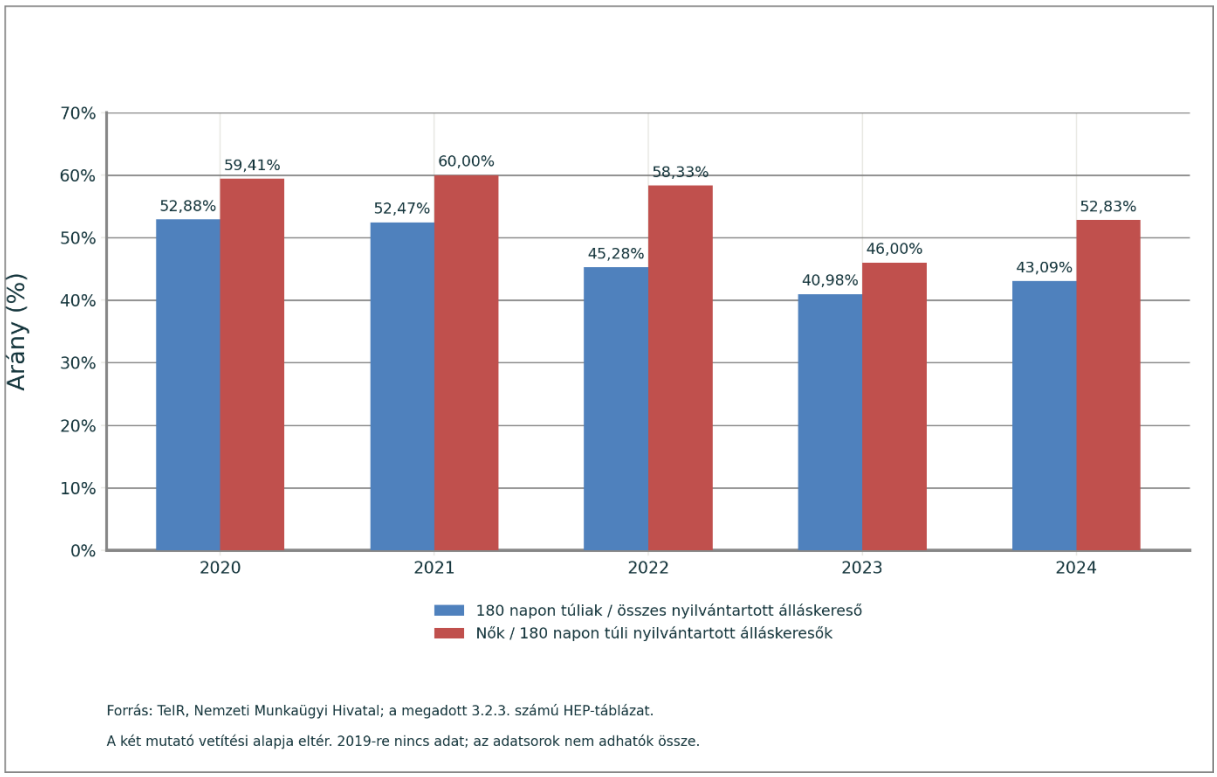
2023-ban a legnagyobb csoportot a 21–25 évesek alkották négy fővel, 25%-os részaránnyal. A 26–30 évesek három főt, 18,75%-ot képviseltek. A 30 éves és fiatalabb álláskeresők együttesen nyolc főt, a teljes nyilvántartott állomány felét

tették ki. Egy évvel korábban hat fővel 21,43%-os arányt jelentettek. A teljes létszám csökkenése mellett tehát a fiatalabb csoportok együttes létszáma emelkedett, és az állományon belüli súlyuk is növekedett.

A kis létszámok miatt a százalékos adatokat mindig a főadatokkal együtt szükséges értékelni: 2023-ban egyetlen személy az összes álláskereső 6,25%-át jelentette. A korcsoportos részarány nem az adott korosztály munkanélküliségi rátája, hiszen a viszonyítási alap az összes nyilvántartott álláskereső, nem pedig az adott korcsoport teljes népessége.

A nyilvántartott létszám csökkenése önmagában nem bizonyítja a foglalkoztatás növekedését. Az adatsor nem mutatja meg, hogy a kikerülés elhelyezkedés, nyugdíjba kerülés, elköltözés vagy más ok következménye volt-e. A fiatalabb korcsoportok 2023-as nagyobb súlya ugyanakkor indokolttá teheti a pályakezdési, képzési és elhelyezkedési támogatási szükségletek célzott vizsgálatát.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2019	n.a.	n.a.
2020	52,88	59,41
2021	52,47	60
2022	45,28	58,33
2023	40,98	46
2024	43,09	52,83
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal		

A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők arányának alakulása

Bácsalmáson a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya 2020 és 2023 között folyamatosan mérséklődött: a 2020. évi 52,88%-ról 2021-ben 52,47%-ra, 2022-ben 45,28%-ra, 2023-ban pedig 40,98%-ra csökkent. A kedvező irányú folyamat 2024-ben megtorpant, amikor a mutató 43,09%-ra emelkedett. A teljes időszakban így 9,79 százalékpontos csökkenés történt, de a legutóbbi év 2,11 százalékpontos növekedése arra utal, hogy a hosszabb ideig fennálló álláskeresés továbbra is jelentős helyi probléma. 2024-ben az összes nyilvántartott álláskereső több mint négytizede tartozott ebbe a csoportba.

A nők részaránya a 180 napon túli álláskeresők között 2020-ban 59,41%, 2021-ben 60%, 2022-ben 58,33% volt, tehát ezekben az években egyértelmű női többség mutatkozott. Arányuk 2023-ban 46%-ra csökkent, majd 2024-ben 52,83%-ra emelkedett. A záró évben tehát ismét több nő, mint férfi szerepelt a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartottak között. A női részarány egy év alatt 6,83 százalékponttal nőtt.

A két mutató eltérő viszonyítási alapot használ. Az első az összes nyilvántartott álláskeresőn belül mutatja a 180 napon túliak arányát, a második pedig a 180 napon

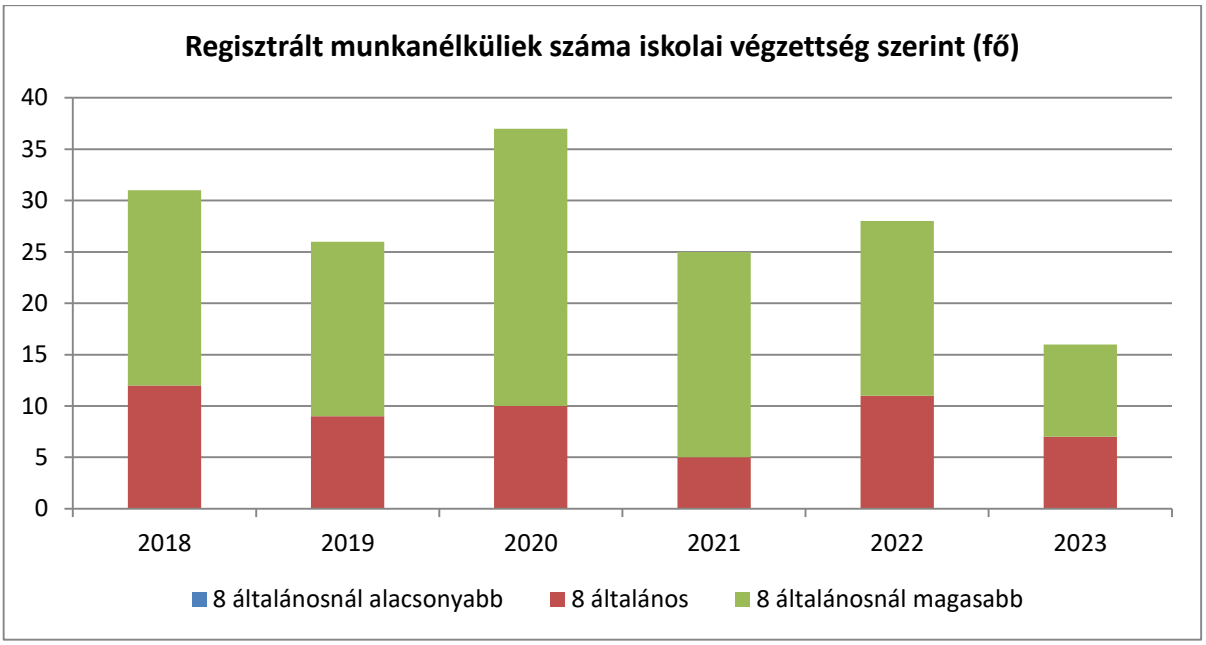
túli csoport nemi összetételét írja le. A 2024-es 52,83% ezért nem azt jelenti, hogy a női álláskeresők 52,83%-a szerepelt fél évnél hosszabb ideje a nyilvántartásban. Ennek megállapításához további, nemenkénti létszámadatokra lenne szükség.

A 2024-es változások indokolják a hosszabb ideje állást keresők, ezen belül a nők elhelyezkedési akadályainak célzott vizsgálatát. A képzettség, az életkor, a munkatapasztalat, a családi gondozási feladatok, a közlekedés és a megfelelő munkarendű állások elérhetősége egyaránt releváns vizsgálati szempont lehet, de szerepüket ez a táblázat önmagában nem bizonyítja. Az arányok változása az érintettek abszolút létszámának változását sem mutatja meg biztosan, ezért a helyi helyzetet a létszám- és elhelyezkedési adatokkal együtt szükséges értékelni.

a) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	**Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen** (TS 052)	**Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint**					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		**Általános iskolai végzettség** (TS 035)		**8 általánosnál magasabb iskolai végzettség**	
	Fő	**Fő**	**%**	**Fő**	**%**	**Fő**	**%**
2018	31	0	0,00%	12	38,71%	19	61,29%
2019	26	0	0,00%	9	34,62%	17	65,38%
2020	37	0	0,00%	10	27,03%	27	72,97%
2021	25	0	0,00%	5	20,00%	20	80,00%
2022	28	0	0,00%	11	39,29%	17	60,71%
2023	16	0	0,00%	7	43,75%	9	56,25%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

A 2018 és 2023 közötti időszakban a regisztrált munkanélküliek között nem szerepelt olyan személy, aki nyolc általános iskolai osztálynál kevesebb végzettséggel rendelkezett, ugyanakkor a legalacsonyabb végzettségűek aránya (8 osztály) 2023-ra 43,75%-ra nőtt. Ezzel párhuzamosan az ennél magasabb végzettségű munkanélküliek aránya csökkenő tendenciát mutatott (2021-ben 80%, 2023-ban már csak 56,25%), ami az alacsony iskolai végzettség munkaerőpiaci kockázatát emeli ki.

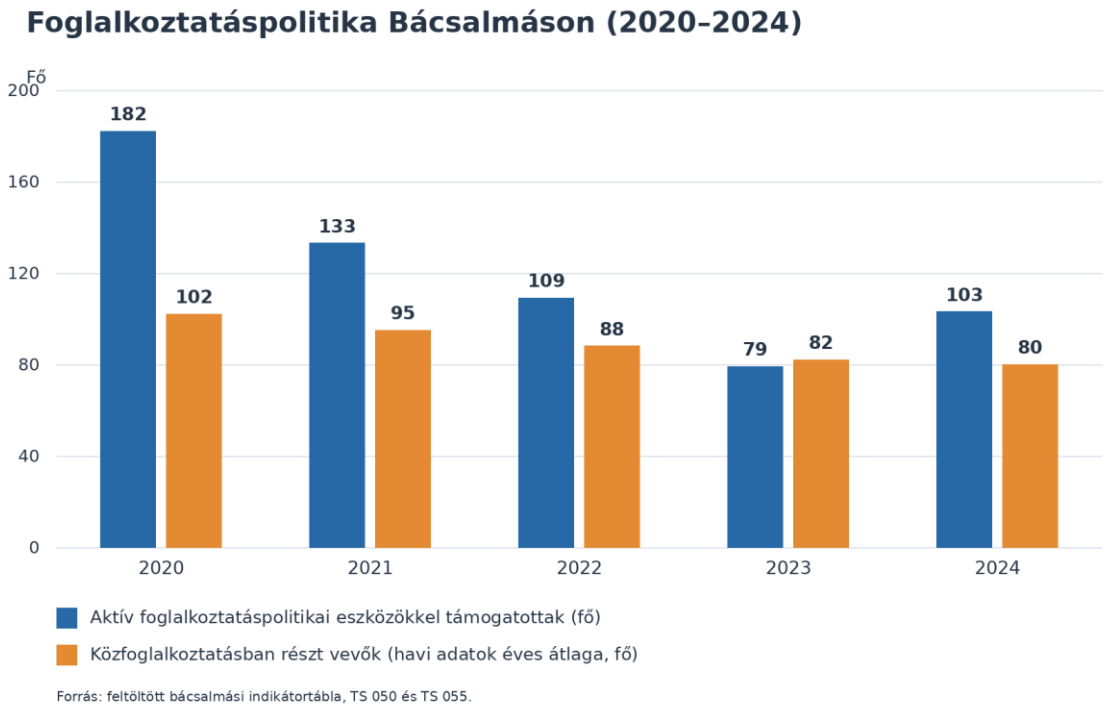
b) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás célja a munkavállalók részéről a munkateszt, az aktivitás növelése, az önkormányzatok részéről az értékteremtés, településüzemeltetés és településfejlesztés, a társadalom részéről a tranzitfoglalkoztatás, valamint a szegénységenyhítő funkcióban ragadható meg.

c) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességűek és akadályozottak élők csoportja. …… település 40-60 év közötti lakosságának iskolai végzettségére vonatkozó megállapítás az, hogy a lakosság e rétege nem tulajdonított a képzésnek munkaerő-piaci jelentőséget, hiszen mezőgazdasági tevékenységhez nem az iskolai végzettség volt szükséges, hanem az e téren szerzett tapasztalat. A mezőgazdaságban bekövetkező változások erre az életkori rétegre hatnak a legnagyobb mértékben, hisz az ő elhelyezkedésük a szakképzettség hiánya miatt akadályozott. A vizsgált időszakban a 8 osztályt el nem végzettek aránya felére csökkent.

Év	Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050), fő	Közfoglalkoztatásban részt vevők száma – havi adatok éves átlaga (TS 055), fő
2020	182	102
2021	133	95
2022	109	88
2023	79	82
2024	103	80

Az aktív foglalkoztatáspolitikai támogatások és a közfoglalkoztatás alakulása

Bácsalmáson az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma 2020 és 2023 között folyamatosan csökkent: a 2020. évi 182 főről 2021-ben 133 főre, 2022-ben 109 főre, majd 2023-ban 79 főre mérséklődött. A folyamat 2024-ben megfordult, amikor a támogatottak száma 103 főre emelkedett. A legutóbbi évben tehát 24 fővel többen részesültek ilyen támogatásban, mint 2023-ban, de a létszám továbbra is elmaradt a 2020-as értéktől.

A közfoglalkoztatásban részt vevők havi adatainak éves átlaga a vizsgált időszak valamennyi évében csökkent. A mutató 2020-ban 102 fő, 2021-ben 95 fő, 2022-ben 88 fő, 2023-ban 82 fő, 2024-ben pedig 80 fő volt. Az időszak egészében 22 fős mérséklődés történt, miközben az éves csökkenés mértéke fokozatosan kisebb lett.

A két adatsor eltérő folyamatot jelez: 2024-ben az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma emelkedett, a közfoglalkoztatás éves átlagos létszáma viszont tovább mérséklődött. A mutatók tartalma is különbözik: az első a támogatottak számát, a második a közfoglalkoztatás havi adatainak éves átlagát mutatja. A két értéket ezért nem indokolt összeadni vagy egymástól független, egyedi személyek összlétszámaként értelmezni.

A támogatotti létszám változása önmagában nem bizonyítja sem a munkaerőpiaci helyzet javulását, sem annak romlását. A közfoglalkoztatás csökkenéséből nem állapítható meg, hogy

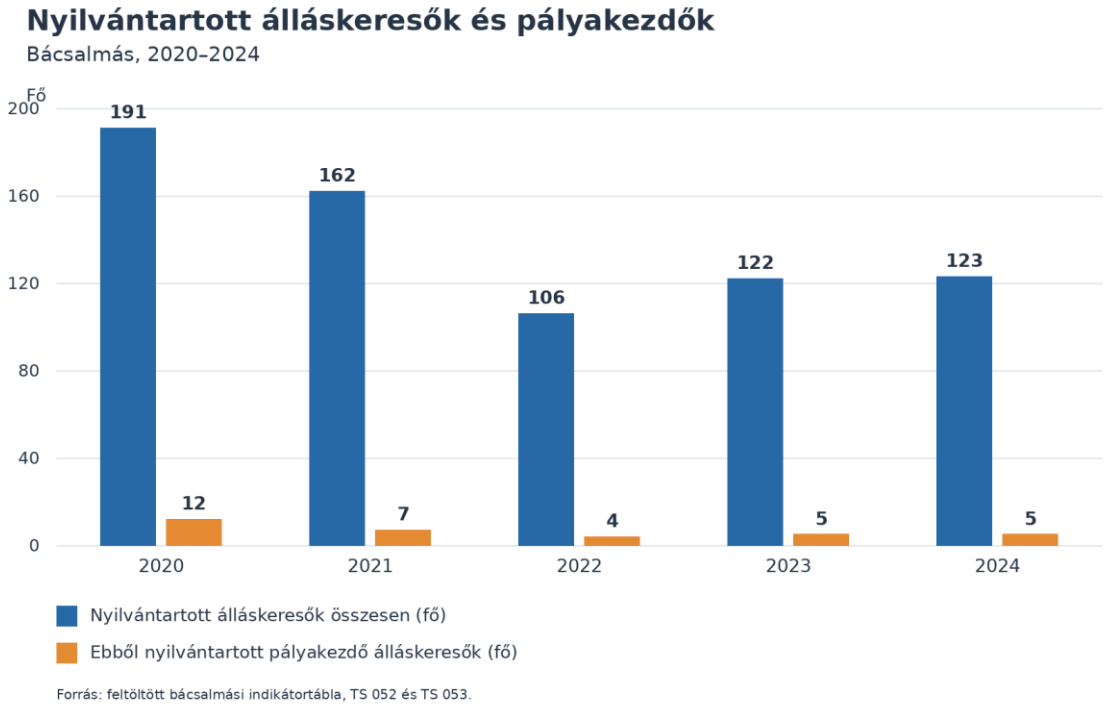
az érintettek közül hányan helyezkedtek el az elsődleges munkaerőpiacon. Ehhez a programokba belépők és kilépők számát, a kilépés okait, az elhelyezkedést és a munkában maradást bemutató további adatok szükségesek.

Az esélyegyenlőségi tervezésben ezért az ellátottak létszáma mellett indokolt vizsgálni, hogy a foglalkoztatást segítő támogatások és a közfoglalkoztatási lehetőségek mennyiben érik el a tartósan állást keresőket, az alacsony iskolai végzettségűeket, a munkaerőpiacra visszatérő nőket és az idősebb aktív korúakat. A helyi beavatkozások eredményességének értékeléséhez a részvétel mellett a tartós elhelyezkedés lehetőségeit és akadályait is szükséges feltárni.

d) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma	Ebből nyilvántartott pályakezdő álláskeresők
2020	191 fő	12 fő
2021	162 fő	7 fő
2022	106 fő	4 fő
2023	122 fő	5 fő
2024	123 fő	5 fő

A pályakezdő álláskeresők helyzetének alakulása

Bácsalmáson a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma 2020 és 2022 között mérséklődött: a 2020. évi 12 főről 2021-ben 7 főre, majd 2022-ben 4 főre csökkent. Ezt követően 2023-ban 5 főre emelkedett, és 2024-ben is ezen a szinten maradt. A teljes nyilvántartott álláskeresői létszám ugyanezen időszakban 191 főről 106 főre csökkent, majd 2023-ban 122, 2024-ben 123 főre emelkedett. A pályakezdők létszáma tehát a vizsgált időszak végén elmaradt a 2020-as értéktől, de a 2022-es legalacsonyabb szinthez képest kismértékű növekedést mutatott.

Az alacsony nyilvántartott létszám önmagában nem igazolja, hogy valamennyi helyi fiatal számára akadálymentes az oktatásból a munkaerőpiacra történő átmenet. A táblázat a nyilvántartott pályakezdő álláskeresőket mutatja be; nem ad teljes képet a továbbtanuló, munkát vállaló, más településre költöző vagy a nyilvántartásban nem szereplő fiatalok helyzetéről.

Az esélyegyenlőségi helyzetelemzésben ezért a létszámadatok mellett indokolt vizsgálni a pályaorientációhoz, a helyi és térségi képzésekhez, a munkatapasztalat-szerzéshez, valamint az álláskeresést segítő szolgáltatásokhoz való hozzáférést. A fiatalok elhelyezkedését akadályozó helyi körülményekről azonban a táblázat alapján önmagában nem tehető megalapozott megállapítás.

e.) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A munkaerő-piaci szolgáltatások helyi intézményi háttere

Bácsalmáson a munkaerő-piaci integráció állami intézményi hátterét a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Bácsalmási Járási Hivatalának Foglalkoztatási Osztálya biztosítja. A foglalkoztatási ügyfélszolgálat a 6430 Bácsalmás, Rákóczi út 34. szám alatt működik, így az álláskereséssel és foglalkoztatási támogatásokkal kapcsolatos alapvető ügyintézés helyben hozzáférhető. A hivatal hivatalos tájékoztatása szerint feladatai közé tartozik az álláskeresők nyilvántartásba vétele, az álláskeresési ellátásokkal kapcsolatos ügyintézés, a munkaközvetítés, a munkáltatói munkaerőigények fogadása, valamint a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások és támogatások működtetése.

A Foglalkoztatási Osztály ingyenes humánszolgáltatásokkal, pályatervezési és munkakeresési tanácsadással is támogatja az álláskeresőket. A szolgáltatások között megjelenik a képzés és átképzés támogatása, a munkába járást és a mobilitást segítő támogatás, valamint a vállalkozóvá válás elősegítése. Az egyes támogatások igénybevétele az adott program feltételeihez, az ügyfél jogosultságához és az aktuális hirdetményekhez kötött; a szolgáltatási kör felsorolása ezért nem jelent minden álláskereső számára automatikus támogatási jogosultságot.

A helyben működő ügyfélszolgálat kedvező hozzáférési feltétel, ugyanakkor önmagában nem igazolja, hogy valamennyi érintett lakos ténylegesen eléri és igénybe is veszi a szolgáltatásokat. A HEP szempontjából ezért az intézményi jelenlét mellett az információhoz jutást, az ügyintézési segítség szükségességét és az egyéni részvételi akadályokat is indokolt vizsgálni. A rendelkezésre álló hivatalos intézményi tájékoztatás alapján nem állítható általánosan, hogy az ügyfélfogadás és a közösségi közlekedés összehangolása minden igénybevevő számára problémamentes.

A fiatalok és az aktív korú álláskeresők integrációját segítő programok

A fiatalok munkaerőpiaci belépését az Ifjúsági Garancia Plusz, GINOP Plusz-4.1.1-23 program segíti. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat tájékoztatása szerint a program a 15–29 éves, nem tanuló és nem dolgozó fiatalokat célozza, akik álláskeresőként vagy szolgáltatást kérőként nyilvántartásba vételüket kérik az illetékes foglalkoztatási osztályon.

A program belépési pontjai a járási hivatalok foglalkoztatási osztályai; a fiatalok személyre szabott tanácsadást és egyéni tervük megvalósítását segítő támogatásokat kaphatnak. A támogatási lehetőségek között bértámogatás, utazási és lakhatási támogatás, valamint képzéshez kapcsolódó juttatás szerepel.

Bácsalmáson a programhoz való kapcsolódás helyi intézményi útját a Foglalkoztatási Osztály biztosíthatja. A HEP-ben ugyanakkor külön szükséges kezelni a program elérhetőségét és annak igazolt települési eredményeit: a hivatkozott nyilvános tájékoztatás nem közöl adatot arról, hogy hány bácsalmási fiatal lépett be a programba, vett részt képzésben vagy helyezkedett el annak segítségével.

A 30. életévüket betöltött, de a 65. életévüket még el nem ért álláskeresők és inaktív személyek támogatását a GINOP Plusz-3.1.1-23, „A munkaerő-kínálat bővítése és fejlesztése” program szolgálja. A hivatalos programtájékoztatás kiemelt figyelmet fordít a munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű személyekre és a közfoglalkoztatásból történő kilépésre felkészített munkavállalókra. A bácsalmási érintettek számára az aktuálisan igényelhető támogatásokról és a bevonás feltételeiről a helyi Foglalkoztatási Osztályon szükséges tájékozódni.

e) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Bácsalmás Város Önkormányzata és az önkormányzati fenntartású intézmények foglalkoztatási gyakorlatában alapvető követelmény az egyenlő bánásmód biztosítása. Ez a munkához jutásra, a felvételi eljárásra, a munkafeltételekre, a képzési lehetőségekre és az előmenetelre egyaránt kiterjed. A foglalkoztatási helyzet értékelésekor ezért a munkavállalói létszám mellett azt is szükséges vizsgálni, hogy az érintett célcsoportok tagjai milyen feltételekkel férnek hozzá az önkormányzati álláslehetőségekhez.

Az áttekintett nyilvános források és a rendelkezésre álló indikátoradatok alapján nem állapítható meg megbízhatóan, hogy az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben hány mélyszegénységben élő vagy roma személy dolgozik. Ehhez intézményenkénti, összesített helyi adatszolgáltatás szükséges. Az adathiány ugyanakkor nem jelenti azt, hogy e célcsoportok tagjai ne jelennének meg az intézményi foglalkoztatásban.

Az önkormányzat foglalkoztatási szerepvállalásának egyik igazolható eleme a közfoglalkoztatás. A 2025. februári képviselő-testületi előterjesztés hivatkozik a Bácsalmási

Önkormányzati Közszolgáltatási Közhasznú Nonprofit Kft.-vel közfoglalkoztatás tárgyában hozott döntésre. Az önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság foglalkoztatását azonban el kell különíteni az önkormányzat saját fenntartású intézményeinek foglalkoztatásától.

A bácsalmási indikátortábla szerint a közfoglalkoztatásban részt vevők havi adatainak éves átlaga 2020-ban 102 fő, 2021-ben 95 fő, 2022-ben 88 fő, 2023-ban 82 fő, 2024-ben pedig 80 fő volt. Az adatsor a közfoglalkoztatás tartós helyi jelenlétét és átlagos létszámának mérséklődését mutatja, de nem tartalmaz nemzetiségi vagy jövedelmi helyzet szerinti bontást. A közfoglalkoztatotti státuszból ezért nem lehet automatikusan roma nemzetiségi hovatartozásra vagy mélyszegénységre következtetni.

A mélyszegénység és a roma nemzetiségi hovatartozás eltérő jellemzők, ezért a két célcsoport nem kezelhető egymás szinonimájaként. A nemzetiségi hovatartozásra vonatkozó adatkezelés különös körültekintést igényel: az etnikai származásra utaló személyes adat különleges adatnak minősül. A helyzetelemzés nem épülhet a munkavállalók nevéből, lakóhelyéből vagy külső megítéléséből történő informális besorolásra.

A helyi esélyegyenlőségi tervezésben indokolt feltárni az önkormányzati intézmények munkaköreit, végzettségi követelményeit, betöltetlen álláshelyeit és az álláshirdetések hozzáférhetőségét. Fejlesztési lehetőséget jelenthet a közérthető tájékoztatás, a jelentkezéshez nyújtott segítség, a munkakörhöz kapcsolódó képzés és mentorálás, valamint a közfoglalkoztatásból más foglalkoztatási formába történő átlépés támogatása. A foglalkoztatás eredményességét a munkába állás mellett a munkában maradás és az előrelépési lehetőségek alapján is szükséges értékelni.

Összességében a rendelkezésre álló adatok nem támasztják alá azt az általános kijelentést, hogy az önkormányzat kizárólag közfoglalkoztatás keretében biztosíthat munkalehetőséget. A mélyszegénységben élők és romák saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatásának részletes bemutatásához további, jogszerűen rendelkezésre álló helyi adatok szükségesek.

f) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás területén az egyenlő bánásmód követelménye az álláshirdetéstől és a munkavállalók kiválasztásától a bérezésen, a munkafeltételeken és a képzéshez való hozzáférésen át a munkaviszony megszüntetéséig érvényesül. A 2003. évi CXXV. törvény 8.

és 21. §-a alapján tilos többek között a nem, a nemzetiségi hovatartozás, a fogyatékosság, az egészségi állapot, az életkor, az anyaság vagy apaság, a társadalmi származás és a vagyoni helyzet miatti hátrányos megkülönböztetés. A követelmény az önkormányzati és intézményi foglalkoztatás mellett a gazdasági szereplők munkáltatói gyakorlatára is kiterjed.

A bácsalmási helyzet értékelése

A rendelkezésre álló települési indikátoradatok a különböző társadalmi csoportok eltérő munkaerőpiaci helyzetét mutatják be, de nem alkalmasak a foglalkoztatási diszkrimináció előfordulásának vagy gyakoriságának közvetlen mérésére. Bácsalmáson 2024-ben a nyilvántartott álláskeresők aránya a 15–64 éves férfiak körében 2,75%, a nőknél 3,44% volt. A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők az összes álláskereső 43,09%-át alkották, és e csoporton belül a nők részaránya 52,83% volt. A korcsoportos adatok szerint a 61 éves és idősebb személyek 2024-ben a nyilvántartott álláskeresők 30,08%-át tették ki.

Ezek az adatok indokolják a nők, a hosszabb ideje állást keresők és az idősebb aktív korúak elhelyezkedési akadályainak célzott vizsgálatát. Önmagukban azonban nem bizonyítják, hogy az eltérő helyzetet munkáltatói hátrányos megkülönböztetés okozta. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését az adott eset körülményei, a hátrány, a védett tulajdonság és a munkáltatói eljárás vizsgálata alapján lehet megítélni. A munkakör természetéből következő, tényleges és meghatározó szakmai követelményen alapuló, jogszerű célt követő és arányos különbségtétel nem minősül automatikusan jogellenes megkülönböztetésnek.

A jelen helyzetelemzéshez rendelkezésre álló források nem tartalmaznak olyan ellenőrzött, települési szintű összesítést, amelyből a bácsalmási lakosokat érintő foglalkoztatási diszkriminációs panaszok, hatósági eljárások vagy megállapított jogsértések száma meghatározható lenne. Ezért sem a hátrányos megkülönböztetés általános jelenléte, sem annak hiánya nem állapítható meg megalapozottan. Annak rögzítéséhez, hogy az önkormányzathoz a vizsgált időszakban nem érkezett ilyen panasz, a helyi panasznyilvántartás és az érintett intézmények visszajelzéseinek ellenőrzése szükséges.

Vizsgálandó kockázatok és hozzáférési akadályok

A helyi vizsgálat során külön figyelmet indokolt fordítani arra, hogy az álláshirdetések, a felvételi eljárások, a munkarendek, a képzési lehetőségek és az előmeneteli feltételek nem eredményeznek-e valamely védett tulajdonsággal rendelkező csoport számára indokolatlan hátrányt. A törvény a közvetlen megkülönböztetés mellett a közvetett hátrányos megkülönböztetést is tiltja: ilyen helyzetet látszólag semleges feltétel vagy gyakorlat is

előidézhet, ha egyes védett csoportokat lényegesen nagyobb arányban hoz hátrányosabb helyzetbe.

Bácsalmás esetében ezért vizsgálati szempont lehet a kisgyermeket nevelők és más gondozási feladatot ellátók munkarendhez való alkalmazkodása, az idősebb álláskeresők képzéshez és álláslehetőségekhez való hozzáférése, a fogyatékossággal élő személyek számára biztosított munkafeltételek, valamint a roma jelentkezők kiválasztási eljárásban tapasztalt bánásmódja. Ezek a HEP-ben feltárandó kérdések, nem pedig a rendelkezésre álló adatokból már bizonyított helyi jogsértések.

A közlekedési nehézségek, a képzettség hiánya vagy a kevés megfelelő álláslehetőség munkaerőpiaci hátrányt jelenthet, de nem azonos automatikusan a jogellenes diszkriminációval. Ugyanígy a nők és férfiak álláskeresési mutatóinak különbségéből helyi bérdiszkriminációra nem lehet következtetni; annak értékeléséhez külön, összehasonlítható munkakörökre és munkafeltételekre vonatkozó adatok szükségesek.

Jogérvényesítés és helyi megelőzés

Az egyenlő bánásmód követelményének feltételezett megsértése esetén az érintettek az alapvető jogok biztosának hatósági eljárását kezdeményezhetik; az ügyekkel az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalán belül az Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatóság foglalkozik. Az eljárásban a kérelmezőnek a hátrányt és a védett tulajdonság fennállását kell valószínűsítenie, ezt követően a másik felet terheli a törvény szerinti ellenbizonyítás. A foglalkoztatási jogsérelmek külön jogszabályok alapján bírósági úton is érvényesíthetők.

A helyi esélyegyenlőségi intézkedések között indokolt a jogérvényesítési lehetőségekről szóló közérthető tájékoztatás, a panaszok megfelelő szervhez történő továbbításának segítése, valamint az önkormányzati munkáltatók átlátható kiválasztási és foglalkoztatási gyakorlatának erősítése. A következő felülvizsgálat során célszerű összesíteni a helyben jelzett foglalkoztatási sérelmeket és azok rendezésének módját, elkülönítve az általános elhelyezkedési nehézségeket, a diszkrimináció gyanúját és a hatóság vagy bíróság által megállapított jogsértéseket.

g) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei.

Bácsalmás digitális hozzáférési lehetőségeinek értékelésekor egyaránt vizsgálni szükséges az eszközök és az internetkapcsolat elérhetőségét, a használatukhoz szükséges ismereteket,

valamint a személyes segítségnyújtás lehetőségét. A digitális ügyintézési felületek megléte önmagában nem igazolja, hogy azokat minden lakos önállóan és biztonságosan képes használni. A HEP szempontjából ezért a szolgáltatások technikai elérhetősége mellett a tényleges igénybevétel feltételeinek feltárása is szükséges.

A könyvtár szerepe a digitális ismeretek fejlesztésében

A Vörösmarty Mihály Városi Könyvtár helyi digitális ismeretterjesztési szerepét korábbi, hivatalosan közzétett programok is jelzik. Az intézmény honlapján 2019-ben „Informatikai képzés időseknek” címmel jelent meg programhirdetés. A városi tájékoztatás szerint a könyvtár és a közművelődési intézmény 2018 novemberében „Digitális világ” címmel tematikus programot is szervezett. Ezek a kezdeményezések a digitális ismeretek fejlesztésének helyi előzményeit mutatják, de nem igazolják, hogy jelenleg is rendszeres, azonos tartalmú képzés működik.

A hozzáférés aktuális feltételeinél ugyanakkor intézményi korlát is azonosítható. A 2026. március 31-i képviselő-testületi üléshez közzétett anyag szerint az olvasók számára nem tudnak számítógép-használatot biztosítani, mivel a meglévő gépek már csak korlátozottan alkalmasak internethasználatra. A könyvtár digitális közvetítő szerepének erősítése ezért az ismeretátadási programok mellett az eszközállomány és a használati feltételek felülvizsgálatát is indokolja.

Elektronikus ügyintézés és személyes ügyféltámogatás

A digitális közszolgáltatásokhoz való kapcsolódás egyik helyi intézményi pontja a Bácsalmási Kormányablak, amely a Gróf Teleki József utca 4–8. szám alatt működik. A hivatalos tájékoztatás szerint az ügyfélszolgálat időpontfoglalás nélkül is felkereshető, és a 1818-as telefonszámon elektronikus azonosítás nélkül is kérhető időpont. Ez személyes, illetve telefonos kapcsolódási lehetőséget biztosít azok számára is, akik az online ügyintézéshez nem rendelkeznek megfelelő eszközzel vagy gyakorlattal.

A Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal hivatalos honlapja külön tájékoztatást nyújt az elektronikus ügyintézésről és a Digitális Állampolgárság Programról. A HEP-ben ugyanakkor különbséget szükséges tenni az ügyintézéshez nyújtott segítség és a rendszeres digitális készségfejlesztés között: egy ügy elintézése vagy az elektronikus szolgáltatás használatának támogatása nem azonos az önálló eszközhasználatot megalapozó képzéssel.

A foglalkoztatáshoz kapcsolódó digitális hozzáférés

Az álláskeresést segítő szolgáltatások helyi intézményi hátterét a Bácsalmási Járási Hivatal Rákóczi út 34. szám alatt működő Foglalkoztatási Osztálya biztosítja. A hivatalos tájékoztatás alapján munkaközvetítési, tanácsadási és foglalkoztatási támogatásokkal kapcsolatos szolgáltatások érhetők el helyben. A hivatkozott forrásokból azonban nem állapítható meg, hogy az osztályon jelenleg milyen rendszerességgel és hány fő részére biztosítanak kifejezetten digitális alapkészségeket fejlesztő képzést.

A helyi szükségletfelmérésben ezért célszerű külön vizsgálni az online álláskereséshez, az elektronikus önéletrajz elkészítéséhez, a dokumentumok feltöltéséhez, az e-mailes kapcsolattartáshoz és az elektronikus jelentkezéshez szükséges ismereteket. Ezek fejlesztése a foglalkoztatási fejezethez kapcsolódó lehetséges beavatkozási irány, nem pedig a rendelkezésre álló források alapján már igazoltan működő helyi program.

Adathiányok és esélyegyenlőségi szempontok

Az áttekintett helyi források nem adnak teljes körű képet arról, hogy a bácsalmási háztartások mekkora része rendelkezik megfelelő számítógéppel, okostelefonnal és megfizethető internetkapcsolattal, illetve hány lakos igényel rendszeres segítséget a digitális szolgáltatások használatához. A korábbi képzési hirdetésekből és az intézményi honlapok meglétéből nem lehet a lakosság digitális felkészültségére vagy a hozzáférés általános biztosítottságára következtetni.

A helyzet feltárásakor külön figyelmet indokolt fordítani az idősekre, az alacsony jövedelmű háztartásokra, az alacsony iskolai végzettségű álláskeresőkre, a fogyatékossággal élő személyekre és a külterületen élőkre. E csoportok esetében helyben szükséges megvizsgálni az eszközhasználati, anyagi, fizikai, információs vagy kommunikációs akadályokat; azok tényleges mértéke a jelenleg rendelkezésre álló adatokból nem számszerűsíthető.

Következtetések és fejlesztési lehetőségek

Bácsalmáson a digitális ismeretterjesztésnek vannak dokumentált könyvtári előzményei, és az elektronikus közszolgáltatásokhoz személyes ügyfélszolgálati kapcsolódási lehetőség is rendelkezésre áll. A könyvtári számítógép-használat jelzett technikai korlátja ugyanakkor azt mutatja, hogy a közösségi digitális hozzáférés feltételeit nem lehet adottnak tekinteni.

3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

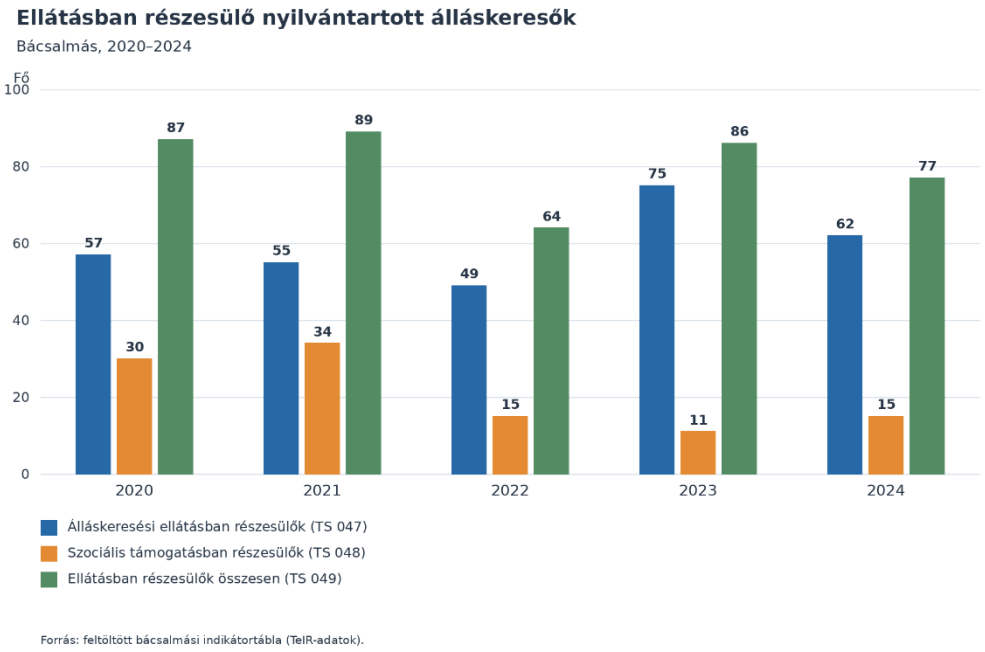
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma, fő (TS 052)	Álláskeresési ellátásban részesülők száma, fő (TS 047)	Ellátottak aránya a nyilvántartottak között
2020	191	57	29,84%
2021	162	55	33,95%
2022	106	49	46,23%
2023	122	75	61,48%
2024	123	62	50,41%

Bácsalmáson a nyilvántartott álláskeresők száma 2020 és 2022 között 191 főről 106 főre csökkent, majd 2023-ban 122 főre, 2024-ben 123 főre emelkedett. Az álláskeresési ellátásban részesülők száma nem követte minden évben ugyanezt a folyamatot: 2020-ban 57 fő, 2021-ben 55 fő, 2022-ben 49 fő, 2023-ban 75 fő, 2024-ben pedig 62 fő részesült ilyen ellátásban.

Az ellátottak nyilvántartott álláskeresőkön belüli aránya 2020 és 2023 között 29,84%-ról 61,48%-ra emelkedett, majd 2024-ben 50,41%-ra mérséklődött. A legutóbbi évben az ellátásban részesülők száma 13 fővel csökkent, miközben az álláskeresői létszám lényegében változatlan maradt. Az álláskeresési ellátásban részesülők aránya így továbbra is magasabb volt a 2020-as értéknél, de elmaradt az előző évitől.

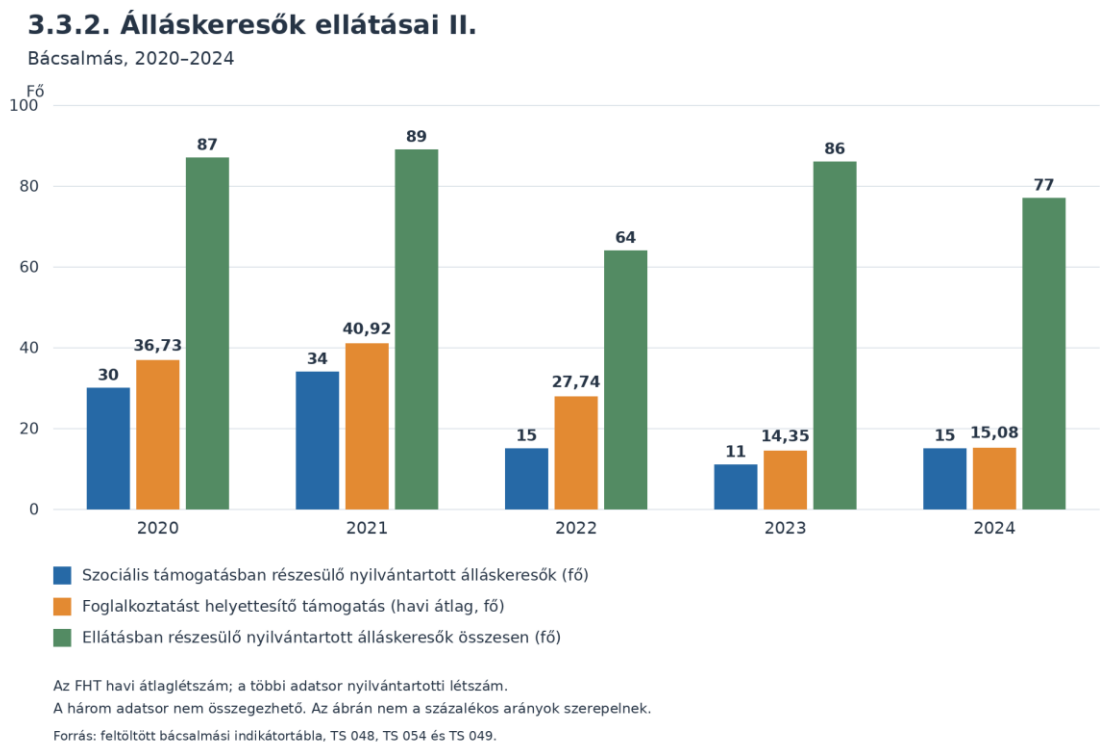
Az adatsor önmagában nem mutatja meg az ellátás összegét, időtartamát vagy az ellátásból kikerülés okát. Az álláskeresési ellátás hiányából ezért nem következik automatikusan, hogy az érintett személy más támogatásban sem részesül.

A hozzá tartozó első oszlopdiagram a teljes álláskeresői létszámot és az ezen belül álláskeresési ellátásban részesülők számát mutatja.

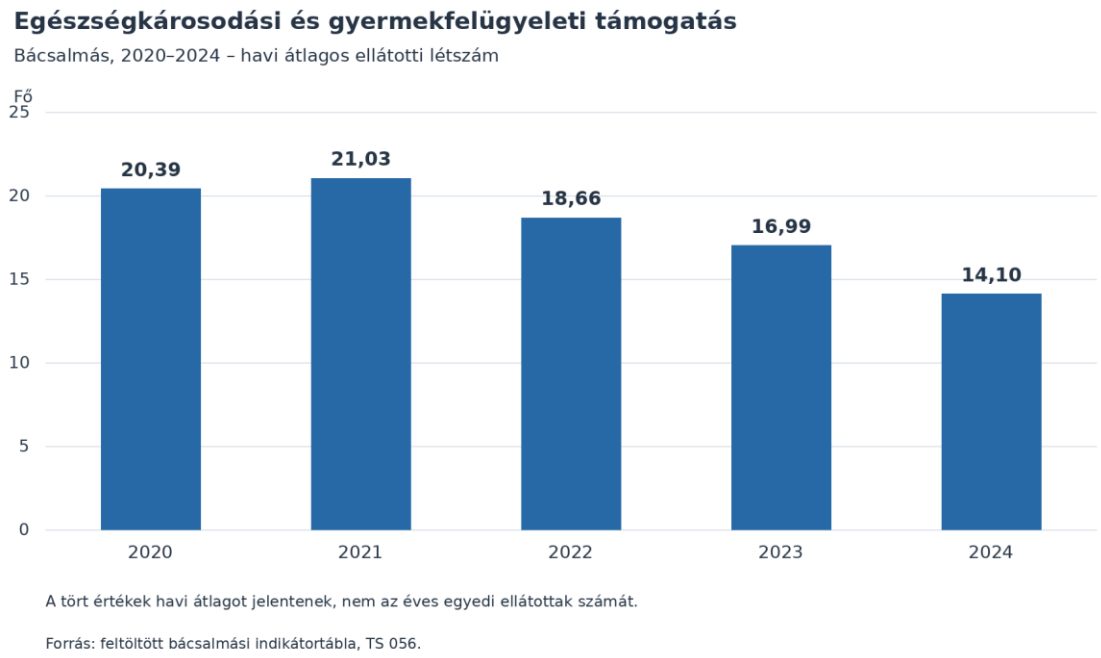
3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők, fő (TS 048)	Arányuk a nyilvántartottak között	FHT-ban részesülők havi átlagos száma, fő (TS 054)	Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők összesen, fő (TS 049)	Arányuk a nyilvántartottak között
2020	30	15,71%	36,73	87	45,55%
2021	34	20,99%	40,92	89	54,94%
2022	15	14,15%	27,74	64	60,38%
2023	11	9,02%	14,35	86	70,49%
2024	15	12,20%	15,08	77	62,60%

3.3.3. számú táblázat – Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056), fő
2020	20,39
2021	21,03
2022	18,66
2023	16,99
2024	14,10

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők számának alakulása

Bácsalmáson az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma 2020-ban 20,39 fő volt. A mutató 2021-ben kismértékben, 21,03 főre emelkedett, majd a következő három évben folyamatosan mérséklődött: 2022-ben 18,66 fő, 2023-ban 16,99 fő, 2024-ben pedig 14,10 fő volt. A vizsgált időszak legmagasabb értéke így 2021-ben, a legalacsonyabb 2024-ben alakult ki.

A 2020-as és 2024-es érték között 6,29 fős, megközelítőleg 30,8%-os csökkenés történt. A legutóbbi évben az ellátotti havi átlag 2,89 fővel maradt el az előző évitől. Az oszlopdiagram jól szemlélteti, hogy a 2021-es enyhe növekedést tartós mérséklődés követte. A támogatás ugyanakkor 2024-ben is jelen volt a településen, ezért a sablon korábbi, az ellátotti létszám nullára csökkenésére utaló megállapítása nem alkalmazható Bácsalmásra.

Az adatok értelmezésekor figyelembe kell venni, hogy a mutató havi átlagos létszámot közöl, nem pedig az adott év során támogatásban részesülő egyedi személyek számát. A tizedes értékek az átlagolásból következnek, ezért azokat nem indokolt egész főre kerekített éves ellátotti létszámként bemutatni. A táblázat az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást együttesen tartalmazza; nem mutatja meg külön az egészségi állapotukhoz, illetve a gyermekfelügyeleti körülményeikhez kapcsolódóan ellátásban részesülők számát.

A havi átlagos létszám csökkenéséből önmagában nem állapítható meg annak oka. Az adatsor nem igazolja automatikusan sem az érintettek élethelyzetének javulását, sem a támogatási rendszerhez való hozzáférés romlását. Ezek értékeléséhez az ellátásba belépők és az abból kikerülők számát, a jogosultság megszűnésének okait, valamint az esetleges más ellátásba kerülést is szükséges vizsgálni.

A helyi esélyegyenlőségi tervezésben ezért a támogatotti létszám mellett indokolt figyelmet fordítani az érintettek szolgáltatási szükségleteire is. Vizsgálandó szempont az egészségügyi és szociális szolgáltatások elérhetősége, az ügyintézéshez szükséges segítség, továbbá a gyermekfelügyeleti feladatok és a munkavállalás összeegyeztethetősége. A fejlesztési szükségletek pontos meghatározásához a statisztikai adatsort helyi, összesített intézményi információkkal célszerű kiegészíteni.

3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Az ENSZ meghatározása szerint akkor beszélhetünk **megfelelő lakhatásról**, ha a következő hét feltétel együttesen teljesül:

1. jogi biztonság (védelem az önkényes kilakoltatás ellen),
2. alapszolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférés (pl. ivóvíz, áram, csatorna, fűtés),
3. megfizethetőség (a lakhatás költsége nem veszélyeztetheti más alapvető szükségletek kielégítését),
4. lakás minősége és mérete,
5. hozzáférés a sérülékeny csoportok számára,
6. megfelelő elhelyezkedés (munkahelyekhez, iskolákhoz való közelség),
7. kulturális megfelelés (az építés módja és anyaga ne sértse a kulturális identitást).[13]

[13] Forrás: ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága – General Comment No. 4 (1991).

3.4.1. számú táblázat – Lakásállomány

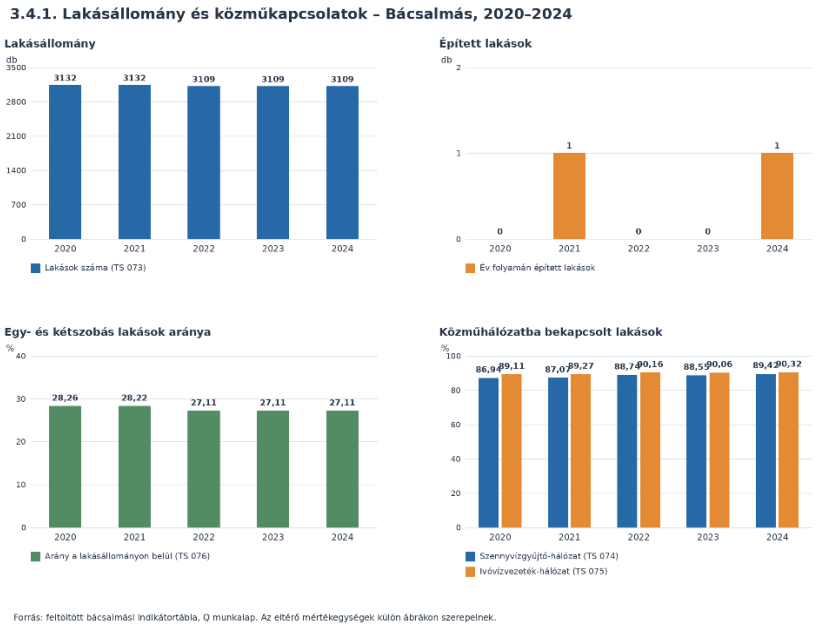
Év	Lakásállomány, db (TS 073)	Épített lakások száma, db (TS 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	Egy- és kétszobás lakások aránya, % (TS 076)	Szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya, % (TS 074)	Ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya, % (TS 075)
2020	3 132	0	0,00	28,26	86,94	89,11
2021	3 132	1	0,32	28,22	87,07	89,27
2022	3 109	0	0,00	27,11	88,74	90,16
2023	3 109	0	0,00	27,11	88,55	90,06
2024	3 109	1	0,32	27,11	89,42	90,32

A lakásállomány és a lakásépítés alakulása

Bácsalmás lakásállománya 2020-ban és 2021-ben egyaránt 3 132 lakásból állt. A nyilvántartott állomány 2022-ben 3 109 lakásra csökkent, majd 2023-ban és 2024-ben ezen a szinten maradt. A vizsgált időszak egészében 23 lakásos, megközelítőleg 0,7%-os mérséklődés történt. Az adatsor tehát kismértékű állománycsökkenést, majd változatlan nyilvántartott lakásszámot mutat. Az új lakások építése alacsony szintű volt: 2021-ben és 2024-ben egy-egy lakás épült, míg 2020-ban, 2022-ben és 2023-ban az indikátortábla nulla értéket közöl. Az ezer lakásra jutó éves lakásépítés mutatója a két építéssel érintett évben 0,32 volt. A teljes időszakban így összesen két új lakás építését rögzíti az adatsor. A lakásállomány változása és az új lakások száma eltérő tartalmú mutató. Az állomány mérséklődéséből önmagában nem állapítható meg, hogy hány lakás szűnt meg, illetve a változásban milyen szerepe volt a nyilvántartás vagy a számbavétel módosulásának. Az új lakások alacsony száma pedig nem jelenti azt, hogy a meglévő ingatlanokban nem történtek felújítások, korszerűsítések vagy bővítések; ezekről a táblázat nem tartalmaz adatot.Az egy- és kétszobás lakások aránya 2020-ban 28,26%, 2021-ben 28,22% volt, majd 2022-ben 27,11%-ra csökkent. A mutató 2023-ban és 2024-ben is 27,11%

maradt. A teljes időszakban 1,15 százalékpontos mérséklődés történt. A szobaszám szerinti megoszlás a lakásállomány szerkezetéről ad információt, de nem mutatja meg közvetlenül az ingatlanok alapterületét, állapotát, komfortfokozatát vagy megfizethetőségét. Az alacsonyabb szobaszámból ezért nem következik automatikusan kedvezőbb lakhatási költség, ahogyan e lakások arányának csökkenése sem bizonyítja önmagában a megfizethető lakáskínálat szűkülését.A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 2020 és 2024 között összességében emelkedett: 86,94%-ról 89,42%-ra nőtt, ami 2,48 százalékpontos javulást jelent. A növekedés nem volt teljesen egyenletes: a 2022-es 88,74%-ot 2023-ban enyhén alacsonyabb, 88,55%-os érték követte, majd 2024-ben ismét emelkedett a mutató. Az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya a 2020-as 89,11%-ról 2024-re 90,32%-ra emelkedett. A teljes időszakban 1,21 százalékpontos növekedés történt, kisebb éves ingadozás mellett. A vizsgált évek mindegyikében az ivóvízhálózati kapcsolódás aránya volt magasabb. A két mutató alapján Bácsalmás lakásállományának jelentős része kapcsolódik a közüzemi hálózatokhoz, de a bekapcsoltság egyik esetben sem teljes körű. A hálózatba be nem kapcsolt lakások arányából ugyanakkor nem állapítható meg automatikusan, hogy azokban nincs megfelelő vízellátás vagy szennyvízkezelés, illetve hogy az ingatlanok lakottak-e. Az alternatív megoldások, az ingatlanhasználat és a hiányok területi elhelyezkedése további helyi vizsgálatot igényel.A 2020–2024-es bácsalmási adatok alacsony lakásépítési aktivitást, kismértékű lakásállomány-csökkenést, valamint összességében javuló közműhálózati bekapcsoltságot mutatnak. A táblázat azonban nem ad választ a lakások tényleges lakhatóságára, energiahatékonyságára, akadálymentességére, zsúfoltságára vagy a háztartások lakhatási kiadásaira. A lakhatási esélyegyenlőség értékelése ezért nem korlátozható a lakásszám és a közműkapcsolatok vizsgálatára.

A helyi helyzetelemzés kiegészítésekor indokolt feltárni az alacsony jövedelmű háztartások, az idősek, a fogyatékossággal élő személyek és a gyermekes családok lakhatási nehézségeit. Külön vizsgálandó a közműhálózatba be nem kapcsolt lakások területi megoszlása, a rossz állapotú és nehezen fűthető ingatlanok köre, továbbá a lakásfenntartási terhek és a felújítási lehetőségek alakulása.

Forrás: feltöltött bácsalmási indikátortábla, Q munkalap. Az eltérő mértékegységek külön ábrákon szerepelnek.

3.4.2. számú táblázat – Bérlakás- és szociálislakás-állomány

Év	Teljes lakásállomány, db (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások, db	Bérlakásállomány, db	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások, db	Szociális lakásállomány, db	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások, db	Egyéb, lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok, db
2020	3 132	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	3 132	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	3 109	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2023	3 109	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2024	3 109	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Bácsalmás teljes lakásállománya 2020-ban és 2021-ben 3 132 lakásból állt, 2022-ben 3 109 lakásra mérséklődött, majd 2023-ban és 2024-ben változatlan maradt. A települési

lakásállomány nagysága azonban önmagában nem mutatja meg az önkormányzati tulajdonú, bérbe adható vagy szociális szempontok alapján hasznosított lakások számát és hozzáférhetőségét. A rendelkezésre álló indikátortáblában a bérlakásállományra és a szociális lakásállományra vonatkozóan valamennyi vizsgált évben „n.a.” jelölés szerepel. Ugyancsak hiányzik az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások, valamint a lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok száma. A táblázat alapján ezért nem állapítható meg az önkormányzati lakáskínálat nagysága, annak időbeli változása, műszaki állapota vagy a lakhatási szükségletekhez való viszonya. Az adathiány nem azonos a lakásállomány vagy a szolgáltatási lehetőség hiányával. Nem alapozza meg azt a kijelentést, hogy Bácsalmáson nincs önkormányzati bérlakás vagy szociális alapon hasznosított lakás. Annak megítéléséhez, hogy az önkormányzat milyen lakhatási lehetőségeket biztosít, a lakásnyilvántartás, a vagyonkimutatás, a bérleti szerződések és a lakáshasznosítási adatok áttekintése szükséges.A helyzetelemzésben célszerű elkülöníteni a teljes települési lakásállományt az önkormányzati tulajdonú lakásoktól, az önkormányzati állományon belül pedig a különböző hasznosítási célokat és bérbeadási feltételeket. A bérlakás- és a szociálislakás-adatokat nem indokolt automatikusan összeadni: először tisztázni szükséges, hogy a helyi nyilvántartásban a szociális alapon bérbe adott lakások a bérlakásállomány részét képezik-e. Esélyegyenlőségi szempontból a lakások száma mellett azok tényleges igénybevehetősége is meghatározó. Vizsgálandó a lakások állapota, komfortfokozata, akadálymentessége, elhelyezkedése és fenntartási költsége, továbbá az, hogy a bérbeadás feltételei mennyiben teszik lehetővé az alacsony jövedelmű háztartások, a gyermekes családok, az egyedül élő idősek és a fogyatékossággal élő személyek hozzáférését.A lakhatási szükségletek megítéléséhez a kínálati adatok mellett az igénylések számának, az elutasított kérelmeknek, az esetleges várakozásnak és a krízishelyzetek kezelésének áttekintése is szükséges. A jelenlegi adatsor ezekről nem nyújt információt, ezért az önkormányzati lakáskínálat megfelelőségéről vagy bővítésének szükséges mértékéről egyelőre nem tehető számszerűen alátámasztott megállapítás.

A rendelkezésre álló adatok alapján elsődleges feladat a lakhatási helyzet értékeléséhez szükséges helyi információk összegyűjtése és egységesítése. Ennek keretében indokolt rögzíteni:

- az önkormányzati tulajdonú lakások számát, hasznosítási célját és bérbeadási módját;
- a lakott, üresen álló, felújítandó és jelenleg nem hasznosítható lakások számát;
- a szociális alapon bérbe adott lakások körét;

- a lakások komfortfokozatát, állapotát és akadálymentességét;
- a lakásigénylések és az elhelyezés nélkül maradó kérelmezők számát;
- a lakhatási krízishelyzetekben alkalmazható helyi megoldásokat.

Az adatgyűjtésre épülhet a felújítási, hasznosítási vagy állománybővítési szükségletek meghatározása. A HEP-ben ezért jelenleg nem a szociális lakásállomány bizonyított hiányát, hanem a lakhatási szükségletek és az önkormányzati lakáskínálat összevetéséhez szükséges adatok hiányosságát indokolt problémaként megjelölni.

b) szociális lakhatás

Bácsalmáson a szociális lakhatásnak van helyi szabályozási kerete: a hatályos lakásrendelet kifejezetten lehetővé teszi az önkormányzati lakások szociális helyzet alapján történő bérbeadását. Ezért a sablonban maradt, más településre vonatkozó „az önkormányzat tulajdonában szociális lakás nincs” mondat nem vehető át Bácsalmásra. A szabályozás meglétét ugyanakkor el kell különíteni a ténylegesen szociális alapon hasznosított lakások számától, amely a feltöltött indikátortáblában nem szerepel.

b) Szociális lakhatás

Bácsalmáson a szociális lakhatás helyi szabályozási alapját az önkormányzat tulajdonában álló lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 19/2023. (XI. 2.) önkormányzati rendelet adja. A Nemzeti Jogszabálytárban elérhető, 2026. július 1-jétől hatályos egységes szöveg szerint az önkormányzati lakások szociális helyzet alapján, költségelven vagy piaci alapon adhatók bérbe. A rendelet az éves lakáshasznosítási javaslat készítésekor elsődleges szempontként határozza meg a szociális helyzetük alapján rászorulók lakhatásának biztosítását.

A helyi szabályozás alapján a szociális lakhatás nem feltétlenül különálló ingatlancsoportot jelent, hanem az önkormányzati lakásállomány rászorultsági szempontú hasznosításának egyik módját. Az éves lakáshasznosítási javaslatban külön meg kell határozni a várhatóan megüresedő, a szociális helyzet alapján, a költségelven és a piaci alapon bérbe adható lakások számát. A helyi lehetőségek tényleges terjedelmének értékeléséhez ezért a rendelet mellett az éves lakáshasznosítási döntések és a lakásnyilvántartás adatai is szükségesek.

A hozzáférés és a rászorultság vizsgálata

A szociális alapon történő lakásigénylés feltétele a Bácsalmási Közös Önkormányzati Hivatal által vezetett lakásigénylési névjegyzékbe történő felvétel. A kérelmet a hivatalhoz lehet benyújtani. A névjegyzékbe vétel az igénylés évének december 31-éig szól, és ismételten kérhető. A szabályozás főszabály szerint a rászorultsági szempontrendszer alapján kialakított pontszámhoz köti a bérlő kiválasztását; azonos pontszám esetén az alacsonyabb egy főre jutó nettó jövedelem jelent elsőbbséget.

A rászorultság értékelése nem kizárólag a jövedelemre terjed ki. Figyelembe kell venni többek között a lakásnak nem minősülő helyiségben történő tartózkodást, a rossz állapotú vagy egészségre ártalmas lakáskörülményeket, a zsúfoltságot és a korábbi, elhelyezés nélkül maradt igényléseket. Fokozott rászorultsági szempont a hátrányok halmozódása, az eltartottak magas száma, az egyedülállóként történő eltartás, valamint a tartósan beteg vagy jelentős munkaképesség-csökkenéssel élő családtag gondozása. A szerződéskötés előtt a szociális, jövedelmi, vagyoni, családi és lakáskörülmények feltárására környezettanulmány készül.A rendelet a jogosultságot további feltételekhez is köti: főszabály szerint legalább hároméves bácsalmási bejelentett lakó- vagy tartózkodási helyet, meghatározott ingatlantulajdoni és haszonélvezeti korlátozásokat, valamint a háztartás nagyságához igazodó jövedelmi sávokat ír elő. A jövedelmi feltételek alsó és felső határt egyaránt tartalmaznak.

Esélyegyenlőségi szempontból ezért nemcsak azt indokolt vizsgálni, hogy hányan kerülnek a névjegyzékbe és jutnak lakáshoz, hanem azt is, hogy kik és milyen okból nem felelnek meg a belépési feltételeknek. Külön figyelmet igényelhet a legalacsonyabb jövedelmű háztartások, a nemrég helyben letelepedők és a korábbi lakhatási tartozással érintettek helyzete. A feltételek tényleges hozzáférési hatása azonban kérelmi és döntési adatok nélkül nem ítélhető meg.

A lakhatás fenntarthatósága

A szociális helyzet alapján történő első bérbeadásra legfeljebb egyéves határozott idejű szerződés köthető. A rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén a szerződés újabb, legfeljebb ötéves időtartamra több alkalommal is megkötheto. A lakhatási biztonság értékelésekor ezért a lakáshoz jutás mellett a szerződések megújításának gyakorlatát és az esetleges megszűnések okait is szükséges áttekinteni.

A szociális alapon történő bérbeadás esetében a helyi rendelet kivételt tesz az általános óvadékfizetési kötelezettség alól. Emellett az önkormányzati tulajdonú, szociális helyzet alapján bérbe adott lakások meghatározott jövedelmi feltételeknek megfelelő bérlői részére

havi 5 000 Ft lakbértámogatás állapítható meg, egyéves időtartamra. Ez a támogatás a rendelet szerinti jogosulti körhöz kötött; nem azonos valamennyi lakhatási nehézséggel küzdő háztartás által igénybe vehető általános támogatással.

A lakbér mellett ugyanakkor a közüzemi díjak és az egyéb lakásfenntartási kiadások is terhelik a bérlőket. A szociális lakhatás eredményességének megítéléséhez ezért a díjhátralékok, a támogatásigénylések és a szerződésmegújítások adatai is fontosak. A rendelet bizonyos körülmények között lehetővé teszi a tartozás miatti szerződésmegújítási korlátozás alóli felmentést, különösen gyermekek, egyedül élő nyugdíjasok vagy rokkantsági ellátásban részesülők lakhatásának védelmében.

Krízishelyzetben biztosítható elhelyezés

A helyi rendelet az életet vagy testi épséget közvetlenül veszélyeztető, azonnali intézkedést igénylő helyzetben önkormányzati lakásban történő átmeneti elhelyezést is lehetővé tesz. Az elhelyezésről a polgármester dönthet; az első harminc napra nem terheli lakbérfizetési kötelezettség az elhelyezettet. Ez a rendes szociális lakásigénylési eljárástól elkülönülő lehetőség, amelynek tényleges alkalmazhatóságát a rendelkezésre álló lakáskapacitás és az egyedi körülmények alapján lehet értékelni.

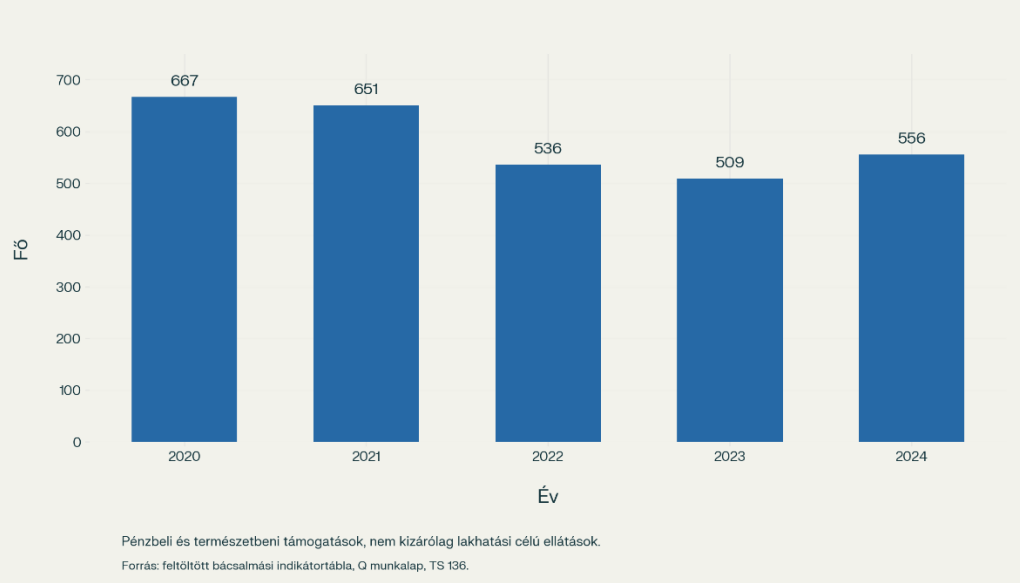
Adathiányok és következtetések

A feltöltött bácsalmási indikátortábla a 2020–2024-es időszakban nem tartalmaz adatot a bérlakás- és szociálislakás-állomány számáról, illetve az érintett lakások állapotáról. Ez a felhasznált adatsor hiányossága, nem a szociális bérbeadás helyi lehetőségének hiányát jelenti.

3.4.3. számú táblázat – Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési támogatásban részesítettek száma – pénzbeli és természetbeni támogatások, fő (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatás forrásadata – mértékegysége ellenőrizendő (TS 137)
2020	667	5
2021	651	5
2022	536	7
2023	509	9
2024	556	10

Bácsalmáson a pénzbeli és természetbeni települési támogatásban részesítettek száma 2020 és 2023 között folyamatosan csökkent. A 2020. évi 667 főről 2021-ben 651 főre, 2022-ben 536 főre, majd 2023-ban 509 főre mérséklődött. A folyamat 2024-ben megfordult: a támogatottak száma 556 főre emelkedett, ami az előző évhez képest 47 fős növekedést jelentett. A vizsgált időszak végén ugyanakkor 111 fővel, megközelítőleg 16,6%-kal kevesebben szerepeltek az adatsorban, mint 2020-ban. A diagram a 2023-ig tartó mérséklődést és a 2024-es ismételt emelkedést szemlélteti. A támogatottak számának változásából önmagában nem állapítható meg a lakosság rászorultságának alakulása. A csökkenés nem bizonyítja automatikusan az anyagi helyzet javulását, ahogyan az emelkedés sem tekinthető önmagában a szegénység növekedése bizonyítékának. A változás okainak feltárásához a támogatási jogcímeket, az igényléseket, a jogosultsági feltételeket és a megállapított támogatásokat együttesen szükséges vizsgálni.A mutató értelmezésekor lényeges, hogy a pénzbeli és természetbeni települési támogatások összesített igénybevételét tartalmazza, nem kizárólag a lakhatási célú támogatásokét. A táblázat ezért nem mutatja meg közvetlenül, hogy hány személy vagy háztartás kapott segítséget lakbérhez, közüzemi díjakhoz, fűtéshez vagy más lakásfenntartási kiadáshoz. A közölt személyszám nem azonosítható automatikusan a támogatott háztartások számával. A lakhatást segítő támogatások célzott értékeléséhez külön önkormányzati adatszolgáltatás szükséges. Ennek keretében indokolt támogatási jogcímenként összesíteni a támogatott személyek és háztartások számát, a megállapított összegeket, a támogatás rendszerességét, valamint az elutasított kérelmek számát és indokait. A lakhatási szükségletek megítélését segítheti a közüzemi hátralékokkal, a magas fűtési kiadásokkal és a lakásfenntartási nehézségekkel kapcsolatos helyi információk áttekintése is. Esélyegyenlőségi szempontból vizsgálandó, hogy a támogatások mennyiben érik el az alacsony jövedelmű gyermekes családokat, az egyedül élő időseket, valamint a fogyatékossággal vagy tartós betegséggel élő személyek háztartásait. A hozzáférés értékelésében a jogosultsági feltételek mellett a tájékoztatás közérthetőségére, a kérelmezéshez szükséges segítségre és a támogatás tényleges kiadáscsökkentő hatására is figyelmet szükséges fordítani.

f) eladósodottság

Bácsalmás lakosságának eladósodottságát elsősorban a közüzemi díjhátralékok, a lakbér- és lakásfenntartási tartozások, valamint a hiteltörlesztési nehézségek szempontjából szükséges vizsgálni. A lakhatási biztonság megítélésében fontos kérdés, hogy a rendszeres kiadások megfizetése milyen terhet jelent a háztartások számára, és a fizetési elmaradások veszélyeztetik-e az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést vagy a lakhatás megtartását.A rendelkezésre álló információkból nem állapítható meg megbízhatóan, hogy Bácsalmáson növekszik-e a lakossági eladósodottság. Nem igazolható az előrefizetős mérők helyi elterjedtsége vagy a devizaalapú hitelekhez kapcsolódó problémák jelenlegi települési súlya sem. A sablon ilyen tartalmú általános megállapításait ezért további helyi adatok nélkül nem indokolt bácsalmási tényként átvenni.

A hátralékok lakhatási következményei

Az önkormányzati bérlakások esetében a tartozás a lakhatás fennmaradását is befolyásolhatja. Bácsalmás 19/2023. (XI. 2.) önkormányzati rendelete szerint főszabály alapján nem köthető meg újból a bérleti szerződés, ha a kérelmező bérleti díj-, közüzemi és külön szolgáltatási díjtartozása együttesen meghaladja a 100 000 Ft-ot. A rendelet ugyanakkor meghatározott körülmények között lehetőséget biztosít a korlátozás alóli felmentésre, többek között gyermekek lakhatásának védelmében, illetve egyedül élő nyugdíjas vagy rokkantsági ellátásban részesülő személy esetében.

A korábbi önkormányzati lakáshasználathoz kapcsolódó rendezetlen díjhátralék a lakásigénylési névjegyzékbe történő felvételt is akadályozhatja. A tartozások kezelése ezért nem kizárólag pénzügyi, hanem lakhatásmegtartási és esélyegyenlőségi kérdés. A szabályozás megléte azonban önmagában nem mutatja meg, hány bácsalmási személyt érintenek ezek a korlátozások.

Az eladósodás megelőzését segítő helyi támogatások

A rendszeres lakásfenntartási kiadásokhoz a szociális ellátásokról szóló 21/2023. (XI.29.) önkormányzati rendelet lakhatási támogatást szabályoz. Ez villamosenergia-, gáz-, víz- és csatornadíjhoz, illetve tüzelőanyag vásárlásához igényelhető. A 2026. augusztus 4-től hatályos rendeletszöveg szerint a jogosultság feltétele többek között a bácsalmási életvitelszerű tartózkodás, a háztartás egy főre jutó jövedelmének legfeljebb 150 000 Ft-os összege és a rendelet szerinti vagyon hiánya.

A lakhatási támogatás havi összege a jövedelemtől függően 4 000 vagy 5 000 Ft, és egy évre állapítható meg. A támogatás a rendszeres kiadások viselését segíti; nem azonos a már felhalmozott tartozás teljes rendezésére szolgáló támogatással.

Az önkormányzati tulajdonú, szociális helyzet alapján bérbe adott lakások meghatározott jövedelmi feltételeknek megfelelő bérlői részére a lakásrendelet külön, havi 5 000 Ft összegű lakbértámogatást is lehetővé tesz. Ez célzott jogosulti körhöz kötött támogatás, nem valamennyi hátralékkal érintett háztartás számára hozzáférhető általános adósságrendezési eszköz.

Segítségnyújtás és fejlesztési lehetőségek

A helyi szociális rendelet a családsegítő szolgáltatást az Alapszolgáltatási Központ keretében biztosított ellátások között nevesíti. Az eladósodás megelőzésében indokolt a helyi családsegítésre is építeni: a támogatási jogosultságok feltárása, a kérelmezés segítése, a háztartási kiadások áttekintése és a szolgáltatókkal történő kapcsolatfelvétel támogatása hozzájárulhat a fizetési nehézségek korai kezeléséhez. E tevékenységek tényleges helyi gyakorlatát és kapacitását intézményi adatszolgáltatással szükséges pontosítani.

h) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások,minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Bácsalmás lakhatási viszonyainak bemutatásakor a belterületi lakóterületek mellett a külterületi, illetve a településközponttól távolabb elhelyezkedő lakott területeket is figyelembe kell venni. Az Alapszolgáltatási Központ önkormányzati honlapon közzétett szervezeti és működési szabályzata a tanyagondnoki szolgáltatás ellátási területeként Dobokanagyjárást, Kunbajapusztát, Óalmást, Ószőlőket, Szászitelepet és Telekiszőlőket nevesíti. Az intézményi dokumentum alapján ezek a város szolgáltatási rendszerében külön figyelmet kapó lakott területek. Az egyes területeken élők aktuális létszámáról és a lakott ingatlanok számáról azonban a jelen helyzetelemzéshez nem áll rendelkezésre teljes körű, friss adatsor.

A külterületi elhelyezkedés és a nem lakóövezeti besorolás nem azonos fogalom. A rendelkezésre álló indikátortábla nem mutatja meg, hogy Bácsalmáson hány lakás található nem lakóövezeti besorolású területen, illetve hány eredetileg nem lakáscélú ingatlant használnak életvitelszerű lakhatásra. E körülmények pontos bemutatásához az ingatlanok tényleges használatát és területi besorolását helyi nyilvántartások alapján szükséges összevetni. Az adathiányból nem következik, hogy ilyen lakhatási forma nincs jelen a településen.

A közműellátottságra vonatkozó települési adatok szerint 2024-ben a bácsalmási lakásállomány 89,42%-a kapcsolódott a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózathoz, 90,32%-a pedig a közüzemi ivóvízvezeték-hálózathoz. Ezek az arányok a teljes városra vonatkoznak, ezért nem alkalmasak a külterületi vagy nem lakóövezeti lakások külön ellátottságának meghatározására. A hálózati kapcsolódásból kimaradó ingatlanok elhelyezkedése, lakottsága, vízellátási és szennyvízkezelési módja további helyi adatgyűjtést igényel.

A lakhatási körülmények értékelésekor a közműkapcsolat megléte mellett annak megfizethetőségét és biztonságát is indokolt figyelembe venni. A rendelkezésre álló táblázat nem tartalmaz külterületi bontású adatokat a villamosenergia-ellátásról, a fűtési módokról, az internet-hozzáférésről és az alternatív közműmegoldásokról. Így ezek általános hiánya vagy megfelelő színvonala nem állapítható meg a jelenlegi adatforrásból. A közszolgáltatások egy része Bácsalmás belterületén helyben elérhető. A kormányablak a Gróf Teleki József utca 4–8. szám alatt, a foglalkoztatási ügyfélszolgálat a Rákóczi út 34. szám alatt működik. A külterületi lakosság számára azonban az intézmények településen belüli jelenléte önmagában nem jelent akadálymentes hozzáférést: az igénybevételt a lakóhelytől való távolság, az odajutás lehetősége, az ügyfélfogadási idő és az egyéni segítségigény is befolyásolhatja.

A szociális ellátások elérésében a tanyagondnoki szolgálatnak helyi szerepe van. A közzétett intézményi szabályzat meghatározza a szolgáltatás ellátási területét, egy 2025. decemberi

önkormányzati előterjesztés pedig a szolgálat gépjárművével történő szállítást és a tanyagondnok ételkiszállításban való közreműködését is jelzi. Ez a lakóhelyük elhagyásában nehézséggel szembesülők ellátásának egyik eszköze. A szolgáltatás aktuális kapacitása, igénybevételi gyakorisága és az esetleg kielégítetlen szükségletek azonban intézményi adatokkal pontosítandók.

A minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés bemutatásakor ezért az ellátás megléte mellett annak rendszerességét, időbeni elérhetőségét, fizikai és információs hozzáférhetőségét is vizsgálni szükséges. Külön figyelmet igényel, hogy az idősek, a fogyatékossággal élő személyek és a gyermekes családok el tudnak-e jutni az egészségügyi vizsgálatokra, az oktatási intézményekbe és a szükséges ügyintézési helyszínekre. A rendelkezésre álló források ezek teljes körű, lakott területenkénti értékelését nem teszik lehetővé.

Bácsalmás térségi közösségi közlekedését több helyközi autóbuszvonal biztosítja. A MÁV-csoport hivatalos tájékoztatásában szerepel a Budapest–Solt–Kalocsa–Baja–Bácsalmás, a Kiskunhalas–Jánoshalma–Mélykút–Bácsalmás, valamint a Bácsalmás–Csikéria–Kelebia viszonylat. Az autóbusz-állomás a Rákóczi Ferenc utca 38. szám alatt található. E kapcsolatok a város térségi elérhetőségét jelzik, de nem bizonyítják valamennyi külterületi lakóhely megfelelő közlekedési kiszolgálását.

A külterületen élők tényleges közlekedési hozzáférésének megítéléséhez a lakóhely és a megálló közötti távolságot, a megálló biztonságos megközelítését, a járatok közlekedési napjait, valamint az oda- és visszautazás lehetőségét együttesen szükséges vizsgálni. Fontos szempont a menetrend és a rendelési idők, az iskolai elfoglaltságok, a munkarendek, illetve az ügyfélfogadás összehangolhatósága. Ezekről a jelenlegi források alapján nem tehető valamennyi külterületi háztartásra érvényes, általános megállapítás.

Bácsalmáson a külterületi lakosság ellátását helyi közszolgáltatások, térségi közlekedési kapcsolatok és tanyagondnoki szolgáltatás segíti. A HEP további megalapozásához ugyanakkor szükséges a külterületi és nem lakóövezeti lakhatás részletesebb feltérképezése, különösen a közműellátás, a szolgáltatásokhoz történő eljutás és az egyéni segítségigény szempontjából. A fejlesztési feladatokat az így azonosított konkrét hozzáférési hiányokra indokolt alapozni.

3.5. Telepek, szegregátumok helyzete

A területi lehatárolás és a rendelkezésre álló információk

Bácsalmás településen belüli társadalmi különbségeinek bemutatásakor el kell különíteni a külterületi elhelyezkedést, a rossz lakhatási körülményeket és a statisztikai módszertannal

lehatárolt szegregált területeket. A külterületi lakóhely vagy a roma lakosság jelenléte önmagában nem alapozza meg egy terület szegregátumként történő meghatározását. A területi hátrányok értékeléséhez részletes, települési szint alatti társadalmi és lakhatási adatok szükségesek. A KSH tájékoztatása szerint a szegregátumok kimutatása részletes népszámlálási adatok alapján történik, és a települési szegregátumszűréshez területi mutatók és térképi lehatárolás kapcsolódhat. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat megbízásából 2019-ben készített „Esélyegyenlőségi terve – helyzetértékelés" Bácsalmást a KSH-adatigénylés alapján szegregátummal vagy szegregációval veszélyeztetett területtel érintett települések között szerepelteti. A dokumentum HEP-eket összegző táblázatának bácsalmási sorában egy terület és 193 fő szerepel, 2011-es adatokra való hivatkozással. A megjegyzés szerint a település vezetői és az akkori cigány kisebbségi önkormányzat vezetője a területet nem tekintette szegregátumnak, ugyanakkor két másik területet veszélyeztetettként tartottak nyilván. A forrás tehát eltérést jelez a korábbi statisztikai besorolás és a helyi megítélés között. Az egy területre és 193 főre vonatkozó adat kizárólag történeti előzményként használható: nem tekinthető a jelenlegi szegregált területek vagy az ott élők aktuális számának. Az áttekintett forrásokból a jelenlegi utcahatárok, lakosságszámok és területi besorolások nem állapíthatók meg biztonsággal.

a) A területek lakókörnyezeti jellemzői és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szegregációval érintett vagy veszélyeztetett területek lakókörnyezeti bemutatásához először a vizsgálandó területek aktuális lehatárolását szükséges tisztázni. Ennek hiányában nem indokolt konkrét utcákat vagy külterületi településrészeket feltételezés alapján szegregátumként megnevezni. A lehatárolást követően területenként indokolt áttekinteni a lakóingatlanok állapotát, komfortfokozatát, zsúfoltságát, a közműkapcsolatokat, az utak és járdák állapotát, a közvilágítást, valamint a közszolgáltatások és közösségi közlekedési megállók megközelíthetőségét. A teljes települési átlagok nem helyettesítik ezt a területi vizsgálatot: a bácsalmási lakásállományra rendelkezésre álló közműmutatókból nem állapítható meg egy kisebb, hátrányos helyzetű lakókörnyezet ellátottsága. A közszolgáltatási hozzáférés értékelésekor különösen fontos az óvodához, iskolához, egészségügyi ellátáshoz, szociális szolgáltatásokhoz és munkalehetőségekhez történő eljutás vizsgálata. Az intézmények településen belüli megléte nem azonos a tényleges hozzáféréssel; ehhez a távolságot, az utazási lehetőségeket, az időráfordítást és az egyéni segítségigényt is figyelembe kell venni.

b) Az érintett lakosság társadalmi helyzete

A történeti vármegyei helyzetértékelés alapján a területi hátrányok vizsgálata Bácsalmáson indokolt, azonban a jelenlegi helyzet részletes bemutatásához friss területi adatok szükségesek. A 2011-es népszámlálásra visszavezetett lakosságszám nem alkalmas a jelenlegi korösszetétel, foglalkoztatottság vagy gyermekvédelmi helyzet leírására.

a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

Bácsalmás esetében a szegregációval veszélyeztetett területek vizsgálatát korábbi hivatalos helyzetértékelés is indokolja. A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat megbízásából készült, 2019-es esélyegyenlőségi dokumentum korábbi KSH-adatokra és helyi jelzésekre támaszkodva mutatott be szegregációs érintettséget. A dokumentum a statisztikai besorolás és a helyi megítélés eltérését is jelezte, továbbá két, helyben veszélyeztetettként nyilvántartott területet említett. Ezek az információk történeti előzményként használhatók, de nem igazolják automatikusan a veszélyeztetettség jelenlegi fennállását, megszűnését vagy súlyosbodását.bacskiskun

A jelenlegi helyzet pontos bemutatásához a legfrissebb KSH-adatokra épülő területi lehatárolás és a helyi intézményi információk összevetése szükséges. A települési szint alatti statisztikák lehetőséget biztosítanak a városnál kisebb területi egységek vizsgálatára; a teljes települési átlagok azonban nem helyettesítik az egyes lakókörnyezetek részletes elemzését.ksh

A népességváltozás és a területi átrendeződés értelmezése

Bácsalmás lakónépessége 2020 és 2024 között 6 233 főről 5 963 főre csökkent. A belföldi vándorlási egyenleg ugyanakkor változó irányú volt: 2020-ban +3,20‰, 2021-ben −2,43‰, 2022-ben +3,45‰, 2023-ban +9,75‰, 2024-ben pedig −4,50‰ értéket mutatott. A várost tehát tartós népességfogyás mellett ingadozó belföldi vándorlási egyenleg jellemezte.

A pozitív egyenlegű évek beköltözési többletet, a negatív értékek elvándorlási többletet jeleznek. Az adatokból azonban nem állapítható meg, hogy a költözők milyen jövedelmi, képzettségi vagy foglalkoztatási helyzetű csoportokhoz tartoztak, illetve a városon belül hol telepedtek le. Nem megalapozott ezért a beköltözést általánosan a hátrányos helyzetű népesség koncentrációjával, az elvándorlást pedig kizárólag a kedvezőbb helyzetű lakosság távozásával azonosítani.A települési népességváltozás és a városon belüli területi átrendeződés eltérő folyamat. A vándorlási egyenleg nem mutatja meg a belterület és a külterület közötti, illetve az

egyes városrészeken belüli lakóhelyváltozásokat. Ezek feltárásához területi bontású, összesített lakossági és lakáshasználati adatok szükségesek.

A veszélyeztetettség helyi vizsgálatának szempontjai

A szegregációs veszélyeztetettség értékelésekor azt szükséges vizsgálni, hogy bizonyos lakókörnyezetekben halmozódnak-e a képzettségi, foglalkoztatási, jövedelmi és lakhatási hátrányok. Bácsalmás esetében indokolt feltárni a rossz állapotú vagy alacsony komfortfokozatú lakások területi koncentrációját, az alacsony jövedelmű és tartósan állást kereső háztartások helyzetét, valamint a közszolgáltatásokhoz és munkalehetőségekhez való hozzáférést. Ezek jelenleg vizsgálandó szempontok, nem pedig a rendelkezésre álló adatokkal már bizonyított területi folyamatok. A feltöltött indikátortábla települési szinten mutatja be a lakásállományt és a közműkapcsolatokat, de nem tartalmaz olyan részletes területi bontást, amelyből a hátrányok városon belüli halmozódása meghatározható lenne. A külterületi lakóhely önmagában nem jelent szegregációs veszélyeztetettséget. A távolságból és a szórt lakókörnyezetből eredő hozzáférési nehézségeket a háztartások társadalmi helyzetével és szolgáltatási lehetőségeivel együtt szükséges értékelni. A roma nemzetiségi hovatartozás ugyancsak nem helyettesítheti a szociális, foglalkoztatási és lakhatási mutatók vizsgálatát.

Az önkormányzati lakáshasznosítás szerepe

A területi átrendeződés értékelésében az önkormányzati lakások elhelyezkedése és hasznosítása is fontos szempont. Bácsalmás lakásrendelete szociális, költségelvű és piaci bérbeadási lehetőséget szabályoz, továbbá éves lakáshasznosítási javaslat készítését írja elő. A helyi lakhatási döntések előkészítésekor ezért indokolt a rászorultság mellett a közszolgáltatások elérhetőségét és a területi elkülönülés megelőzését is figyelembe venni.

A rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg, hogy a lakáskiutalások jelenleg növelik vagy mérséklik-e a hátrányos helyzetű háztartások területi koncentrációját. Ennek megítéléséhez a lakások elhelyezkedését, a költözési irányokat és a szolgáltatási környezetet személyazonosításra nem alkalmas, összesített formában szükséges áttekinteni.

Következtetések és fejlesztési feladatok

Bácsalmáson a korábbi szegregációs jelzések miatt indokolt a veszélyeztetett területek helyzetének aktualizált vizsgálata. A népességfogyás és a vándorlási egyenleg ingadozása azonban önmagában nem bizonyítja a szegregáció erősödését vagy a hátrányos helyzetű lakosság meghatározott városrészekbe történő átrendeződését.

3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Kovai szerint „több mint 10 év a különbség a legjobb és a legrosszabb gazdasági helyzetű területeken élők várható élettartama között.[14]

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma, db (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma, db (TS 106)	Házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma, db (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma, db (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma, fő (TS 133)
2020	0	3	2	2	270
2021	0	3	2	2	234
2022	0	3	2	2	260
2023	0	3	2	2	223
2024	0	3	2	2	217

a) Az egészségügyi alapellátáshoz és szakellátáshoz való hozzáférés

ácsalmáson az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést helyben működő alapellátási szolgálatok, gyermekorvosi praxisok, védőnői ellátás és járóbeteg-szakellátó intézmény együttesen segítik. A helyi egészségügyi feladatellátásban a Bácsalmási Egészségügyi Szolgáltató Kft. is szerepet tölt be, amelynek szakmai működéséről az önkormányzat képviselő-testülete részére beszámoló készül. A járóbeteg-szakellátás intézményi kereteit a Bácsalmási Egészségközpont biztosítja. A két szervezetet, valamint az egyes praxisokat és szolgálatokat a feladatellátás bemutatásakor nem indokolt egymással azonosítani.

Háziorvosi alapellátás

A feltöltött bácsalmási indikátoradatok szerint 2020 és 2024 között három, kizárólag felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálat és két házi gyermekorvosi szolgálat működött a

[14] KOVAI Cecília: Az etnicitás szerepe az egészségegyenlőtlenségek magyarázatában, és a hozzáférés esélyei a magyarországi hátrányos helyzetű csoportoknál Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Budapest, 2017. p. 229.

településen. Vegyes, felnőtteket és gyermekeket együttesen ellátó háziorvosi szolgálatot az adatsor nem jelez. Ez elkülönült felnőtt- és gyermekellátási szerkezetet mutat, nem pedig az alapellátás hiányát. Az önkormányzat hivatalos honlapján közzétett alapellátási körzetszabályozás a háziorvosi és gyermekorvosi ellátás területi szervezését is bemutatja.

A háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás feladata a személyes és folyamatos orvosi ellátás biztosítása, az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése, felismerése és kezelése. Az alapellátás a szükséges további vizsgálatok és szakellátások igénybevételéhez kapcsolódó betegutak egyik kiindulópontja. A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő tájékoztatása a háziorvosi ellátást a lakóhelyen vagy annak közelében elérhető, folyamatos egészségügyi ellátás alapvető formájaként határozza meg.

A helyben elérhető háziorvosi szolgálatok különösen fontosak az idősek, a tartós betegséggel élők és a rendszeres ellenőrzést igénylő betegek számára. Az ellátás tényleges hozzáférhetőségének értékelésekor a rendelési idő, a helyettesítés rendje, a rendelő megközelíthetősége és az otthonuk elhagyásában akadályozott betegek ellátása egyaránt figyelmet igényel. A szolgálatok statisztikai száma önmagában nem mutatja meg e feltételek aktuális alakulását.

Gyermekorvosi ellátás

Bácsalmás gyermek-egészségügyi alapellátását két házi gyermekorvosi szolgálat biztosítja a 2020–2024-es indikátoradatok szerint. A két gyermekorvosi praxis helyi jelenléte lehetővé teszi, hogy a gyermekek alapellátása elkülönült gyermekorvosi keretek között történjen.

A gyermekorvosi ellátás esélyegyenlőségi jelentősége a betegségek kezelésén túl a fejlődési és egészségi problémák korai felismerésében, a megelőzésben, valamint a további vizsgálatokhoz és szakellátásokhoz vezető betegutak támogatásában is megjelenik. A házi gyermekorvosi ellátást ápolói vagy asszisztensi közreműködés segíti; a gyermekek és családok támogatásában a védőnői szolgálattal való kapcsolatnak is szerepe van.

A HEP szempontjából külön vizsgálandó, hogy a külterületen élő családok, a mozgásukban korlátozott szülők, illetve a többgyermekes vagy anyagi nehézséggel küzdő háztartások számára milyen feltételekkel biztosítható a rendelő elérése és a szükséges további vizsgálatokon való részvétel. Ezek lehetséges hozzáférési szempontok, nem pedig a rendelkezésre álló források alapján már megállapított ellátási hiányok.

Védőnői hálózat és megelőző ellátás

A védőnői ellátás Bácsalmás egészségügyi szolgáltatási rendszerének dokumentált része. A Bácsalmási Egészségügyi Szolgáltató Kft. önkormányzati honlapon közzétett 2023. évi beszámolója védőnői feladatellátást is ismertet; az iskolai feladatokkal összefüggésben három részmunkaidős védőnő közreműködését említi. Ez az adat az adott beszámolási időszakra és feladatra vonatkozik, ezért nem tekinthető automatikusan a teljes, jelenleg működő területi védőnői hálózat létszámának.

A helyi ellátórendszer bemutatásakor a területi védőnői és az iskola-egészségügyi feladatokat indokolt elkülöníteni. A védőnői hálózat megelőző és gondozási szerepe a gyermekorvosi ellátással együtt fontos kapcsolódási pontot jelent a családok számára. A szolgáltatás aktuális szervezeti kereteit, körzeteit, létszámát és helyettesítési rendjét ugyanakkor a jelenlegi szolgáltató adatszolgáltatásával szükséges véglegesíteni; a korábbi önkormányzati beszámoló adatai nem vihetők át változatlanul a jelenlegi állapotra.

Esélyegyenlőségi szempontból a védőnői ellátás értékelésében külön figyelmet érdemel a nehezebben elérhető családokkal való kapcsolattartás, a vizsgálatokon való részvétel támogatása, valamint az egészségügyi és szociális segítség összehangolása. A HEP-ben e területek tényleges helyi tapasztalatait célszerű a védőnői szolgáltató szakmai visszajelzéseivel kiegészíteni.

Helyben működő járóbeteg-szakellátás

Bácsalmáson a szakellátáshoz való hozzáférésnek helyi intézményi alapja van: a Bácsalmási Egészségközpont a Hősök tere 14. szám alatt működő járóbeteg-szakellátó intézmény. Szervezeti és működési szabályzatáról önkormányzati előterjesztés is készült, az intézmény saját honlapja pedig szakrendelési tájékoztatókat tesz közzé.

Az intézményi honlap alapján helyben elérhető szakrendelési terület többek között:

- a sebészet;
- az ortopédia;
- a fül-orr-gégészet;
- a fizikoterápia.

A hivatkozott szakrendelési oldalak előjegyzés szerinti rendelést jeleznek.

A járóbeteg-szakellátás helyi jelenléte fontos hozzáférési előny: az adott szakmákhoz tartozó vizsgálatok és kezelések igénybevételéhez nem minden esetben szükséges más településre

utazni. Ez különösen jelentős lehet az idősek, a rendszeres kezelésre járók és az önálló közlekedésben akadályozott betegek számára. A helyi szakrendelő ugyanakkor nem jelenti valamennyi szakma és ellátási szint helyben történő biztosítását; a további ellátásokhoz való hozzáférést az adott betegút és az aktuális ellátási rend szerint szükséges értékelni.

A szakellátás bemutatásában a rendelési kínálat mellett az előjegyzés módjára, a várakozási időkre, a rendelések folyamatosságára, az akadálymentes megközelítésre és a betegek tájékoztatására is figyelmet kell fordítani. Ezekről a szolgáltatói honlap és az indikátortábla önmagában nem ad teljes körű eredményességi vagy kapacitásértékelést.

Összegző esélyegyenlőségi értékelés

Bácsalmás egészségügyi hozzáférését a helyben működő felnőtt-háziorvosi ellátás, a két gyermekorvosi szolgálat, a védőnői feladatellátás és a járóbeteg-szakellátó intézmény együttesen alapozza meg. A HEP-ben ezért nem általános szolgáltatáshiányból, hanem a meglévő ellátórendszer tényleges hozzáférési feltételeiből indokolt kiindulni.

b) **prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés**

Bácsalmáson a **prevenció** és a szűrővizsgálatokhoz való hozzáférés helyi intézményi hátterét a háziorvosi és gyermekorvosi ellátás, a védőnői hálózat, valamint a Bácsalmási Egészségközpont és az egészségfejlesztési tevékenységek együttesen alkotják. Az önkormányzat hivatalos egészségügyi tájékoztatója a gyermekorvosi ellátás mellett a védőnői szolgálatot is bemutatja. A Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház honlapján külön bácsalmási védőnői ellátási oldal található, amely a Gróf Teleki József utca 12. szám alatti tanácsadó elérhetőségét is közzéteszi. A helyi ellátási pontok a megelőzéshez, a családok tájékoztatásához és az életkorhoz kötött vizsgálatok megszervezéséhez biztosítanak alapot.

Koragyermekkori, életkorhoz kötött szűrővizsgálatok

A koragyermekkori szűrővizsgálatok célja a testi, érzékszervi, mozgás- és egyéb fejlődési eltérések, valamint egyes betegségek korai felismerése. Az újszülöttkori vizsgálatok egy része a szülészeti intézményben történik, míg a hazabocsátást követő, életkorhoz kötött ellenőrzésekben a házi gyermekorvos és a védőnő vesz részt. A vizsgálatok rendjét az 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet szabályozza; a szülés utáni szűrővizsgálatok térítésmentesen vehetők igénybe.

A csecsemőkori vizsgálatok során a szakemberek követik a gyermek növekedését, tápláltsági állapotát, mozgás- és idegrendszeri fejlődését, valamint ellenőrzik az érzékszervi

működéseket és az életkornak megfelelő fejlődést. A Digitális Állampolgár tájékoztatója az 1, 2, 3, 4, 6 és 9 hónapos korban esedékes kötelező vizsgálatoknál egyaránt megjelöli a védőnő és a gyermekorvos szerepét. Eltérés vagy annak gyanúja esetén további vizsgálat válhat szükségessé.

A bácsalmási indikátoradatok szerint 2020–2024 között két házi gyermekorvosi szolgálat szerepelt a települési ellátórendszerben. A gyermekorvosi praxisok és a helyi védőnői ellátás együttes jelenléte intézményi alapot biztosít a koragyermekkori szűrésekhez való hozzáféréshez. A szolgáltatások megléte ugyanakkor nem azonos a teljes körű részvétellel: annak megítéléséhez, hogy minden érintett gyermek megfelelő időben eljut-e a vizsgálatokra, a jogosultak, a vizsgálaton megjelentek és az elmaradt vizsgálatok összesített adataira is szükség van.

Esélyegyenlőségi szempontból különösen fontos a vizsgálati időpontokról szóló érthető tájékoztatás, az elmaradt vizsgálatok pótlásának támogatása, valamint a közlekedési vagy életvezetési nehézségekkel érintett családok segítése. A HEP végrehajtása során indokolt vizsgálni, hogy a külterületen élő, alacsony jövedelmű vagy többféle nehézséggel küzdő háztartások számára szükséges-e külön segítség a vizsgálatokon való részvételhez. Ezek vizsgálandó hozzáférési szempontok, nem pedig a rendelkezésre álló források alapján már bizonyított helyi ellátási hiányok.

Gyermek- és ifjúsági egészségfejlesztési programok

Bácsalmáson a prevenció nem kizárólag az orvosi szűrővizsgálatokra terjed ki: helyi intézményhez kapcsolódó, dokumentált egészségfejlesztési programok is megjelennek az országos nyilvántartásban. A Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ nyilvántartása tartalmazza a Bácsalmási Egészségközpont „Gerinctorna” című, általános iskolai és gimnáziumi célcsoportnak szóló programját, valamint a Bácsalmási Egészségközpont Egészségfejlesztési Irodájának „Elmondhatjátok” című, általános iskolásoknak szóló programját. A nyilvántartás mindkét program esetében a 2025/2026–2026/2027-es tanévekre vonatkozó felhasználhatóságot jelöl.

A programok nyilvántartásba vétele igazolja a helyi egészségfejlesztési programkínálat dokumentált meglétét, de önmagában nem mutatja meg a megvalósult foglalkozások vagy a részt vevő gyermekek számát. A helyi eredményesség bemutatásához ezért célszerű összesíteni a bevont nevelési-oktatási intézményeket, a megtartott alkalmakat és az elért

korosztályokat. Az egészségfejlesztő foglalkozásokat a helyzetelemzésben el kell különíteni az életkorhoz kötött kötelező szűrővizsgálatoktól.

Népegészségügyi szűrőprogramokhoz való hozzáférés

A felnőtt lakosság számára az országos szervezett népegészségügyi szűrések jelentik a betegségek korai felismerésének egyik fontos lehetőségét. A hivatalos tájékoztatás szerint:

- az emlőszűrés a jogosult, tünetmentes 45–65 éves nők kétévenkénti mammográfiás vizsgálatát célozza;
- a méhnyakszűrés a 25–65 éves nők háromévenkénti citológiai vizsgálatára épül;
- a szervezett vastagbélszűrés az 50–70 éves, tünetmentes nőket és férfiakat érinti.A szervezett szűrések igénybevétele az adott program jogosultsági és részvételi feltételeihez, valamint a meghívásban megjelölt ellátási helyhez kapcsolódik. A bácsalmási járóbeteg-szakellátó intézmény jelenlétéből ezért nem következik automatikusan, hogy valamennyi népegészségügyi szűrés minden vizsgálati lépése helyben elvégezhető. A lakosság tájékoztatásában fontos egyértelművé tenni, hogy mely vizsgálatok vehetők igénybe helyben, és melyekhez szükséges más településre utazni.A Bácsalmási Járóbeteg Szakellátó Intézmény honlapján a vastagbélszűrésről szóló tájékoztató is megtalálható. Ez a megelőzést támogató helyi tájékoztatási tevékenységet jelzi, ugyanakkor önmagában nem igazolja a teljes szűrési folyamat helyi biztosítását vagy a lakossági részvétel mértékét.

A hozzáférés esélyegyenlőségi szempontjai

A prevenciós és szűrőprogramok tényleges hozzáférhetőségének értékelésekor a szolgáltatások megléte mellett a részvétel gyakorlati feltételeit is szükséges vizsgálni. A helyi adatgyűjtésben különösen az alábbi szempontokra indokolt figyelmet fordítani:

- eljut-e a vizsgálati lehetőségekről és az esedékes szűrésekről szóló információ az érintettekhez;
- érthető-e a meghívás, és rendelkezésre áll-e segítség az időpont-egyeztetéshez;
- megoldható-e a vizsgálati helyszín elérése, különösen a külterületen élők és a mozgásukban akadályozott személyek számára;
- jelent-e akadályt az utazás költsége, a munkából való távollét vagy a gyermekfelügyelet megszervezése;
- biztosított-e az eltérést mutató eredmény utáni további kivizsgálás követése;

- megtörténik-e az elmaradt gyermekkori vizsgálatok pótlásának kezdeményezése.

E szempontok a helyi hozzáférés vizsgálatát szolgálják; a felsorolás nem jelenti azt, hogy valamennyi akadály Bácsalmáson igazoltan fennáll. A szükséges intézkedéseket a helyi szolgáltatói tapasztalatok és az összesített részvételi adatok alapján indokolt meghatározni.

Összegző értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmáson a gyermekorvosi szolgálatok, a védőnői hálózat és a dokumentált egészségfejlesztési programok helyi alapot biztosítanak a prevencióhoz és a koragyermekkori szűrővizsgálatokhoz való hozzáféréshez. A felnőtt lakosság számára ezt az országos szervezett népegészségügyi szűrőprogramok egészítik ki, az egyes programokban meghatározott jogosultság és ellátási rend szerint

c) **fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés**

Bácsalmáson a fejlesztő és rehabilitációs célú ellátásokhoz való hozzáférésnek helyi intézményi alapjai vannak. A gyermekek fejlődésének támogatásában a Bács-Kiskun Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Bácsalmási Tagintézménye, az egészségügyi ellátásban pedig a Bácsalmási Járóbeteg Szakellátó Intézmény szolgáltatásai töltenek be szerepet. A két ellátási területet szükséges elkülöníteni: a pedagógiai szakszolgálati fejlesztés a gyermekek fejlődését, nevelését és tanulását támogatja, míg az egészségügyi rehabilitációhoz kapcsolódó kezelések az egészségi és funkcionális állapot javítását, illetve megőrzését szolgálják.

Korai fejlesztés és pedagógiai szakszolgálati ellátás

A Bács-Kiskun Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Bácsalmási Tagintézménye helyben elérhető intézményi hátteret biztosít a gyermekek és családjaik számára. A tagintézmény hivatalos tájékoztatásában a gyógypedagógiai tanácsadás, a korai fejlesztés, oktatás és gondozás is megjelenik. Az intézményi jelenlétet helyi önkormányzati dokumentum is alátámasztja: egy 2023. évi beszámoló szerint a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében és a korai fejlesztésben a bácsalmási tagintézmény szakemberei működnek közre. Ez a dokumentum az adott beszámolási időszak gyakorlatát igazolja. A vármegyei szakszolgálat hivatalos tájékoztatása szerint az intézmény diagnosztikai, fejlesztő és terápiás szolgáltatásokat nyújt a gyermekek, tanulók és családjaik részére, egyúttal támogatja a szülők és pedagógusok munkáját. A pedagógiai szakszolgálati ellátás ingyenesen vehető igénybe; a családok a lakóhelyük szerint illetékes járási

tagintézményhez fordulhatnak. Az egyes ellátások igénybevételi feltételeit és a szükséges vizsgálatokat az adott feladatnak megfelelően kell tisztázni. A korai fejlesztéshez való hozzáférés értékelésében különösen fontos, hogy a fejlődési eltérés gyanújának felmerülése és a szükséges vizsgálat, illetve fejlesztés megkezdése között mennyi idő telik el. A helyzetelemzésben ezért a szolgáltatás megléte mellett a vizsgálati és fejlesztési időpontok elérhetőségét, a foglalkozások rendszerességét, valamint a családok tájékoztatását is indokolt vizsgálni. A helyben működő tagintézmény önmagában nem bizonyítja, hogy minden fejlesztési szükséglet várakozás nélkül kielégíthető.

Óvodás- és iskoláskorú gyermekek fejlesztése

A pedagógiai szakszolgálati rendszer a korai életkoron túl az óvodás- és iskoláskorú gyermekek támogatásában is szerepet vállal. A vármegyei intézmény diagnosztikai, fejlesztő és terápiás feladatellátása a gyermekek, tanulók és családjaik segítésére, valamint a nevelési-oktatási intézmények munkájának támogatására irányul. A konkrét szolgáltatás igénybevételéről és helyszínéről a bácsalmási tagintézménynél szükséges tájékozódni. A hozzáférés szempontjából fontos vizsgálati kérdés, hogy a gyermek számára szükséges fejlesztés milyen helyszínen, milyen gyakorisággal és milyen szakember közreműködésével valósul meg. A szakszolgálati ellátás, az óvodai vagy iskolai fejlesztés és az egészségügyi kezelés nem helyettesíti automatikusan egymást; a HEP-ben ezek tényleges helyi kapcsolódását és az intézmények közötti együttműködést célszerű bemutatni. A helyi adatgyűjtés során indokolt külön figyelmet fordítani arra, hogy a fejlesztésre irányított gyermekek ténylegesen megkezdik-e az ellátást, biztosítható-e a rendszeres részvétel, és milyen okok vezetnek az alkalmak elmaradásához. A gyermekekre vonatkozó következtetéseket összesített intézményi adatokra szükséges alapozni, nem kizárólag a szolgáltatások felsorolására.

Egészségügyi rehabilitációhoz kapcsolódó helyi ellátások

A Bácsalmási Járóbeteg Szakellátó Intézmény hivatalos szakrendelési jegyzékében gyógytorna, fizikoterápia, reumatológia, ortopédia és ideggyógyászat is szerepel. Ezek helyi vizsgálati és kezelési lehetőséget jelentenek, és az egyéni egészségi állapottól, valamint az orvosi javaslattól függően kapcsolódhatnak a rehabilitációs folyamathoz.

A gyógytorna az intézmény tájékoztatása szerint előjegyzés alapján érhető el a Hősök tere 14. szám alatti szakellátóban. A fizikoterápiás és reumatológiai ellátásról az intézmény külön tájékoztató oldalt is fenntart. A helyi szolgáltatások megléte lehetőséget ad arra,

hogy az érintettek egyes vizsgálatok és kezelések miatt ne kényszerüljenek más településre utazni.A felsorolt szolgáltatások jelenléte ugyanakkor nem azonos egy valamennyi szükségletet kielégítő, komplex rehabilitációs ellátórendszer helyi működésével. A nyilvános szakrendelési jegyzékből nem állapítható meg, hogy minden életkorban és minden állapot esetén helyben biztosítható-e a szükséges rehabilitáció. A speciális ellátási igények esetén az ellátási helyet és a további betegutat az adott szükségletnek megfelelően kell tisztázni.A hozzáférés értékelésében ezért a kezelések megnevezése mellett az előjegyzési időt, a rendelkezésre álló kapacitást, a kezeléssorozatok folyamatosságát, az igénybevétel feltételeit és a rendelő megközelíthetőségét is vizsgálni szükséges. Külön figyelmet igényel azok helyzete, akik mozgáskorlátozottságuk vagy más akadály miatt önállóan nem tudnak eljutni az ellátásra.

Esélyegyenlőségi és hozzáférési szempontok

A fejlesztő és rehabilitációs ellátások esetében a hozzáférés nem csupán az első vizsgálatra történő eljutást jelenti. A helyi helyzetelemzésnek azt is fel kell tárnia, hogy az érintettek a javasolt foglalkozásokon és kezeléseken rendszeresen részt tudnak-e venni. Ennek megítéléséhez az alábbi szempontok vizsgálata indokolt:

az első vizsgálatig és az ellátás megkezdéséig eltelt idő;

a szükséges szakemberek és kezelési időpontok elérhetősége;

a foglalkozások és kezelések helyszíne, gyakorisága, folyamatossága;

a közlekedési lehetőségek és az esetleges kísérő biztosítása;

a gyermek fejlesztésének összehangolása az óvodai vagy iskolai részvétellel;

a szülők munkavégzéséből, a család anyagi helyzetéből vagy a gondozási feladatokból eredő nehézségek;

az akadálymentes megközelítés és az érthető tájékoztatás;

a különböző intézmények és ellátási szintek közötti továbbirányítás követhetősége.

E tényezők vizsgálandó hozzáférési szempontok, nem pedig a rendelkezésre álló források alapján igazolt bácsalmási hiányosságok. A fejlesztési feladatokat a szolgáltatók összesített adatai és az érintettek helyi tapasztalatai alapján indokolt meghatározni.

Összegző értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmáson a pedagógiai szakszolgálat helyi tagintézménye, valamint a járóbeteg-szakellátóban elérhető gyógytorna, fizikoterápia és kapcsolódó szakrendelések intézményi alapot biztosítanak a fejlesztő és rehabilitációs célú ellátásokhoz való hozzáféréshez. A település helyzetét ezért nem általános ellátáshiánnyal, hanem a meglévő szolgáltatások és a tényleges szükségletek összevetésével indokolt értékelni. A nyilvános forrásokból nem állapítható meg a helyi várakozási idő, a kielégítetlen fejlesztési szükségletek száma, az ellátásokból kimaradók aránya vagy a rehabilitációs kezelések megszakadásának gyakorisága. Ezekről a HEP végrehajtása során célszerű rendszeres, összesített adatgyűjtést kialakítani.

A fejlesztési irányok között javasolt szerepeltetni a családok és betegek számára elérhető szolgáltatási tájékoztatás pontosítását, az egészségügyi, pedagógiai és szociális szereplők közötti együttműködés erősítését, valamint az igazolt közlekedési és részvételi akadályok csökkentését. A cél az, hogy a helyben rendelkezésre álló ellátások ne csupán elvileg legyenek hozzáférhetők, hanem az érintettek szükségleteiknek megfelelően, folyamatosan igénybe is tudják venni azokat.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A közétkeztetés az egészségmegőrzés és az esélyegyenlőség szempontjából egyaránt jelentős szolgáltatás. A rendszeres étkezés biztosítása mellett lehetőséget ad az életkornak és az egészségi állapotnak megfelelő étrend kialakítására, valamint az egészséges táplálkozási szokások megerősítésére. A közétkeztetés táplálkozás-egészségügyi követelményeit a 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet határozza meg, amely az étrendtervezésre, az élelmiszerek felhasználására, a tájékoztatásra és a diétás étkeztetésre is tartalmaz előírásokat.

A közétkeztetés helyi háttere

Bácsalmás önkormányzatának hivatalos honlapján külön fejlesztésként jelenik meg a „Helyi Termelői Piac és Közétkeztetés Fejlesztés Bácsalmáson” című projekt. A

projektismertető az önkormányzat Gróf Teleki József utca 4–8. szám alatti épületében található konyhát is nevesíti. A dokumentált fejlesztési törekvés a közétkeztetés infrastrukturális feltételeinek jelentőségét mutatja, ugyanakkor önmagában nem igazolja a jelenlegi étlapok táplálkozás-egészségügyi megfelelőségét vagy az egyes intézmények teljes körű ellátási rendjét.

A településen a táplálkozással kapcsolatos egészségfejlesztési tájékoztatásnak is van helyi háttere. A Bácsalmási Egészségközpont honlapján elérhető „Az egészséges táplálkozás 12 pontja” című tájékoztató a lakossági szemléletformálás egyik eszköze. Ez lehetőséget kínál arra, hogy a közétkeztetéshez kapcsolódó tájékoztatás és az egészségfejlesztési üzenetek egymást erősítsék. A tájékoztató megléte azonban nem tekinthető a közétkeztetésben alkalmazott étrendek minőségi értékelésének.

Az egészséges étrend szempontjai

A közétkeztetésben az étrend összeállításának az ellátottak életkorához, az étkezések számához és az adott ellátási formához kell igazodnia. A táplálkozás-egészségügyi szabályozás az energia- és tápanyagellátás mellett az élelmiszercsoportok felhasználását, az étrend változatosságát, valamint egyes alapanyagok és ételkészítési eljárások alkalmazását is szabályozza.

A helyi közétkeztetés értékelésekor ezért különösen az alábbi szempontok áttekintése indokolt:

- a zöldségek és gyümölcsök rendszeres, az ellátási formának megfelelő biztosítása;
- a gabonaalapú élelmiszerek, köztük a teljes kiőrlésű termékek megjelenése;
- a megfelelő fehérjeforrások és az előírások szerinti tej-, illetve tejtermékellátás;
- a hozzáadott cukor, a só és a zsiradék felhasználására vonatkozó követelmények betartása;
- az ételsorok változatossága és az életkornak megfelelő adagolás;
- az étlap és a kapcsolódó táplálkozási információk hozzáférhetősége.

E szempontok a közétkeztetési rendelet követelményeihez kapcsolódnak. A bácsalmási megvalósulás megítéléséhez az aktuális étlapok, a nyersanyag-kiszabati dokumentáció és a szolgáltatói adatok együttes vizsgálata szükséges.

Az egészségesebb ételkínálat kialakításakor az ételek elfogadottságára is figyelmet kell fordítani. A Magyar Dietetikusok Országos Szövetségének korábbi, dietetikus-élelmezésvezetők körében végzett felmérése a teljes kiőrlésű termékek elfogadását, a sótartalom csökkentését és a tejtermékek elfogyasztását is gyakorlati kihívásként

azonosította. Ez nem bácsalmási helyzetértékelés, de rámutat arra, hogy az előírásoknak megfelelő kínálat mellett az elfogyasztott ételekről és a visszajelzésekről is érdemes helyi információt gyűjteni.

Diétás és speciális táplálkozási szükségletek

Az egészségi állapot miatt szükséges diétás étkezés biztosítása a közétkeztetés fontos esélyegyenlőségi kérdése. A közétkeztetési rendelet az érintett intézményi körben előírja az igazolt diétás szükségletnek megfelelő étrend biztosítását. Az ellátásnak az előírt diétához, az étkezések szükséges időzítéséhez és a megfelelő adagoláshoz is igazodnia kell.

A helyi helyzetelemzésben külön szükséges bemutatni:

- milyen diétás igények jelennek meg az ellátottak körében;
- mely intézményekben és milyen módon biztosított a diétás étkezés;
- helyben készülnek-e a diétás ételek, vagy más szolgáltató bevonásával történik az ellátás;
- hogyan történik az igények bejelentése és az előírt igazolások kezelése;
- biztosítható-e a megfelelő étel egyértelmű azonosítása, biztonságos átadása és tálalása.

A jogszabályi kötelezettségből önmagában nem következik, hogy Bácsalmáson valamennyi diétatípus ellátási módja azonos, vagy minden szükséglet helyben történő főzéssel teljesül. A jelenlegi helyi gyakorlatot az intézmények és a közétkeztető adatszolgáltatása alapján indokolt pontosítani.

Helyi alapanyagok és szemléletformálás

A helyi termelői piac és a közétkeztetés fejlesztésének közös önkormányzati projektben való megjelenése kapcsolódási lehetőséget jelent a helyi élelmiszer-kínálat és az intézményi étkeztetés között. A projekt címe és ismertetése azonban nem bizonyítja, hogy a közétkeztetésben jelenleg milyen arányban használnak helyi alapanyagokat. Ennek értékeléséhez beszerzési és szolgáltatói adatok szükségesek.

Fejlesztési irányként indokolt megvizsgálni a szezonális zöldségek és gyümölcsök felhasználásának lehetőségét, az ellátás folyamatosságának, az élelmiszer-biztonsági követelményeknek és a gazdaságosságnak a figyelembevételével. A helyi eredet ugyanakkor nem helyettesíti a kiegyensúlyozott étrend megtervezését és a táplálkozás-egészségügyi megfelelőség ellenőrzését.

A gyermekek étkezési szokásainak alakításában célszerű összehangolni a közétkeztetés, a családok és a nevelési-oktatási intézmények tájékoztatását. Helyi lehetőségként

felmerülhetnek kóstoltatások, az új ételek fokozatos megismertetése, valamint az egészségfejlesztési szereplőkkel közösen szervezett tájékoztatók. Ezek javasolt intézkedések, nem a rendelkezésre álló forrásokkal igazolt, már működő bácsalmási programok.

Esélyegyenlőségi szempontok

A közétkeztetés helyi értékelésében az egészséges kínálat és a tényleges hozzáférés feltételeit egyaránt szükséges vizsgálni. Külön figyelmet indokolt fordítani az alacsony jövedelmű gyermekes háztartásokra, az idősekre, a fogyatékossággal élőkre és a speciális étrendet igénylő személyekre.

A vizsgálatnak célszerű kiterjednie arra, hogy az érintettek megfelelő tájékoztatást kapnak-e az étkezés igénybevételéről, az esetleges kedvezményekről és a diétás ellátás feltételeiről; elérhető-e számukra az étel átvétele vagy az étkezés helyszíne; továbbá biztosítható-e az ellátás folyamatossága az intézményi szünetekhez kapcsolódó időszakokban. Ezek vizsgálandó hozzáférési kérdések, nem a nyilvános források alapján megállapított helyi hiányosságok.

Összegző értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmáson a közétkeztetés feltételeinek fejlesztése dokumentált önkormányzati törekvésként jelenik meg, és a helyi egészségügyi intézmény táplálkozási témájú tájékoztatást is közzétesz. Ezek megfelelő kapcsolódási pontot jelentenek az egészséges táplálkozás szempontjainak erősítéséhez.

A rendelkezésre álló nyilvános információkból ugyanakkor nem ítélhető meg teljeskörűen az aktuális bácsalmási étlapok összetétele, a diétás igények kielégítése, az ételek elfogadottsága vagy a keletkező ételmaradék mennyisége. Ezért sem a teljes körű megfelelőség, sem általános minőségi hiány nem állapítható meg megalapozottan.

A HEP végrehajtása során javasolt az intézményekkel és a közétkeztetővel együttműködve rendszeresen áttekinteni az étlapokat, a diétás igényeket, az igénybevételi adatokat és az ellátotti visszajelzéseket. A fejlesztések célja az legyen, hogy a jogszabályi követelményeknek megfelelő, változatos és az ellátottak szükségleteihez igazodó étkezés ténylegesen hozzáférhető és elfogadott legyen valamennyi érintett számára.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Bácsalmáson a sportolási lehetőségeket a helyi sportegyesületek, a nevelési-oktatási intézmények és a sportlétesítmények együttesen biztosítják. A kínálatban a versenysport, az utánpótlás-nevelés és a szabadidős mozgás egyaránt megjelenik, azonban az egyes programok aktuális elérhetőségéről és részvételi feltételeiről eltérő részletességű információ áll rendelkezésre.

A Bácsalmási Petőfi Városi Sportegyesület a települési sportélet meghatározó szereplője. Labdarúgó- és kézilabda-szakosztályai felnőtt- és utánpótlássportolók számára kínálnak szervezett lehetőséget. A női és leány kézilabda jelenléte a lányok sportolási hozzáférése szempontjából is fontos. A sporttelep és a kézilabdacsarnok kedvező infrastrukturális hátteret jelent, ugyanakkor a lakossági használat feltételeit külön szükséges bemutatni.

A sportági választékot további egyesületek bővítik. A Bácsalmási Küzdősport Egyesület tevékenységét gyermek- és ifjúsági versenyeredmények, valamint közösségi kick-box- és cross tréning programok dokumentálják. Az Almási Tömegsport Egyesület szabadidős szerepére példa a 2023-ban általános iskolásoknak szervezett kerékpáros tábor. A Sprint Sportegyesülethez judo- és asztalitenisz-hagyományok kapcsolódnak, de ezek jelenlegi működési feltételeit friss egyesületi adatokkal szükséges pontosítani.

Az iskolák szintén fontos szerepet töltenek be a sporthoz való hozzáférésben. A Bácsalmási Körzeti Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola sportnapi programokról és diákolimpiai részvételről számol be. A Hunyadi János Gimnázium sportéletét térségi sportverseny és 2026. évi országos atlétikai diákolimpiai eredmények is igazolják. Az óvodák mozgásos programjainak részletes értékeléséhez ugyanakkor az aktuális pedagógiai programok és intézményi beszámolók áttekintése szükséges.

Esélyegyenlőségi szempontból a szolgáltatások megléte mellett a tényleges részvételi feltételeket is vizsgálni kell. Kiemelt kérdés a tagdíjak, felszerelési és utazási költségek megfizethetősége, a külterületen élők eljutása, továbbá a kezdők, a nem versenyzési céllal sportolók, az idősek és a fogyatékossággal élők lehetősége. A nyilvános források ezekről nem adnak teljes képet; az információhiány nem tekinthető bizonyított szolgáltatáshiánynak.

Összességében Bácsalmás erőssége a több sportágra épülő egyesületi élet, az utánpótlás-nevelés, az iskolai sporttevékenység és a rendelkezésre álló infrastruktúra. Fejlesztési irányként javasolt egy naprakész, közös sportprogram-tájékoztató kialakítása, az intézményi és egyesületi együttműködések erősítése, valamint a részvételi költségek és hozzáférési akadályok

rendszeres felmérése. A cél, hogy a meglévő lehetőségek ne csak a versenyzők, hanem a rendszeres mozgást kereső lakosság szélesebb köre számára is elérhetők legyenek.

e) **személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

Bácsalmáson a személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatások meghatározó intézménye a Bácsalmás Városi Önkormányzat Alapszolgáltatási Központ, amely több, egymáshoz kapcsolódó ellátást biztosít. Az önkormányzat hivatalos tájékoztatója szerint az intézmény feladatai közé tartozik az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, az idősek nappali ellátása, a támogató szolgáltatás és a tanyagondnoki szolgáltatás. Az intézményhez család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint központ is kapcsolódik; ezek feladatait a szociális alapszolgáltatásoktól elkülönítve szükséges bemutatni.

A helyben elérhető szociális alapszolgáltatások

A szociális étkeztetés Bácsalmás és Bácsszőlős közigazgatási területére terjed ki. A szolgáltatás a mindennapi étkezés biztosításában segítségre szorulók ellátásának egyik helyi eszköze. A hozzáférés értékelésében az igénybevételi feltételek és a térítési díj mellett az étel átvételének, illetve az esetleges kiszállításnak a lehetőségeit is vizsgálni szükséges. A házi segítségnyújtás és az idősek nappali ellátása Bácsalmás közigazgatási területén biztosított. E két ellátási forma az otthoni életvitel támogatásában és a napközbeni segítséghez való hozzáférésben tölt be szerepet. Helyi jelentőségük értékelésekor különösen az egyedül élők, az idős házaspárok és a hozzátartozói segítséget csak korlátozottan igénybe vevők szükségleteit indokolt figyelembe venni. A szolgáltatások felsorolása ugyanakkor önmagában nem mutatja meg a rendelkezésre álló gondozói kapacitást vagy az ellátás megkezdéséig eltelt időt. A támogató szolgáltatás térségi feladatellátásban működik: az önkormányzati tájékoztató Bácsalmás mellett Bácsszőlős, Csikéria, Katymár, Kunbaja, Madaras, Mátételke és Tataháza településeket sorolja fel ellátási területként. A térségi működés a szolgáltatáshoz való hozzáférés fontos intézményi alapja, de a tényleges kapacitást, az igénybevétel feltételeit és az egyes feladatok elérhetőségét külön szolgáltatói adatokkal szükséges értékelni.

A külterületen élők hozzáférése

Bácsalmáson különösen fontos helyi szolgáltatás a tanyagondnoki ellátás. A hivatalos tájékoztatás szerint működési területe Dobokanagyjárás, Kunbajapuszta, Óalmás, Ószőlők, Szászitelep és Telekiszőlők. A külterületi településrészek nevesített ellátása azt jelzi, hogy a szolgáltatásszervezés a városközponttól távolabb élők helyzetére is kiterjed.

Esélyegyenlőségi szempontból e szolgáltatás hozzáférési szerepét a helyi közlekedési lehetőségekkel és a lakosság szükségleteivel együtt indokolt vizsgálni. A HEP-ben célszerű bemutatni az igénybe vevők számát, a teljesített feladatokat, az el nem látott igényeket és a szolgáltatás időbeli elérhetőségét. A működési terület meghatározása önmagában nem bizonyítja, hogy valamennyi külterületi szükséglet teljeskörűen kielégíthető.

Családsegítés és kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatások

Az Alapszolgáltatási Központhoz kapcsolódó család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint központ a Dob utca 12. szám alatt érhető el. A szolgálat ellátási területe Bácsalmásra, Bácsszőlősre, Csikériára és Mátételkére, míg a központé a tíztelepüléses bácsalmási járásra terjed ki. A hivatalos oldalon óvodai és iskolai szociális segítők, továbbá előjegyzéssel igénybe vehető pszichológusi tanácsadás is szerepel. Az aktuális fogadási időket és időpontkérési lehetőségeket igénybevétel előtt indokolt egyeztetni.

A helyi intézményi kapcsolódás lehetőséget teremt arra, hogy a szociális, családi és g gyermeknevelési nehézségek ne egymástól elszigetelten jelenjenek meg az ellátásban. A HEP szempontjából fontos vizsgálati kérdés, hogy a segítséget kérők megkapják-e a szükséges tájékoztatást, és megtörténik-e a megfelelő szolgáltatáshoz való továbbirányítás.

Az igénybevétel és a térítési díjak

Az önkormányzati tájékoztatás szerint a szociális alapszolgáltatások igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő vagy törvényes képviselője kérelmére történik. Az ellátási kérelmek benyújtásának helye az Alapszolgáltatási Központ székhelye, a Rákóczi utca 58. szám alatti intézmény. A közzétett tájékoztató a tanyagondnoki szolgáltatást, az étkeztetés nélküli idősek nappali ellátását, valamint a család- és gyermekjóléti szolgáltatásokat térítésmentesként jelöli meg. Az étkeztetés, a házi segítségnyújtás és a támogató szolgáltatás térítésidíj-köteles szolgáltatásként szerepel. A konkrét díjakat és a személyi térítési díj megállapításának feltételeit a mindenkor hatályos szabályozás és az egyéni

körülmények alapján szükséges tisztázni; korábbi díjtételek nem tekinthetők automatikusan aktuálisnak. A hozzáférés értékelésében ezért nemcsak a szolgáltatás megléte, hanem annak megfizethetősége is lényeges. Indokolt vizsgálni, hogy az érintettek megfelelő tájékoztatást kapnak-e a díjakról, az igényléshez szükséges dokumentumokról és az esetlegesen alkalmazható kedvezményekről.

Esélyegyenlőségi értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmás erőssége, hogy több szociális alapszolgáltatás közös intézményi keretben működik, és a feladatellátás a külterületekre, valamint egyes szolgáltatások esetében a környező településekre is kiterjed. A helyi ellátórendszer így többféle élethelyzetben biztosít segítségkérési lehetőséget.A nyilvános intézményi tájékoztatásból ugyanakkor nem állapítható meg az aktuális kihasználtság, a várakozók száma, a gondozói létszám elegendősége vagy a kielégítetlen szükségletek mértéke. A bemutatott alapszolgáltatási kínálatból a bentlakásos és más speciális ellátásokhoz való hozzáférésre sem lehet következtetni. Ezért sem a teljes körű szükségletkielégítés, sem általános ellátási hiány nem tekinthető igazoltnak.

A HEP végrehajtása során javasolt rendszeresen áttekinteni az ellátottak és az elutasított vagy várakozó kérelmezők összesített adatait, a külterületi igényeket, a szolgáltatások megfizethetőségét és az igénybevétel akadályait. Kiemelt figyelmet szükséges fordítani az egyedül élő idősekre, a fogyatékossággal és tartós betegséggel élőkre, az alacsony jövedelmű háztartásokra és a közlekedési nehézséggel érintettekre. A fejlesztések célja a meglévő szolgáltatások tényleges elérhetőségének és az egyéni szükségletekhez igazodó segítségnyújtásnak az erősítése.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Bácsalmáson a drogprevenció helyi intézményi kapcsolódási pontjait az iskolák, a család- és gyermekjóléti ellátás, az egészségügyi szolgáltatók és a rendőrség jelentik. A nyilvánosan elérhető források alapján ugyanakkor nem azonosítható olyan önálló, folyamatosan működő bácsalmási drogprevenciós vagy addiktológiai szolgáltatás, amelynek teljes programkínálata és igénybevételi rendje közzétett. Ez nem bizonyítja a megelőző tevékenység hiányát, de indokolttá teszi a helyi programok és a segítségkérési lehetőségek pontosabb összegyűjtését. A településen család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve központ és rendőrőrs is működik.

Iskolai megelőzés és a családok támogatása

A drogokkal és függőségekkel kapcsolatos ismeretek megjelennek a helyi oktatási dokumentumokban. A Bácsalmási Hunyadi János Gimnázium honlapján közzétett, 2020. évi biológia- és egészségtan-tanterv foglalkozik a drogok hatásmechanizmusával és a függőségek következményeivel. Ez a téma tantervi jelenlétét igazolja, de nem mutatja meg az aktuális tanévben megtartott külön prevenciós foglalkozások számát vagy azok elérését.A helyi család- és gyermekjóléti ellátáshoz óvodai és iskolai szociális segítők, valamint előjegyzéssel elérhető pszichológusi tanácsadás is kapcsolódik. E szolgáltatások segítségkérési lehetőséget jelenthetnek a gyermekek és családjaik számára, de önmagukban nem tekinthetők speciális addiktológiai kezelésnek. A helyzetelemzésben ezért külön szükséges bemutatni az általános támogató tevékenységet, a szerhasználathoz kapcsolódó célzott megelőzést és a szakellátásba irányítást. A rendőrség országos szinten működtet drogprevenciós programokat, köztük a gyermekek, szülők és intézmények bevonására épülő RedP programot. Ennek bácsalmási megvalósulását azonban a megtalált források nem igazolják, ezért nem indokolt helyben működő programként feltüntetni. A helyi rendőrőrs bevonásával célszerű pontosítani az iskolai előadások, szülői tájékoztatók és más megelőző alkalmak tényleges rendszerességét.

Szaksegítséghez és kezeléshez való hozzáférés

A szerhasználati problémák esetén a megelőző tájékoztatástól elkülönülő szakellátási lehetőséget jelent a Bajai Szent Rókus Kórház Felnőtt Pszichiátriai és Addiktológiai Gondozója. A kórház tájékoztatója szerint az addiktológiai rendelés beutaló nélkül, előjegyzéssel vehető igénybe. A bácsalmási lakosok konkrét ellátási lehetőségét, az időpontot és a területi illetékességet a szolgáltatóval szükséges egyeztetni. A felnőttgondozó nem tekinthető automatikusan a gyermek- és serdülőkorúak ellátási helyének. Baján a Cédrus intézmény szenvedélybetegek nappali ellátását is működteti. Ez térségi tájékozódási és segítségkérési lehetőségként vehető számításba, de a bácsalmási lakosok fogadásának feltételeit és az ellátási területet előzetesen tisztázni kell. A helyi hozzáférés szempontjából fontos, hogy az érintettek és hozzátartozóik egyértelmű tájékoztatást kapjanak arról, hová fordulhatnak, hogyan kérhetnek időpontot, és milyen segítség érhető el a továbbirányításban. Külön vizsgálandó a más településen működő ellátásra való eljutás, valamint a gyermekek és felnőttek eltérő betegútja.

Esélyegyenlőségi értékelés és fejlesztési irányok

A rendelkezésre álló nyilvános adatokból nem állapítható meg a bácsalmási szerhasználat gyakorisága, a drogprevenciós programokkal elért lakosok száma vagy a szaksegítségre várók

aránya. Ezért nem megalapozott sem a probléma hiányát, sem annak kiemelkedő helyi súlyát állítani. Az értékelést összesített intézményi adatokra és szakmai tapasztalatokra szükséges építeni, elkerülve egyes társadalmi csoportok vagy településrészek megbélyegzését.

A HEP végrehajtása során javasolt:

- évente összesíteni az iskolai és közösségi drogprevenciós alkalmakat, célcsoportjukat és elérésüket;
- közérthető helyi tájékoztatót készíteni a segítségkérési lehetőségekről, külön a kiskorúak és a felnőttek számára;
- pontosítani az iskolák, a gyermekjóléti ellátás, az egészségügyi szolgáltatók és a rendőrség közötti együttműködést;
- biztosítani a szülők és pedagógusok tájékozódási lehetőségét;
- feltárni a szakellátásba jutás közlekedési, anyagi és szervezési akadályait;
- a programok értékelésében az előadások száma mellett a segítségkérési lehetőségek ismertségét és a továbbirányítás működését is vizsgálni.

Bácsalmáson több intézményi kapcsolódási pont áll rendelkezésre a megelőzés és a segítségkérés támogatásához, a speciális szakellátás térségi lehetőségei pedig Baján is megjelennek. A fejlesztés fő iránya a helyi tevékenységek összehangolása, a ténylegesen elérhető ellátási utak tisztázása és a segítséghez jutás akadályainak csökkentése.

i.) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Bácsalmáson az egyenlő bánásmód érvényesülése valamennyi közszolgáltatás nyújtásakor alapvető követelmény. Az egészségügyi, szociális, gyermekjóléti, oktatási és más szolgáltatások igénybevétele során nem alkalmazható jogellenes megkülönböztetés többek között az érintett nemzetiségi hovatartozása, neme, életkora, fogyatékossága, egészségi állapota vagy más, törvényben meghatározott védett tulajdonsága miatt. A követelmény jogi alapját a 2003. évi CXXV. törvény határozza meg.

Helyi tapasztalatok és a rendelkezésre álló információk

Az önkormányzat honlapján közzétett, 2023. május 30-i esélyegyenlőségi dokumentum szerint az önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés vagy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt a dokumentum elkészítéséig nem érkezett panasz. Ez a megállapítás az adott időszakra és az önkormányzathoz érkezett panaszokra vonatkozik; nem terjeszthető ki automatikusan valamennyi helyi szolgáltatóra vagy az azóta eltelt időszakra.

A panasz hiánya önmagában nem bizonyítja, hogy minden érintett számára azonos feltételekkel hozzáférhető valamennyi szolgáltatás. A jelenlegi helyzet megalapozott értékeléséhez szükséges az önkormányzati és intézményi panasznyilvántartások, az ellátotti visszajelzések és az esetleges jogvédelmi megkeresések összesített áttekintése. A rendelkezésre álló források alapján ezért sem általános helyi diszkrimináció, sem annak teljes hiánya nem állapítható meg.

A szolgáltatásokhoz való hozzáférés vizsgálata

Fontos különbséget tenni a szolgáltatási nehézség és a jogellenes hátrányos megkülönböztetés között. Egy hosszabb várakozási idő, kapacitáshiány vagy kedvezőtlen ügyintézési tapasztalat önmagában nem feltétlenül jelenti az egyenlő bánásmód megsértését. A diszkrimináció megítélésében lényeges a hátrány, a védett tulajdonság és a kettő közötti kapcsolat; közvetett megkülönböztetés esetén egy látszólag semleges szabály is hátrányosabb helyzetbe hozhat valamely védett csoportot. Az egyedi eset jogi minősítése a körülmények vizsgálatát igényli.

Bácsalmás esetében az alábbi helyi hozzáférési szempontok rendszeres vizsgálata indokolt:

- az ellátásba kerülés és az időpontadás feltételeinek következetes alkalmazása;
- az intézmények fizikai és kommunikációs hozzáférhetősége;
- a külterületen élők szolgáltatásokhoz jutása;
- az alacsony jövedelmű, idős vagy fogyatékossággal élő személyek ügyintézésének támogatása;
- a tájékoztatás érthetősége és az igénylési feltételek megismerhetősége;
- a tiszteletteljes, megbélyegzéstől mentes intézményi kommunikáció;
- a panaszok benyújtásának és pártatlan kivizsgálásának lehetősége.

Ezek vizsgálandó kockázati és hozzáférési területek, nem a településen már bizonyított jogsértések felsorolása. A feltárt akadályok jogi megítélését és a gyakorlati hozzáférést javító intézkedéseket külön, de egymással összhangban szükséges kezelni.

Panaszkezelés és jogvédelem

A szolgáltatással kapcsolatos sérelem jelzésének fontos helyi útja az intézményvezetőhöz vagy a fenntartóhoz fordulás. Egészségügyi ellátás esetén a betegjogi képviselő segítséget nyújthat a jogok megismerésében, a panasz megfogalmazásában és kivizsgálásának kezdeményezésében. Az Integrált Jogvédelmi Szolgálat közzéteszi a betegjogi képviselők elérhetőségeit.

Az egyenlő bánásmód megsértésének gyanúja esetén az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Egyenlő Bánásmódért Felelős Főigazgatóságához is lehet fordulni. A hatósági eljárás megindítására vonatkozó kérelem személyesen, postai úton vagy az előírt elektronikus ügyintézési módon nyújtható be. A szolgáltatási panasz és az egyenlő bánásmód megsértése miatti hatósági eljárás nem azonos jogorvoslati forma.

Helyi feladatként indokolt biztosítani, hogy az intézményekben közérthetően és könnyen megtalálható módon jelenjenek meg a panaszkezelési szabályok és a jogvédelmi elérhetőségek. A tájékoztatás ne kizárólag elektronikus úton legyen hozzáférhető, és az ügyintézésben segítségre szorulók is kapjanak támogatást.

Összegző értékelés és fejlesztési irányok

A 2023. évi önkormányzati dokumentum nem jelzett az önkormányzattal szemben benyújtott, közszolgáltatási diszkriminációra vonatkozó panaszt. A jelenlegi helyzet értékeléséhez azonban ezt az információt aktualizálni, az intézményi tapasztalatokat pedig összesíteni szükséges.A HEP végrehajtása során javasolt a szolgáltatási panaszok és az egyenlő bánásmódot érintő jelzések elkülönített, adatvédelmi szempontból megfelelő nyilvántartása, az intézményi hozzáférési feltételek rendszeres felülvizsgálata és a munkatársak tájékoztatása az egyenlő bánásmód követelményeiről. A cél nem kizárólag a jogsértések utólagos kezelése, hanem olyan átlátható és következetes szolgáltatási gyakorlat kialakítása, amelyben minden igénybe vevő méltányos, tiszteletteljes bánásmódban részesül.

Bácsalmáson a hátránykompenzáció elsősorban a szociális rászorultsághoz és az egyéni szükségletekhez igazodó támogatásokon, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokon keresztül jelenik meg. Ezek célja, hogy az alacsony jövedelem, az egészségi állapot, a fogyatékosság, az életkor vagy a lakóhelyből eredő nehézségek kevésbé korlátozzák az alapvető szükségletek kielégítését és az ellátások igénybevételét. A rászorultsági

támogatásokat ugyanakkor nem indokolt automatikusan az egyenlő bánásmódról szóló törvény szerinti előnyben részesítési intézkedésként minősíteni; a HEP e pontjában elsősorban hátránycsökkentő szerepük vizsgálható.

Önkormányzati pénzbeli és természetbeni támogatások

A helyi támogatási rendszer alapját Bácsalmás szociális ellátásokról szóló 21/2023. (XI. 29.) önkormányzati rendelete képezi. A közzétett szabályozásban rendkívüli települési támogatás és lakhatási támogatás szerepel, az önkormányzat honlapján pedig az igényléshez szükséges nyomtatványok is elérhetők. A támogatások konkrét jogosultsági feltételeit és összegét a mindenkor hatályos rendelet alapján szükséges megállapítani.

A rendkívüli települési támogatás a nehéz élethelyzetek kezelésének, a lakhatási támogatás pedig a lakhatási terhek enyhítésének helyi eszköze. Hátránykompenzáló szerepük értékelésekor fontos kérdés, hogy az érintettek ismerik-e a támogatási lehetőségeket, meg tudják-e szerezni a szükséges igazolásokat, és időben hozzájutnak-e a segítséghez. A támogatások megléte önmagában nem mutatja meg, hogy valamennyi rászoruló háztartást elérnek-e. A természetbeni segítség helyi formája a szociális célú tűzifajuttatás, amelynek szabályairól az önkormányzat 2026-ban külön rendeletet alkotott. A támogatás a fűtési kiadásokkal érintett rászoruló háztartások terheinek csökkentéséhez kapcsolódik. Az adott évi jogosultsági feltételeket és az igénylés rendjét a vonatkozó rendelet szerint szükséges alkalmazni.

A szociális szolgáltatások hátránycsökkentő szerepe

A Bácsalmási Alapszolgáltatási Központ étkeztetést, házi segítségnyújtást, idősek nappali ellátását, támogató szolgáltatást és tanyagondnoki szolgáltatást biztosít. Ezek a szolgáltatások különböző élethelyzetekben nyújtanak segítséget, ezért hátránykompenzáló szerepük nem kizárólag pénzbeli támogatásként, hanem a mindennapi életvitelhez és a szolgáltatások eléréséhez nyújtott támogatásként jelenik meg. Az önkormányzati tájékoztatás szerint a tanyagondnoki szolgáltatás és az étkeztetés nélküli idősek nappali ellátása térítésmentes, míg az étkeztetés, a házi segítségnyújtás és a támogató szolgáltatás térítésidíj-köteles. A család- és gyermekjóléti szolgáltatások szintén térítésmentesen szerepelnek a tájékoztatóban. A díjköteles ellátások esetében az aktuális személyi térítési díjat és az esetlegesen alkalmazható kedvezményeket egyedileg, a hatályos szabályok alapján kell tisztázni. Különösen fontos a tanyagondnoki szolgáltatás területi hátrányokat mérséklő szerepe. A szolgáltatás Dobokanagyjárás, Kunbajapuszta, Óalmás, Ószőlők, Szászitelep és Telekiszőlők területére

terjed ki. Ez a külterületen élők szükségleteinek intézményi figyelembevételét mutatja, de a tényleges eredményesség megítéléséhez az elért lakosok és a teljesített, illetve kielégítetlen igények adataira is szükség van.

Egészségi állapothoz kapcsolódó támogatások

Az egészségügyi kiadásokhoz kapcsolódó hátrányok mérséklésében a közgyógyellátás helyi igénybevétele is vizsgálandó. A feltöltött bácsalmási indikátortábla szerint közgyógyellátási igazolvánnyal 2020-ban 270, 2024-ben 217 fő rendelkezett. Ez az országos jogosultsági rendszer helyi igénybevételét jelzi, nem önálló önkormányzati támogatási forma. A létszám csökkenéséből önmagában nem következik sem a gyógyszerkiadásokkal kapcsolatos rászorultság mérséklődése, sem az egészségi állapot javulása.

Az otthoni gondozáshoz kapcsolódó támogatásként az indikátortábla az alanyi jogon megállapított ápolási díjban részesülők havi átlagos létszámát is tartalmazza. Ez 2020-ban 29,58 fő, 2024-ben 11,73 fő volt. Az adat a támogatás helyi igénybevételét mutatja, de nem azonos az összes otthon gondozó hozzátartozó vagy az ápolásra szoruló személy számával. A változás okai további adatok nélkül nem határozhatók meg.

Az egészségügyi ellátásban a hátránykompenzációt el kell különíteni a szakmailag indokolatlan soron kívüliségtől. A segítségnyújtás helyi fejlesztési iránya elsősorban az lehet, hogy az érintettek támogatást kapjanak a jogosultságok megismeréséhez, az ügyintézéshez, az időpont-egyeztetéshez és az ellátási helyre való eljutás megszervezéséhez.

Hozzáférés és eredményesség

A hátránykompenzáló intézkedések értékelésében nem elegendő a támogatási formákat felsorolni. Szükséges vizsgálni, hogy a segítség ténylegesen eléri-e az egyedül élő időseket, a tartós betegséggel vagy fogyatékossággal élőket, az alacsony jövedelmű családokat és a külterületi lakosságot.

A HEP végrehajtása során indokolt áttekinteni:

a támogatásokban és szolgáltatásokban részesülők összesített számát;

az elutasított vagy visszavont kérelmek fő okait;

az ügyintézéshez szükséges segítség elérhetőségét;

a térítési díjak megfizethetőségét;

a külterületi igények és az ellátási kapacitások összhangját;

azt, hogy a támogatás időben és a szükséglethez igazodó módon jut-e el az érintetthez. Bácsalmáson a települési támogatások, a természetbeni juttatások, a szociális szolgáltatások és az országos ellátások helyi igénybevétele többféle hátrány csökkentését szolgálja. A további fejlesztés központi feladata a jogosultságokról szóló közérthető tájékoztatás, az ügyintézési segítség és az intézmények közötti együttműködés erősítése, valamint annak rendszeres vizsgálata, hogy a támogatási rendszer ténylegesen eléri-e a rászorulókat.

3.7. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

Bácsalmás közösségi életének meghatározó színterei a kulturális intézmények, a civil és sportegyesületek, a nevelési-oktatási intézmények, az egyházi közösségek és a nemzetiségi szervezetek. A személyes találkozások mellett az önkormányzati honlap, az intézményi felületek és a helyi híroldalak is szerepet töltenek be a programokról való tájékoztatásban. Az önkormányzat honlapja külön felületen mutatja be a közalapítványokat, egyesületeket, egyházakat és klubokat, ami a helyi közösségi szerveződések sokféleségét jelzi.

Kulturális intézmények és városi rendezvények

A közösségi élet meghatározó intézménye a Vörösmarty Mihály Városi Könyvtár és Művelődési Központ. A könyvtári és közművelődési tevékenységhez kapcsolódó rendezvények lehetőséget teremtenek az ismeretszerzésre, a kulturális élmények megosztására és a személyes kapcsolatok fenntartására. A könyvtár honlapján például helytörténeti könyvbemutató is szerepel, a helyi eseménynaptár pedig a művelődési központban szervezett családi és kulturális programokat is közöl. A városi rendezvények közül az Almás Napok és a Háromlábú Mulatság különösen jól mutatja a közösségi részvétel többféle formáját. A 2025. évi programban csapatoknak meghirdetett batyus kvízest, főzőverseny, almássütemény-verseny és zenei programok szerepeltek. A kvízest részvétele és a főzőverseny nevezése díjmentes, de előzetes jelentkezéshez kötött volt. Az ilyen alkalmakon a lakosok nemcsak közönségként, hanem csapatok, baráti társaságok és alkotó résztvevők tagjaiként is bekapcsolódhatnak a város életébe. A helyi kulturális örökség bemutatásának további színtere a tájház, amely a közművelődési intézmény honlapján is megjelenik. A hagyományok és helytörténeti értékek közösségi megismertetése a településhez való kötődés erősítésének egyik lehetséges eszköze.

Civil szervezetek, sportközösségek és önkéntes részvétel

A civil szervezetek a városi rendezvények mellett a kisebb, rendszeres találkozásokra épülő közösségi életben is fontosak. Az önkormányzat civil szervezeti nyilvánossága mellett a 2026. évi civil pályázati felhívás is jelzi a helyi kezdeményezések támogatásának intézményi lehetőségét. A pályázati tájékoztatás szerint kulturális, sport-, ifjúsági, táboroztatási és nemzetiségi kezdeményezések, valamint civil működési célok is megjelennek a támogatható területek között. A pályázati lehetőség ugyanakkor nem azonos a támogatások tényleges odaítélésével vagy eredményességével. A sportegyesületek ugyancsak közösségi színterek: az edzések és mérkőzések mellett családokat, önkénteseket és szurkolókat kapcsolhatnak össze. A PVSE labdarúgó- és kézilabda-tevékenysége, a Bácsalmási Küzdősport Egyesület közösségi programjai, valamint az Almási Tömegsport Egyesület dokumentált kerékpáros tábora a helyi részvétel eltérő formáit mutatja.

Nemzetiségi és egyházi közösségek

Bácsalmás közösségi életének fontos sajátossága a nemzetiségi szerveződések jelenléte. Az önkormányzati honlap a roma és a horvát nemzetiségi önkormányzatot is bemutatja, a német önkormányzat működését pedig közzétett jegyzőkönyvek dokumentálják. Ezek a szervezetek a közéleti képviselet és a közösségi önszerveződés intézményi keretei. A nemzetiségi és intézményi közösségek együttműködésére példa, hogy a Hunyadi János Gimnázium 2024/2025-ös beszámolója a német önkormányzathoz kapcsolódó pünkösdi műsoron való részvételt is megemlíti. Az ilyen kapcsolódások lehetőséget adnak a hagyományok nemzedékek közötti átadására és a különböző közösségek találkozására.

Az egyházi közösségek szintén szerepelnek az önkormányzat civil szervezeteket bemutató felületén. Közösségi tevékenységük részletes értékeléséhez az aktuális helyi programokat és együttműködéseket külön szükséges összegyűjteni.

Óvodák, iskolák és családi közösségek

A nevelési-oktatási intézmények a gyermekek mellett a szülők és családok számára is fontos kapcsolódási pontok. A helyi iskolák sportnapjai, kulturális szereplései és térségi rendezvényei az intézményi közösségen túl más települések résztvevőit is megszólíthatják. A Hunyadi Gimnázium 2023. évi jubileumi sportversenyére például több környező településről és a vajdasági Pacsérról is érkeztek diákok. Az óvodai és iskolai közösségi alkalmak helyi szerepének teljesebb bemutatásához az éves intézményi beszámolók alapján célszerű összesíteni a családi napokat, ünnepségeket, nyitott programokat és a szülői részvétel

lehetőségeit. A programok megléte mellett azt is indokolt vizsgálni, hogy azok mennyire elérhetők az eltérő élethelyzetű családok számára.

A helyi közélet és tájékozódás fórumai

A helyi közügyek megismerésének fontos felülete az önkormányzat honlapja, ahol testületi dokumentumok, közlemények és nemzetiségi önkormányzati jegyzőkönyvek is hozzáférhetők. A közmeghallgatás intézménye a közzétett önkormányzati dokumentumokban is megjelenik. A dokumentumok nyilvánossága a tájékozódás feltételét biztosítja, de a lakossági részvétel mértékéről önmagában nem ad képet.

Az intézményi honlapok és a helyi eseménynaptár a programokról való tájékozódást segítik. Fontos azonban, hogy a közösségi és közéleti információk ne kizárólag interneten legyenek elérhetők: a digitális eszközöket kevésbé használók számára személyes és nyomtatott tájékoztatási lehetőséget is indokolt fenntartani.

Esélyegyenlőségi értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmás erőssége a több intézményre és szervezetre épülő közösségi élet, a városi rendezvények, a nemzetiségi közösségek és a civil kezdeményezések jelenléte. A közösségi kínálat többféle érdeklődéshez és életkorhoz kapcsolódási lehetőséget biztosít. A nyilvános források ugyanakkor nem mutatják meg teljeskörűen, hogy a programok milyen arányban érik el a külterületen élőket, az időseket, a fogyatékossággal élőket, az alacsony jövedelmű háztartásokat és a fiatalokat.

A HEP végrehajtása során ezért javasolt a programok látogatottságának és hozzáférési feltételeinek rendszeres áttekintése, különös tekintettel a részvételi költségekre, a közlekedésre, az akadálymentességre és a tájékoztatás elérhetőségére. Fejlesztési irányként indokolt a közös programnaptár erősítése, a civil és intézményi együttműködések bővítése, valamint a lakossági kezdeményezések és visszajelzések számára könnyen elérhető fórumok biztosítása. A cél, hogy a helyi közösségi életben ne csak a már aktív csoportok, hanem a nehezebben elérhető lakosok is érdemben részt vehessenek.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Bácsalmás közösségi együttélésének meghatározó sajátossága a település nemzetiségi és kulturális sokszínűsége. A német, horvát és roma nemzetiségi önkormányzatok, a civil szervezetek, az egyházi közösségek és az intézmények többféle kapcsolódási lehetőséget

biztosítanak a helyi lakosság számára. A különböző közösségek nyilvános jelenlétét közös városi események is mutatják: a 2026. októberi nemzeti megemlékezésről szóló beszámoló például több nemzetiségi és civil szervezet részvételét is felsorolja. Ez a közös részvétel dokumentált példája, ugyanakkor önmagában nem bizonyítja a mindennapi együttélés konfliktusmentességét.

A közösségi együttélés helyi jellemzői

A települési összetartozás erősítésére a kulturális rendezvények, a sportprogramok, a nemzetiségi események és az intézményi közösségi alkalmak egyaránt lehetőséget adnak. Az Almás Napok keretében szervezett csapatprogramok, főzőverseny és zenei rendezvények például a lakosság aktív részvételére épülő találkozási formákat kínálnak. A civil szervezetek önkormányzati bemutatása és a támogatásukra kiírt pályázat a helyi önszerveződés intézményi hátterét is jelzi. A közösségi együttélés értékelésében ugyanakkor külön kell választani a szervezetek és programok meglétét a lakossági kapcsolatok tényleges minőségétől. A rendelkezésre álló nyilvános források nem adnak teljes képet a szomszédsági viták, a nemzedékek közötti feszültségek, az intézményi nézeteltérések vagy az előítéletes magatartások gyakoriságáról. Ezért Bácsalmás esetében sem általános konfliktusmentesség, sem kiemelkedő közösségi feszültség nem állapítható meg megalapozottan. A HEP-ben indokolt vizsgálni, hogy a közösségi programok és a helyi érdekérvényesítés lehetőségei mennyire érik el a fiatalokat, az egyedül élő időseket, a külterületi lakosságot, az alacsony jövedelmű háztartásokat és a fogyatékossággal élőket. A részvétel akadályai nem feltétlenül nyílt konfliktusként jelennek meg, ezért ezek feltárásához személyes visszajelzésekre és intézményi tapasztalatokra is szükség van.

A konfliktuskezelés intézményi lehetőségei

A konfliktuskezelés egyik helyi kapcsolódási pontja a Bácsalmási Alapszolgáltatási Központhoz tartozó család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve központ. Az önkormányzati tájékoztatás óvodai és iskolai szociális segítőket, valamint előjegyzéssel elérhető pszichológusi tanácsadást is megnevez. Ezek a szolgáltatások segítségkérési lehetőséget jelenthetnek családi, gyermeknevelési és intézményi nehézségek esetén, de nem azonosak valamennyi közösségi vita rendezésére jogosult hatósági vagy mediációs szolgáltatással. Az óvodákban és iskolákban felmerülő nézeteltérések kezelésénél fejlesztési szempontként indokolt erősíteni a gyermekek, szülők, pedagógusok és szociális segítők közötti egyeztetést. A hangsúlyt a problémák korai jelzésére, az érintettek meghallgatására és a megállapodások követésére célszerű helyezni. A nyilvános forrásokból azonban nem igazolható, hogy Bácsalmáson valamennyi intézményben

egységes konfliktuskezelési vagy kortársmediációs program működik. A helyi közügyekhez kapcsolódó nézeteltérések jelzésében az önkormányzati kapcsolattartás és a közmeghallgatás is szerepet kaphat. A közmeghallgatás megjelenik a közzétett önkormányzati dokumentumokban, de ezekből a lakossági részvétel mértéke és a felvetések rendezésének eredményessége nem állapítható meg. A településen rendőrőrs is működik. A segítségkérési utak bemutatásakor szükséges elkülöníteni az egyeztetéssel kezelhető nézeteltéréseket a fenyegetéstől, erőszaktól vagy más feltételezett jogsértéstől. Utóbbi esetek nem kezelhetők kizárólag közösségi párbeszéddel; az érintett ügy jellegének megfelelő védelmi vagy hatósági eljárás szükséges.

Megelőzés és közösségi párbeszéd

A helyi konfliktusmegelőzés fejlesztési iránya lehet a rendszeres, kisebb közösségeket is elérő párbeszéd kialakítása. Ebben az önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzatok, az intézmények és a civil szervezetek partnerként vehetnek részt. Az együttműködés célja, hogy a problémák még a tartós szembenállás kialakulása előtt megismerhetők legyenek.

Javasolt eszközök:

- lakossági és településrészi egyeztetések szervezése;
- az intézményi panasz- és jelzéskezelés közérthető bemutatása;
- generációk és különböző közösségek találkozását segítő programok;
- kommunikációs és konfliktuskezelési ismeretek erősítése az intézményi munkatársak körében;
- szükség esetén megfelelő szakember bevonásával támogatott egyeztetés;
- az előítéletes, megbélyegző kommunikáció megelőzése.

Ezek javasolt fejlesztési megoldások, nem valamennyi elemükben igazoltan működő bácsalmási gyakorlatok.

Összegző értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmás közösségi együttélésének erőforrása a nemzetiségi sokszínűség, a civil szerveződések és a közös városi rendezvények jelenléte. A család- és gyermekjóléti ellátás, az intézményi segítők és a helyi közéleti fórumok többféle lehetőséget biztosítanak a problémák jelzésére és a segítségkérésre. A HEP végrehajtása során indokolt összesített, személyazonosításra nem alkalmas formában áttekinteni a közösségi és intézményi

konfliktusok fő típusait, az alkalmazott megoldásokat és a visszatérő problémákat. A cél a bizalom erősítése, a korai segítségnyújtás és az átlátható konfliktuskezelési utak kialakítása, elkerülve bármely társadalmi vagy nemzetiségi csoport megbélyegzését.

c) **helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;**

Bácsalmáson a közösségi szolidaritás az adománygyűjtésekben, a nehéz élethelyzetbe került családok támogatásában, az önkéntes véradásban és a helyi intézmények javára történő felajánlásokban is megjelenik. A nyilvánosan elérhető beszámolók konkrét példákat mutatnak az összefogásra, ugyanakkor nem adnak teljes képet az informális, szomszédsági vagy családi segítségnyújtás mértékéről.

Adományozás és segítségnyújtás krízishelyzetben

A helyi összefogás egyik dokumentált példája a 2025 júliusában, súlyos családi tragédia következtében szülő nélkül maradt bácsalmási gyermekek támogatására indított adománygyűjtés. A felhívás pénzbeli és tárgyi segítségnyújtási lehetőséget is megjelölt. Az eset azt mutatja, hogy rendkívüli élethelyzetben a helyi nyilvánosság segítségével közösségi támogatás szervezhető. A gyűjtés eredményéről és a támogatás hosszabb távú hatásáról azonban a rendelkezésre álló információk alapján nem lehet teljes körű értékelést adni.

Az önkormányzat archív honlapján karácsonyi adománygyűjtési felhívás is található. Ez a rászorulók ünnepi támogatásának korábbi helyi példája, de önmagában nem igazolja, hogy ugyanaz a kezdeményezés azóta minden évben, változatlan formában megvalósult.

Önkéntes véradás és az egészségügyi ellátás támogatása

A mások iránti felelősségvállalás rendszeresen visszatérő formája a véradás. A bácsalmási véradási eseményeket összesítő felület több, 2024–2026 közötti alkalmat sorol fel, köztük a Fiedler Közösségi Házban és helyi munkahelyen szervezett véradást. Ezek a lakossági és munkahelyi részvétel lehetőségét dokumentálják, de a résztvevők és a véradások számának értékeléséhez szervezői adatok szükségesek.

A helyi egészségügyi ellátás támogatásának intézményesült lehetősége a Bácsalmás és Vonzáskörzete Járóbeteg Szakellátásért Alapítvány. A szakellátó intézmény honlapján közzétett felhívás a személyi jövedelemadó egy százalékának felajánlásával is lehetővé teszi a betegellátás támogatását. Ez a közösségi hozzájárulás olyan formája, amely nem egyetlen személy, hanem a helyi ellátás javát szolgálja.

Településen túlmutató összefogás

A bácsalmási szolidaritásnak településen túlmutató példája is dokumentált. A 2018. évi kárpátaljai szolidaritási programról szóló önkormányzati beszámoló szerint az önkormányzati felajánlás és a lakossági gyűjtés eredményeként 1,1 millió forint adomány gyűlt össze. Ez az önkormányzati és lakossági segítségnyújtás összekapcsolódásának korábbi példája; nem tekinthető a jelenlegi éves adományozási aktivitás mutatójának.

Esélyegyenlőségi értékelés és fejlesztési irányok

A dokumentált kezdeményezések alapján Bácsalmáson jelen van a közösségi segítségnyújtás több formája. Az alkalmi adományozás fontos kiegészítője lehet a szociális ellátórendszernek, de nem helyettesítheti a jogosultságon alapuló támogatásokat és a folyamatos szakmai segítséget. A szervezés során kiemelt szempont a támogatottak méltóságának és személyes adatainak védelme, valamint az, hogy a kevésbé látható, segítséget nehezebben kérő lakosok szükségletei is megjelenjenek.

A HEP végrehajtása során célszerű erősíteni az önkormányzat, a szociális intézmények, a civil és egyházi közösségek, valamint az önkéntesek együttműködését. Javasolt az adományozási igények és felajánlások összehangolása, a gyűjtések céljának és eredményének átlátható bemutatása, továbbá az önkéntes bekapcsolódás lehetőségeinek közérthető közzététele. A cél, hogy a rendkívüli helyzetekben megmutatkozó összefogás mellett a tartósan segítségre szorulók támogatása is kiszámíthatóbbá váljon.

d) **a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;**

Bácsalmás **kulturális sokszínűségének** meghatározó eleme a német, a horvát–bunyevác és a roma közösségek jelenléte. A nemzetiségi önkormányzatok, a civil szervezetek, a nevelési intézmények és a helyi kulturális gyűjtemények egyaránt szerepet vállalnak a hagyományok megőrzésében. Az identitás továbbadásának lehetőségei a közösségi rendezvények mellett a nyelvi nevelésben, a táncban, a tárgyi örökség bemutatásában és a nemzedékek közötti kapcsolatokban is megjelennek.

A német nemzetiségi kultúra megőrzése

A német közösség intézményi képviseletét a Bácsalmási Német Önkormányzat biztosítja, amelynek működését és kulturális tevékenységéhez kapcsolódó döntéseit közzétett jegyzőkönyvek dokumentálják. A 2025. márciusi jegyzőkönyv sváb hálószoba

és népviselet bemutatásáról is beszámol, ami a hagyományos életmód és viselet tárgyi emlékeinek megőrzésére utal. A városi dokumentumokban a sváb bál is megjelenik a német önkormányzathoz kapcsolódó rendezvényként.

A kulturális identitás továbbadásának fontos helyi lehetősége a német nemzetiségi óvodai nevelés. A Központi Óvoda intézményi bemutatkozása valamennyi csoportban német nemzetiségi nevelést jelez, míg a Petőfi utcai óvoda tájékoztatója a szülői igényekhez igazodó német és horvát nemzetiségi csoportot is megnevez. A honlapi leírások az intézményi hagyományt és kínálatot mutatják; az aktuális csoportszervezést az adott nevelési év adataival szükséges egyeztetni.

A horvát–bunyevác örökség ápolása

A horvát–bunyevác kulturális örökség megőrzésének helyi szereplője a Bácsalmási Horvát Önkormányzat és a Bunyevác-Horvátok Egyesülete. A vármegyei önkormányzat egyesületi bemutatója szerint az egyesület a bácsalmási bunyevác örökség ápolását végzi, és a Fészek Ház udvarán tartott táncházakat is megemlíti. A táncház a hagyományok megismerésének és közösségi gyakorlásának lehetőségét jelenti; jelenlegi rendszerességét a szervező aktuális tájékoztatásával indokolt pontosítani. Az egyesület működésének támogatása a 2026. évi nemzetiségi civil támogatási döntési listában is megjelenik. Ez a kulturális önszerveződés finanszírozási hátterének egyik dokumentált eleme, de a támogatásból megvalósult programok eredményét külön beszámoló alapján lehet értékelni. A horvát hagyományok továbbadásához az óvodai nevelés is kapcsolódik. A Központi Óvoda bemutatkozása a nagycsoportosok horvát hagyományőrzését, a Petőfi utcai óvoda pedig horvát nemzetiségi nevelést említ. Ez lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek már korai életkorban találkozzanak a helyi kulturális örökséggel.

A roma kulturális identitás megőrzése

A roma közösség intézményi képviseletét a Bácsalmási Roma Nemzetiségi Önkormányzat biztosítja. A megtalált forrásokból nem állítható össze a jelenlegi roma kulturális programok teljes, naprakész kínálata. Ez információhiány, nem pedig a kulturális tevékenység hiányának bizonyítéka. A HEP-ben fontos, hogy a roma közösség ne kizárólag szociális vagy felzárkóztatási kérdések kapcsán jelenjen meg, hanem saját kulturális értékeinek és kezdeményezéseinek alakítójaként is. Fejlesztési lehetőség a helyi emlékek, családtörténetek és kulturális alkotások összegyűjtése, a

közösség által fontosnak tartott hagyományok bemutatása, valamint gyermek- és ifjúsági programok támogatása. E feladatokat a közösség képviselőinek bevonásával indokolt meghatározni, nem kívülről feltételezett kulturális jellemzőkre építve.

Közös kulturális színterek és nemzedékek közötti átadás

A nemzetiségi örökség bemutatásában a helyi gyűjtemények és a települési értéktár is szerepet töltenek be. Az önkormányzati értéktári felület sváb parasztházat is bemutat, a tájház pedig a közművelődési intézmény honlapján önálló látogatóhelyként jelenik meg. Ezek a helyszínek az intézményi és családi programokhoz kapcsolva segíthetik a helyi múlt megismerését.

Az oktatási és nemzetiségi szereplők együttműködésére példa, hogy a Hunyadi János Gimnázium 2024/2025-ös beszámolója a német önkormányzathoz kapcsolódó pünkösdi műsoron való részvételt is megemlíti. Az ilyen alkalmak a kulturális ismeretek átadása mellett a fiatalok közösségi bekapcsolódásának lehetőségét is biztosítják.

Esélyegyenlőségi értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmás erőssége, hogy a nemzetiségi identitás megőrzésének többféle intézményi és közösségi kerete jelen van. A nyilvános források ugyanakkor nem mutatják meg teljeskörűen a programok résztvevőinek számát, korosztályi összetételét vagy azt, hogy a fiatalabb nemzedékek milyen arányban kapcsolódnak be a hagyományőrzésbe. Az identitásmegőrzés eredményessége ezért nem ítélhető meg kizárólag a rendezvények és szervezetek felsorolásából.

A HEP végrehajtása során javasolt a nemzetiségi önkormányzatokkal és civil közösségekkel közösen frissíteni a kulturális programkínálatot, támogatni a gyermekek és fiatalok részvételét, valamint erősíteni a könyvtár, a művelődési központ, a gyűjtemények és a nevelési-oktatási intézmények együttműködését. Fontos a saját közösségi hagyományápolás és a minden érdeklődő számára nyitott bemutatkozási lehetőségek együttes támogatása. A cél, hogy a nemzetiségi kultúrák ne csupán ünnepi műsorokban, hanem élő, önkéntesen vállalt és nemzedékeken át továbbadható közösségi gyakorlatként maradjanak jelen a város életében.

e) helyi lakossági önszerveződések.

Bácsalmáson a lakossági önszerveződések fontos szerepet töltenek be a közösségi kapcsolatok fenntartásában, a helyi értékek megőrzésében és a szabadidő tartalmas

eltöltésében. A civil szervezetek, kulturális és hagyományőrző közösségek, nyugdíjasklubok és sportegyesületek különböző életkorú és érdeklődésű lakosok számára teremtenek kapcsolódási lehetőséget. Tevékenységük a kulturális programoktól és a nemzetiségi hagyományok ápolásától a közösségi sportolásig és a jótékonysági kezdeményezésekig terjed.

E közösségek jelentősége nem kizárólag az általuk szervezett rendezvényekben jelenik meg. Lehetőséget biztosítanak a személyes találkozásokra, az önkéntes feladatvállalásra, a nemzedékek közötti kapcsolatok erősítésére és a településhez való kötődés elmélyítésére. A helyi programok megvalósításában az egyesületi, intézményi és lakossági kezdeményezések egymáshoz is kapcsolódhatnak. Az önkormányzat civil pályázati lehetőséggel támogatja a szervezeti kezdeményezéseket, amely hozzájárulhat a közösségi tevékenységek fenntartásához.

A rendelkezésre álló nyilvános információk elsősorban a bejegyzett szervezetek működését mutatják be; az informális lakossági csoportokról és a részvétel társadalmi összetételéről nem áll rendelkezésre teljes körű adat. Ezért nem állapítható meg, hogy a közösségi lehetőségek milyen mértékben érik el a külterületen élőket, az alacsony jövedelmű háztartásokat, a fogyatékossággal élőket és a közösségi életbe nehezebben bekapcsolódó személyeket.

A HEP szempontjából fontos feladat az önszerveződések láthatóságának és együttműködésének erősítése, a csatlakozási lehetőségekről szóló tájékoztatás javítása, valamint a közösségi helyszínek hozzáférhetőségének vizsgálata. Indokolt támogatni az új kezdeményezések megjelenését és a fiatalok bevonását is. A cél olyan nyitott helyi közösségi környezet kialakítása, amelyben a lakosok élethelyzetüktől függetlenül lehetőséget kapnak a közös tevékenységekben való részvételre és saját elképzeléseik megvalósítására.

,

3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Bácsalmási Roma Nemzetiségi Önkormányzat a helyi roma közösség képviseletének és közösségi önszerveződésének fontos szereplője. A települési önkormányzattal fennálló partnerség lehetőséget biztosít a közösségi érdekek megjelenítésére, a kulturális

identitás megőrzésére és az esélyegyenlőséget érintő helyi szükségletek közös feltárására. Az együttműködés intézményi kereteit a nemzetiségi önkormányzatokkal kötött megállapodások rendezik.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program készítése során kezdeményezett bevonás azonban a dokumentum összeállításának jelenlegi szakaszáig nem vezetett eredményre. Emiatt a roma nemzetiségi önkormányzat saját helyzetértékelése, célcsoportokra vonatkozó tapasztalatai és intézkedési javaslatai eddig nem épülhettek be a programba közvetlen partneri hozzájárulásként. Ez a HEP-készítés során megvalósuló együttműködés korlátját jelzi, és önmagában nem minősíti a nemzetiségi önkormányzat teljes tevékenységét vagy a települési önkormányzattal fennálló kapcsolatát.

A roma közösség esélyegyenlőségének támogatását nem indokolt kizárólag szociális segítségnyújtásként értelmezni. Fontos a helyi közéletben való részvétel, az önálló közösségi kezdeményezések támogatása és a közösséget érintő döntések előkészítésébe történő bevonás is. A szükségletek meghatározásánál az egyéni élethelyzetek különbségeit figyelembe kell venni, elkerülve a nemzetiségi hovatartozás és a szociális rászorultság automatikus összekapcsolását.

A HEP végrehajtása és felülvizsgálata során ezért továbbra is cél a roma nemzetiségi önkormányzat érdemi bevonása. Ennek érdekében indokolt az egyeztetés ismételt kezdeményezése, a közreműködés lehetséges formáinak és határidőinek egyértelmű meghatározása, valamint a később beérkező észrevételek dokumentált figyelembevétele. A partnerség erősítésének célja, hogy a program a helyi roma közösség saját tapasztalataira és javaslataira is támaszkodjon.

3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzetének, esélyegyenlőségének vizsgálata során településünkön a foglalkoztatási, jövedelmi és lakhatási nehézségek, valamint a szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférés kérdései kerültek előtérbe. Bácsalmáson az egészségügyi, szociális, oktatási és közösségi szolgáltatások jelentős része helyben rendelkezésre áll, ezért a fejlesztések középpontjába nem általános intézményhiányt, hanem a meglévő lehetőségek elérhetőségének és eredményességének javítását szükséges helyezni.

Az értékelés során a mélyszegénységet és a roma nemzetiségi hovatartozást nem tekintjük egymással azonosnak. A települési statisztikákból nem állapítható meg automatikusan a roma

lakosság jövedelmi, foglalkoztatási vagy lakhatási helyzete. A fejlesztési feladatokat ezért az igazolt hátrányokra és az egyéni, családi szükségletekre kell alapozni, a közösségi képviselet és a kulturális önazonosság tiszteletben tartásával.

Az eddigi helyzetelemzés alapján az alábbi problémák, információhiányok és hozzájuk kapcsolódó fejlesztési lehetőségek azonosíthatók.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

Beazonosított problémák, fejlesztendő területek	Fejlesztési lehetőségek
A hosszabb ideje fennálló álláskeresés továbbra is jelentős: 2024-ben a nyilvántartott álláskeresők 43,09%-a több mint 180 napja szerepelt a nyilvántartásban.	A foglalkoztatási és szociális szereplők együttműködésével személyre szabott segítségnyújtás, képzési és álláskeresési lehetőségek közvetítése, valamint az elhelyezkedést akadályozó körülmények feltárása.
A közfoglalkoztatás tartósan jelen van, de a rendelkezésre álló adatok nem mutatják meg az elsődleges munkaerőpiacra történő továbblépés eredményességét.	A kilépési utak és a munkában maradás nyomon követése; munkáltatói kapcsolatok, képzések és egyéni felkészítés erősítése.
A támogatási és jövedelmi adatok nem adnak teljes képet a háztartások tényleges megélhetési nehézségeiről. A támogatottak számának változása önmagában nem mutatja meg a rászorultság alakulását.	A támogatási igények, elutasítások és visszatérő krízishelyzetek összesített értékelése; közérthető tájékoztatás és ügyintézési segítség biztosítása.
A lakhatási terhek, díjhátralékok és a lakásállomány minőségi problémáinak mértékéről nincs teljes körű, friss helyi adat.	A lakhatási szükségletek és hátralékok felmérése; a meglévő támogatásokhoz való hozzáférés segítése; a fizetési nehézségek korai jelzésére épülő együttműködés kialakítása.
A külterületi lakosság szolgáltatásokhoz jutásáról és az egyéni közlekedési akadályokról nem áll rendelkezésre teljes körű értékelés.	A településrészenkénti szükségletek feltárása; a tanyagondnoki szolgáltatás kapacitásának és a szállítási igényeknek az összevetése; az ügyintézési és ellátási időpontok összehangolásának segítése.
A korábbi dokumentumok szegregációs érintettséget jeleznek, de a jelenlegi területi lehatárolás és az érintett lakosság helyzete nem tisztázott.	Friss KSH-adatok és helyi intézményi információk összevetése; a lakhatási, foglalkoztatási és szolgáltatási hátrányok területi vizsgálata; szükség esetén célzott, elkülönülést mérséklő intézkedések tervezése.
Az egészségügyi, szűrési, fejlesztő és rehabilitációs szolgáltatások helyi jelenléte igazolt, de a részvételi akadályok és a kielégítetlen szükségletek nem ismertek teljeskörűen.	Az elmaradt vizsgálatok és kezelések okainak összesített feltárása; tájékoztatás, időpont-egyeztetési és eljutási segítség; az egészségügyi és szociális szereplők együttműködésének erősítése.
A szociális szolgáltatások működnek, de az aktuális kapacitások, várakozások és kielégítetlen igények részletes értékelése hiányos.	Az ellátotti és igénylési adatok rendszeres áttekintése; a szolgáltatási szükségletekhez igazodó kapacitástervezés és a megfizethetőség vizsgálata.
A kulturális, sport- és közösségi programok célcsoportokat elérő hatásáról kevés összesített adat áll rendelkezésre.	A részvételi költségek, közlekedési és tájékozódási akadályok felmérése; nyitott, megfizethető programok és célzott közösségi megszólítás támogatása.
A roma nemzetiségi önkormányzat HEP-készítésbe történő bevonása a dokumentum összeállításának jelenlegi szakaszáig nem vezetett eredményre. Emiatt közvetlen partneri helyzetértékelése és javaslatai eddig nem épülhettek be a programba.	Az egyeztetés ismételt kezdeményezése, a közreműködés formáinak és határidőinek egyértelmű meghatározása; a közösségi észrevételek későbbi beépítése a végrehajtásba és a felülvizsgálatba.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekek helyzetének vizsgálata alapján Bácsalmáson a meglévő nevelési, oktatási, egészségügyi és gyermekjóléti intézmények mellett a megelőző, családközpontú és tanulást támogató szolgáltatások fejlesztése is indokolt. Kiemelt terület a korai fejlesztés, a Biztos Kezdet Gyerekház típusú támogatás, a tanodai segítségnyújtás és az egyéb fejlesztési lehetőségek hozzáférhetősége.

A hiányok megfogalmazásánál fontos különbséget tenni: a korábbi helyzetelemzés pedagógiai szakszolgálati korai fejlesztési feladatellátást is azonosított, ezért annak teljes helyi hiánya nem állítható. A fejlesztendő terület a szükségletekhez igazodó kapacitás, a tényleges hozzáférés és a családokat szélesebb körben támogató szolgáltatási kínálat biztosítása. A Biztos Kezdet Gyerekház és a tanoda esetében a feltöltött indikátortábla nem tartalmaz igénybevételi adatot; ez önmagában nem bizonyítja a szolgáltatások hiányát.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fiúk/férfiak száma (fő)	Lányok/nők száma (fő)	Összesen (fő)	Fiúk/férfiak aránya a teljes állandó népességen belül (%)	Lányok/nők aránya a teljes állandó népességen belül (%)
Állandó népesség összesen	3 067	3 171	6 238	49,17	50,83
0–2 évesek	n. a.	n. a.	147	–	–
0–14 évesek	441	395	836	7,07	6,33
15–17 évesek	82	85	167	1,31	1,36

Bácsalmás állandó népessége 2025 végén 6 238 fő volt. A 0–14 évesek száma 836 fő, a 15–17 éveseké 167 fő, így a 18 év alattiak együttes létszáma 1 003 fő. A legfiatalabb, 0–2 éves korcsoportba 147 gyermek tartozott. A 0–14 évesek körében fiútöbblet, a 15–17 évesek között enyhe lánytöbblet mutatkozott.

A korcsoportos adatok a gyermekeket ellátó szolgáltatások tervezésének népességi alapját jelentik, de önmagukban nem mutatják meg a bölcsődei igényeket, a fejlesztési szükségleteket vagy a szociális rászorultságot. Ezek értékeléséhez az intézményi és családi szükségletekre vonatkozó adatokat is figyelembe kell venni.

a.) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116), fő	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115), fő
2020	16	96
2021	18	87
2022	29	103
2023	39	128
2024	46	145
2025	40	112

Bácsalmáson a védelembe vett kiskorú gyermekek száma 2020 és 2024 között folyamatosan emelkedett: 16 főről 46 főre nőtt. A veszélyeztetett kiskorúak száma a 2021. évi csökkenést követően szintén növekedett, és 2024-ben érte el a vizsgált időszak legmagasabb értékét, 145 főt.

2025-ben mindkét mutató mérséklődött: a védelembe vett gyermekek száma 40 főre, a veszélyeztetett kiskorúaké 112 főre csökkent. A legutóbbi év kedvező irányú változása ellenére mindkét létszám meghaladta a 2020-as értéket. Az adatsor ezért továbbra is indokolja a gyermekeket és családjaikat támogató megelőző munka kiemelt kezelését.

A létszámok változásából önmagában nem állapítható meg, hogy a csökkenés milyen mértékben kapcsolódik a családok helyzetének javulásához, az intézkedések eredményességéhez, a gyermekek nagykorúvá válásához, költözéséhez vagy más

körülményhez. A két mutató eltérő gyermekvédelmi kategóriát jelöl; értékeiket nem szabad összeadni vagy a gyermekszegénység létszámadataként értelmezni.

A HEP végrehajtásában indokolt a veszélyeztetettség fő okainak, az ismétlődő eseteknek és a segítségnyújtás eredményeinek összesített vizsgálata. Erre építve határozhatók meg a családsegítés, a korai fejlesztés, a szülőtámogató programok és az iskolai segítségnyújtás célzott feladatai.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos létszáma (TS 111), fő
2020	242,0
2021	244,5
2022	193,0
2023	165,5
2024	184,5
2025	n. a.

Bácsalmáson a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos létszáma 2020-ban 242 fő, 2021-ben 244,5 fő volt. Ezt követően jelentős mérséklődés történt: 2022-ben 193 főre, 2023-ban 165,5 főre csökkent a mutató. A folyamat 2024-ben megfordult, amikor az átlaglétszám 184,5 főre emelkedett. Ez az előző évhez képest 19 fős növekedés, ugyanakkor továbbra is elmarad a 2020–2021-es szinttől. Az adatsor a kedvezmény igénybevételének alakulását mutatja, nem a szegénységben élő gyermekek teljes számát. A létszám csökkenése önmagában nem bizonyítja a családok anyagi helyzetének javulását, ahogyan az emelkedés sem igazolja automatikusan a gyermekszegénység növekedését. A változás értékeléséhez a jogosultsági feltételek, az igénylések, az elutasítások és a gyermeknépesség alakulásának együttes vizsgálata szükséges.

A HEP szempontjából indokolt a jogosult családok tájékoztatásának és ügyintézési támogatásának erősítése, valamint annak feltárása, hogy maradnak-e segítség nélkül olyan háztartások, amelyeknek tényleges támogatási szükségletük van. A 2025. évi adatot annak rendelkezésre állásakor szükséges beépíteni a táblázatba.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (TS 065), fő	Árvaellátásban részesülő nők száma (TS 066), fő	Árvaellátásban részesülők összesen, fő
2020	24	29	53
2021	22	24	46
2022	22	24	46
2023	23	23	46
2024	24	17	41
2025	30	24	54

A táblázat értékelése

Bácsalmáson az árvaellátásban részesülők száma 2020-ban 53 fő volt, majd 2021-ben 46 főre csökkent, és 2023-ig ezen a szinten maradt. Az összlétszám változatlansága mellett a nemek szerinti összetétel kismértékben módosult: 2023-ban azonos számú, 23–23 férfi és nő részesült ellátásban. 2024-ben az összlétszám 41 főre mérséklődött, elsősorban a női ellátotti létszám csökkenése miatt. Ezt 2025-ben emelkedés követte: 30 férfi és 24 nő, összesen 54 fő szerepelt az adatsorban. Az előző évhez képest ez 13 fős növekedést jelentett, és a vizsgált időszak legmagasabb összlétszáma volt. Az adatsor az ellátásban részesülők számát mutatja, de nem tartalmaz korcsoportos bontást, családi jövedelmi adatot vagy információt az egyéni támogatási szükségletekről. Emiatt az ellátotti létszám nem azonosítható automatikusan a rászoruló családok számával, és változásának okai sem állapíthatók meg kizárólag a táblázatból.

A HEP végrehajtása során indokolt figyelmet fordítani az érintett családok tájékoztatására, a szükség esetén igénybe vehető szociális és pszichológiai segítség megismertetésére, valamint a gyermekek tanulási és közösségi részvételének támogatására. A segítségnyújtást az egyéni élethelyzethez szükséges igazítani, nem pusztán az ellátotti státuszhoz.

a) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

Év	Ingyenes étkezésben részt vevők száma – óvoda (fő)	Ingyenes étkezésben részt vevők száma – iskola, 1–8. évfolyam (fő)	50%-os étkezési kedvezményre jogosultak száma – 1–13. évfolyam (fő)	Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma (fő)	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma (fő)	Szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma (TS 112), fő
2020	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	66
2021	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	51
2022	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	21
2023	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	26
2024	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	31
2025	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	39

Bácsalmáson a szünidei étkeztetésben részesült gyermekek száma 2020 és 2022 között 66 főről 21 főre csökkent. Ezt követően folyamatos emelkedés történt: 2023-ban 26, 2024-ben 31, 2025-ben 39 gyermek szerepelt az adatsorban. A legutóbbi évben tehát nyolc fővel többen részesültek az ellátásban, mint 2024-ben, de a létszám továbbra is elmaradt a 2020-as értéktől.

Az igénybevétel változása önmagában nem mutatja meg a rászorultság alakulását vagy az ellátás teljeskörűségét. Ennek értékeléséhez a jogosultak, az igénylők és a ténylegesen ellátott gyermekek számát, valamint az esetleges távolmaradás okait is szükséges ismerni.

A többi juttatásról jelenleg nem készíthető megalapozott számszerű elemzés. A táblázat teljes kitöltéséhez az óvodai és iskolai étkezési nyilvántartások, az étkeztetést szervező adatai és az iskolai tankönyvellátási adatszolgáltatások szükségesek. Az adatpótlás során külön kell választani a naptári és tanévi adatokat, a jogosultak és a tényleges igénybe vevők létszámát, továbbá a bácsalmási lakóhelyű gyermekeket a helyi intézmények teljes, más településről bejárókat is tartalmazó létszámától.

b) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Ilyen jellegű információ nem áll rendelkezésünkre.

c) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Ilyen jellegű információ nem áll rendelkezésünkre.

4.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Bácsalmáson a területi hátrányok gyermekeket érintő következményeinek vizsgálatakor meg kell különböztetni a statisztikailag lehatárolt szegregátumokat, a telepszerű lakókörnyezeteket és a külterületi lakott helyeket. A külterületi elhelyezkedés, az ingatlanok kedvezőtlen állapota vagy a roma lakosság jelenléte önmagában nem elegendő egy terület szegregátumként történő megjelöléséhez. A helyzetelemzésben ezért nem indokolt egyes utcákat vagy településrészeket ellenőrzött területi adatok nélkül ilyen minősítéssel ellátni.

A rendelkezésre álló helyi információk

A korábbi helyzetelemzésben feldolgozott, 2019. évi vármegyei esélyegyenlőségi dokumentum Bácsalmás esetében korábbi KSH-adatokra és helyi jelzésekre támaszkodó szegregációs érintettséget ismertet. A dokumentum 2011-es adatokhoz kapcsolódóan egy területet és 193 fős lakosságot említ, továbbá eltérést jelez a statisztikai besorolás és az akkori helyi megítélés között. A helyi jelzések két másik, veszélyeztetettként számon tartott területre is utaltak. Ezek történeti előzmények: nem tekinthetők a jelenlegi területi állapot vagy az ott élő gyermekek számának.

A rendelkezésre álló forrásokból jelenleg nem állapítható meg biztonsággal:

- a szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek aktuális határa;
- az érintett területeken élő gyermekek száma és korösszetétele;
- a gyermekes háztartások lakhatási és közműellátási helyzete;
- a területi hátrányok és a gyermekvédelmi érintettség kapcsolata;
- az intézményi szolgáltatások igénybevételének területenkénti különbsége.

A gyermekek helyzetének értékelése

A települési indikátorok a gyermekek szociális és gyermekvédelmi helyzetéről adnak információt, de nem tartalmaznak szegregátum vagy településrész szerinti bontást. A 2025-ben nyilvántartott 112 veszélyeztetett és 40 védelembe vett gyermek létszáma ezért nem rendelhető hozzá egy meghatározott lakókörnyezethez. Ugyanígy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és a szünidei étkeztetés adataiból sem lehet az érintett területeken élő gyermekek számára következtetni.

A lakhatási körülmények bemutatásához a teljes városra vonatkozó közműadatok sem elegendők. A 2024. évi adatok szerint a bácsalmási lakásállomány 90,32%-a kapcsolódott a közüzemi ivóvízvezeték-hálózathoz, 89,42%-a a közüzemi szennyvízgyűjtő hálózathoz. Ezekből nem állapítható meg, hogy a hálózatokhoz nem kapcsolódó ingatlanok közül mennyi lakott, hol helyezkednek el, és hány gyermek él bennük.HEP-sablon-2026.docx+1

A külterületen élők ellátásában a tanyagondnoki szolgáltatásnak dokumentált szerepe van. Ellátási területe több, a városközponttól távolabb található lakott helyre kiterjed. E területeket azonban nem szabad automatikusan szegregált lakókörnyezetként kezelni. A gyermekeket érintő hozzáférési nehézségeket a lakóhely távolsága, a közlekedés, a családi körülmények és a szolgáltatási szükségletek alapján kell vizsgálni.

Következtetések és fejlesztési irányok

A jelenlegi információk alapján Bácsalmáson indokolt a területi hátrányok gyermekeket érintő vizsgálatának aktualizálása. Nem megalapozott azonban sem azt kijelenteni, hogy a településen nincs szegregált vagy telepszerű lakókörnyezetben élő gyermek, sem azt, hogy a korábban jelzett területek mai helyzete változatlan. A történeti adatok és a teljes településre vonatkozó statisztikák nem helyettesítik a friss területi helyzetfeltárást.HEP-sablon-2026.docx

A fejlesztési feladatokat az így azonosított szükségletekre kell alapozni. Ezek között szerepelhet a szolgáltatásokra való eljutás segítése, a korai fejlesztési és tanulástámogatási lehetőségek bővítése, a szülőket bevonó programok kialakítása és a lakhatási nehézségek korai kezelése. A beavatkozások célja a hozzáférési különbségek mérséklése és a gyermekek közös intézményi, közösségi részvételének erősítése, nem pedig lakóhely szerinti elkülönítésük

4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Bácsalmáson a gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférését a helyben működő nevelési-oktatási intézmények, a gyermekorvosi és védőnői ellátás, a pedagógiai szakszolgálat, valamint

a család- és gyermekjóléti szolgáltatások együttesen támogatják. Az esélyegyenlőségi értékelésben azonban a szolgáltatások megléte mellett azok tényleges elérhetőségét is vizsgálni szükséges: a családok megfelelő tájékoztatást kapnak-e, meg tudják-e szervezni az igénybevételt, és a gyermekek szükségletüknek megfelelő rendszerességgel részesülnek-e segítségben.

A hátrányos helyzet, a halmozottan hátrányos helyzet, a fogyatékosság és a sajátos nevelési igény nem kezelhető egymással azonos kategóriaként. A helyi elemzésnek az eltérő támogatási szükségleteket külön kell bemutatnia, figyelembe véve, hogy egy gyermek életében többféle hátrány is együtt jelentkezhet.

Gyermekjóléti és családokat támogató szolgáltatások

A Bácsalmási Alapszolgáltatási Központ keretében család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint család- és gyermekjóléti központ működik. A hivatalos önkormányzati tájékoztatás szerint mindkettő a Dob utca 12. szám alatt érhető el. A szolgálat négy településre, a központ a bácsalmási járás tíz településére kiterjedő feladatellátást végez. Emiatt az intézmény teljes ellátotti létszáma nem azonosítható automatikusan a bácsalmási lakóhelyű gyermekek számával.

Az intézményi tájékoztató óvodai és iskolai szociális segítőket, valamint előjegyzéssel igénybe vehető pszichológusi tanácsadást is megnevez. A család- és gyermekjóléti szolgáltatások térítésmentesen szerepelnek a közzétett szolgáltatási kínálatban. Ezek helyi segítségkérési lehetőséget biztosítanak, de a honlapból nem állapítható meg a gyermekeket érintő várakozási idő vagy a rendelkezésre álló szakmai kapacitás elegendősége.

A hozzáférés értékelésében különösen fontos annak feltárása, hogy az érintett családok ismerik-e a szolgáltatásokat, kapnak-e segítséget az ügyintézéshez, és szükség esetén megtörténik-e a megfelelő egészségügyi, pedagógiai vagy szociális ellátásba történő továbbirányítás.

Korai fejlesztés és pedagógiai szakszolgálati ellátás

A Bács-Kiskun Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Bácsalmási Tagintézménye helyi intézményi hátteret biztosít a gyermekek fejlesztéséhez. Hivatalos bemutatkozásában a gyógypedagógiai tanácsadás, a korai fejlesztés, oktatás és gondozás is megjelenik. Egy 2023. évi önkormányzati intézményi beszámoló ugyancsak említi a tagintézmény szakembereinek közreműködését a korai fejlesztésben és a sajátos nevelési igényű gyermekek támogatásában. A források alapján ezért a korai fejlesztés teljes bácsalmási hiánya nem állítható.

A vármegyei szakszolgálat tájékoztatása szerint a korai fejlesztés a megkésett vagy eltérő fejlődésű gyermekek személyre szabott támogatását szolgálja. Ez a szolgáltatás azonban nem azonos a valamennyi kisgyermekes családot megszólító, közösségi és szülőtámogató programokkal. A HEP-ben külön kell vizsgálni a szakértői vizsgálathoz kapcsolódó ellátást és a szélesebb körű koragyermekkori támogatás lehetőségeit.

A fejlesztendő terület elsősorban a tényleges hozzáférés feltárása: hány gyermeknek van szüksége ellátásra, mennyi idő alatt kezdődik meg a fejlesztés, megfelelő-e a foglalkozások gyakorisága, és marad-e kielégítetlen igény. A szakfeladat intézményi felsorolása önmagában nem igazolja, hogy minden szükséglet helyben és várakozás nélkül ellátható.

Logopédia és egyéb fejlesztő segítség

A vármegyei pedagógiai szakszolgálat hivatalos logopédiai tájékoztatója három- és ötéves korban végzett kötelező szűréseket, továbbá egyéni és csoportos fejlesztést ismertet. A szolgáltatási területek között a beszédhanghibák, a nyelvi késés és zavar, a dadogás, valamint a diszlexiaveszélyeztetettség ellátása is szerepel. Ez a vármegyei intézmény feladatellátását mutatja; a bácsalmási óraszámokról és kapacitásokról külön helyi adatok szükségesek.

A helyi óvodai bemutatkozás a Központi Óvodában fejlesztőszobát és gyógypedagógusi munkát is megnevez. Ez további intézményi kapcsolódási pont, ugyanakkor az aktuális szakemberlétszámot, az ellátott gyermekek számát és a foglalkozások rendszerességét az adott nevelési év dokumentumaival szükséges pontosítani.

A HEP számára ezért indokolt egy olyan helyi szolgáltatási összesítés elkészítése, amely külön bemutatja a korai fejlesztést, a logopédiát, a gyógypedagógiai és fejlesztőpedagógiai ellátást, valamint az egyéb mozgásos és pszichológiai támogatásokat.

Bölcsődei, óvodai és iskolai hozzáférés

A feltöltött indikátortábla szerint 2024-ben 26 működő bölcsődei férőhely és 24 beíratott gyermek szerepelt az adatsorban. Az óvodai ellátás három feladatellátási helyen, kilenc csoporttal működött; 222 férőhely mellett 184 beíratott gyermeket tartottak nyilván. Ezek alapján általános férőhelyhiány nem állapítható meg, de a férőhelyek összesített száma nem mutatja meg az egyéni szükségletekhez igazodó ellátás feltételeit.

A fogyatékossággal élő és sajátos nevelési igényű gyermekek hozzáférésének megítéléséhez külön szükséges áttekinteni az intézmények által ellátható feladatokat, a szakértői véleményben előírt fejlesztések teljesülését, a szakember-ellátottságot és az akadálymentes használat feltételeit. Az indikátortáblában az elkülönült óvodai gyógypedagógiai csoportoknál szereplő

nulla érték nem jelenti azt, hogy integráltan nevelkedő sajátos nevelési igényű gyermekek nincsenek a településen.

Egészségügyi ellátás és az eljutás támogatása

A bácsalmási gyermek-egészségügyi alapellátásban két házi gyermekorvosi szolgálat szerepel az indikátortáblában. A Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház hivatalos honlapján külön bácsalmási védőnői ellátási oldal található, amely a Gróf Teleki József utca 12. szám alatti tanácsadó elérhetőségét is közzéteszi.

A helyi Alapszolgáltatási Központ támogató szolgáltatást és külterületi lakott helyekre kiterjedő tanyagondnoki szolgáltatást is biztosít. Ezek a szolgáltatási rendszer részei, de az egyes gyermekek szállításának lehetőségét, a jogosultságot és az aktuális kapacitást a szolgáltatóval szükséges egyeztetni. Nem állítható automatikusan, hogy minden fejlesztésre vagy vizsgálatra történő eljutás biztosított.

A hiteles intézményi források alapján Bácsalmáson több olyan szolgáltatás működik, amely a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és fogyatékossággal élő gyermekeket is támogathatja. Az ellátórendszer teljes hiánya tehát nem állapítható meg. A legfontosabb információhiány a szükségletek és kapacitások összhangját, a várakozásokat, a fejlesztések folyamatosságát és a tényleges részvételi akadályokat érinti.

A HEP végrehajtása során elsődleges feladat a szolgáltatási kínálat és a kielégítetlen igények összesített felmérése. Erre építve tervezhető a szakemberkapacitás bővítése, a családok tájékoztatásának javítása, az eljutás támogatása és a hiányzó családközpontú, illetve tanulást segítő szolgáltatások kialakítása.

a) **védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)**

Bácsalmáson a védőnői ellátás helyben elérhető szolgáltatás. A Bács-Kiskun Vármegyei Oktatókórház hivatalos honlapján külön bácsalmási védőnői tájékoztató található, amely a Gróf Teleki József utca 12. szám alatti tanácsadó elérhetőségét is közzéteszi. Az önkormányzat egészségügyi tájékoztatója három védőnői körzetet különböztet meg. A körzetek számát, a betöltött álláshelyeket és az ellátást végző személyek tényleges létszámát azonban külön mutatóként szükséges kezelni.

Személyi feltételek és körzeti ellátás

A feltöltött bácsalmási indikátortábla szerint a betöltött védőnői álláshelyek száma 2020-ban négy, 2021 és 2025 között minden évben három volt. Az adatsor a betöltött álláshelyeket mutatja; nem tartalmazza az engedélyezett álláshelyek teljes számát, a munkaidő szerinti megoszlást vagy a helyettesítések rendjét. Ezért a 2020 és 2021 közötti csökkenésből nem következik automatikusan, hogy egy jelenleg is fennálló álláshely betöltetlen maradt.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Bácsalmáson a gyermek-egészségügyi alapellátás helyben elérhető. A feltöltött települési indikátortábla szerint 2020 és 2025 között minden évben két házi gyermekorvosi szolgálat szerepelt az ellátórendszerben. Ez a gyermekorvosi alapellátás tartós helyi jelenlétét igazolja, de a szolgálatok száma önmagában nem mutatja meg a praxisok aktuális betöltöttségét, az orvosok munkaidejét vagy a helyettesítések rendjét.

Házi gyermekorvosi ellátáshoz való hozzáférés

Az önkormányzat archív egészségügyi tájékoztatója a gyermekorvosi rendelés helyeként a Gróf Teleki József utca 12. számot jelöli meg. A korábbi dokumentumokban közölt orvosneveket, rendelési időket és telefonszámokat ugyanakkor nem indokolt automatikusan a jelenlegi állapot leírásaként átvenni. A HEP-ben a szolgáltatás helyi jelenlétét a legfrissebb települési adatokkal, az aktuális működési feltételeket pedig szolgáltatói tájékoztatással szükséges alátámasztani.

A két gyermekorvosi szolgálat fontos helyi adottság: az alapellátás igénybevételéhez a családoknak nem szükséges minden esetben más településre utazniuk. A tényleges hozzáférés értékelésében azonban vizsgálni kell a rendelő megközelíthetőségét, az időpont-egyeztetés lehetőségét, a rendelés folyamatosságát és az egyéni segítségigényt is. Külön figyelmet indokolt fordítani a külterületen élő, közlekedési nehézséggel érintett vagy fogyatékossággal élő gyermeket nevelő családokra.

b) **0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok**

Bácsalmáson a 0–7 éves gyermekek speciális ellátási szükségleteinek vizsgálatában a gyermekorvosi és védőnői ellátás, a bölcsődei és óvodai nevelés, a pedagógiai szakszolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti szolgáltatások adatai együttesen használhatók fel. A rendelkezésre álló források igazolják a korai fejlesztéshez kapcsolódó helyi feladatellátást, de nem tartalmaznak teljes körű, egységes nyilvántartást a településen élő valamennyi érintett gyermekről és kielégítetlen szükségletről.

A speciális ellátási igények helyi megjelenése

A Bács-Kiskun Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Bácsalmási Tagintézményének hivatalos bemutatkozásában szerepel a gyógypedagógiai tanácsadás, a korai fejlesztés, oktatás és gondozás. Egy korábbi önkormányzati intézményi beszámoló szintén megnevezi a tagintézmény szakembereinek közreműködését a korai fejlesztésben és a sajátos nevelési igényű gyermekek támogatásában. Ezek alapján nem indokolt a korai fejlesztés teljes helyi hiányát megállapítani. Újabb, konkrét helyi adatot tartalmaz az önkormányzat honlapján közzétett 2026. évi intézményi előterjesztés is: a dokumentum 2025. novemberi bölcsődei beszoktatásról szóló részében öt gyermek közül két, korai fejlesztésben részesülő gyermeket említ. Ez az ellátási szükséglet és a fejlesztési részvétel intézményi szintű megjelenését igazolja, de nem tekinthető sem a teljes éves ellátotti létszámnak, sem a Bácsalmáson élő összes korai fejlesztést igénylő gyermek számának.

a) **gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;**

Bácsalmáson a gyermekjóléti alapellátások intézményi hátterét az Alapszolgáltatási Központ keretében működő család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint központ biztosítja. A családok támogatásához óvodai és iskolai szociális segítés, továbbá pszichológusi tanácsadás is kapcsolódik. A gyermekek esélyeinek javításában a bölcsőde, az óvodák és az iskolák is fontos szerepet töltenek be. A gyermekes családok terheinek enyhítését a gyermekvédelmi kedvezmények, az étkezési támogatások és a szünidei étkeztetés is szolgálják. A meglévő ellátások fontos segítséget jelentenek, ugyanakkor mellettük szükség van a családokat rendszeresen elérő, megelőző és fejlesztő támogatásokra is. Bácsalmáson nem áll rendelkezésre

Biztos Kezdet Gyerekház és tanodaszolgáltatás. Ezeket a helyi szolgáltatási rendszer hiányosságai között szükséges megjeleníteni. Hiányzik az a külön szolgáltatási forma, amely a kisgyermekeket és szüleiket együttesen, rendszeres családközpontú foglalkozásokkal támogatná, valamint az a tanodai keret, amely az iskoláskorú gyermekek tanulását, közösségi részvételét és egyéni előrehaladását segítené. A meglévő intézményi fejlesztések és az alkalmi programok nem azonosak ezekkel a szolgáltatásokkal. A fejlesztések kiemelt iránya ezért a koragyermekkori hátrányok megelőzését, a szülők támogatását és az iskolai sikerességet segítő szolgáltatási kínálat bővítése. Indokolt megvizsgálni Biztos Kezdet Gyerekház és tanodaszolgáltatás létrehozásának szakmai, személyi és finanszírozási feltételeit, a meglévő intézményekkel együttműködve. A cél olyan folyamatos segítség biztosítása, amely nemcsak a kialakult problémák kezelésére, hanem a hátrányok elmélyülésének megelőzésére is lehetőséget ad.

b) **gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;**

Bácsalmáson a gyermekek napközbeni gondozását és nevelését a bölcsődei és óvodai ellátás együttesen biztosítja. A kisgyermekellátás a gyermekek biztonságos elhelyezése mellett a fejlődés támogatásában, a közösségi beilleszkedésben és a családok mindennapi terheinek enyhítésében is fontos szerepet tölt be. Az intézményi ellátás a szülők munkavállalásának és munkába történő visszatérésének feltételeit is segítheti. A település bölcsődei ellátása 2025-ben jelentősen bővült: a korábban működő Pöttömke Bölcsőde mellett új, négycsoportos, 56 férőhelyes bölcsőde kezdte meg működését. Az új intézményt 2025. november 3-án adták át. Bácsalmáson így két bölcsődei ellátási hely áll a családok rendelkezésére; a korábbi, 26 férőhelyet tartalmazó statisztikai adat már nem tekinthető a város teljes aktuális kapacitásának. A két ellátási hely együttes férőhelyszámát és kihasználtságát azonos időpontra vonatkozó intézményi adatok alapján szükséges bemutatni.

Az óvodai ellátás a legutóbbi rendelkezésre álló települési indikátoradatok szerint három feladatellátási helyen működött. A 2024. évi adatsor kilenc gyermekcsoportot, 222 férőhelyet és 184 beíratott gyermeket tartalmaz. Az összesített adatok alapján általános óvodai férőhelyhiány nem állapítható meg, ugyanakkor az egyes feladatellátási helyek kihasználtságát és a családok tényleges igényeit külön is indokolt vizsgálni. Az óvodai nevelés helyi sajátossága a nemzetiségi hagyományok megjelenése. Az intézményi bemutatkozások német, illetve horvát nemzetiségi nevelést és hagyományápolást is ismertetnek. A Központi Óvoda tájékoztatója

gyógypedagógusi munkát és külön fejlesztőszobát is megnevez, ami a gyermekek eltérő fejlődési szükségleteinek támogatásához biztosít helyi kapcsolódási lehetőséget. Az aktuális csoportszervezést és fejlesztőkapacitást az adott nevelési év intézményi adataival szükséges pontosítani. A bölcsődei és óvodai ellátás esélyegyenlőségi szerepe különösen a hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű és az egyéb fejlesztést igénylő gyermekek esetében jelentős. A helyi intézményi dokumentumok korai fejlesztésben részesülő bölcsődés gyermekeket is említenek. Ezért a megfelelő férőhelyek mellett a szakemberek rendelkezésre állása, a szükséges fejlesztések rendszeressége és az intézmények közötti együttműködés is kiemelt figyelmet igényel.

Bácsalmáson a bölcsődei kapacitás bővülése és a több feladatellátási helyen működő óvodai nevelés kedvező intézményi hátteret jelent. A HEP fejlesztési feladatait elsősorban a meglévő ellátás minőségének és hozzáférhetőségének erősítésére indokolt alapozni. Ennek része a felvételi igények és várakozások követése, a nyitvatartás és a szülői munkarend összehangolhatóságának vizsgálata, a külterületi családok eljutásának segítése, valamint a bölcsőde–óvoda–iskola közötti átmenet és a szülőkkel való együttműködés támogatása.

c) **gyermekvédelem**;

Bácsalmáson a gyermekvédelem helyi rendszerének meghatározó szereplője az Alapszolgáltatási Központ keretében működő család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint család- és gyermekjóléti központ. A gyermekek védelme ugyanakkor nem kizárólag ezen intézmények feladata: a gyermekvédelmi törvény a gyermek jogainak érvényesítését, a veszélyeztetettség megelőzését és megszüntetését, valamint a családban történő nevelkedés támogatását együttműködésre épülő feladatként határozza meg. Alapvető követelmény, hogy a gyermek és családja a helyzetéhez és szükségleteihez igazodó segítséget kapjon.

A helyi segítségnyújtás intézményi háttere

A család- és gyermekjóléti szolgálat és központ Bácsalmáson, a Dob utca 12. szám alatt érhető el. A szolgálat Bácsalmás, Bácsszőlős, Csikéria és Mátételke lakosságát, a központ pedig a bácsalmási járás tíz települését látja el. A szolgáltatások térítésmentesek. Az intézményi beszámolók értékelésekor ezért külön kell választani a bácsalmási lakóhelyű gyermekek adatait a teljes szolgáltatási területre vonatkozó létszámoktól. A helyi intézményi tájékoztatás óvodai és iskolai szociális segítőket, valamint előjegyzéssel igénybe vehető pszichológusi tanácsadást is megnevez. Ezek lehetőséget biztosítanak a gyermekek és családjaik segítségkérésére,

továbbá az intézmények közötti kapcsolattartásra. A közzétett szolgáltatási kínálat azonban önmagában nem mutatja meg a várakozási időt, a segítségnyújtás intenzitását vagy a szakemberkapacitás szükségletekhez viszonyított elegendőségét.

A gyermekvédelmi érintettség alakulása

A bácsalmási indikátoradatok szerint a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma 2020-ban 96 fő volt, 2024-re 145 főre emelkedett, majd 2025-ben 112 főre mérséklődött. A védelembe vett gyermekek száma ugyanezen időszakban 16 főről 46 főre nőtt, majd 2025-ben 40 főre csökkent. A legutóbbi év mérséklődése ellenére mindkét mutató meghaladta a 2020-as értéket.

A két adatsor eltérő gyermekvédelmi kategóriát jelöl, ezért nem adható össze, és nem tekinthető a szegénységben élő gyermekek létszámának. A gyermekvédelmi törvény szerint a veszélyeztetettség olyan magatartásból, mulasztásból vagy körülményből kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A létszámadatok önmagukban nem mutatják meg az egyes esetek hátterét és súlyosságát. A 2025. évi csökkenésből nem lehet kizárólag a gyermekvédelmi munka eredményességére következtetni. A változás értékeléséhez az esetek lezárásának okait, a nagykorúvá válást, a költözést, az újonnan megjelenő szükségleteket és az ismétlődő problémákat is vizsgálni szükséges.

Megelőzés és a családok támogatása

A gyermekvédelemben a kialakult problémák kezelése mellett kiemelt jelentőségű a korai segítségnyújtás. A gyermekvédelmi törvény a családban történő nevelkedést támogató ellátást helyezi előtérbe, és kimondja, hogy a gyermeket kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem szabad családjától elválasztani. A megélhetési vagy lakhatási nehézségekre ezért megfelelő támogatással és szolgáltatásokkal kell választ keresni. Bácsalmáson az anyagi hátrányok mérsékléséhez a gyermekvédelmi kedvezmények és az étkeztetési ellátások is kapcsolódnak. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos létszáma 2024-ben 184,5 fő volt, a szünidei étkeztetésben 2025-ben 39 gyermek részesült. Ezek különböző időszakra és ellátásokra vonatkozó adatok; nem mutatják meg önmagukban a családok teljes támogatási szükségletét. A helyi szolgáltatási hiányok között szerepel a Biztos Kezdet Gyerekház és a tanodaszolgáltatás hiánya. Ezek kialakításának vizsgálata a megelőző gyermekvédelmi munka fejlesztéséhez is kapcsolódhat: a családközpontú koragyermekkori segítség és a rendszeres tanulástámogatás a már működő

intézményrendszert egészíthetné ki. Nem helyettesítené ugyanakkor a gyermekjóléti szakmai munkát, a pedagógiai fejlesztést vagy a szükséges hatósági intézkedéseket.

Bántalmazás, elhanyagolás és jogvédelem

A gyermekvédelem nem szűkíthető a szociálisan hátrányos helyzetű családok támogatására. A gyermeknek joga van a fizikai, szexuális és lelki bántalmazással, valamint az elhanyagolással szembeni védelemhez. Az érintettséget egyéni körülmények alapján szükséges felismerni és kezelni, nem pedig a család jövedelmi helyzetéből, lakóhelyéből vagy nemzetiségi hovatartozásából levezetni. Az önkormányzat intézményi tájékoztatója gyermekjogi képviselő elérhetőségét és gyermekvédő hívószámot is közzétesz. Ez a segítségkérés és jogérvényesítés tájékoztatási hátterét jelenti. A HEP-ben fontos feladatként jelenhet meg, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelően ismerjék meg, kitől kérhetnek segítséget, és a szülők számára is könnyen megtalálhatók legyenek a helyi kapcsolattartási lehetőségek.

Következtetések és fejlesztési irányok

Bácsalmáson a gyermekvédelmi segítségnyújtás intézményi keretei rendelkezésre állnak, és a települési adatok számottevő gyermekvédelmi érintettséget jeleznek. A nyilvánosan ellenőrizhető információkból ugyanakkor nem állapítható meg a veszélyeztetettség fő okainak megoszlása, a bántalmazási esetek száma, az ismétlődő esetek aránya vagy a segítségnyújtás eredményessége. Az éves beszámolók teljes szövegének ellenőrzése nélkül ezekről nem indokolt helyi tényállítást tenni.

A HEP végrehajtása során kiemelt feladat:

a jelzések és segítségnyújtási lépések követhetőségének erősítése;

a gyermekorvosi, védőnői, pedagógiai és gyermekjóléti szereplők rendszeres egyeztetése;

a szülői támogatás és a gyermekek számára elérhető pszichológiai segítség hozzáférhetőségének vizsgálata;

a hiányzó koragyermekkori és tanulástámogató szolgáltatások kialakításának előkészítése;

a krízishelyzetben szükséges további ellátások és továbbirányítási utak egyértelmű meghatározása;

a bácsalmási gyermekekre vonatkozó, személyazonosításra nem alkalmas éves adatok összehangolt értékelése.

A fejlesztések célja, hogy a segítség lehetőleg a problémák elmélyülése előtt eljusson a családokhoz, a súlyosan veszélyeztető helyzetekre pedig gyors, összehangolt és a gyermek biztonságát elsődlegesen szem előtt tartó válasz szülessen.

d) **krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;**

Bácsalmáson a gyermekeket és családjaikat érintő krízishelyzetek kezelésének elsődleges helyi kapcsolódási pontja az Alapszolgáltatási Központ keretében működő család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint központ. A segítségnyújtás feladata a kialakult helyzet feltárása, a szükséges támogatások és szolgáltatások elérésének segítése, illetve indokolt esetben más szakmai vagy hatósági szereplők bevonása. A helyi szolgáltatási kínálatban pszichológusi tanácsadás is szerepel, amely előjegyzéssel vehető igénybe; ez nem azonos az azonnali sürgősségi ellátással.

A család- és gyermekjóléti szolgáltatások a Dob utca 12. szám alatt érhetők el. A rendőrség 2025-ben közzétett vármegyei segítőszolgálati jegyzéke a bácsalmási intézményhez a 06-79/542-550 telefonszámot tünteti fel. A központ feladatellátása a bácsalmási járás egészére kiterjed, így a krízishelyzetek kezelésében térségi szerepet is betölt.

Nyitvatartási időn kívüli segítség

Bácsalmáson gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat is rendelkezésre áll. Feladata a központ nyitvatartási idején kívül felmerülő krízishelyzetekben történő segítségnyújtás, tanácsadás, tájékoztatás, illetve a megfelelő segítség mozgósítása. A 2025. évi rendőrségi szolgáltatói jegyzék a bácsalmási készenléti szolgálat telefonszámaként a 06-30/817-3675 számot közli. A szolgálat helyi működését önkormányzati beszámolók is dokumentálják. A készenléti szolgálat fontos hozzáférési lehetőség, de nem jelent folyamatos személyes ügyfélfogadást vagy automatikusan rendelkezésre álló elhelyezési férőhelyet. A segítség formáját az adott helyzet és a bevonható ellátások határozzák meg.

Kapcsolati erőszak és biztonságos elhelyezés

Kapcsolati erőszak vagy emberkereskedelem esetén a bácsalmási lakosok számára is elérhető az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat. Az OKIT a nap 24 órájában, Magyarországról ingyenesen hívható a 06-80/20-55-20 számon. A szolgálat tájékoztatást és segítséget nyújt, szükség esetén pedig közreműködik a kríziselhelyezés megszervezésében.

A rendelkezésre álló források nem igazolják Bácsalmáson önálló krízisközpont, titkos menedékház vagy családok átmeneti otthona helyi működését. Ezért az azonnali elhelyezést igénylő helyzetekben különösen fontos a továbbirányítási út és a fogadó szolgáltatóval való

kapcsolat egyértelműsége. A térségi vagy országos szolgáltatás elérhetősége nem jelenti azt, hogy az elhelyezés helyben történik.

A segítségnyújtás fő szempontjai

A gyermekes családok kríziseinek kezelésében az anyagi, lakhatási, egészségi és kapcsolati nehézségeket együtt szükséges értékelni. Nem minden krízis oldható meg ugyanazzal az eszközzel: a megélhetési nehézség támogatást és szociális segítséget, a bántalmazás biztonságot szolgáló beavatkozást, a súlyos egészségügyi állapot pedig sürgősségi ellátást igényelhet. A gyermekvédelmi törvény szerint a gyermek kizárólag anyagi okból fennálló veszélyeztetettség miatt nem választható el családjától.

A helyi hozzáférés értékelésekor vizsgálni kell, hogy az érintettek ismerik-e a segítségkérés lehetőségeit, tudnak-e telefonálni vagy személyesen eljutni az intézményhez, és kapnak-e támogatást a következő lépések megszervezéséhez. Kiemelt figyelmet indokolt fordítani a gyermeküket egyedül nevelőkre, a külterületen élőkre, a fogyatékossággal élő családtagot gondozókra és a hozzátartozói segítség nélkül maradókra.

Összegző értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmáson a helyi család- és gyermekjóléti ellátás, valamint a nyitvatartási időn kívüli készenléti szolgálat dokumentált segítségkérési lehetőséget biztosít. A speciális kríziselhelyezéshez országos szolgáltatás is kapcsolódhat. A nyilvános források ugyanakkor nem adnak teljes képet a helyi krízisesetek számáról, a segítségnyújtás gyorsaságáról, az elhelyezési nehézségekről vagy a visszatérő krízisek gyakoriságáról.

A HEP végrehajtása során indokolt az elérhetőségek rendszeres ellenőrzése és közérthető közzététele, a krízishelyzetekben követendő intézményközi eljárások pontosítása, valamint a továbbirányítás és az utánkövetés erősítése. A cél, hogy a gyermek és családja a megfelelő segítséghez időben hozzájusson, és az azonnali beavatkozást a helyzet tartós rendezését támogató munka kövesse.

e) **gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);**

A gyermekétkeztetés Bácsalmáson a gyermekek alapvető szükségleteinek biztosításában és a családok megélhetési terheinek enyhítésében egyaránt fontos szerepet tölt be. A helyzetelemzésben külön szükséges kezelni az intézményi étkeztetést, a szünidei ellátást és az

esetleges hétvégi segítségnyújtást, mivel ezek eltérő időszakokhoz és igénybevételi feltételekhez kapcsolódnak.

Intézményi gyermekétkeztetés

A bölcsődei, óvodai és iskolai étkeztetés a napközbeni intézményi ellátáshoz kapcsolódik. Bácsalmáson két bölcsődei ellátási hely működik, az óvodai nevelés pedig több feladatellátási helyen biztosított. Az étkeztetés tervezésénél ezért az intézményi változásokat és a ténylegesen ellátott gyermekek létszámát is figyelembe kell venni.

A gyermekvédelmi törvény az intézményi gyermekétkeztetéshez ingyenességet és kedvezményeket határoz meg az egyes jogosulti csoportok számára. A jogosultságot az adott ellátási forma és a gyermek, illetve családja körülményei alapján szükséges megállapítani. Az ingyenesen vagy kedvezményesen étkezők száma ezért nem azonosítható automatikusan a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők létszámával.

A feltöltött bácsalmási indikátortábla nem tartalmaz kitöltött létszámadatot az ingyenes óvodai és iskolai étkezésben részt vevőkről, valamint az 50%-os étkezési kedvezményre jogosultakról. Ez nem az ellátás hiányát, hanem az összesített adatok hiányát jelenti. A teljes körű értékeléshez az étkeztetési nyilvántartások és az intézményi adatszolgáltatások összehangolása szükséges.

Szünidei gyermekétkeztetés

Bácsalmáson a szünidei gyermekétkeztetés igénybevétele dokumentált. A rendelkezésre álló adatsor szerint 2020-ban 66, 2021-ben 51, 2022-ben 21, 2023-ban 26, 2024-ben 31, 2025-ben pedig 39 gyermek részesült az ellátásban. A 2022-es alacsonyabb értéket követően tehát folyamatos emelkedés látható. A szünidei étkeztetés a jogszabályban meghatározott jogosultak számára, szülői vagy törvényes képviselői kérelemre biztosítandó ellátás. A hozzáférés értékelésekor a tényleges résztvevők mellett a jogosultak és az igénylők számát is szükséges vizsgálni. A létszámadat önmagában nem mutatja meg, hogy valamennyi rászoruló család él-e a lehetőséggel.

Kiemelt helyi szempont a tájékoztatás érthetősége, az igényléshez nyújtott segítség és az étel átvételének megszervezése. A külterületen élő, közlekedési nehézséggel érintett vagy több kisgyermeket nevelő családok esetében külön indokolt feltárni az esetleges hozzáférési akadályokat.

Minőség és speciális étkezési szükségletek

A közétkeztetésben az életkornak megfelelő, változatos étrend és az igazolt diétás szükségletek figyelembevétele egyaránt követelmény. A közétkeztetési rendelet az étrendtervezésre, az élelmiszerek felhasználására és a diétás ellátásra is tartalmaz előírásokat. A bácsalmási gyakorlat értékeléséhez az aktuális étlapokat, a diétás igényeket és azok kielégítésének módját is át kell tekinteni.

Összegző értékelés és fejlesztési irányok

Bácsalmáson az intézményi ellátás és a dokumentált szünidei gyermekétkeztetés fontos alapot jelent a gyermekes családok támogatásához. A helyzet teljes körű értékelését ugyanakkor korlátozza az ingyenes és kedvezményes intézményi étkezés összesített létszámadatainak hiánya, valamint a hétvégi szükségletek feltáratlansága.

A HEP végrehajtása során javasolt az étkezési adatok rendszeres összesítése, a jogosultak és igénybe vevők számának összevetése, a diétás ellátás feltételeinek vizsgálata és az átvételi nehézségek feltárása. A cél, hogy az étkeztetési lehetőségek a rászoruló gyermekek számára ténylegesen elérhetők legyenek, és az intézményi szünetekhez vagy más élethelyzetekhez kapcsolódó ellátási nehézségek időben felismerhetők legyenek.

f) **eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;**

Nincs információnk, illetve tudomásunk arról, hogy hátrányos megkülönböztetés, valamint egyenlő bánásmód követelményének megsértése témakörben érkezett volna észrevétel.

g) **hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;**

Nincs információnk, illetve tudomásunk arról, hogy hátrányos megkülönböztetés, valamint egyenlő bánásmód követelményének megsértése témakörben érkezett volna észrevétel.

h) **előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.**

Bácsalmáson a gyermekeket érintő hátránykompenzáció a pénzbeli és természetbeni támogatások, az étkezési kedvezmények, valamint a nevelési, fejlesztő és gyermekjóléti

szolgáltatások együttesén keresztül jelenik meg. A segítségnyújtás célja, hogy a családok anyagi helyzete, a gyermek egészségi állapota vagy eltérő fejlődési szükségletei minél kevésbé korlátozzák az ellátásokhoz, a tanuláshoz és a közösségi részvételhez való hozzáférést. A helyi rendszerben gyermekvédelmi kedvezmény, szünidei étkeztetés, család- és gyermekjóléti segítség, valamint pedagógiai fejlesztés is dokumentált. Az anyagi terhek enyhítésének egyik eszköze a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, amelyben 2024-ben havi átlagban 184,5 fő részesült Bácsalmáson. Az intézményi étkezéshez kapcsolódó ingyenesség és kedvezmények, továbbá a szünidei étkeztetés szintén hozzájárulhatnak a családok kiadásainak csökkentéséhez. A szünidei étkeztetésben 2025-ben 39 gyermek részesült. Az ingyenes és kedvezményes óvodai, illetve iskolai étkezés teljes helyi létszámadata azonban a feltöltött indikátortáblában nem áll rendelkezésre. Az előnyben részesítés egyik szabályozott területe a bölcsődei felvétel. A gyermekvédelmi törvény meghatározott feltételekkel elsőbbséget biztosít egyes gyermekcsoportoknak, köztük a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, a három vagy több gyermeket nevelő családban élő, az egyedülálló szülő által nevelt, valamint a védelembe vett gyermekeknek. A helyi felvételi gyakorlatban az aktuális jogszabályi feltételek következetes alkalmazása és a szülők megfelelő tájékoztatása szükséges. A bölcsődei ellátás bácsalmási bővülése kedvező hozzáférési feltétel, de önmagában nem igazolja, hogy minden egyéni ellátási igény teljesül. A szolgáltatásokon keresztül megvalósuló támogatás fontos eleme a család- és gyermekjóléti ellátás, az óvodai és iskolai szociális segítés, valamint az előjegyzéssel elérhető pszichológusi tanácsadás. A helyi tájékoztatás szerint a család- és gyermekjóléti szolgáltatások térítésmentesek. A családok számára ezek segítséget jelenthetnek a nehézségek feltárásában, az ügyintézésben és a megfelelő ellátáshoz történő kapcsolódásban.

A fejlődési és tanulási hátrányok mérséklésében a pedagógiai szakszolgálat és az intézményi fejlesztések töltenek be szerepet. Bácsalmáson a korai fejlesztéshez kapcsolódó feladatellátás, valamint óvodai gyógypedagógusi közreműködés is dokumentált. E lehetőségek eredményességének megítéléséhez azonban nem elegendő a szolgáltatás megléte: vizsgálni kell, hogy a gyermekek időben és a szükséges rendszerességgel hozzájutnak-e az előírt segítséghez.

A helyi hátránykompenzáló kínálat hiányossága, hogy Biztos Kezdet Gyerekház és tanodaszolgáltatás nem áll rendelkezésre. Ezek kialakításának vizsgálata indokolt a kisgyermekes családok rendszeres támogatása, illetve az iskoláskorú gyermekek tanulását és közösségi részvételét segítő lehetőségek bővítése érdekében. A tervezés során az új szolgáltatásokat a már működő intézmények feladataival szükséges összehangolni.

A HEP végrehajtásának kiemelt feladata annak rendszeres áttekintése, hogy a juttatások és szolgáltatások ténylegesen elérik-e a segítségre szoruló gyermekeket. Ennek érdekében indokolt erősíteni a családok személyes tájékoztatását, az igényléshez nyújtott segítséget, az intézmények közötti együttműködést és a hozzáférési akadályok feltárását. A cél az, hogy a támogatás ne csupán jogosultságként vagy szolgáltatási lehetőségként legyen jelen, hanem a gyermek fejlődésében és mindennapi életében is érzékelhető segítséget jelentsen.

4.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Bácsalmáson a gyermekek nevelési-oktatási lehetőségeinek helyi hátterét az óvodai intézményrendszer, a Bácsalmási Körzeti Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, valamint a Bácsalmási Hunyadi János Gimnázium biztosítja. Az intézményi munkához a pedagógiai szakszolgálat és a gyermekjóléti ellátás szolgáltatásai is kapcsolódnak. E rendszer fontos alapot jelent a gyermekek eltérő szükségleteinek támogatásához, de az esélyegyenlőség értékelésében az intézmények megléte mellett a segítség tényleges hozzáférhetőségét és folyamatosságát is vizsgálni szükséges.

A helyzetelemzésben a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetet, a sajátos nevelési igényt, a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségeket, valamint a fogyatékosságot nem szabad egymással azonosítani. Az érintett gyermekek támogatását az egyéni szükségletekre kell alapozni. A befogadás célja nem pusztán az intézményi részvétel biztosítása, hanem a tanulásban, a fejlődésben és a közösségi életben való érdemi részvétel elősegítése.

Óvodai nevelés és fejlesztési lehetőségek

A bácsalmási indikátortábla szerint 2024-ben három óvodai feladatellátási helyen, kilenc gyermekcsoportban 184 gyermek vett részt a nevelésben. A helyi intézményi bemutatkozás a Központi Óvodában gyógypedagógusi munkát és külön fejlesztőszobát is megnevez. Ezek a gyermekek fejlődésének támogatását szolgáló helyi adottságok, ugyanakkor az aktuális szakemberlétszámot, a fejlesztési óraszámokat és az ellátottak körét az adott nevelési év adataival szükséges pontosítani. Az indikátortáblában az elkülönült óvodai gyógypedagógiai csoportok száma nulla. Ez nem jelenti azt, hogy az óvodákban nincsenek integráltan nevelt sajátos nevelési igényű gyermekek. Az integrált ellátás megítéléséhez külön szükséges ismerni az érintett gyermekek létszámát, a számukra előírt fejlesztéseket és azok tényleges megvalósulását.

Az óvodai esélyteremtésben kiemelt feladat a fejlődési eltérések korai felismerése, a szülőkkel való együttműködés és az iskolakezdés támogatása. Külön figyelmet indokolt fordítani arra, hogy a fejlesztésre szoruló gyermekek a család anyagi helyzetétől vagy közlekedési lehetőségeitől függetlenül rendszeresen eljussanak a szükséges foglalkozásokra.

Általános iskolai nevelés-oktatás

A helyi általános iskolai adatok gyógypedagógiai oktatási feladatellátást is tartalmaznak: 2024-ben négy általános iskolai osztály szerepelt ebben a statisztikai kategóriában. Az adat a feladatellátás jelenlétét igazolja, de önmagában nem mutatja meg az érintett gyermekek diagnózisát, a szakember-ellátottságot vagy az egyéni fejlesztések teljesülését.

Az iskolai hozzáférés értékelésekor az egyéni és kiscsoportos segítség, a differenciált tanulási lehetőségek, az eszközellátottság és a közösségi részvétel feltételeinek vizsgálata egyaránt indokolt. Fontos annak áttekintése is, hogy a tanulási nehézséggel vagy fogyatékossággal élő gyermekek milyen feltételekkel kapcsolódhatnak be a művészeti, sport- és más iskolai programokba. A bácsalmási székhelyű iskola adatait nem lehet automatikusan a bácsalmási lakóhelyű gyermekek adataival azonosítani. A települési indikátortábla szerint 2024-ben a más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya 19,71% volt. A fejlesztési és támogatási szükségletek értékelésében ezért a lakóhelyet, az intézményi ellátást és az utazási feltételeket is külön szükséges kezelni.

Pedagógiai szakszolgálat és intézményi együttműködés

A Bács-Kiskun Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Bácsalmási Tagintézménye a gyermekek fejlesztésének fontos helyi szereplője. A hivatalos bemutatkozás korai fejlesztési feladatellátást is ismertet, a vármegyei intézmény pedig diagnosztikai, fejlesztő és terápiás szolgáltatásokról tájékoztat. A korai fejlesztés teljes helyi hiánya ezért nem állítható.

A fejlesztendő kérdés elsősorban az, hogy a rendelkezésre álló kapacitás megfelel-e a szükségleteknek. Ehhez a vizsgálatra és fejlesztésre várók számát, az ellátás megkezdéséig eltelt időt, valamint az előírt és ténylegesen biztosított foglalkozások rendszerességét is ismerni kell. A helyi család- és gyermekjóléti rendszerben megjelenő óvodai és iskolai szociális segítés, illetve pszichológusi tanácsadás további kapcsolódási lehetőség, de nem helyettesíti a szükséges pedagógiai szakszolgálati vagy egészségügyi ellátást.

Középfokú továbbtanulás

Bácsalmáson a Hunyadi János Gimnázium helyi középfokú továbbtanulási lehetőséget jelent. A nyilvános intézményi információk alapján azonban nem állapítható meg teljeskörűen, hogy

az intézmény mely sajátos nevelési igények ellátására rendelkezik aktuális feltételekkel. Ezt a hatályos intézményi dokumentumok és a felvételi tájékoztatás alapján szükséges pontosítani.

A továbbtanulási esélyek vizsgálatában különösen fontos a pályaorientáció, a szülők tájékoztatása, a megfelelő fogadó intézmény megtalálása és a szükséges támogatások folyamatossága. A más településen elérhető képzések esetében az utazás, a kísérés vagy az esetleges kollégiumi elhelyezés feltételeit is figyelembe kell venni.

Hiányok és fejlesztési irányok

A helyi ellátórendszer mellett hiányzik a Biztos Kezdet Gyerekház és a tanodaszolgáltatás. Ezek nem helyettesítenék a gyógypedagógiai vagy más szakellátást, de kiegészíthetnék a családok támogatását, a koragyermekkori hátrányok megelőzését és az iskoláskorú gyermekek rendszeres tanulási segítségét.

A jelenlegi információk alapján nem igazolható, hogy minden kiemelt figyelmet igénylő gyermek számára megfelelő időben és teljeskörűen rendelkezésre áll a szükséges segítség. Ugyanakkor általános fejlesztési vagy oktatási ellátáshiány sem állapítható meg. A HEP-ben ezért a konkrét hozzáférési akadályok és kielégítetlen igények feltárására szükséges építeni.

Kiemelt fejlesztési feladat:

- az érintett gyermekek szükségleteinek és a rendelkezésre álló szakemberkapacitásnak az összevetése;
- a fejlesztések és a szakértői javaslatok teljesülésének rendszeres áttekintése;
- az óvoda–iskola és az általános iskola–középiskola közötti átmenet támogatása;
- a fizikai, kommunikációs és tanulási környezet hozzáférhetőségének vizsgálata;
- a családok tájékoztatásának és az eljutási segítségnek az erősítése;
- a tanulástámogató és családközpontú szolgáltatási hiányok mérséklése.

A cél, hogy a gyermekek eltérő szükségleteihez igazodó segítség folyamatosan rendelkezésre álljon, és a nevelési-oktatási lehetőségek ne csupán formálisan, hanem a mindennapi részvételben is hozzáférhetők legyenek.

c) **hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;**

Bácsalmás nevelési-oktatási intézményeiben az egyenlő bánásmód követelményét az intézményi felvétel, a csoport- és osztálybesorolás, a fejlesztésekhez való hozzáférés, az értékelés és a közösségi programokban való részvétel során egyaránt érvényesíteni kell. A nemzetiségi hovatartozás, a fogyatékosság, az egészségi állapot, a társadalmi származás vagy a vagyoni helyzet miatt alkalmazott hátrányos megkülönböztetést és jogellenes elkülönítést a 2003. évi CXXV. törvény tiltja.

A helyi helyzet megítélése

Az eddig feldolgozott források alapján nem azonosítható olyan ellenőrzött, aktuális hatósági vagy bírósági megállapítás, amely Bácsalmás nevelési-oktatási intézményeiben fennálló jogellenes elkülönítést igazolna. Ez azonban nem tekinthető a szegregáció hiányát bizonyító teljes körű vizsgálatnak. A jelenlegi helyzet megítéléséhez az intézményi, feladatellátási helyenkénti és osztályszintű adatok, valamint a szülői és tanulói tapasztalatok együttes értékelése szükséges.

A gyermekek eltérő összetételű intézményekben, feladatellátási helyeken vagy osztályokban történő nevelése önmagában nem elegendő a jogellenes elkülönítés megállapításához. Vizsgálni kell a besorolás feltételeit, az eltérő szervezés jogalapját és azt, hogy az érintett gyermekek milyen minőségű oktatáshoz, fejlesztéshez és közösségi lehetőségekhez jutnak hozzá. A jogellenes elkülönítés jogi minősítése az adott körülmények részletes vizsgálatát igényli.

Intézmények közötti és intézményen belüli különbségek

Bácsalmáson az óvodai nevelés több feladatellátási helyen működik, az általános iskolai adatsor pedig két feladatellátási helyet tartalmaz. Az esélyegyenlőségi értékelést ezért nem elegendő kizárólag az intézmény egészére elvégezni: az egyes helyszínek, csoportok és osztályok közötti különbségeket is indokolt áttekinteni.

A vizsgálatban különösen az alábbi szempontok lényegesek:

a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megoszlása;

a felvételi és csoport-, illetve osztályalakítási gyakorlat;

a pedagógus- és fejlesztőszakember-ellátottság;

az eszközök, tanulási környezet és intézményi szolgáltatások hozzáférhetősége;

a tanulmányi előrehaladás, a hiányzások és a továbbtanulási lehetőségek;

a kirándulásokon, sport-, kulturális és más közösségi programokon való részvétel feltételei.

Sajátos nevelési igény és nemzetiségi nevelés

A bácsalmási indikátortábla gyógypedagógiai oktatási feladatellátást is dokumentál. Ebből önmagában nem következik jogellenes elkülönítés, de annak hiánya sem igazolható kizárólag a statisztikai kategória alapján. Fontos ellenőrzési szempont az elhelyezés szakmai megalapozottsága, az egyéni fejlesztések biztosítása és az érintett gyermekek oktatási lehetőségeinek minősége.

A helyi óvodai tájékoztatás német és horvát nemzetiségi nevelést is megnevez. A nemzetiségi nyelvi és kulturális nevelést nem indokolt automatikusan szegregációként értelmezni. Az értékelésben az önkéntes választás, a jogszabályi feltételek és a megfelelő színvonalú nevelés biztosítása a lényeges szempont.

Megelőzés és fejlesztési feladatok

A HEP végrehajtása során indokolt az intézményi és fenntartói panaszok összesített áttekintése, a szülők és tanulók számára elérhető jelzési lehetőségek megismertetése, valamint a csoport- és osztályszervezési gyakorlat rendszeres értékelése. A panaszok hiánya nem helyettesíti a megelőző vizsgálatot.

Fejlesztési irányként szükséges megjeleníteni a befogadó pedagógiai gyakorlat támogatását, az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztések hozzáférhetőségének erősítését és a részvételt akadályozó költségek feltárását. A cél, hogy a gyermekek között fennálló társadalmi vagy egészségi különbségek ne vezessenek indokolatlan elkülönüléshez, alacsonyabb színvonalú ellátáshoz vagy szűkebb továbbtanulási lehetőségekhez.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Bácsalmáson az iskolai eredményesség vizsgálatakor az intézmények eltérő feladataiból, a tanulók életkorából és az egyéni támogatási szükségletekből kell kiindulni. Az általános iskolai,

a gyógypedagógiai és a gimnáziumi oktatás eredményei nem hasonlíthatók össze közvetlenül. Az összehasonlításnak elsősorban az azonos évfolyamokon tanulók előrehaladására, az egyes feladatellátási helyek feltételeire és a fejlesztő segítség eredményességére szükséges irányulnia. A helyi adatok általános iskolai és gimnáziumi, valamint gyógypedagógiai oktatási feladatellátást is dokumentálnak.

Az általános iskolai adatok szerint az egy osztályra jutó tanulók száma 2020-ban 19,21 fő, 2024-ben 20,05 fő volt. Ugyanezen időszakban az általános iskolai osztályok száma 24-ről 21-re csökkent. A változás az osztályszerkezet módosulását mutatja, de önmagában nem bizonyítja sem az oktatás hatékonyságának romlását, sem javulását. Annak megítéléséhez, hogy a csoportszervezés mennyiben támogatja az egyéni foglalkozást és a differenciált oktatást, az osztályonkénti összetételt és a szakmai segítség elérhetőségét is ismerni kell.

A nyolcadik évfolyamot eredményesen befejező tanulók száma 2020-ban 73, 2021-ben 94, 2022-ben 86, 2023-ban 65, 2024-ben 61 fő volt. Az ingadozó létszám nem értelmezhető teljesítési arányként: az évfolyamok kiinduló létszáma nélkül nem állapítható meg, hogy változott-e a sikeresen végzők aránya. A csökkenésből ezért nem lehet automatikusan lemorzsolódásra vagy gyengébb pedagógiai eredményességre következtetni.

Az eredmények értékelését a tanulói összetétel is befolyásolja. A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya 2020 és 2024 között 14,75%-ról 19,71%-ra emelkedett. Ez a helyi iskola térségi szerepét jelzi, egyúttal indokolja az utazási feltételek, a tanórán kívüli foglalkozásokon való részvétel és a családokkal történő kapcsolattartás vizsgálatát. A bejárás esetleges tanulmányi hatását azonban az adatsor önmagában nem bizonyítja.

A hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók feltöltött alapadatban szereplő száma 2020-ban 64, 2024-ben 39 fő volt. A csökkenés nem jelenti automatikusan a tanulási hátrányok megszűnését. Az intézményi eredményesség esélyegyenlőségi értékeléséhez azt is szükséges megismerni, hogy a támogatást igénylő gyermekek részesülnek-e rendszeres segítségben, fejlődnek-e korábbi teljesítményükhöz képest, és milyen továbbtanulási lehetőségekhez jutnak hozzá.

A helyi iskolák nyilvános hírei tanulmányi és sporteredményeket is bemutatnak. Ezek a tehetséggondozás és a versenyfelkészítés jelenlétét igazolják, de nem adnak teljes képet a tanulói közösség egészéről. A kiemelkedő teljesítmények mellett a gyengébben haladók, a sajátos nevelési igényű és a tanulási nehézséggel küzdő gyermekek előrehaladását is követni szükséges.

A rendelkezésre álló források alapján jelenleg nem állapítható meg megalapozottan, hogy Bácsalmás egyes intézményei vagy feladatellátási helyei között milyen mértékű, tartós eredményességi különbség áll fenn. Ehhez az országos kompetenciamérés jelentéseit, a hiányzási és évfolyamismétlési adatokat, a továbbtanulási eredményeket, valamint a fejlesztésekhez való hozzáférést azonos tanévekre vonatkozóan kell összevetni. Az Oktatási Hivatal jelentésrendszere ehhez intézményi és feladatellátási helyi adatokat is biztosít.

A HEP szempontjából a fő fejlesztési feladat az összehasonlítható helyi eredményességi adatok rendszeres értékelése, az intézmények közötti szakmai tapasztalatcsere és a tanulástámogatás folyamatosságának erősítése. Kiemelt figyelmet szükséges fordítani arra, hogy a családi anyagi helyzet, a lakóhely vagy a speciális fejlesztési szükséglet ne szűkítse a gyermekek tanulási és továbbtanulási lehetőségeit. A cél nem az intézmények rangsorolása, hanem annak feltárása, hol és milyen segítséggel javítható a tanulók előrehaladása.

d) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A gyermekek esélyegyenlőségének biztosításában kiemelt jelentőségű a szociális, anyagi, valamint fejlődési és tanulási hátrányok mérséklése. A hátránykompenzáció célja, hogy a családok eltérő élethelyzete és teherviselő képessége minél kevésbé befolyásolja a gyermekek intézményi részvételét, tanulmányi előrehaladását és továbbtanulási lehetőségeit. Ennek megfelelően a pénzbeli és természetbeni támogatások mellett az egyéni szükségletekhez igazodó pedagógiai, szociális és mentális segítségnyújtás vizsgálata is indokolt. Az előzőleg összegzett helyi adatok szerint Bácsalmáson a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos létszáma 2024-ben 184,5 fő volt, a szünidei étkeztetésben pedig 2025-ben 39 gyermek részesült. A két adat eltérő időszakra és eltérő jogosulti körre vonatkozik, ezért közvetlen összehasonlításukból nem állapítható meg az ellátások lefedettsége. Az intézményi ingyenes és kedvezményes étkezés teljes helyi igénybevételi adatsora a korábbi összegzésben nem állt rendelkezésre. A támogatások elérésének értékeléséhez ezért az érintett gyermekek és az ellátást ténylegesen igénybe vevők számának együttes vizsgálata szükséges. A gyermekétkeztetéshez kapcsolódó kedvezmények és a szünidei étkeztetés a családok mindennapi kiadásainak mérséklését szolgáló támogatási formák. Helyi szinten azt indokolt értékelni, hogy a jogosult családok megfelelő tájékoztatást kapnak-e, az igénylés során szükség esetén hozzájutnak-e személyes segítséghez, továbbá felmerül-e olyan közlekedési vagy szervezési akadály, amely nehezíti az ellátás igénybevételét. Az ellátotti létszám mellett tehát

a hozzáférés körülményeit is célszerű nyomon követni. A fejlődési és tanulási hátrányok mérséklésében a korábbi helyi összegzésben szereplő pedagógiai szakszolgálati ellátás, korai fejlesztés és óvodai gyógypedagógiai közreműködés jelenthet segítséget. Az eredményesség értékelésének középpontjába azt szükséges állítani, hogy a gyermekek időben, megfelelő rendszerességgel és az egyéni szükségleteikhez igazodva jutnak-e hozzá a fejlesztésekhez. A szociális hátrányból eredő támogatási szükségletet és a szakértői vélemény alapján indokolt fejlesztést külön kell kezelni, ugyanakkor együttes fennállásuk esetén összehangolt segítségnyújtásra kell törekedni. A korábbi összegzés az óvodai és iskolai szociális segítést, valamint a pszichológusi tanácsadást is a helyben elérhető támogatási lehetőségek között említette. E szolgáltatások helyi értékelésekor indokolt megvizsgálni az elérhetőséget, az igénybevétel gyakoriságát, valamint az intézmények és a családok közötti együttműködést. Kiemelt célként fogalmazható meg, hogy a segítségnyújtás ne kizárólag a problémák súlyosbodását követően történjen, hanem a megelőzést és a korai beavatkozást is szolgálja. A korábbi helyzetleírás szerint Bácsalmáson nem működik Biztos Kezdet Gyerekház és tanodaszolgáltatásAmennyiben a szolgáltatások továbbra sem érhetők el, indokolt felmérni a családközpontú koragyermekkori támogatás, valamint az iskolán kívüli, rendszeres tanulástámogatás iránti helyi igényeket. A fejlesztési lehetőségek vizsgálatakor a meglévő intézményi kapacitásokra és együttműködésekre is célszerű építeni.

Az előnyben részesítés helyi gyakorlatának megítéléséhez a felsorolt ellátások önmagukban nem nyújtanak teljes körű információt. Külön intézményi adatgyűjtés szükséges annak feltárására, hogy működnek-e rászorultságon alapuló programdíj-kedvezmények, eszköz- vagy utazási támogatások, illetve milyen feltételekkel biztosított a hátrányos helyzetű gyermekek részvétele a kirándulásokon, táborokban, szakkörökön és tehetséggondozó foglalkozásokon. Ellenőrzött adatok hiányában ezek nem tüntethetők fel működő helyi intézkedésként. A HEP keretében a támogatásokhoz és szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférés, az ellátások folyamatossága és az intézmények közötti együttműködés erősítése jelölhető meg fejlesztési irányként. Az értékelés során az igénybe vevők száma mellett azt is vizsgálni szükséges, hogy maradnak-e ellátatlan szükségletek, és milyen akadályok nehezítik a segítség elérését. A cél

olyan összehangolt helyi támogatási gyakorlat kialakítása, amely a gyermekek egyéni szükségleteire reagálva mérsékli a részvételi és tanulási esélykülönbségeket.

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma, gyógypedagógiai oktatással együtt (TS 094) (fő)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095) (%)
2020	n. a.	64	13,88
2021	n. a.	53	12,02
2022	n. a.	46	11,11
2023	n. a.	39	9,22
2024	n. a.	39	9,26
2025	n. a.	n. a.	n. a.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096), fő	Érintett tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097), %	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai, valamint hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098), fő	Érintett tanulók aránya az adott képzési körben (TS 099), %	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100), fő	Érintett tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101), %
2020	10	3,62	0	n. a.	n. a.	n. a.
2021	6	2,24	0	n. a.	n. a.	n. a.
2022	3	1,15	0	n. a.	n. a.	n. a.
2023	5	1,99	0	n. a.	n. a.	n. a.
2024	7	2,76	0	n. a.	n. a.	n. a.
2025	n. a.	n. a.	0	n. a.	n. a.	n. a.

4.4. a) 4. számú táblázat – Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114), fő	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113), fő
2020	109	46
2021	101	43
2022	82	41
2023	59	50
2024	66	58
2025	62	48

Év	3–6 éves korú gyermekek száma (fő)	Óvodai gyermekcsoportok száma, gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085) (db)	Óvodai férőhelyek száma, gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 090) (db)	Óvodai feladatellátási helyek száma, gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 088) (db)	Óvodába beírt gyermekek száma, gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 087) (fő)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086) (db)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma, az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091) (fő)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089) (fő)
2020	n. a.	9	222	3	185	0	0	20,56
2021	n. a.	9	222	3	190	0	0	21,11
2022	n. a.	9	222	3	190	0	0	21,11
2023	n. a.	9	222	3	186	0	0	20,67
2024	n. a.	9	222	3	184	0	0	20,44
2025	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.

4.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A hátrányos helyzet az óvodás gyermekek körében továbbra is jelen van. A kapcsolódó mutató szerint 2024-ben 10 gyermek, a beírt óvodások 5,43%-a volt érintett. Az arány 2020–2024 között 5,43–8,95% között alakult.	Az egyéni szükségletekhez igazodó óvodai képességfejlesztés és hátránykompenzáció rendszerességének biztosítása, a családok bevonásával. Az érintett gyermekek fejlődésének és a támogatásokhoz való hozzáférésének évenkénti értékelése.
Az óvodai statisztika nem tartalmazza az integráltan nevelt sajátos nevelési igényű gyermekek létszámát. A külön gyógypedagógiai gyermekcsoportok és az integráltan nevelt SNI gyermekek nélkül számított ellátotti létszám nulla értéke alapján az integrált fejlesztés helyzete nem ítélhető meg.	Az integráltan nevelt SNI gyermekekre, a szakértői véleményben előírt fejlesztésekre és azok teljesülésére vonatkozó, összesített intézményi adatgyűjtés kialakítása. A szükséges gyógypedagógiai és szakszolgálati kapacitások felmérése, szükség szerinti bővítésük kezdeményezése.
Az általános iskolai hátrányos helyzetű tanulók száma csökkent, de támogatási szükségletük továbbra is fennáll: 2024-ben 39 főt, a tanulók 9,26%-át tartalmazta a kapcsolódó mutató.	Célzott tanulástámogatás, differenciált felzárkóztatás és mentorálás erősítése. A tanulmányi előrehaladás, a hiányzások és a továbbtanulás összesített adatainak rendszeres értékelése; az intézményi és gyermekjóléti segítség összehangolása.
A halmozottan hátrányos helyzet tartósan jelen van a településen. A megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 2025-ben 48 fő volt, ami a 2020. évi 46 fős értéket is meghaladta.	A többféle hátránnyal érintett gyermekek és családok szükségleteinek összehangolt feltárása. Egyéni támogatási célok meghatározása, a pedagógiai fejlesztés, a szociális segítség és a családokkal való együttműködés összekapcsolása.
A középszintű oktatásra vonatkozó adatok nem adnak teljes képet valamennyi képzési formáról és a bácsalmási fiatalok továbbtanulásáról. A gimnáziumi mutató 2024-ben 7 érintett tanulót és 2,76%-os arányt jelzett, míg több más képzési mutató hiányos. Az adathiányból önmagában nem állapítható meg lemorzsolódás.	A nyolcadik évfolyamot elhagyó tanulók továbbtanulásának és középfokú előrehaladásának követését támogató intézményi együttműködés kialakítása. A más településen tanuló bácsalmási fiatalok helyzetének bevonása a helyi értékelésbe.
A nyolcadik évfolyamot eredményesen befejezők száma 2020-ban 73, 2024-ben 61 fő volt. Az évfolyamok kiinduló létszáma és a továbbtanulási adatok nélkül nem ítélhető meg, hogy változott-e az eredményes befejezés aránya vagy a középfokú továbbtanulás esélye.	Az évfolyamlétszámok, az eredményes évfolyamteljesítés és a továbbtanulás adatainak együttes vizsgálata. A pályaorientáció, a középiskolákkal való kapcsolattartás és a hátrányos helyzetű tanulók személyre szabott továbbtanulási támogatásának erősítése.
Az intézmények és feladatellátási helyek eredményessége a rendelkezésre álló létszámadatokból nem hasonlítható össze megalapozottan. A meglévő adatsorok nem mutatják meg a hátránykompenzáló pedagógiai munka eredményét.	Azonos időszakokra vonatkozó, összehasonlítható intézményi mutatók kialakítása. A kompetenciamérési eredmények, a tanulói előrehaladás és a fejlesztések eredményeinek közös értékelése; a bevált pedagógiai módszerek megosztása.

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya 2020 és 2024 között 14,75%-ról 19,71%-ra emelkedett. Az adatok nem mutatják meg, hogy az utazás jelent-e akadályt a fejlesztő és tanórán kívüli foglalkozások elérésében.	A bejáró gyermekek részvételi lehetőségeinek felmérése. A fejlesztő, felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozások időpontjának lehetőség szerinti összehangolása a közlekedési feltételekkel, a családokkal történő egyeztetés erősítése.
A kedvezményes gyermekétkeztetés és más intézményi juttatások teljes körű igénybevételi adatai hiányoznak. A szünidei étkeztetésben 2025-ben 39 gyermek részesült, de a jogosultak és az igénybe vevők együttes adatai nélkül az ellátás elérése nem értékelhető teljeskörűen.	A jogosulti és igénybevételi adatok rendszeres, összesített áttekintése. A családok célzott tájékoztatása, az igényléshez szükséges személyes segítség biztosítása, valamint a hozzáférést nehezítő szervezési és közlekedési akadályok feltárása.
A 3–6 éves korú gyermekek száma a feldolgozott óvodai táblázatban nem áll rendelkezésre, ezért abból a korcsoport óvodai részvételi aránya nem határozható meg. A települési férőhelyadatok az egyes feladatellátási helyek terheltségét sem mutatják meg.	A korcsoportos népességadatok pótlása és összevetése az óvodai nyilvántartásokkal. A férőhelyek kihasználtságának feladatellátási helyenkénti vizsgálata, valamint az óvodai részvételt akadályozó körülmények feltárása.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Ma az Európai Parlament és a Tanács az Unió egyik alapvető értékeként határozza meg[15] a nők és férfiak, a férfiak és nők között az egyenlőséghez való jogot.[16]

Napjainkban a nők esélye új kihívások előtt áll. A magyar családok lassan vetik ugyanis le a szokást, hogy az idősekről való gondoskodás csupán a nők kötelezettsége. Azon kívül a gyermek a családban a női természet következtében általában jobban kötődik az anyához, aki a modern korban már, mint teljes értékű munkavállaló is szerepet kap. A nők e kettős, nekik tulajdonított és természetes szerepe, valamint az európai, de különösen a magyar háztartások gazdasági kihívásai is súlyosbítják a családanyák gazdasági és szociális helyzetét, akiknek e terheket úgy tűnik, hogy viselniük kell, és azt össze kell egyeztetniük munkavállalásukkal. A társadalomnak kötelessége a jogalkotás útján is enyhítenie e terheken.[17]

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

[15] Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke és 3. cikkének (3) bekezdése.
[16] Bővebben lásd a z Unió Parlamentje 2023. március 30-i, és a Tanács 2023. április 24-i határozatában.
[17] MAKKOS Nándor :A nők esélyegyenlőségéről JEGYZŐ ÉS KÖZIGAZGATÁS (1589-3383): XXIV. évfolyam 6. szam pp 28-31 (2022).

5.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskereső férfiak aránya a 15–64 éves férfi állandó népességen belül (TS 033), %	Nyilvántartott álláskereső nők aránya a 15–64 éves női állandó népességen belül (TS 034), %	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052), fő
2020	4,01	5,17	191
2021	3,91	4,02	162
2022	2,47	2,74	106
2023	3,06	2,98	122
2024	2,75	3,44	123
2025	2,98	2,80	114

Bácsalmáson a nyilvántartott álláskeresők száma 2020 és 2025 között 191 főről 114 főre csökkent, ami 77 fős, megközelítőleg 40,3%-os mérséklődést jelent. A legalacsonyabb létszámot 2022-ben regisztrálták, 106 fővel. Ezt 2023-ban és 2024-ben emelkedés követte, majd 2025-ben az előző évi 123 főről 114 főre csökkent az álláskeresők száma. A változás tehát az időszak egészében csökkenő, de nem egyenletes tendenciát mutatott.

A nyilvántartott álláskereső nők aránya a 15–64 éves női állandó népességen belül 2020-ban 5,17%, 2025-ben 2,80% volt, ami 2,37 százalékpontos csökkenés. A férfiak megfelelő mutatója ugyanezen időszakban 4,01%-ról 2,98%-ra, 1,03 százalékponttal mérséklődött. A női mutató 2020-ban, 2021-ben, 2022-ben és 2024-ben meghaladta a férfiakét; 2023-ban és 2025-ben viszont a férfiak körében volt kissé magasabb az arány. A nemek közötti különbség 2025-ben 0,18 százalékpont volt.

Az adatsor alapján nem állapítható meg a nők folyamatosan kedvezőtlenebb helyzete a nyilvántartott álláskeresés tekintetében, ugyanakkor az egyes évek közötti eltérések indokolják a nemenkénti nyomon követést. A mutatók nem tárják fel az álláskeresőként nem regisztrált személyek helyzetét, illetve a munkavállalást nehezítő körülményeket. A HEP további helyzetfeltárásában ezért vizsgálati szempontként indokolt megjeleníteni a gyermekellátás, a

közlekedés, a képzettség és a munkarend szerepét a nők elhelyezkedési lehetőségeiben, ezek helyi hatását azonban külön adatgyűjtéssel szükséges alátámasztani.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők(a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya az összes nyilvántartott álláskeresőn belül (TS 057), %	Nők aránya a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058), %
2020	52,88	59,41
2021	52,47	60,00
2022	45,28	58,33
2023	40,98	46,00
2024	43,09	52,83
2025	50,00	52,63

Bácsalmáson a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya 2020 és 2023 között 52,88%-ról 40,98%-ra csökkent, majd ismét emelkedni kezdett. A mutató 2024-ben 43,09%, 2025-ben pedig 50,00% volt. A legutolsó adatévben tehát minden második nyilvántartott álláskereső több mint 180 napja szerepelt a nyilvántartásban. A 2025. évi érték az előző évhez képest 6,91 százalékpontos növekedést jelentett, ami az álláskeresés elhúzódásának ismét erősödő jelenlétére utal.

A nők aránya a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresőkön belül 2020-ban 59,41%, 2021-ben 60,00%, 2022-ben 58,33% volt. A részarány 2023-ban 46,00%-ra csökkent, majd 2024-ben 52,83%-ra emelkedett, és 2025-ben is hasonló szinten, 52,63%-on alakult. A vizsgált hat évből ötben a nők alkották a csoport több mint felét. Ez ugyanakkor önmagában nem bizonyítja, hogy a női álláskeresők nagyobb valószínűséggel maradnak hosszabb ideig a nyilvántartásban; ennek megítéléséhez a női és férfi álláskeresők teljes létszámához viszonyított mutatók is szükségesek.

A HEP szempontjából a 2023 óta emelkedő arány indokolja a hosszabb ideje állást keresők támogatási szükségleteinek részletesebb feltárását. Fejlesztési irányként jelölhető meg az

egyéni álláskeresési segítség, a képzési lehetőségekhez való hozzáférés és a munkáltatókkal történő együttműködés erősítése. A nők helyzetének vizsgálatakor külön adatgyűjtéssel célszerű feltárni, hogy a gyermekellátási, családi gondozási vagy közlekedési körülmények milyen mértékben nehezítik az elhelyezkedést; ezek szerepét a táblázat önmagában nem igazolja.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052), fő	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053), fő
2020	191	12
2021	162	7
2022	106	4
2023	122	5
2024	123	5
2025	114	4

Bácsalmáson a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma 2020 és 2025 között 12 főről 4 főre csökkent, ami 8 fős, megközelítőleg 66,7%-os mérséklődést jelent. A létszám 2020 és 2022 között folyamatosan csökkent, majd 2023-ban és 2024-ben egyaránt 5 fő volt. A legutolsó adatévben, 2025-ben ismét 4 fő szerepelt a nyilvántartásban. Az összes nyilvántartott álláskereső száma ugyanezen időszakban 191 főről 114 főre mérséklődött.

A pályakezdők aránya az összes nyilvántartott álláskeresőn belül a táblázat létszámadataiból számítva 2020-ban megközelítőleg 6,28%, 2025-ben 3,51% volt. A pályakezdők nyilvántartott létszáma tehát az álláskeresők teljes létszámánál nagyobb mértékben csökkent. Az alacsony esetszám miatt azonban már egy-két fő változása is jelentős százalékos eltérést eredményezhet, ezért az éves ingadozásokat körültekintően szükséges értelmezni.

A csökkenés önmagában nem bizonyítja a fiatalok elhelyezkedési lehetőségeinek javulását. Az adatsor nem mutatja meg a nyilvántartásba nem kerülő pályakezdők helyzetét, a továbbtanulás vagy az elköltözés szerepét, illetve a munkába állás tartósságát. A helyi esélyegyenlőségi értékelésben ezért indokolt a fiatalok munkaerőpiaci átmenetének további

vizsgálata, különös tekintettel a pályakezdő nők helyzetére, amelyről a rendelkezésre álló táblázat nem ad külön információt.

A HEP-ben fejlesztési irányként jelölhető meg a pályaorientáció és az álláskeresési tanácsadás erősítése, a munkatapasztalat-szerzési lehetőségek feltárása, valamint az oktatási intézmények, a foglalkoztatási szakterület és a helyi munkáltatók együttműködésének fejlesztése. A támogatások tervezését célszerű a pályakezdők képzettségére, egyéni akadályaira és elhelyezkedési céljaira vonatkozó helyi szükségletfelmérésre alapozni.

d) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségeinek javítása Bácsalmáson is fontos esélyegyenlőségi feladat. A Központi Statisztikai Hivatal szakmai összefoglalója szerint az alacsony iskolai végzettség szorosan összefügg a kedvezőtlenebb munkavállalási esélyekkel. A korai iskolaelhagyásról szóló KSH-elemzés arra is rámutat, hogy az alacsony végzettség megnehezíti a megfelelő jövedelmet biztosító munkához jutást, és ezáltal szegénységi kockázatot jelent. Ezek országos összefüggések; a bácsalmási helyzet értékeléséhez a helyi adatokat külön szükséges figyelembe venni.

A települési indikátorállomány szerint 2025-ben Bácsalmáson 114 nyilvántartott álláskereső volt. Közülük 40 fő általános iskolai végzettséggel, további 2 fő nyolc általánosnál alacsonyabb végzettséggel rendelkezett. A legfeljebb általános iskolát végzettek így összesen 42 főt, a nyilvántartott álláskeresők megközelítőleg 36,8%-át tették ki. Ez a képzettségi hátrány helyi jelentőségét mutatja, azonban az adatok nem tartalmaznak nemenkénti és iskolai végzettség szerinti együttes bontást, ezért az alacsony végzettségű női álláskeresők pontos száma nem állapítható meg. A női álláskeresők helyzetéről további információt ad, hogy 2025-ben a nyilvántartott álláskereső nők aránya a 15–64 éves női állandó népességen belül 2,80% volt. Ugyanebben az évben az összes nyilvántartott álláskereső 50,00%-a több mint 180 napja szerepelt a nyilvántartásban, és ezen a csoporton belül a nők részaránya 52,63%-ot tett ki. E mutatók indokolják a hosszabb ideje állást kereső nők támogatási szükségleteinek vizsgálatát, de nem mutatják meg, hogy közülük hányan rendelkeznek alacsony iskolai végzettséggel. Az elhelyezkedést segítő helyi intézményi háttér része a Bácsalmási Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya. A kormányhivatal hivatalos tájékoztatója többek között TOP Plusz és GINOP Plusz programokhoz kapcsolódó munkáltatói bértámogatásokat, valamint munkaerőpiaci

szolgáltatásokat sorol fel. A GINOP Plusz 4.1.1. program helyi ügyintézésénél a 30 év alatti pályakezdőket és álláskeresőket jelöli meg célcsoportként. Az egyes támogatások igénybevétele az aktuális programfeltételektől és az érintett személy jogosultságától függ, ezért ezek nem tekinthetők minden alacsony végzettségű nő számára automatikusan elérhető juttatásnak. A helyi fejlesztésben célszerű a végzettség és a munkáltatói igények közötti eltérés csökkentésére helyezni a hangsúlyt. Javasolt az érintett nők előzetes tudásának, munkatapasztalatának és képzési szükségleteinek felmérése, majd erre építve az alapkompetenciák, a digitális és álláskeresési készségek fejlesztése, illetve a megfelelő szakmai képzésekhez való hozzáférés támogatása. A képzési irányokat a ténylegesen elérhető helyi és térségi állásokhoz szükséges igazítani; a rendelkezésre álló források alapján nem állítható össze megalapozott lista arról, hogy jelenleg mely munkakörökben van tartós munkaerő-kereslet Bácsalmáson. Az alacsony iskolai végzettség mellett külön felmérést igényel, hogy a gyermeknevelési és családi gondozási feladatok, az utazási lehetőségek vagy a munkarend mennyiben akadályozzák az érintett nők munkavállalását. A települési adatállomány szerint 2025-ben 26 működő bölcsődei férőhelyre 25 beírt gyermek jutott; az óvodai adatok legutolsó rendelkezésre álló évében, 2024-ben 222 férőhely mellett 184 beírt gyermek szerepelt. Ezek az összesített adatok önmagukban nem igazolják, hogy a gyermekellátás minden munkavállaló számára a szükséges időben és feltételekkel hozzáférhető.

Bácsalmáson az alacsony iskolai végzettségű nők foglalkoztatási helyzete a jelenlegi adatokból csak részben tárható fel. A HEP-ben ezért elsődleges feladatként indokolt megjelölni a nemek, az iskolai végzettség és az álláskeresés időtartama szerinti összesített adatgyűjtést. Erre épülhet a személyre szabott tanácsadás, a képzési és munkatapasztalat-szerzési lehetőségek közvetítése, valamint a foglalkoztatási osztály, az önkormányzat, a gyermekellátó intézmények és a munkáltatók együttműködése. A fejlesztések célja a tartós, az érintett nők képességeihez és élethelyzetéhez illeszkedő munkába állás elősegítése.

***d)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)**

Bácsalmás esetében a rendelkezésre álló települési indikátoradatok alapján a foglalkoztatás területén jelentkező, nemek szerinti diszkrimináció előfordulása és a női–férfi bérkülönbség mértéke nem állapítható meg. A feldolgozott adatállomány az álláskeresők helyzetéről tartalmaz nemenkénti mutatókat, de nem közöl összehasonlítható helyi kereseti adatokat, munkakörönkénti bérezési információkat vagy a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos panaszadatokat. Az információhiány ezért nem értelmezhető a hátrányos megkülönböztetés hiányának bizonyítékaként.

A foglalkoztatási egyenlő bánásmód követelménye a munkához jutásra, a munkafeltételekre, a munkabér és más juttatások megállapítására, a képzési és előmeneteli lehetőségekre, valamint a foglalkoztatási jogviszony megszüntetésére is kiterjed. A nem, a családi állapot, illetve az anyaság – ideértve a terhességet – vagy az apaság miatti hátrányos megkülönböztetés tilalmát az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rögzíti.

Országos összehasonlításként a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2024-ben a teljes munkaidőben alkalmazásban álló nők havi bruttó átlagkeresete 14,4%-kal maradt el a férfiakétól. Ez országos átlag, ezért nem alkalmazható közvetlenül Bácsalmásra. A kereseti különbség önmagában nem azonos az azonos vagy egyenlő értékű munkáért fizetett eltérő bérezéssel: a mutatóban a foglalkozási, ágazati és más foglalkoztatási jellemzők különbségei is megjelenhetnek. A KSH is hangsúlyozza, hogy a nők és férfiak keresete közötti eltérés mögött nem kizárólag az egyenlő bánásmód megsértése állhat.ksh+1

A helyi munkaerőpiaci adatok szerint 2025-ben a nyilvántartott álláskereső nők aránya a 15–64 éves női állandó népességen belül 2,80%, a férfiak megfelelő mutatója 2,98% volt. A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők között ugyanakkor a nők részaránya 52,63%-ot tett ki. Ezek az adatok a nők foglalkoztatási helyzetének vizsgálatához adnak támpontot, de nem bizonyítanak munkáltatói hátrányos megkülönböztetést, és a bérezés egyenlőségéről sem nyújtanak információt.

A helyi helyzetfeltárásban külön figyelmet indokolt fordítani a gyermekvállalás előtt álló, a várandós, illetve a kisgyermek nevelése után munkába visszatérő nők tapasztalataira. A foglalkoztatási diszkriminációval foglalkozó szakirodalom e csoportok esetében egyaránt azonosít lehetséges megkülönböztetési helyzeteket. Bácsalmáson azonban ezek előfordulását helyi vizsgálattal szükséges feltárni; a szakirodalmi kockázatok nem tüntethetők fel igazolt települési gyakorlatként.

A HEP végrehajtása során fejlesztési lehetőségként javasolt az önkormányzati és intézményi foglalkoztatásban a felvételi, bérezési, jutalmazási és előmeneteli szempontok átláthatóságának áttekintése. A bérezés vizsgálatát az összehasonlítható munkakörökre, a munkaidőre, a felelősségre, a szükséges képzettségre és a munkatapasztalatra figyelemmel, összesített adatok alapján célszerű elvégezni. A helyi munkáltatókkal folytatott együttműködésben ösztönözhető az objektív kiválasztási és teljesítményértékelési szempontok alkalmazása, valamint a gyermekgondozás után visszatérők beilleszkedésének támogatása.

További feladatként jelölhető meg a munkavállalók tájékoztatása a hátrányos megkülönböztetés felismeréséről és a jogérvényesítési lehetőségekről. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésével kapcsolatos hatósági ügyekben az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala biztosít eljárási lehetőséget. A helyi tájékoztatás célja, hogy az érintettek ismerjék a rendelkezésükre álló segítséget, és panaszaik megfelelő fórumhoz juthassanak el.

5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Bácsalmáson a munkavállalás és a családi feladatok összeegyeztetésének fontos intézményi hátterét a bölcsődei és óvodai ellátás biztosítja. A helyi gyermekellátó intézmény működését az intézmény saját honlapja is dokumentálja. Az ellátások értékelésekor a férőhelyek száma mellett a nyitvatartást, a megközelíthetőséget és a munkavállaló szülők időbeosztásához való illeszkedést is szükséges vizsgálni.Bácsalmáson a kisgyermeket nevelő családok támogatása és a szülők munkavállalásának elősegítése szempontjából jelentős fejlesztés valósult meg: átadásra került egy új, 56 férőhelyes bölcsőde. A beruházás bővíti a kisgyermekkori napközbeni ellátás helyi lehetőségeit, és kedvezőbb feltételeket teremt a munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetéséhez.

Az új intézmény átadására tekintettel a korábbi, 26 működő férőhelyre vonatkozó statisztikai adat már nem írja le önmagában az aktuális helyi ellátási helyzetet. Az új bölcsőde 56 férőhelyét ugyanakkor a korábbi kapacitással csak annak tisztázását követően lehet összegezni, hogy a régi férőhelyek továbbra is működnek-e, vagy az új intézmény a korábbi ellátás helyébe lépett.

Az új bölcsőde lehetőséget teremt arra, hogy a gyermekek napközbeni ellátása mellett a szülők munkába álljanak, visszatérjenek korábbi munkahelyükre, vagy képzésben vegyenek részt. A HEP-ben fejlesztési célként indokolt megjelölni, hogy az új kapacitás a munkavállalást nehezítő gyermekfelügyeleti akadályok mérséklését szolgálja, különös figyelemmel a hátrányos helyzetű családokra és a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre. Az ellátás eredményességének értékeléséhez az átadást követően rendszeresen szükséges követni a beírt gyermekek számát, a férőhelyek kihasználtságát, a felvételi igényeket és az esetleges várólistát. Emellett javasolt vizsgálni a nyitvatartás és a szülői munkarend összehangolhatóságát, valamint az intézmény megközelíthetőségét. A férőhelyhiány fennállásáról vagy megszűnéséről ezeknek az aktuális adatoknak az ismeretében lehet megalapozott következtetést levonni.

Óvodai ellátás

Az óvodai nevelésben 2020 és 2024 között 3 feladatellátási helyen, 9 gyermekcsoportban összesen 222 férőhely állt rendelkezésre. A beírt gyermekek száma 184 és 190 fő között alakult. A legutolsó rendelkezésre álló évben, 2024-ben 184 gyermeket írattak be, ami települési szinten megközelítőleg 82,9%-os férőhely-kihasználtságot jelentett. Az összesített adatok alapján ebben az évben nem látható általános óvodai kapacitáshiány, de az egyes feladatellátási helyek közötti eltérések és a speciális ellátási szükségletek ebből nem ítélhetők meg. A feltöltött állomány 2025-re nem tartalmaz óvodai kapacitásadatokat. Az óvodai ellátás munkavállalást támogató szerepének pontosabb értékeléséhez szükséges az intézményi nyitvatartás, a nyári zárva tartás és az ügyeleti rend ismerete. Ezekre a feltöltött indikátortábla nem tartalmaz kitöltött helyi adatokat. Emiatt nem állapítható meg, hogy az ellátás időbeli hozzáférhetősége megfelelő-e például a korán kezdő, későn végző vagy több műszakban dolgozó szülők számára.

Rugalmas munkaidő és családbarát munkahelyi megoldások

A Bácsalmási Közös Önkormányzati Hivatal nyilvánosan közzéteszi hivatali munkaidejét, ez azonban önmagában nem ad információt az egyéni rugalmas munkakezdés, a részmunkaidő, az otthoni munkavégzés vagy más családbarát megoldások alkalmazásáról. A feldolgozott nyilvános tájékoztatás alapján ezért nem állítható, hogy ezek a lehetőségek általánosan biztosítottak vagy hiányoznak a helyi közintézményekben. Ennek feltárásához munkáltatói adatszolgáltatás szükséges.

A helyi vizsgálatban indokolt áttekinteni, hogy az önkormányzati és intézményi munkáltatók milyen módon támogatják a kisgyermekes, a gyermeküket egyedül nevelő, illetve a hozzátartozójuk gondozását végző munkavállalókat. Fejlesztési lehetőségként javasolt a munkakörhöz igazodó rugalmas munkakezdés és munkabefejezés, az előre tervezhető munkabeosztás, valamint a gyermekgondozási távollét utáni visszatérés szervezett támogatásának vizsgálata. Ezek a HEP-ben javasolt intézkedésként, nem pedig igazoltan működő helyi gyakorlatként szerepeltethetők.

5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Bácsalmáson a családtervezés, valamint az anya- és gyermekgondozás helyzetének értékelésekor a védőnői ellátás, a házi gyermekorvosi szolgáltatás és a nőgyógyászati szakellátás elérhetőségéből szükséges kiindulni. A települési indikátorállomány védőnői és gyermekorvosi ellátást dokumentál, a Bácsalmási Járóbeteg Szakellátó Intézmény pedig saját honlapján helyben elérhető nőgyógyászati szakrendelést tüntet fel. A helyi esélyegyenlőségi

értékelés központi szempontja az ellátásokhoz való tényleges hozzáférés, különösen a szociálisan hátrányos helyzetű családok esetében.

Védőnői és gyermekorvosi ellátás

A feltöltött bácsalmási adatállomány szerint a betöltött védőnői álláshelyek száma 2020-ban 4, 2021 és 2025 között évente 3 volt. A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma 2020–2025 között minden évben 2 volt. Az adatok az ellátási háttér jelenlétét mutatják, de önmagukban nem elegendők annak megítélésére, hogy a szakemberek kapacitása mennyiben igazodik a gondozottak számához és szükségleteihez. A védőnői ellátás részletes helyi értékelését korlátozza, hogy a feldolgozott táblázat nem tartalmaz adatot a 0–3 éves gyermekek számáról és az egy védőnőre jutó átlagos gyermekszámról. A betöltött álláshelyek számának változásából ezért nem lehet automatikusan ellátási hiányra következtetni. Ehhez a területi és iskola-egészségügyi feladatok elkülönítése, a gondozott várandósok és gyermekek létszáma, valamint az esetleges helyettesítések és várakozási nehézségek vizsgálata is szükséges.

Családtervezés és nőgyógyászati szakellátás

A Bácsalmási Járóbeteg Szakellátó Intézmény tájékoztatása szerint a Hősök tere 14. szám alatt nőgyógyászati szakrendelés működik, előjegyzés alapján. Ez helyi szakellátási kapcsolódási pontot jelent, ugyanakkor a nyilvános tájékoztató nem részletezi a családtervezési tanácsadás, a várandósgondozás és valamennyi kapcsolódó vizsgálat helyi elérhetőségét. Ezek teljes körű, helyben történő biztosítása ezért a rendelkezésre álló forrás alapján nem állítható.

A HEP-ben fejlesztési célként indokolt megjelölni a családtervezéssel kapcsolatos, közérthető és önkéntes döntést támogató tájékoztatás elérhetőségének erősítését. Ennek keretében javasolt a fogamzásgátlással, a tudatos gyermekvállalással, a szexuális egészséggel és az igénybe vehető ellátásokkal kapcsolatos információk összehangolt közvetítése. A tájékoztatás tervezésekor külön figyelmet célszerű fordítani a fiatalokra, az alacsony iskolai végzettségű nőkre és a nehezebb anyagi körülmények között élő családokra, anélkül, hogy e csoportokhoz igazolatlan helyi problémákat társítanánk.

Az anya- és gyermekgondozás esélyegyenlőségi szempontjai

A helyi helyzetfeltárásban azt szükséges vizsgálni, hogy a várandósok és a kisgyermeket nevelő családok időben hozzájutnak-e a szükséges tanácsadáshoz, vizsgálatokhoz és további szakellátáshoz. Külön felmérést igényel, hogy az előjegyzés, a más településre történő utazás, a közlekedési költség vagy a testvérek felügyeletének megszervezése jelent-e akadályt. A

jelenleg feldolgozott források ezek előfordulásáról és mértékéről nem adnak helyi adatot, ezért ellátási akadályként csak további vizsgálat alapján rögzíthetők.

Az anya- és gyermekgondozáshoz kapcsolódó fejlesztések tervezésében javasolt figyelmet fordítani a szülés utáni időszak támogatási szükségleteire is. Vizsgálandó a csecsemőgondozási és táplálási tanácsadás, a szülői feladatokra történő felkészítés, valamint a lelki nehézségek esetén igénybe vehető segítség helyi hozzáférhetősége. E szolgáltatások tényleges elérhetőségét és igénybevételét intézményi adatszolgáltatással szükséges pontosítani.

Következtetések és fejlesztési lehetőségek

Bácsalmáson a rendelkezésre álló adatok alapján jelen van a védőnői, a házi gyermekorvosi és a nőgyógyászati ellátás intézményi háttere. Az ellátás teljességéről, terheltségéről és a különböző élethelyzetű családok hozzáféréséről azonban további helyi információ szükséges.

A HEP végrehajtása során az alábbi fejlesztési feladatok meghatározása javasolt:

- A gondozott várandósok és kisgyermekek létszámára, a védőnői feladatmegosztásra és a helyettesítésekre vonatkozó összesített adatok rendszeres áttekintése.
- A családtervezési tanácsadás, a várandósgondozás és a kapcsolódó vizsgálatok helyi, illetve térségi ellátási rendjének közérthető bemutatása.
- Az ellátáshoz jutást nehezítő anyagi, közlekedési, szervezési és tájékozódási akadályok feltárása.
- A védőnők, a házi gyermekorvosok, a szakellátás és a család- és gyermekjóléti ellátás közötti együttműködés erősítése.
- A szülői felkészítést és a szülés utáni időszak támogatását szolgáló lehetőségek felmérése, szükség esetén bővítésük kezdeményezése.

A fejlesztések célja, hogy a családtervezéshez, az egészséges várandóssághoz és a kisgyermekek gondozásához szükséges segítség a családok anyagi helyzetétől és tájékozottságától függetlenül elérhető legyen.

5.4. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Bácsalmáson a nőket érő erőszak és a kapcsolati erőszak megelőzése, felismerése, valamint az érintettek biztonságának biztosítása kiemelt esélyegyenlőségi feladat. A helyzetértékelés középpontjába az **áldozatvédelmet**, a segítséghez való hozzáférést és az intézmények összehangolt fellépését szükséges állítani. A rendőrség tájékoztatása a fizikai bántalmazás

mellett a szóbeli, lelki bántalmazás és a szexuális erőszak áldozatai számára is hangsúlyozza a segítségkérés lehetőségét.

Helyi helyzet és az adatok értelmezése

A rendelkezésre álló települési indikátorállomány nem tartalmaz külön, nemek szerinti adatsort a kapcsolati erőszak áldozatairól, a rendőrségi intézkedésekről, a távoltartásokról vagy az áldozatsegítő szolgáltatások igénybevételéről. Ezért a nőket érő erőszak bácsalmási gyakorisága és időbeli változása a feldolgozott adatokból nem határozható meg. Az adathiány nem értelmezhető az erőszak hiányának bizonyítékaként.

A probléma helyi jelentőségét ugyanakkor a 2025 júliusában Bácsalmáson történt, halálos kimenetelű bántalmazásról szóló nyilvános beszámolók is jelzik. A rendőrségi tájékoztatást ismertető tudósítások szerint az esetet megelőzően gyermekjóléti jelzés, rendőrségi eljárás és távoltartás is történt. Az eset az áldozatok biztonságát szolgáló intézkedések és az intézmények közötti együttműködés áttekintésének fontosságára hívja fel a figyelmet. Egyetlen ügyből azonban nem lehet a települési előfordulás mértékére vagy az ellátórendszer egészének működésére következtetni.

Helyi segítségnyújtás és országos ellátási kapcsolatok

Az önkormányzat honlapja szerint Bácsalmáson a Család- és Gyermekjóléti Központ a Dob utca 12. szám alatt érhető el, a közzétett telefonszám: 79/342-553. A helyi tájékoztatásban indokolt közérthetően bemutatni, hogy az érintettek milyen segítséget kérhetnek, és sürgős veszélyhelyzetben mely szervezethez fordulhatnak.

A rendőrség indokolt esetben 72 órára ideiglenes megelőző távoltartást rendelhet el. Közvetlen veszély esetén a 112-es segélyhívó hívható. A távoltartás és más hatósági intézkedések mellett a segítségnyújtás tervezésében az érintett nő és gyermekei biztonsági, lakhatási és támogatási szükségleteit is figyelembe kell venni.

A helyi segítségnyújtást országos szolgáltatások egészítik ki:

- Az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) a 06 80 20 55 20-as számon éjjel-nappal, Magyarországról ingyenesen és anonim módon hívható. Kapcsolati erőszak esetén segítséget nyújt, és szükség esetén közreműködik a biztonságos elhelyezés megszervezésében.
- Az Áldozatsegítő Vonal a 06 80 225 225-ös számon éjjel-nappal, ingyenesen érhető el; tájékoztatást ad az áldozatsegítő szolgáltatásokról és azok eléréséről.

Fejlesztési lehetőségek

A HEP végrehajtása során javasolt a kapcsolati erőszakra vonatkozó helyi, összesített adatgyűjtés kialakítása a rendőrség, a család- és gyermekjóléti ellátás és az áldozatsegítő szervezetek együttműködésével. Az adatgyűjtés célja a segítségnyújtás tervezése és a hozzáférési nehézségek feltárása legyen; a személyazonosításra alkalmas adatok nyilvánosságra hozatalát kerülni szükséges.

Kiemelt fejlesztési irányként jelölhető meg:

- A helyi jelzési és segítségnyújtási rend rendszeres áttekintése, különös tekintettel a sürgős veszélyhelyzetekre és az ismétlődő bántalmazásra.
- A szociális, egészségügyi és nevelési-oktatási területen dolgozók felkészítése az erőszak felismerésére, az áldozathibáztatást kerülő kommunikációra és a megfelelő szakellátáshoz irányításra.
- A segítségkérési lehetőségek diszkrét, könnyen hozzáférhető közzététele az intézményekben és az önkormányzati tájékoztatási felületeken.
- Az áldozatok és gyermekeik szükségleteihez igazodó támogatás megszervezése, beleértve a biztonságos elhelyezéshez, a jogi segítséghez és a pszichés támogatáshoz történő eljutást.
- A lakhatási és megélhetési nehézségek feltárása, valamint az önálló életvitel helyreállítását segítő szolgáltatások összehangolása.
- Életkorhoz igazodó, a kölcsönös tiszteletre, a személyes határokra és az erőszak felismerésére épülő megelőző programok tervezése.

A helyi intézkedések célja, hogy a bántalmazást elszenvedő nők és gyermekeik időben, biztonságosan és megbélyegzés nélkül jussanak megfelelő segítséghez. A program eredményességét nem kizárólag a bejelentések számának változása alapján célszerű értékelni, hanem a segítséghez jutás, az intézményi együttműködés és az érintettek biztonságát támogató intézkedések tapasztalatai alapján is.

5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Bácsalmáson a krízishelyzetbe került nők és gyermekes családok támogatását az Alapszolgáltatási Központ keretében működő Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és Központ segíti. A segítségnyújtás magában foglalja a problémák feltárását, a szociális segítő munkát, az

ügyintézés támogatását, a megfelelő ellátásokhoz történő közvetítést, valamint szükség esetén a biztonságos elhelyezés megszervezését. A szolgáltatások között ingyenes jogi és pszichológiai tanácsadás is rendelkezésre áll.

A munkaidőn kívül felmerülő sürgős problémák kezelését a gyermekvédelmi jelzőrendszeri **készenléti szolgálat** biztosítja. Az intézmény zárásától a következő munkanap nyitásáig egy munkatárs folyamatos telefonos elérhetőséggel segíti a krízishelyzetek megoldását, és szükség esetén rendőrségi, mentőszolgálati vagy más intézkedést kezdeményez. A járási feladatellátásban 2024-ben 52 készenléti esetet rögzítettek; ezek nem kizárólag bácsalmási, illetve nem kizárólag kapcsolati erőszakhoz kötődő esetek voltak.

Az intézmény saját szolgáltatásai között anyaotthoni vagy családok átmeneti otthonában biztosított bentlakásos ellátás nem szerepel. Az ilyen elhelyezést igénylő helyzetekben más településen működő befogadó intézmény bevonása válhat szükségessé. A helyi szakemberek korábban fenyegetett anya és csecsemője számára is megszervezték az anyaotthoni elhelyezést és az odajutást. A tapasztalatok szerint a megfelelő férőhely megtalálása, az egyeztetés és a szállítás jelentős idő- és munkaráfordítást igényelhet.

A kríziskezeléshez kapcsolódó pszichológiai segítség iránt jelentős igény mutatkozik. A magas esetszám és a hosszú várólista miatt 2024 októberétől két szakember bevonásával biztosították a tanácsadást. A segítséget kérők problémái között családon belüli erőszak, verbális és fizikai bántalmazás, elhanyagolás, gyermekkori trauma és válással összefüggő nehézség is megjelent. A tanácsadási kapacitás fenntartása ezért a krízishelyzet utáni támogatás szempontjából is fontos feladat.

A helyi ellátórendszer fejlesztésében indokolt a családok átmeneti otthona és a helyettes szülői hálózat járási szintű kialakításának vizsgálata, valamint a külső befogadó intézményekkel való együttműködés erősítése. További cél a készenléti segítségkérés lehetőségeinek közérthető bemutatása, a pszichológiai és jogi támogatás folyamatossága, valamint a sürgős elhelyezéshez és szállításhoz szükséges feltételek biztosítása. A fejlesztéseknek azt kell szolgálniuk, hogy a krízishelyzetbe került nők és gyermekeik időben, biztonságosan és az egyéni szükségleteikhez igazodó segítséghez jussanak.

5.6. A nők szerepe a helyi közéletben

Bácsalmáson a nők helyi közéleti részvétele az önkormányzati képviseletben, az intézmények működtetésében és a közösségi feladatok ellátásában egyaránt megjelenik. A város honlapján

közzétett képviselő-testületi névsor szerint a polgármesterrel együtt kilenctagú testületben négy nő vesz részt. A nők részaránya így megközelítőleg 44,4%.

A női képviselők jelenléte lehetőséget biztosít arra, hogy a nők különböző élethelyzetekből származó tapasztalatai a helyi döntéshozatalban is megjelenjenek. A részvétel érdemi értékelése ugyanakkor nem korlátozható a létszámarányra: fontos szempont a döntések előkészítésében, a bizottsági munkában, a kezdeményezések megfogalmazásában és a lakossági kapcsolattartásban betöltött szerep is. A női képviselők jelenléte önmagában nem jelenti azt, hogy valamennyi női társadalmi csoport szükségletei automatikusan megjelennek a döntésekben.

A helyi intézményi közéletben is dokumentálható a nők vezetői és szakmai szerepvállalása. Az Alapszolgáltatási Központ 2021–2025 közötti működését bemutató szakmai anyag női intézményvezetői irányítást, valamint a szociális és gyermekjóléti feladatokban dolgozó női munkatársak aktív közreműködését ismerteti. Tevékenységük a mindennapi ellátáson túl közösségi programok szervezésére, adománygyűjtésre, a rászoruló családok támogatására és intézmények közötti együttműködésre is kiterjed.

A közösségi szerepvállalás konkrét példái az időseknek és gyermekeknek szervezett programok, a családokat segítő adományozási kezdeményezések és az intézményi nyílt napok. Ezek lehetőséget teremtenek a személyes kapcsolatok erősítésére és a helyi szükségletek megismerésére. Az intézményi tapasztalatok ugyanakkor nem helyettesítik a nők civil, kulturális, nemzetiségi, sport- és önkéntes részvételének teljes körű települési felmérését.

A HEP végrehajtása során célszerű támogatni, hogy a közéleti egyeztetések és közösségi programok a kisgyermeket nevelő, a gyermeküket egyedül nevelő, az idős, a fogyatékossággal élő és a külterületen lakó nők számára is hozzáférhetők legyenek. Ennek lehetséges eszköze a megfelelő időpontválasztás, az akadálymentes helyszín, a többféle tájékoztatási csatorna és a véleménynyilvánítás személyes, illetve elektronikus lehetőségeinek biztosítása.

Fejlesztési célként a nők helyi kezdeményezéseinek láthatóvá tétele, a civil és intézményi együttműködések erősítése, valamint a lakossági egyeztetésekben való részvételük ösztönzése jelölhető meg. A cél nem pusztán a számszerű képviselet fenntartása, hanem annak elősegítése, hogy a különböző élethelyzetű nők a helyi közügyek alakításában is érdemben részt vehessenek.

5.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Bácsalmáson a nők helyzetének javításában a tartós álláskeresés, a munkavállalás és a családi feladatok összeegyeztetése, az anyagi nehézségek, a kapcsolati erőszak és a lelki problémák kezelése jelent fontos feladatot. A helyi támogatások tervezésében az összehangolt segítségnyújtásra szükséges törekedni, mert egy-egy család életében többféle nehézség egyidejűleg is megjelenhet. A család- és gyermekjóléti ellátás tapasztalatai között az anyagi, életvezetési és gyermeknevelési problémák, a családon belüli konfliktusok, a bántalmazás és a szenvedélybetegségek egyaránt szerepelnek. Ezek nem kizárólag nőket érintő problémák, de a női élethelyzetek vizsgálatában is figyelmet igényelnek.

A munkaerőpiaci helyzet szempontjából továbbra is jelentős a hosszabb ideje állást keresők támogatási szükséglete. Bácsalmáson 2025-ben a nyilvántartott álláskeresők fele több mint 180 napja szerepelt a nyilvántartásban, és ezen a csoporton belül a nők aránya 52,63% volt. Ez indokolja az érintett nők képzettségének, munkatapasztalatának és elhelyezkedési akadályainak célzott feltárását. A fejlesztés iránya a személyre szabott álláskeresési segítség, a megfelelő képzésekhez való hozzáférés és a munkáltatói együttműködés erősítése lehet.

A munkavállalás és a gyermeknevelés összeegyeztetésében jelentős helyi előrelépés az új, 56 férőhelyes bölcsőde átadása. A fejlesztés mellett fontos feladat a szülői igények, az intézményi nyitvatartás és a munkarend összehangolhatóságának követése. Családbarát foglalkoztatási megoldásra helyi intézményi példa is rendelkezésre áll: az Alapszolgáltatási Központban korábban gyermekgondozási távollét után napi négyórás munkavégzéssel is biztosították munkatársak visszatérését. Ez nem jelent valamennyi munkáltatóra kiterjedő gyakorlatot, de alapot adhat a bevált megoldások megosztásához.

Az anyagi nehézségek enyhítésében a családsegítő munka, az ellátásokhoz való hozzáférés támogatása és az adományközvetítés egyaránt szerepet kap. A „Fel a fejjel!” program keretében öt nehéz helyzetű család egy éven keresztül havi 20 000 forint támogatásban részesült élelmiszer, tisztítószer és tisztálkodási szer vásárlására. Emellett élelmiszergyűjtések, ruha- és játékadományok, valamint gyermekeket támogató ünnepi kezdeményezések is megvalósultak. Ezek a családok mindennapi terheit mérséklő segítségek, ugyanakkor nem helyettesítik a tartós jövedelmi és lakhatási biztonságot elősegítő intézkedéseket.

A kapcsolati erőszak és a családi krízishelyzetek kezelésében a család- és gyermekjóléti ellátás, a munkaidőn kívüli készenléti szolgálat, az ingyenes jogi tanácsadás és a pszichológiai segítségnyújtás jelent helyi támaszt. Szükség esetén a szakemberek más településen működő

anyaotthoni elhelyezés megszervezésében is közreműködnek. A biztonságos elhelyezéshez való hozzáférés javítása érdekében fejlesztési irányként jelenik meg a családok átmeneti otthonának járási szintű kialakítása.

A lelki nehézségek és a családi problémák kezelésében fontos a pszichológiai tanácsadás hozzáférhetősége. A magas esetszám és a hosszú várólista miatt 2024 októberétől két szakember bevonásával bővítették a szolgáltatást a TOP Plusz–3.1.3-23 „Helyi humán fejlesztések" program támogatásával. A segítséget kérők problémái között gyász, elmagányosodás, depresszió, válással összefüggő nehézség és bántalmazás is megjelent. A szolgáltatás nemenkénti igénybevételi adatai nem állnak rendelkezésre, ezért a nőket érintő szükségletek nagysága külön nem számszerűsíthető.

Az idősebb és a hozzátartozójuk gondozásában részt vevő nők helyzetének vizsgálatában a házi segítségnyújtás, a támogató szolgálat és az idősek nappali ellátása is fontos. E szolgáltatások az önálló életvitel támogatása, a mindennapi gondozás és a társas kapcsolatok fenntartása révén nyújtanak segítséget. A külterületen élők hozzáférését a tanyagondnoki szolgálat segíti, többek között gyermekek szállításával, ügyintézési segítséggel és az egészségügyi ellátáshoz való eljutás támogatásával. A gondozási terhek nőkre jutó helyi arányát ugyanakkor további felméréssel szükséges megismerni.

A HEP végrehajtásában a meglévő szolgáltatások fenntartása mellett a nehezebben elérhető nők bevonása, a támogatási lehetőségekről szóló közérthető tájékoztatás és az egyéni szükségletekre épülő segítségnyújtás erősítése indokolt. Kiemelt cél a gyermekellátás, a foglalkoztatási segítség, a szociális támogatás és a kríziskezelés összekapcsolása, valamint annak rendszeres értékelése, hogy a helyi kezdeményezések ténylegesen javítják-e az érintett nők önállóságát, biztonságát és társadalmi részvételét.

5.8. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A hosszabb ideje fennálló álláskeresés a nőket is érinti. Bácsalmáson 2025-ben az összes nyilvántartott álláskereső 50,00%-a több mint 180 napja szerepelt a nyilvántartásban; ezen a csoporton belül a nők aránya 52,63% volt. A mutató nem az összes női álláskereső közül tartósan nyilvántartottak arányát jelenti.	A hosszabb ideje állást kereső nők egyéni elhelyezkedési akadályainak feltárása; személyre szabott tanácsadás, képzés és munkatapasztalat-szerzés támogatása a foglalkoztatási osztállyal és a munkáltatókkal együttműködve. A programok értékelésében a részvétel mellett a tartós munkába állás követése.
Az alacsony iskolai végzettségű nők helyzetéről nem áll rendelkezésre nemenként és végzettség szerint együttesen bontott helyi adat. A 2025-ben nyilvántartott 114 álláskeresőből 42 fő legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett, de a nők száma ezen belül nem ismert. Nem igazolt az az állítás, hogy az érintett nők kizárólag bizonytalan vagy közfoglalkoztatási munkákhoz jutnak.	A képzettség és az álláskeresés időtartama szerinti, nemenkénti összesített adatgyűjtés kialakítása. Alapkompetencia-, digitális és szakmai képzések közvetítése a tényleges munkáltatói igényekhez igazodva. A képzési részvételt akadályozó utazási és gyermekfelügyeleti nehézségek felmérése és mérséklése.
A helyi bérkülönbségek és a foglalkoztatási diszkrimináció mértéke nem állapítható meg a rendelkezésre álló adatokból. Az országos női–férfi kereseti különbség nem tekinthető automatikusan bácsalmási adatnak vagy helyi jogsértés bizonyítékának.	Az önkormányzati és intézményi foglalkoztatásban az összehasonlítható munkakörök bérezési, jutalmazási, képzési és előmeneteli szempontjainak áttekintése. Az objektív kiválasztás és teljesítményértékelés erősítése, a panaszkezelési és jogérvényesítési lehetőségek közérthető bemutatása.
A munka és a gyermeknevelés összeegyeztetésének feltételei az új, 56 férőhelyes bölcsőde átadásával javultak. A fennmaradó nehézségek a férőhelyszám helyett elsősorban a tényleges hozzáférés, a nyitvatartás, a szüneti ellátás és a munkarend összehangolhatósága körében vizsgálandók. A 2024. évi óvodai összesítés 222 férőhely mellett 184 beírt gyermeket mutatott, ezért általános óvodai férőhelyhiány nem igazolható.	Az új bölcsőde igénybevételének, a felvételi igényeknek és az esetleges várólistának a követése. Szülői igényfelmérés a nyitvatartásról és a szüneti gyermekellátásról. A munkakörhöz igazodó rugalmas munkarend, az önkéntesen választott részmunkaidő és a gyermekgondozás utáni visszatérés támogatása; a helyi intézményi jó gyakorlatok megosztása.
A családtervezési, anya- és gyermekgondozási szolgáltatások teljes körű igénybevételéről és a hozzáférési akadályokról nincs részletes helyi adat. A 2025. évi nyilvántartás három betöltött védőnői álláshelyet és két házi gyermekorvosi szolgálatot tartalmaz, de ezekből az ellátás terheltsége és valamennyi család tényleges hozzáférése nem ítélhető meg.	A védőnői, gyermekorvosi és szakellátási kapcsolatok összehangolása; közérthető tájékoztatás a családtervezési tanácsadásról és az ellátási utakról. A gondozásból kimaradók és a vizsgálatok elérését nehezítő közlekedési, anyagi vagy szervezési akadályok feltárása, szükség szerinti személyes segítség biztosítása.
A kapcsolati erőszak és a bántalmazással összefüggő krízishelyzetek a helyi segítő munka során is megjelennek. Jogi és pszichológiai tanácsadás, valamint készenléti segítség rendelkezésre áll, de a női áldozatok számáról és a segítségnyújtás eredményéről nincs elkülönített települési adatsor.	A korai felismerés, a veszélyhelyzetek értékelése és a gyors intézményi együttműködés erősítése. A segítségkérési utak diszkrét közzététele, a szakemberek felkészítése és az áldozathibáztatást kerülő kommunikáció támogatása. Az érintett nők és gyermekek biztonságát szolgáló intézkedések, jogi és pszichológiai segítség összehangolása.

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A biztonságos átmeneti elhelyezés megszervezése jelentős szervezési terhet jelenthet. A dokumentált intézményi feladatellátásban saját anyaotthon vagy családok átmeneti otthona nem szerepel; külső anyaotthoni elhelyezésre és annak megszervezésére ugyanakkor volt példa. A családok átmeneti otthona és a helyettes szülői hálózat járási kialakítása fejlesztési célként jelenik meg.	A családok átmeneti otthona és a helyettes szülői hálózat járási szintű szükséglet- és megvalósíthatósági vizsgálata. A külső befogadó intézményekkel való együttműködés, a sürgős férőhelykeresés és a biztonságos szállítás rendjének pontosítása. Az elhelyezési igények és a sikertelen férőhelykeresések követése.
A pszichológiai segítség iránti magas igény és a kialakult várólista kapacitásbővítést tett szükségessé. A tanácsadást 2024 októberétől két szakember bevonásával bővítették; a szolgáltatás tartós fenntartása és hozzáférhetősége további tervezési feladat. A közölt tanácsadási adatok járási feladatellátáshoz kötődnek, nem kizárólag nőkre vonatkoznak.	A pszichológiai tanácsadás stabil személyi és finanszírozási hátterének biztosítása, szükség esetén főállású szakember alkalmazásának vizsgálata. A várakozási idők és az ellátatlan szükségletek követése. Az egyéni segítséget kiegészítő, önkéntesen igénybe vehető szülői és mentálhigiénés csoportok szervezése.
A családsegítő munka során anyagi, életvezetési és gyermeknevelési nehézségek együttesen is megjelennek. Adományozási és családtámogató kezdeményezések működnek, de ezek női kedvezményezettjeiről és az egyszülős családok eléréséről nincs külön összesítés.	A jogosultsági tájékoztatás, az ügyintézési segítség és az egyéni családtámogatás összekapcsolása. A gyermeküket egyedül nevelő, alacsony jövedelmű nők szükségleteinek célzott feltárása. Az adományozás mellett a megélhetési, lakhatási és foglalkoztatási problémák tartós rendezését segítő együttműködések erősítése.
A külterületi közlekedési nehézségek és a rossz útviszonyok korlátozzák a szolgáltatások elérését. A tanyagondnoki szolgálat gyermekek szállításával, ügyintézéssel és az ellátásokhoz való eljutás támogatásával mérsékli ezeket, de a nőket érintő sajátos hozzáférési igények nem ismertek teljeskörűen.	A külterületen élő nők és gyermekes családok hozzáférési igényeinek rendszeres felmérése. A tanyagondnoki és szociális szolgáltatások szállítási kapacitásának, személyi és tárgyi feltételeinek fenntartása; az egészségügyi, gyermekellátási és ügyintézési időpontokhoz igazodó szervezés.
Az idősek és fogyatékossággal élők ellátásához kapcsolódó családi gondozási terhek nőkre jutó mértékéről nincs helyi felmérés. Házi segítségnyújtás, nappali ellátás és támogató szolgáltatás működik, de ezek hozzátartozókat tehermentesítő hatása külön nem került számszerűsítésre.	A hozzátartozójukat gondozó nők szükségleteinek feltárása, tájékoztatás a szolgáltatásokról és támogatásokról. A gondozási igényekhez igazodó ellátásszervezés, mentális támogatás és a munkavállalást segítő tehermentesítési lehetőségek vizsgálata.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Bácsalmáson az idősek esélyegyenlőségének központi kérdése az **önállóság** megőrzése, a szükségletekhez igazodó gondozás elérhetősége és a közösségi kapcsolatok fenntartása. A településen többféle szociális alapszolgáltatás és bentlakásos idősgondozás is jelen van, ugyanakkor az intézményi tapasztalatok a megfizethetőség, a késői segítségkérés, a gondozási szükségletek és a szolgáltatásokhoz való eljutás területén is jeleznek nehézségeket.

Az alábbi helyzetértékeléshez áttekintettem a feltöltött bácsalmási indikátorállomány időseket érintő adatait, az Alapszolgáltatási Központ részletes szakmai helyzetelemzését, továbbá a megtalált önkormányzati és szolgáltatói tájékoztatásokat. A különböző időpontokra és eltérő

mutatókra vonatkozó adatokat elkülönítve kezelem. A feltárt források nem fedik le valamennyi idős lakos élethelyzetét, ezért az adathiányokat is jelzem.

Demográfiai helyzet és az időskorú népesség összetétele

A bácsalmási indikátorállomány szerint a 65 éves és idősebb állandó népesség létszáma 2020-ban 1512 fő, 2025-ben 1462 fő volt. A korcsoport létszáma tehát nem növekedett folyamatosan: 2021-ben 1520 fővel érte el a vizsgált időszak legmagasabb értékét, ezt követően összességében mérséklődött. Az öregedési index ugyanakkor valamennyi évben magas volt: 2025-ben száz 0–14 éves gyermekre 174,88 időskorú jutott. Ez tartósan idős korösszetételt jelez, de nem az öregedési mutató folyamatos emelkedését.

Mutató	2020	2025
65 éves és idősebb férfiak száma	570 fő	580 fő
65 éves és idősebb nők száma	942 fő	882 fő
65 éves és idősebb népesség összesen	1512 fő	1462 fő
Öregedési index: időskorúak száma száz 0–14 éves gyermekre	177,88	174,88

Forrás: a feltöltött bácsalmási indikátorállomány.

Az időskorú népességen belül a nők vannak többségben: 2025-ben 882 nő és 580 férfi tartozott a 65 éves és idősebb korcsoportba. Ez indokolja az idős nők szükségleteinek külön vizsgálatát, de önmagában nem bizonyítja, hogy valamennyien egyedül élnek, alacsony jövedelműek vagy gondozásra szorulnak.

Jövedelmi helyzet és megélhetési biztonság

Bácsalmáson 2025-ben 1406 fő részesült öregségi nyugdíjban: 527 férfi és 879 nő. A nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők ennél tágabb köre 1787 főt jelentett. A két adat eltérő ellátási kategóriákat foglal magában, és egyik sem azonosítható automatikusan a 65 éves és idősebb népesség számával.

A rendelkezésre álló helyi adatok nem tartalmazzák a nyugdíjak összeg szerinti megoszlását, az egyedül élő idősek teljes számát vagy a lakhatási és gyógyszerkiadások jövedelemhez viszonyított arányát. Ezért az időskori szegénység mértéke nem állapítható meg pusztán az ellátotti létszámokból. A megélhetési nehézségek vizsgálatában a szolgáltatások megfizethetősége viszont konkrét helyi szempont: az intézményi tapasztalatok szerint a szociális étkeztetés igénybevételének csökkenésében a térítési díjak emelkedése is szerepet játszott.

Az önkormányzat szociális támogatási rendszerét a 21/2023. (XI. 29.) önkormányzati rendelet szabályozza, amelyet 2026-ban is módosítottak. A HEP-ben a támogatási jogosultságokat és összegeket mindig a hatályos, egységes szerkezetű szabályozás alapján szükséges feltüntetni; a korábbi intézményi díjadatok nem kezelhetők automatikusan aktuális díjként.

Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetés munkanapokon napi egyszeri meleg ételt biztosít, amely helyben fogyasztással, elvitellel vagy házhoz szállítással vehető igénybe. Az intézményi tapasztalatok szerint az igénybe vevők jelentős része életkora alapján rászoruló személy. A 2021–2025 közötti szakmai összefoglaló szerint az étkeztetés iránt benyújtott igényeket teljesíteni tudták.

Az intézményi átlaglétszám 2023-ban 130,8 fő, 2024-ben 113,7 fő, a 2025. szeptemberig közölt időszakban 111,42 fő volt. A csökkenésben a térítési díjak emelkedése mellett bentlakásos intézménybe költözés és más étkezési szolgáltató választása is szerepet kapott. A létszám mérséklődése ezért nem tekinthető automatikusan a rászorultság csökkenésének.

A fejlesztésben a házhoz szállítás fenntartása mellett azt is indokolt vizsgálni, maradnak-e olyan alacsony jövedelmű vagy mozgásukban korlátozott idősek, akik anyagi vagy szervezési okból nem veszik igénybe a szükséges étkezést.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás az idősek saját otthonukban történő ellátását támogatja. A helyi tevékenységek között bevásárlás, személyi higiénés segítség, étkezési és háztartási támogatás, ügyintézés, gyógyszerkiváltás és a társas kapcsolatok fenntartásának segítése is szerepel. Ha az otthoni szolgáltatás már nem elegendő, a munkatársak más ellátás, illetve bentlakásos elhelyezés keresésében is közreműködnek.

A 2025-ben összeállított szakmai helyzetelemzés 45 fős engedélyezett ellátási létszámot és öt szakképzett gondozót jelölt meg. Külön nehézségként jelent meg a napi kétszeri látogatást igénylő ellátottak gondozásának megszervezése. Az intézményi átlaglétszám 2024-ben 26,8 fő, a 2025. szeptemberig közölt időszakban 32,78 fő volt.

Fontos helyi tapasztalat a késői segítségkérés. Egyes idősek csak jelentős állapotromlás után fogadják el az ellátást, mások nem számíthatnak rendszeres családi segítségre. Ez a korai kapcsolatfelvétel, a bizalomépítés és a háziorvosi–szociális együttműködés erősítését indokolja. Nem célszerű ugyanakkor a bizalmatlanságot az egész idős korosztály általános jellemzőjeként megfogalmazni.

Nappali ellátás, magány és közösségi részvétel

Az idősek nappali ellátása társas programokat, mentális és szociális segítséget, valamint a mindennapi életvitelt támogató szolgáltatásokat biztosít. A dokumentált intézményi kapacitás 30 fő volt; 2021–2024 között az átlaglétszám 30 fő, a 2025. szeptemberig közölt időszakban 29,6 fő volt. A szolgáltatás tehát a dokumentált időszakban magas kihasználtsággal működött. Ez önmagában nem bizonyít várólistát, de indokolja a további igények felmérését.

A klubtagok többsége az intézményi tapasztalatok szerint egyedül él. A programkínálatban kézműves foglalkozások, kirándulások, ünnepségek, táncos rendezvények, kulturális látogatások és gyermekekkel közös programok is megjelentek. A közösségi alkalmak a kapcsolatok fenntartásának tényleges helyi lehetőségei, de nem mutatják meg, hogy az otthonukból nehezen kimozduló vagy a szolgáltatást nem használó időseket milyen arányban érik el.

Az alapvető nappali szolgáltatásokért a szakmai összefoglaló szerint nem számítottak fel térítési díjat, az étkezés, a szállítás és egyes külön programok azonban fizetési kötelezettséggel járhattak. A hozzáférés értékelésében ezért a program megléte mellett a részvételi költségeket és a bejutás lehetőségét is szükséges vizsgálni.

Bentlakásos idősgondozás

Bácsalmáson működik a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza Idősek Otthona a Dugonics utca 35. szám alatt. A szolgáltató tájékoztatása szerint az intézmény 50 főről gondoskodik, és olyan személyeknek biztosít teljes körű ellátást, akiknek gondozása alapellátás keretében már nem oldható meg. Az ellátás a lakhatás mellett ápolási-gondozási és mentálhigiénés feladatokat, valamint közösségi foglalkoztatást is magában foglal. 1028

A szolgáltatói honlap nem ad teljes képet az aktuális várólistáról, a bácsalmási lakóhelyű jelentkezők számáról és az elhelyezésre várakozás időtartamáról. A helyi intézmény jelenléte ezért nem azonos az azonnali elhelyezés lehetőségével. Ezeket a hozzáférési adatokat külön intézményi adatszolgáltatással szükséges pontosítani.

Egészségmegőrzés és demenciával kapcsolatos szükségletek

A helyi nappali ellátásban két szakképzett gondozó dolgozott, közülük egy demenciagondozói tanúsítvánnyal is rendelkezett. Ez szakmai erőforrást jelent, de önmagában nem igazol külön demens nappali ellátást vagy valamennyi demenciával élő személy szükségletének kielégítését. A demenciával érintett idősek és hozzátartozóik helyzetéről nincs teljes körű helyi adat.

Az egészségfejlesztésben helyi kapcsolódási pont az Egészségfejlesztési Iroda. Az Alapszolgáltatási Központ 2024. júniusi nyílt napján az iroda munkatársai térítésmentes egészségfelmérést végeztek. Ez dokumentált együttműködés, amelyre további, idősek számára hozzáférhető szűrési és egészségmegőrző programok építhetők. Az EFI-portál általános szolgáltatásfelsorolását ugyanakkor nem szabad valamennyi elemében igazolt bácsalmási programkínálatként átvenni.

Külterületi hozzáférés és közlekedés

A külterületen élő idősek számára fontos a tanyagondnoki szolgálat, amely bevásárlással, gyógyszer- és egyéb beszerzéssel, ügyintézéssel, ételkiszállítással és szükség szerinti egészségügyi szállítással segíti az ellátások elérését. A szolgálat a lakosság életkörülményeit és szükségleteit is figyelemmel kíséri, különösen a téli időszakban.

A rossz útviszonyok a szolgáltatásszervezésben és a gépjárművek fenntartásában is nehézséget jelentenek. Az idősek esélyegyenlőségének tervezésében ezért a belterületi és külterületi hozzáférést külön célszerű vizsgálni, nem elegendő a városi intézmények puszta felsorolása.

Az ellátórendszer személyi és tárgyi feltételei

A szociális szolgáltatások működésében dokumentált probléma a munkatársi fluktuáció és a megfelelő szakemberek pótlásának nehézsége. A házi gondozók munkája jelentős fizikai és lelki megterheléssel jár; a terepmunkához használt kerékpárok állapota és a napi közlekedés is terhelést jelent. Fejlesztési igényként jelenik meg a közlekedési eszközök korszerűsítése, a gépjárművek és informatikai eszközök cseréje, valamint a munkavégzés feltételeinek javítása.

6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 éves és idősebb állandó lakosok száma (TS 026 és TS 028 összesen), fő	0–14 éves korú állandó lakosok száma (TS 010 és TS 012 összesen), fő	Öregedési index (TS 030), %
2020	1512	850	177,88
2021	1520	849	179,03
2022	1500	832	180,29
2023	1485	845	175,74
2024	1486	845	175,86
2025	1462	836	174,88

Bácsalmáson az öregedési index 2020 és 2025 között minden évben jelentősen meghaladta a 100%-ot, vagyis a 65 éves és idősebb lakosság száma a teljes időszakban magasabb volt a gyermekkorú népességénél. A mutató 2020-ban 177,88%, 2021-ben 179,03%, 2022-ben pedig 180,29% volt. A vizsgált időszak legmagasabb értékét így 2022-ben érte el, amikor száz 0–14 éves gyermekre megközelítőleg 180 időskorú jutott.

Az index 2023-ban 175,74%-ra mérséklődött, 2024-ben lényegében változatlan maradt, majd 2025-ben 174,88%-ra csökkent. A teljes időszakban 3,00 százalékpontos mérséklődés történt. Az adatok ezért nem folyamatosan erősödő elöregedést, hanem tartósan idős korösszetételt, a 2022. évi csúcsot követően pedig kisebb ingadozásokkal csökkenő öregedési indexet mutatnak.

A 65 éves és idősebb lakosság száma 2020 és 2025 között 1512 főről 1462 főre, a 0–14 éveseké 850 főről 836 főre változott. Az index mérséklődése tehát nem a gyermekkorú népesség tartós növekedésének következménye: a vizsgált időszak egészében mindkét korcsoport létszáma csökkent, az időskorúaké nagyobb arányban. A mutató változása önmagában nem ad magyarázatot a népességmozgások okaira, és nem jelzi az idősek egészségi vagy szociális helyzetének alakulását.

Az időskorú népesség gyermekkorúakhoz viszonyított magas létszáma indokolja az idősek önálló életvitelét támogató szolgáltatások hosszú távú tervezését. A HEP-ben ezért a korösszetétel mellett a gondozási szükségletek, az egyedül élők helyzete, a szolgáltatások megfizethetősége és a külterületi hozzáférés vizsgálatára is hangsúlyt szükséges helyezni.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063), fő	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064), fő	Ellátásban részesülők száma összesen, fő
2020	742	1223	1965
2021	733	1149	1882
2022	723	1133	1856
2023	698	1099	1797
2024	698	1071	1769
2025	702	1085	1787

Bácsalmáson a nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma 2020 és 2024 között folyamatosan csökkent: a 2020. évi 1965 főről 2024-re 1769 főre mérséklődött. A tendencia 2025-ben megfordult, amikor az ellátotti létszám 1787 főre emelkedett. Ez az előző évhez képest 18 fős növekedést jelentett, ugyanakkor a 2020. évi értéknél továbbra is 178 fővel, megközelítőleg 9,1%-kal alacsonyabb volt.

A férfiak létszáma a vizsgált időszakban 742 főről 702 főre, a nőké 1223 főről 1085 főre változott. A csökkenés a férfiaknál 40 fő, a nőknél 138 fő volt. A legutolsó adatévben mindkét nem esetében kisebb emelkedés következett be: 2024-hez képest a férfiak száma 4 fővel, a nőké 14 fővel nőtt. A nők valamennyi vizsgált évben többségben voltak, 2025-ben az összes ellátott megközelítőleg 60,7%-át tették ki.

Az ellátotti létszám változása önmagában nem mutatja meg a nyugdíjak és más járandóságok összegét, vásárlóerejét vagy az érintettek megélhetési helyzetét. A csökkenésből nem lehet közvetlenül az egészségi állapot romlására, a várható élettartam változására vagy az ellátási szükségletek mérséklődésére következtetni. Ezek megítéléséhez további demográfiai, jövedelmi és intézményi adatok szükségesek.

A helyi esélyegyenlőségi tervezésben ezért a létszámadatok mellett az alacsony összegű ellátásból élők, az egyedül élők, valamint a jelentős gyógyszer-, lakhatási vagy gondozási kiadással érintett személyek helyzetének feltárása indokolt. A fejlesztések célja a

támogatásokhoz és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása, különös figyelemmel azokra, akik önálló ügyintézéshez vagy mindennapi életvitelük fenntartásához segítséget igényelnek.

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067), fő	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068), fő	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069), fő	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070), fő	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071), fő	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072), fő	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (TS 134), fő
2020	25	3	551	958	1	37	6,00
2021	24	4	546	919	2	31	7,00
2022	22	4	543	907	1	28	5,42
2023	20	3	532	892	1	31	7,00
2024	23	3	531	887	2	25	6,00
2025	23	3	527	879	3	27	n. a.

Bácsalmáson a táblázatban bemutatott ellátások közül az öregségi nyugdíjban részesülők alkotják a legnagyobb létszámú csoportot. Számuk 2020-ban összesen 1509 fő, 2025-ben 1406 fő volt, ami 103 fős, megközelítőleg 6,8%-os csökkenést jelent. A férfiak létszáma 551 főről 527 főre, a nőké 958 főről 879 főre mérséklődött. Az öregségi nyugdíjasok száma mindkét nem esetében minden vizsgált évben csökkent. Az öregségi nyugdíjban részesülők között végig női többség mutatkozott. A legutolsó adatévben 879 nő és 527 férfi részesült ilyen ellátásban, így a nők az érintettek megközelítőleg 62,5%-át tették ki. Ez indokolja az idős nők helyzetének külön vizsgálatát, azonban a létszámadatokból önmagukban nem állapítható meg a nyugdíjak összege, az egyedülélés gyakorisága vagy a szociális rászorultság mértéke. Az életkoron alapuló ellátásban részesülők száma 2020-ban 28 fő volt, 2023-ra 23 főre csökkent, majd 2024-ben és 2025-ben egyaránt 26 főt tett ki. Ebben az ellátási kategóriában a férfiak voltak többségben: 2025-ben 23 férfi és 3 nő szerepelt a nyilvántartásban. Az özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők száma 2020-ban összesen 38 fő, 2025-ben 30 fő volt. A vizsgált időszakban ebben a kategóriában is a nők alkották a döntő többséget. A mutató ugyanakkor nem tekinthető a településen élő összes özvegy személy létszámának, ezért az egyedül élők és a családi támogatás nélkül maradók helyzetét további adatokkal szükséges feltárni. Az

időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos létszáma 2020–2024 között 5,42 és 7 fő között alakult; 2025-re nincs adat a feltöltött állományban. Az alacsony ellátotti létszám önmagában nem mutatja meg az összes megélhetési nehézséggel küzdő idős ember számát. A HEP végrehajtása során ezért az ellátások igénybevétele mellett az alacsony jövedelmű idősek támogatási szükségleteinek és a segítséghez jutás esetleges akadályainak vizsgálata is indokolt.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Korcsoport / mutató	Mértékegység	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	fő	191	162	106	122	123	114
41–45 évesek (TS 042)	fő	17	16	9	11	13	7
	%	8,90	9,88	8,49	9,02	10,57	6,14
46–50 évesek (TS 043)	fő	8	14	7	9	7	9
	%	4,19	8,64	6,60	7,38	5,69	7,89
51–55 évesek (TS 044)	fő	20	14	13	6	10	4
	%	10,47	8,64	12,26	4,92	8,13	3,51
56–60 évesek (TS 045)	fő	25	21	14	12	9	14
	%	13,09	12,96	13,21	9,84	7,32	12,28
61 évesek és idősebbek (TS 046)	fő	29	27	29	42	37	43
	%	15,18	16,67	27,36	34,43	30,08	37,72

Bácsalmáson az összes nyilvántartott álláskereső száma 2020 és 2025 között 191 főről 114 főre csökkent. Ezzel ellentétesen alakult a 61 éves és idősebb álláskeresők helyzete: létszámuk 29 főről 43 főre emelkedett, részarányuk pedig 15,18%-ról 37,72%-ra nőtt. A vizsgált időszak végén tehát az összes nyilvántartott álláskereső több mint egyharmada ebbe a korcsoportba tartozott. A növekedés nem csupán az összlétszám csökkenéséből adódott, hanem az érintett korcsoport létszámának tényleges emelkedéséből is. Az 56–60 éves álláskeresők száma a 2020. évi 25 főről 2024-re 9 főre csökkent, majd 2025-ben 14 főre emelkedett. A két legidősebb korcsoport, vagyis az 56 éves és idősebb álláskeresők együttes száma 2025-ben 57 fő volt, ami

az összes nyilvántartott álláskereső felét jelentette. Ez az idősebb, nyugdíjkorhatárhoz közeledő álláskeresők támogatási szükségleteinek kiemelt vizsgálatát indokolja.

A többi bemutatott korcsoport létszáma eltérően változott. A 41–45 évesek száma 2020 és 2025 között 17 főről 7 főre, az 51–55 éveseké 20 főről 4 főre mérséklődött. A 46–50 évesek létszáma ingadozott, és 2025-ben 9 fő volt. Az idősebb álláskeresők magas részaránya ezért nem valamennyi idősebb aktív korcsoport azonos irányú változását jelzi: a legjelentősebb kedvezőtlen elmozdulás a 61 éves és idősebb csoportban figyelhető meg.

Az adatsor önmagában nem bizonyít életkor szerinti hátrányos megkülönböztetést. Az elhelyezkedés nehézségeinek megítéléséhez az álláskeresés időtartamát, a képzettséget, az egészségi állapotot, a munkatapasztalatot, a közlekedési lehetőségeket és a munkáltatói kiválasztás tapasztalatait együttesen szükséges vizsgálni.

A HEP-ben fejlesztési irányként indokolt megjelölni az idősebb álláskeresők személyre szabott tanácsadását, a meglévő szakmai tapasztalatokra építő képzéseket, a digitális és álláskeresési készségek fejlesztését, valamint a helyi és térségi munkáltatókkal történő együttműködést. A foglalkoztatási esélyek javítását az egészségi állapothoz és a munkaköri követelményekhez igazodó lehetőségek feltárásával, illetve az életkori előítéleteket kerülő kiválasztási gyakorlat ösztönzésével célszerű támogatni.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Bácsalmáson az idősek és nyugdíjasok foglalkoztatottságáról nem áll rendelkezésre olyan teljes körű települési adat, amely megmutatná a keresőtevékenységet végző nyugdíjasok számát, munkaköreit, munkaidejét vagy foglalkoztatási formáját. A helyi indikátorállomány a nyugdíjban és más ellátásokban részesülők létszámát, valamint az álláskeresők korcsoportos összetételét tartalmazza, ezekből azonban a nyugdíj melletti munkavállalás gyakorisága nem határozható meg. Ezért nem állítható megalapozottan sem a nyugdíjasok általánosan alacsony foglalkoztatottsága, sem az, hogy munkavégzésük meghatározott ágazatokra vagy kizárólag alkalmi feladatokra korlátozódna.

A helyzetértékelésben külön szükséges kezelni a nyugdíj mellett dolgozókat és a nyugdíjkorhatárhoz közeledő, munkát kereső személyeket. Bácsalmáson 2025-ben 1406 fő részesült öregségi nyugdíjban, közülük 527 férfi és 879 nő. Ez az ellátásban részesülők számát

jelzi, de nem mutatja meg, hogy közülük hányan folytattak keresőtevékenységet. A 61 éves és idősebb nyilvántartott álláskeresők csoportja ettől eltérő kör, ezért adataik nem tekinthetők a nyugdíjasok munkanélküliségi mutatójának.

Az idősebb álláskeresők helyzete ugyanakkor kiemelt figyelmet igényel. A 61 éves és idősebb nyilvántartott álláskeresők száma 2020 és 2025 között 29 főről 43 főre emelkedett, miközben az összes álláskereső létszáma 191 főről 114 főre csökkent. A legidősebb korcsoport részaránya így 15,18%-ról 37,72%-ra nőtt. Az 56–60 évesekkel együtt az 56 éves és idősebb álláskeresők 2025-ben 57 főt, a teljes nyilvántartott állomány felét tették ki. Az adatok az idősebb munkát keresők elhelyezkedési akadályainak célzott feltárását indokolják, de önmagukban nem bizonyítanak életkor szerinti hátrányos megkülönböztetést.

A helyi intézményi tapasztalatok a munkában maradás feltételeinek jelentőségére is rámutatnak. Az Alapszolgáltatási Központban a vizsgált évek során több munkatárs nyugdíjba vonult, mások egészségi állapotuk romlása miatt távoztak vagy nyugdíj előtti ellátást igényeltek. A házi gondozásban a fizikai terhelés, a napi kerékpáros közlekedés és a munkatársak emelkedő átlagéletkora is nehézségként jelent meg. Ezek egy intézmény tapasztalatai, nem általánosíthatók valamennyi bácsalmási idősebb munkavállalóra, de jelzik a megfelelő munkakörülmények, a terheléshez igazodó munkaszervezés és a foglalkozási tapasztalatok megőrzésének fontosságát.

A nyugdíj melletti munkavállalás helyi lehetőségeinek megismeréséhez munkáltatói és lakossági igényfelmérés indokolt. Ennek keretében célszerű feltárni, hány nyugdíjas dolgozik vagy szeretne munkát vállalni, milyen szakmai tapasztalattal rendelkezik, milyen időbeosztást választana, és milyen körülmények nehezítik a munkavégzését. Az egészségi állapot, a közlekedés, a digitális készségek és a családi gondozási feladatok szerepét egyénileg szükséges vizsgálni, nem az életkorból automatikusan levezetni.

A HEP-ben fejlesztési irányként jelölhető meg az idősebb álláskeresők személyre szabott támogatása, a meglévő tudásukra építő továbbképzés és a helyi munkáltatókkal való együttműködés erősítése. A munkát vállalni kívánó nyugdíjasok esetében vizsgálható a választható részmunkaidő, a rugalmas beosztás, a tudásátadási és mentori feladatok kialakításának lehetősége. Ezek tervezett fejlesztési megoldások, nem igazoltan működő, települési szintű programok. A cél az önkéntesen vállalt, megfelelő feltételeket biztosító munkavégzés támogatása; az idősek társadalmi részvételét és értékét ugyanakkor nem szabad kizárólag keresőtevékenységük alapján megítélni.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Bácsalmáson a **tevékeny időskor** támogatásának leginkább dokumentált helyi formái a közösségi, kulturális és egészségmegőrző programok, valamint az idősek nappali ellátásához kapcsolódó foglalkozások. A helyzetértékelésben a keresőtevékenységet, az önkéntes részvételt és a közösségi aktivitást külön szükséges kezelni: az idősek társadalmi szerepvállalása nem kizárólag a fizetett munkavégzésben jelenhet meg.

Az Alapszolgáltatási Központ idősek klubja rendszeres lehetőséget biztosít társas kapcsolatok kialakítására, kézműves tevékenységre, kulturális programokon való részvételre és közös élmények szerzésére. A 2021–2025 közötti időszakban kirándulások, színházi és kulturális látogatások, ünnepségek, táncos rendezvények, vetélkedők és gyermekekkel közös foglalkozások is megvalósultak. A programok egy részében az idősek nem csupán résztvevőként, hanem szereplőként és alkotóként is bekapcsolódtak: jeleneteket adtak elő, kézműves tárgyakat készítettek és tehetségbemutatón szerepeltek.

A nemzedékek közötti kapcsolatokat erősítették a gyermekekkel közösen szervezett kézműves és szabadidős alkalmak. A helyi intézmények, a szociális ellátás és az egyházi közösségek együttműködése további kapcsolódási lehetőségeket teremtett. Az egészségtudatosság fejlesztésére konkrét példa az Alapszolgáltatási Központ 2024. júniusi nyílt napja, amelyen az Egészségfejlesztési Iroda munkatársai térítésmentes egészségfelmérést végeztek. Az élethosszig tartó tanulás helyi intézményi hátterének fontos eleme a Vörösmarty Mihály Városi Könyvtár és Művelődési Központ. A vármegyei könyvtári tájékoztató a bácsalmási könyvtár szolgáltatásai között számítógép-használatot, internetes hozzáférést, Wi-Fi-t, online keresést, adatbázis-elérést, valamint másolási, szkennelési és nyomtatási lehetőséget is felsorol. Ezek megfelelő alapot jelenthetnek az idősek információhoz jutásához és digitális tanulásához. A szolgáltatások megléte ugyanakkor nem igazolja önmagában rendszeres, kifejezetten időseknek szervezett digitális tanfolyam működését; ilyen program aktuális rendszerességét a feltárt források nem támasztják alá.

Fejlesztési lehetőségként ezért indokolt a könyvtár, a művelődési központ és a szociális intézmény együttműködésével kis létszámú, gyakorlati tanulási alkalmak szervezése. Ezek témája lehet az okostelefon használata, az elektronikus ügyintézés, az egészségügyi

időpontfoglalás, az internetes kapcsolattartás és az online csalások felismerése. Az önálló tanulást országos, ingyenes szenior tananyagok is kiegészíthetik: az ELTE által bemutatott online kurzuskínálat például a digitalizáció, a kulturális sokszínűség, az egészséges idősödés és a fizikai aktivitás témáival foglalkozik. Ez bevonható tanulási lehetőség, nem pedig már megvalósult bácsalmási program.

A közintézményekben történő nyugdíjas foglalkoztatásról nem áll rendelkezésre teljes körű helyi összesítés. A feldolgozott intézményi dokumentum több nyugdíjba vonulást, szakemberpótlási nehézséget és munkaerő-megtartási problémát ismertet, de nem közöl külön létszámadatot a nyugdíj mellett tovább foglalkoztatott vagy újonnan alkalmazott munkatársakról. Emiatt nem állítható, hogy Bácsalmáson általános, szervezett nyugdíjas-foglalkoztatási program működik a közintézményekben.

A szakmai tapasztalatok megőrzésének lehetséges eszköze lehet a munkát vállalni kívánó nyugdíjasok bevonása helyettesítési, mentori, tudásátadási vagy más, képzettségüknek megfelelő feladatokba. Ennek feltételeit minden esetben az adott munkakör, az érintett személy szándéka és terhelhetősége, valamint a foglalkoztatási jogviszony alapján szükséges megvizsgálni. A közszférában a nyugdíj folyósítását érintő szabályok jogviszonyonként és az alkalmazható kivételek szerint eltérhetnek, ezért a tovább foglalkoztatás előtt egyedi munkáltatói és nyugdíjfolyósítási tájékozódás indokolt. Nem helyes sem általános tilalmat, sem minden közintézményre érvényes korlátozásmentességet feltételezni.

A tevékeny időskor helyi fejlesztésében az elérhetőségre is figyelmet szükséges fordítani. Az intézményi tapasztalatok szerint a mozgásukban korlátozott klubtagok bejutását szállítással segítették, egyes kirándulások és programok azonban részvételi költséggel jártak. A közösségi kínálat bővítése mellett ezért azt is vizsgálni kell, hogy az alacsony jövedelmű, külterületen élő és otthonukból nehezen kimozduló idősek ténylegesen részt tudnak-e venni a programokban.

Bácsalmáson a közösségi aktivitásnak és az informális tanulásnak több működő helyi formája van, míg az időseknek szervezett rendszeres képzések és a nyugdíjas foglalkoztatás települési helyzetéről további adatgyűjtés szükséges. A HEP-ben fejlesztési célként a meglévő közösségi programok fenntartása, a digitális tanulás támogatása, a nemzedékek közötti tudásátadás és az önkéntesen vállalt, megfelelő feltételeket biztosító foglalkoztatási lehetőségek feltárása jelölhető meg.

c) **hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén**

Bácsalmáson az idősebb munkavállalókat és a munkát vállalni kívánó nyugdíjasokat érő foglalkoztatási diszkrimináció gyakorisága a rendelkezésre álló forrásokból nem állapítható meg. A feldolgozott helyi adatállomány nem tartalmaz életkori megkülönböztetésre vonatkozó panasz- vagy hatósági esetszámot, illetve a nyugdíjasok álláspályázatainak elutasítását bemutató összesítést. Az adathiány ugyanakkor nem bizonyítja a hátrányos megkülönböztetés hiányát. Az egyenlő bánásmód követelménye az idősebb álláskeresőkre és munkavállalókra is kiterjed. Az életkor szerinti megkülönböztetés tilalma a foglalkoztatás európai uniós szabályozásában is megjelenik. A magyar joggyakorlat szerint már az álláshirdetés, a kiválasztás és a felvételi feltételek meghatározása során is érvényesülnie kell az egyenlő bánásmódnak. Nem minden eltérő bánásmód jogellenes: a munkakör jellegével összefüggő, jogszerű és arányos követelményeket el kell különíteni az életkori előítéleteken alapuló kizárástól. Az idősebb álláskeresők helyi helyzete indokolja a terület kiemelt vizsgálatát. Bácsalmáson a 61 éves és idősebb nyilvántartott álláskeresők száma 2020 és 2025 között 29 főről 43 főre emelkedett, részarányuk az összes álláskeresőn belül 15,18%-ról 37,72%-ra nőtt. Az 56–60 évesekkel együtt 2025-ben az 56 éves és idősebb személyek tették ki a nyilvántartott álláskeresők felét. Ezek az adatok azonban nem bizonyítanak munkáltatói diszkriminációt, és nem azonosíthatók a nyugdíjasok foglalkoztatási helyzetével: a nyugdíjkorhatárhoz közeledő álláskeresők és a nyugdíj mellett dolgozni kívánók eltérő csoportot alkotnak.

A helyi helyzetfeltárásban vizsgálni szükséges, hogy az idősebb jelentkezőket éri-e indokolatlan elutasítás, kimaradnak-e képzési vagy előmeneteli lehetőségekből, illetve megjelennek-e a munkavégzésüket általánosító módon leértékelő életkori előítéletek. Az egészségi alkalmasságot, a szükséges digitális készségeket és a munkaköri követelmények teljesítését egyénileg indokolt értékelni, nem pusztán az életkorból levezetni. Az ilyen hátrányok bácsalmási előfordulását ugyanakkor konkrét munkáltatói és munkavállalói tapasztalatokkal szükséges alátámasztani. Az Alapszolgáltatási Központ szakmai tapasztalatai között több nyugdíjba vonulás, egészségi állapot miatt történő távozás és a fizikailag megterhelő munkakörökben jelentkező nehézség szerepel. Ezek önmagukban nem minősíthetők hátrányos megkülönböztetésnek, de rámutatnak a munkakörülmények és a munkaszervezés jelentőségére. Az idősebb munkatársak munkában maradását a megfelelő eszközök, a terheléshez igazodó feladatmegosztás és a szakmai tapasztalatuk elismerése is támogathatja.

A HEP végrehajtása során indokolt az önkormányzati és intézményi álláshirdetések, kiválasztási és képzési szempontok áttekintése, valamint az életkortól független, átlátható követelmények alkalmazásának ösztönzése. Fejlesztési lehetőség a foglalkoztatási panaszok bizalmas jelzésének és megfelelő továbbításának biztosítása, az idősebb álláskeresők személyre szabott támogatása, továbbá a helyi munkáltatókkal folytatott szemléletformáló együttműködés. A cél, hogy a munkát vállalni kívánó idősek és nyugdíjasok képességeik, tapasztalataik és az adott munkakör követelményei alapján kapjanak lehetőséget, ne életkori előítéletek határozzák meg foglalkoztatási esélyeiket.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Bácsalmáson az idősek egészségügyi és szociális ellátását helyben elérhető alap- és szakellátási szolgáltatások, valamint az Alapszolgáltatási Központ gondozási és segítő tevékenysége támogatja. Az esélyegyenlőség értékelésében az intézmények megléte mellett a tényleges hozzáférést szükséges vizsgálni: az idős személy eljut-e a szolgáltatáshoz, meg tudja-e fizetni a kapcsolódó költségeket, és kap-e segítséget az ügyintézéshez vagy a szükséges ellátás megszervezéséhez. Az önkormányzati intézményi tájékoztatás étkeztetést, házi segítségnyújtást, idősek nappali ellátását, támogató és tanyagondnoki szolgáltatást is felsorol.

Az egészségügyi alapellátás helyi hátterét a települési indikátorállomány szerint 2025-ben három, kizárólag felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálat jelentette. A járóbeteg-szakellátás helyi intézménye a Bácsalmási Járóbeteg Szakellátó Intézmény. A szolgálatok és szakrendelések jelenléte ugyanakkor önmagában nem mutatja meg az idősek várakozási idejét, az előjegyzés nehézségeit, illetve a más településen igénybe veendő vizsgálatokhoz való eljutás feltételeit. Ezekről a feldolgozott források nem biztosítanak teljes körű, időskorúakra elkülönített adatot. A szociális ellátás egyik fontos eleme a munkanapokon napi egyszeri meleg ételt biztosító étkeztetés, amely helyben fogyasztással, elvitellel és házhoz szállítással is igénybe vehető. A dokumentált intézményi tapasztalatok szerint a 2021–2025 közötti időszakban a benyújtott étkeztetési igényeket teljesíteni tudták. Az igénybevétel csökkenésében azonban a térítési díjak emelkedése is szerepet játszott, ezért a szolgáltatás elérhetősége mellett annak megfizethetőségét is szükséges követni. Az ellátotti létszám mérséklődése nem tekinthető automatikusan a rászorultság csökkenésének. A házi segítségnyújtás az önálló életvitel saját otthonban történő fenntartását támogatja. A helyi feladatok között személyi

higiénés segítség, bevásárlás, étkezési és háztartási támogatás, gyógyszerkiváltás, ügyintézés és mentális segítségnyújtás is szerepel. A 2025-ben összeállított szakmai helyzetelemzés 45 fős engedélyezett létszámot és öt szakképzett gondozót jelölt meg. Külön szervezési nehézséget jelentett a napi kétszeri látogatást igénylő személyek ellátása. Ha az otthoni segítség már nem elegendő, a munkatársak a megfelelő további szolgáltatás vagy bentlakásos elhelyezés keresésében is közreműködnek. Az idősek nappali ellátása a gondozás mellett a magány és az elszigetelődés mérséklését is szolgálja. A dokumentált intézményi kapacitás 30 fő volt, az átlaglétszám 2021–2024 között 30 fő, a 2025. szeptemberig közölt időszakban 29,6 fő volt. A magas kihasználtság indokolja a további igények felmérését, de önmagában nem bizonyít várólistát. A mozgásukban korlátozott ellátottak bejutását szállítással segítették. Az alapvető nappali szolgáltatások térítésmentesen voltak elérhetők, az étkezés és a szállítás azonban térítési díjjal járhatott. A települési statisztika szerint 2025-ben 33 fő részesült idősek nappali ellátásában, 54 fő házi segítségnyújtásban és 192 fő szociális étkeztetésben. Ezeket az adatokat el kell különíteni az intézményi átlaglétszámoktól és az igénybevételi alkalmaktól. A házi segítségnyújtás és az étkeztetés létszáma nem kizárólag a 65 éves és idősebb korcsoport ellátását mutatja, ezért az adatokból az idősek ellátási lefedettsége közvetlenül nem számítható ki. A külterületen élő idősek hozzáférésében kiemelt jelentőségű a tanyagondnoki szolgálat. Bevásárlással, gyógyszerbeszerzéssel, ételkiszállítással, hivatalos ügyek intézésével, valamint szükség szerinti orvoshoz és szakrendelésre szállítással segíti a lakosságot. A rossz útviszonyok és a közlekedési nehézségek ugyanakkor a feladatellátást és a gépjárművek fenntartását is terhelik. A támogató szolgálat a jogosultsági feltételeknek megfelelő fogyatékossággal élő idősek számára jelenthet további segítséget; ez nem valamennyi idős lakos számára általánosan igénybe vehető szállítási szolgáltatás.

A tartós gondozást igénylők számára helyi bentlakásos ellátási lehetőséget jelent a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza Idősek Otthona. Az intézmény jelenléte azonban nem azonos az azonnali felvétel lehetőségével: az aktuális várakozási időről, a bácsalmási jelentkezők számáról és az elhelyezési igények teljesüléséről további intézményi adat szükséges. A helyi tapasztalatok szerint a hozzáférés egyik akadálya a késői segítségkérés: egyes idősek csak jelentős egészségi állapotromlás után fogadják el a gondozást, és vannak olyan ellátottak is, akik nem számíthatnak rendszeres családi támogatásra. Az ellátás folyamatosságát a szakemberek pótlásának nehézségei, a gondozók terhelése és az eszközök elhasználódása is befolyásolja. Ezek a korai kapcsolatfelvétel, a bizalomépítés, a szakember-megtartás és a tárgyi feltételek javításának szükségességét jelzik.

A HEP végrehajtásában ezért az egészségügyi és szociális szakemberek együttműködésének erősítése, az egyedül élő és külterületi idősek szükségleteinek feltárása, az ügyintézési és előjegyzési segítség biztosítása, valamint a szállítás és a házhoz nyújtott szolgáltatások fenntartása indokolt. Rendszeresen vizsgálni szükséges a térítési díjak megfizethetőségét, az esetleges várólistákat és az ellátásból kimaradók helyzetét. A cél, hogy a szükséges segítség ne csak intézményi lehetőségként létezzen, hanem időben és az egyéni élethelyzethez igazodva el is jusson az érintett idősekhez.

Év	***65 éves és idősebb lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028 összesen), fő***	***Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129), fő***	***Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130), fő***	***Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131), fő***
2020	*1512*	*38*	*65*	*216*
2021	*1520*	*33*	*60*	*185*
2022	*1500*	*36*	*55*	*217*
2023	*1485*	*33*	*62*	*206*
2024	*1486*	*35*	*72*	*203*
2025	*1462*	*33*	*54*	*192*

Bácsalmáson a 65 éves és idősebb lakosság száma 2020 és 2025 között 1512 főről 1462 főre csökkent. A nappali ellátásban részesülő időskorúak száma ugyanezen időszakban 33 és 38 fő között alakult, 2025-ben 33 fő volt. Az adatsor az ellátás folyamatos helyi igénybevételét mutatja, de önmagában nem ad információt az esetleges várólistáról vagy az ellátásból kimaradók szükségleteiről.

A házi segítségnyújtásban részesülők száma ingadozott: a 2020. évi 65 főről 2022-re 55 főre mérséklődött, majd 2024-ben 72 főre emelkedett. A legutolsó adatévben, 2025-ben 54 fő szerepelt a nyilvántartásban, ami az előző évhez képest 18 fős csökkenést jelentett. Ennek oka a táblázatból nem állapítható meg, és nem értelmezhető automatikusan a gondozási szükségletek mérséklődéseként. A szociális étkeztetésben részesülők száma 2020-ban 216 fő, 2025-ben 192 fő volt. Az időszakon belül a legmagasabb érték 2022-ben, 217 fővel jelentkezett, ezt követően évről évre csökkent az igénybe vevők száma. A helyi intézményi tapasztalatok szerint az étkeztetés igénybevételét a térítési díjak, más szolgáltató választása és a bentlakásos

intézménybe költözés is befolyásolta. Az ellátotti létszám változását ezért a hozzáférési és megfizethetőségi feltételekkel együtt indokolt értékelni.

A HEP végrehajtása során a szolgáltatások fenntartása mellett az ellátatlan szükségletek feltárására, a korai segítségkérés támogatására és a külterületen élő, illetve egyedül élő idősek elérésére célszerű hangsúlyt helyezni. Az értékeléshez az ellátotti létszámok mellett a gondozási igényeket, a várakozási időket, a szolgáltatás megszűnésének okait és a térítési díjak megfizethetőségét is szükséges követni.

b) **kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;**

Bácsalmáson az idősek kulturális és közművelődési részvételének fontos intézményi hátterét a Vörösmarty Mihály Városi Könyvtár és Művelődési Központ, valamint az Alapszolgáltatási Központ közösségi programjai jelentik. Az esélyegyenlőség szempontjából a programkínálat megléte mellett a tényleges hozzáférést is vizsgálni szükséges: eljutnak-e az információk az idősekhez, megközelíthetők-e a helyszínek, és a részvétel költségei nem zárják-e ki az alacsony jövedelmű vagy segítségre szoruló személyeket. A városi könyvtár az olvasás, a tájékozódás és az önálló ismeretszerzés helyi lehetőségét biztosítja. A közzétett szolgáltatások között számítógép-használat, internet-hozzáférés, online keresés és adatbázis-elérés is szerepel. Ezek az idősek számára is lehetőséget teremtenek az információhoz jutásra és a digitális eszközök használatára, de a rendelkezésre álló tájékoztatásból nem állapítható meg az időskorú használók száma, illetve az, hogy milyen rendszerességgel kapnak személyes segítséget. Az idősek kulturális részvételét az Alapszolgáltatási Központ szervezett programjai is segítik. A dokumentált tevékenységek között kirándulások, kulturális látogatások, kézműves foglalkozások, ünnepségek, vetélkedők és táncos rendezvények találhatók. A klubtagok 2024-ben a Bácsalmási Kékfestő Műhelybe is ellátogattak, a közösségi rendezvényekhez pedig kiállítás és kapcsolódó vetélkedő is társult. Az idősek több alkalommal előadóként, szereplőként vagy alkotó résztvevőként kapcsolódtak be a programokba. A közösségi kapcsolatok fenntartását szolgálták a gyermekekkel közösen szervezett kézműves alkalmak, az egyházi közösségek meghívásai és a más települések nyugdíjas csoportjaival kialakított kapcsolatok. Ezek a kezdeményezések az intézményi ellátáson túlmutató találkozási lehetőségeket biztosítanak. Ugyanakkor az intézményi programok bemutatása nem helyettesíti a település teljes idős népességének kulturális részvételére vonatkozó felmérést. A részvételt

nehezítő tényezők között figyelmet érdemel a mozgáskorlátozottság, az utazás megszervezése és a programköltségek megfizethetősége. A nappali ellátásba való bejutást szükség esetén szállítással segítették, egyes kirándulások, fürdőlátogatások, bálok és színházi programok azonban külön költséggel jártak. Ebből nem következik, hogy valamennyi kulturális rendezvényre szervezett szállítás vagy kedvezmény biztosított lenne.A külterületi lakosság esetében a rossz útviszonyok is korlátozhatják a közösségi helyszínek elérését. A dobokai Tanyaház kulturális és közösségi alkalmaknak is helyet adott, de az intézményi visszajelzések szerint a megközelítés nehézsége a használatát is befolyásolta. A tájékoztatásban kedvező helyi gyakorlat, hogy a közösségi médián kívül a Bácsalmási Lapokban, szórólapokon és személyes alkalmakon keresztül is ismertették a szolgáltatásokat és programokat.

A HEP végrehajtásában ezért a meglévő kulturális kínálat fenntartása mellett indokolt az idősek igényeinek és részvételi akadályainak rendszeres feltárása. Fejlesztési lehetőség a nappali időpontokban szervezett, alacsony költségű programok bővítése, a helyszínek akadálymentességének áttekintése, a szállítási igények összehangolása, valamint a könyvtár, a művelődési központ és a szociális intézmény együttműködésének erősítése. Külön figyelmet célszerű fordítani azokra az egyedül élő, külterületi vagy otthonukból nehezen kimozduló idősekre, akik a már működő közösségeken keresztül kevésbé érhetők el.

b) **idősek informatikai jártassága;**

Bácsalmáson az idősek digitális jártasságáról nem áll rendelkezésre olyan korcsoportos helyi felmérés, amely megmutatná az internethasználók arányát, az eszközellátottságot vagy az elektronikus ügyintézésben önállóan eligazodók számát. Emiatt nem indokolt az idősek egészére általános digitális ismerethiányt megállapítani. A HEP-ben elsősorban a segítséget igénylők körének és az egyéni akadályoknak a feltárása jelölhető meg feladatként. A digitális hozzáférés helyi intézményi hátterének egyik eleme a Vörösmarty Mihály Városi Könyvtár és Művelődési Központ. A közzétett könyvtári szolgáltatások között számítógép-használat, internet-hozzáférés, online keresés és adatbázis-elérés is szerepel. Ezek az idősek számára is lehetőséget teremtenek a tájékozódásra és az informatikai eszközök használatára. A szolgáltatások megléte azonban nem bizonyítja, hogy valamennyi érintett idős személy hozzájut a számára szükséges személyes segítséghez. A feltárt források alapján nem igazolható jelenleg rendszeresen működő, kifejezetten a bácsalmási időseknek szervezett informatikai tanfolyam vagy digitális mentorprogram. Ez a programkínálat dokumentáltságának korlátját jelenti, nem pedig annak bizonyítékát, hogy korábban semmilyen képzés vagy egyéni segítségnyújtás nem történt. Az aktuális lehetőségeket ezért a könyvtár és a közművelődési

intézmény adatszolgáltatásával célszerű pontosítani. A helyi szükségletfelmérés során külön kell vizsgálni az eszköz és az internetkapcsolat hiányát, a használati ismereteket, valamint a biztonságos ügyintézéshez szükséges tudást. A fejlesztésben a mindennapi élethez kapcsolódó feladatokra indokolt összpontosítani: az okostelefon kezelésére, az elektronikus levelezésre, a családtagokkal való kapcsolattartásra, az egészségügyi információk és időpontfoglalási lehetőségek elérésére, továbbá az elektronikus ügyintézés és az online csalások felismerésének alapjaira. Fejlesztési lehetőségként javasolt a könyvtár, a szociális intézmény és a helyi oktatási szereplők együttműködésével kis létszámú, gyakorlatorientált foglalkozások és személyes konzultációs alkalmak kialakítása. A tanulást célszerű az idősek saját eszközeihez, előzetes tudásához és érdeklődéséhez igazítani, ismétlési és gyakorlási lehetőséggel. Más településen működő szakmai példát jelent a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a Telekom Netrevalók programja, amelyben középiskolások személyre szabottan segítik az idősebbeket a digitális eszközök használatában. Ez helyben adaptálható módszertani példa, nem igazolt bácsalmási szolgáltatás. Az informatikai segítségnyújtás megszervezésekor az adatbiztonságra és az önálló döntés tiszteletben tartására is figyelmet szükséges fordítani. A támogatás nem járhat a jelszavak, banki azonosítók vagy más bizalmas adatok indokolatlan átvételével. A digitális készségek fejlesztése mellett továbbra is indokolt fenntartani a személyes és telefonos tájékoztatás lehetőségét azok számára, akik nem rendelkeznek megfelelő eszközzel, vagy nem tudják önállóan használni az elektronikus felületeket.

A HEP célja ezen a területen az idősek digitális önállóságának erősítése és az információs kirekesztődés megelőzése lehet. Az eredményesség értékelésekor a foglalkozások és résztvevők száma mellett azt is célszerű követni, hogy az érintettek milyen mindennapi feladatokat tudnak később önállóan elvégezni, és mely területeken igényelnek további segítséget.

d) **Generációk közötti programok.**

Bácsalmáson a generációk közötti kapcsolatok erősítésének dokumentált helyi formái az idősek és gyermekek közös szabadidős programjai, az ünnepi találkozások, valamint a középiskolások közösségi szolgálata. E kezdeményezések lehetőséget teremtenek a személyes találkozásra és a **kölcsönös** segítségnyújtásra, nem kizárólag a családon belül, hanem intézményi és közösségi keretek között is.

Az Alapszolgáltatási Központban több alkalommal szerveztek gyermekek és idősek számára közös kézműves foglalkozásokat. A 2022. évi programok között közös kavicsfestés és palacsintázás szerepelt, 2025. július 31-én pedig a klubtagok és az érdeklődő gyermekek ismét hasonló programon vettek részt. A közös alkotótevékenység olyan találkozási forma, amelyben mindkét korosztály aktívan bekapcsolódhat, beszélgethet és megoszthatja tapasztalatait.

A generációk közötti kapcsolattartás további helyi lehetőségét jelentik a gyermekek ünnepi műsorai és az egyházi közösségek meghívásai. A klubtagok 2024 májusában például a bácsalmási, bácsbokodi és tataházi hittanos gyermekek anyák napi műsorán vettek részt. Ezek az alkalmak a szociális intézmény, az egyházi közösségek és a gyermekek közötti együttműködés konkrét példái. Az Alapszolgáltatási Központ a középiskolások számára az 50 órás iskolai közösségi szolgálat teljesítéséhez is biztosított lehetőséget. A fiatalok az idősekkel történő sétában, beszélgetésben, társasjátékban és kézműves tevékenységben, továbbá bevásárlási, ügyintézési és ételkiszállításhoz kapcsolódó segítő feladatokban is közreműködhettek. A közösségi szolgálat így a fiatalok számára nemcsak feladatteljesítést, hanem az idősek élethelyzetének személyes megismerését is lehetővé teszi. A részvételt ugyanakkor egyértelmű feladatmeghatározással és szakmai felügyelettel indokolt megszervezni; a diákok bevonása nem helyettesítheti a szakképzett gondozói munkát. A rendelkezésre álló dokumentumok alapján tehát működnek Bácsalmáson generációkat összekapcsoló kezdeményezések, de a résztvevők teljes számáról, a találkozások rendszerességéről és a tartós kapcsolatok kialakulásáról nincs egységes települési összesítés. Emiatt nem állapítható meg, hogy a programok milyen arányban érik el az egyedül élő, külterületi vagy otthonukból nehezen kimozduló időseket.

A HEP-ben fejlesztési irányként a meglévő együttműködések rendszeressé tétele és közös éves programterv kialakítása jelölhető meg az idősek ellátását végző intézmények, az óvodák, iskolák, a könyvtár és a művelődési központ bevonásával. Javasolt programforma lehet a helytörténeti és családtörténeti beszélgetés, a hagyományos kézműves és háztartási ismeretek átadása, a közös játék és alkotás, valamint a fiatalok által támogatott digitális gyakorlás. Ezek tervezhető fejlesztési lehetőségek, nem valamennyi elemükben már működő bácsalmási programok. A szervezés célja, hogy az idősek ne kizárólag segítséget kapóként, a fiatalok pedig ne csupán segítőként jelenjenek meg, hanem mindkét korosztály tudása, érdeklődése és kezdeményezése alakítsa a közös tevékenységeket. A hozzáférést megfelelő időpontválasztással, szükség esetén szállítással és alacsony részvételi költséggel célszerű támogatni.

6.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Bácsalmáson az idősek életkorral összefüggő szükségleteire elsősorban a szociális szolgáltatásokhoz kapcsolódó gondozási, egészségmegőrző és közösségi programok adnak választ. Ezek tervezésében az egyéni szükségletekhez való igazodás a meghatározó: más segítséget igényel az önálló, aktív életet élő nyugdíjas, az egyedül élő idős személy, illetve az, akinek egészségi állapota miatt rendszeres gondozásra van szüksége. Az idősek nappali ellátásának programjai a társas kapcsolatok fenntartását és a szellemi aktivitás megőrzését szolgálják. A helyi kínálatban kézműves foglalkozások, társasjátékok, vetélkedők, ünnepségek, kulturális látogatások és kirándulások szerepelnek. A foglalkozások szervezésekor figyelembe veszik a résztvevők mentális és fizikai állapotát, egyéni képességeit. A rendszeres találkozások különösen az egyedül élő klubtagok számára jelentenek közösségi kapcsolódási lehetőséget. A lelki támogatás a nappali ellátásban és az otthoni gondozásban egyaránt megjelenik. A segítő beszélgetések, a személyes kapcsolattartás és a családi kapcsolatok ápolásának támogatása az elszigetelődés mérséklését célozza. A gyermekekkel közös alkotó- és szabadidős alkalmak, valamint a fiatalok közösségi szolgálata további lehetőséget teremtenek a nemzedékek közötti találkozásokra. Az egészségmegőrzést a szociális és egészségügyi szereplők együttműködése is támogatja. Az Alapszolgáltatási Központ 2024. júniusi nyílt napján az Egészségfejlesztési Iroda munkatársai térítésmentes egészségfelmérést végeztek. A gondozók szükség szerint közreműködnek az egészségügyi ellátás megszervezésében, a szakvizsgálati időpontok egyeztetésében és a gyógyászati segédeszközök beszerzésében. Ezek a tevékenységek az ellátáshoz jutást segítik, nem helyettesítik az orvosi vizsgálatot és kezelést. A fokozott gondozási szükségletű idősek támogatásában fontos az otthon nyújtott segítség. A házi segítségnyújtás keretében személyi higiénés, étkezési, bevásárlási, háztartási és ügyintézési támogatás kapcsolódhat az egyéni élethelyzethez. A szociális étkeztetés és a házhoz szállítás szintén a mindennapi önállóság fenntartását segíti. A külterületen élők számára a tanyagondnoki szolgálat biztosít további segítséget a beszerzésekhez, ügyintézéshez és szükség szerinti egészségügyi szállításhoz; a lakosság életkörülményeinek figyelemmel kísérése különösen a téli időszakban jelentős. A demenciával összefüggő szükségletek kezeléséhez szakmai erőforrást jelent, hogy a nappali ellátás egyik gondozója demenciagondozói tanúsítványt szerzett. Ez azonban önmagában nem igazol külön demens nappali ellátást vagy települési szintű demenciaprogramot. A további fejlesztésekhez indokolt felmérni az érintett idősek és hozzátartozóik támogatási, tájékoztatási és tehermentesítési szükségleteit. A programok elérésében figyelmet igényel a mozgáskorlátozottság, a közlekedés és a

megfizethetőség. A nappali ellátásba való bejutást szükség esetén szállítással segítették, egyes kirándulások és külön programok viszont részvételi költséggel jártak. A kínálat fenntartása mellett ezért azt is vizsgálni szükséges, hogy az alacsony jövedelmű, külterületen élő vagy otthonukból nehezen kimozduló idősek számára milyen feltételekkel biztosítható a részvétel.

A HEP-ben fejlesztési irányként a meglévő programok rendszerességének és hozzáférhetőségének erősítése, a korai segítségkérés támogatása, valamint a gondozást végző hozzátartozók bevonása jelölhető meg. Új, szükségletfelmérésre épülő lehetőség lehet az életkorhoz és egészségi állapothoz igazodó mozgásprogram, az otthoni biztonságról és elesésmegelőzésről szóló tájékoztatás, a gyászfeldolgozást segítő csoport, továbbá a digitális és áldozatvédelmi ismeretek fejlesztése. Ezek javasolt fejlesztések, nem valamennyi elemükben már működő helyi programok. A cél, hogy az idősek lehetőség szerint megőrizhessék önállóságukat, és állapotuktól, jövedelmüktől vagy lakóhelyüktől függetlenül bekapcsolódhassanak a település közösségi életébe.

6.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
Bácsalmás korösszetétele tartósan idős: 2025-ben 1462 fő tartozott a 65 éves és idősebb korcsoportba, és száz gyermekkorú lakosra megközelítőleg 175 időskorú jutott. Az öregedési index ugyanakkor nem emelkedett folyamatosan, a 2022. évi csúcsot követően mérséklődött.	Hosszabb távú, szükségletfelmérésre épülő időspolitikai tervezés. Az egyedül élő, a 80 év feletti, a külterületi és a fokozott gondozási szükségletű idősek helyzetének külön vizsgálata; az ellátási kapacitások rendszeres felülértékelése.
Az idősek jövedelmi helyzetéről nincs teljes körű helyi adat: a nyugdíjas- és ellátotti létszámok nem mutatják meg a járandóságok összegét, vásárlóerejét vagy a megélhetési terheket. A létszámcsökkenésből önmagában nem következik a várható élettartam vagy az egészségi állapot romlása.	Az alacsony jövedelmű idősek szükségleteinek feltárása, különös tekintettel a lakhatási, gyógyszer- és gondozási kiadásokra. A támogatási jogosultságokról szóló közérthető tájékoztatás és a kérelmezéshez szükséges személyes segítség erősítése.
A szociális étkeztetés megfizethetősége egyes igénybe vevők számára nehézséget jelenthet. Az intézményi tapasztalatok szerint az igénybevétel csökkenésében a térítési díjak emelkedése is szerepet játszott.	A díjterhek és az ellátásból anyagi okból kimaradók helyzetének rendszeres vizsgálata. A kedvezményekhez és támogatásokhoz való hozzáférés segítése, a házhoz szállítás fenntartása, az étkeztetési igények nyomon követése.
Egyes idősek csak jelentős egészségi állapotromlás után fogadják el az otthoni segítséget. Az ellátottak között olyan személyek is vannak, akik nem számíthatnak rendszeres családi támogatásra.	Korai kapcsolatfelvétel és bizalomépítés, a háziorvosok, szociális szakemberek és hozzátartozók együttműködésének erősítése. A szolgáltatásokat még nem használó, segítségre szoruló idősek felkutatása, az önkéntesség és az önrendelkezés tiszteletben tartásával.
A házi segítségnyújtásban a napi többszöri látogatást igénylő személyek ellátása fokozott szervezési terhet jelent. A gondozói munka fizikailag és lelkileg megterhelő, a szakemberek pótlása pedig nehézségekbe ütközik.	A gondozási szükségletekhez igazodó létszám- és munkaszervezés, helyettesítési rend és szakember-utánpótlás biztosítása. Képzés, szupervízió, munkavédelmi támogatás, valamint a terepmunkához szükséges eszközök korszerűsítése.
Az idősek nappali ellátása a dokumentált időszakban magas kihasználtsággal működött: a 30 fős kapacitás mellett az átlaglétszám 2021–2024 között 30 fő volt. A további igényekről és az esetleges várakozásról nincs teljes körű adat.	Az új igények, a várólista és az ellátatlan szükségletek rendszeres felmérése. Szükség esetén a kapacitás és a programkínálat bővítésének vizsgálata, a bejutást segítő szállítás fenntartása.
A magány és az elszigetelődés az intézményi tapasztalatokban is megjelenik; a nappali ellátás klubtagjainak többsége egyedül él. A szolgáltatást nem használó idősek társas kapcsolatainak helyzete kevésbé ismert.	Személyes megkeresés, közösségi és látogató kezdeményezések kialakítása, mentális támogatás. Az idősek érdeklődéséhez igazodó programok és a már működő generációk közötti találkozások rendszeressé tétele.
A demenciával élő idősek és hozzátartozóik szükségleteiről nincs átfogó helyi felmérés. Demenciagondozói képzettség jelen van a nappali ellátásban, de ez önmagában nem jelent külön demens szolgáltatást vagy teljes körű ellátást.	Az érintettek gondozási és tehermentesítési szükségleteinek felmérése. Hozzátartozói tájékoztatás, szakmai konzultáció és továbbirányítás erősítése; a speciális ellátás fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata.

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A külterületi közlekedési nehézségek és a rossz útviszonyok akadályozzák a szolgáltatások elérését. A tanyagondnoki szolgálat jelentős segítséget nyújt, de működését a járművek karbantartási igénye is terheli. A „gettósodás” és a szolgáltatások általános kivonulása a feldolgozott forrásokból nem igazolható.	A tanyagondnoki, szállítási és házhoz nyújtott szolgáltatások személyi és tárgyi feltételeinek fenntartása. A külterületi idősek egyéni hozzáférési igényeinek felmérése és a szükséges intézményi utak összehangolása.
A helyi bentlakásos idősgondozás rendelkezésre áll, de az aktuális várólistáról, a bácsalmási jelentkezők számáról és az elhelyezési igények teljesüléséről nincs teljes körű adat. Az intézmény jelenléte nem azonos az azonnali felvétel lehetőségével.	Együttműködés az idősek otthonával, a várakozási és elhelyezési tapasztalatok összesített áttekintése. A bentlakásos ellátásra várók otthoni támogatásának és a hozzátartozók segítésének megszervezése.
Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférés időskorúakra vonatkozó adatai hiányosak. A helyi intézményi háttér meglétéből nem ítélhető meg a várakozási idő, az előjegyzési nehézség vagy a más településre utazás terhe.	Az egészségügyi és szociális ellátás együttműködésének erősítése, előjegyzési és ügyintézési segítség, szükség szerinti szállításszervezés. Hozzáférhető egészségfelmérések és megelőző programok szervezése a meglévő helyi együttműködésekre építve.
Az idősek informatikai jártasságáról, eszközellátottságáról és elektronikus ügyintézési önállóságáról nincs helyi felmérés. Könyvtári számítógép- és internet-hozzáférés rendelkezésre áll, de rendszeres időskori digitális mentorprogram működése nem igazolt. 1040	Gyakorlati igényfelmérés, kis létszámú digitális foglalkozások és egyéni segítségnyújtás kialakítása. Okostelefon-használat, elektronikus ügyintézés és online biztonság oktatása; a személyes és telefonos ügyintézési lehetőségek megtartása.
A kulturális és közösségi programokban való részvételt a mozgáskorlátozottság, az utazás és egyes programok költsége nehezítheti. A szervezett intézményi programok nem mutatják meg valamennyi idős lakos elérését.	Akadálymentes és könnyen megközelíthető helyszínek, nappali időpontok és alacsony költségű programok előnyben részesítése. Szállítási igények összehangolása, többcsatornás tájékoztatás, a kevésbé aktív idősek személyes bevonása.
Az idősebb álláskeresők között különösen a 61 éves és idősebb korcsoport súlya magas: 2025-ben 43 főt, az összes nyilvántartott álláskereső 37,72%-át tették ki. A nyugdíj mellett dolgozók létszáma és a helyi foglalkoztatási diszkrimináció gyakorisága nem ismert.	Személyre szabott álláskeresési tanácsadás, képzési és munkáltatói együttműködés. A munkát vállalni kívánó nyugdíjasok igényeinek és a megfelelő feladatköröknek a feltárása; az objektív, életkori előítéletektől mentes kiválasztás ösztönzése.
Az időskorú népességen belül női többség mutatkozik: 2025-ben 882 nő és 580 férfi volt 65 éves vagy idősebb. Az idős nők alacsonyabb helyi nyugdíjáról, egyedüléléséről és gondozási terheiről azonban nincs teljes körű adat.	Nemenkénti szükségletfelmérés, külön figyelemmel az egyedül élő, alacsony jövedelmű és hozzátartozót gondozó nőkre. A feltárt szükségletekhez igazodó szociális, közösségi és mentális támogatás biztosítása.

7. A fogyatékos személyek helyzete, esélyegyenlősége

Bácsalmáson a fogyatékossággal élő személyek helyzetét a rendelkezésre álló adatok alapján kettősség jellemzi: működik a mindennapi életvitelt és az intézmények elérését segítő támogató szolgálat, ugyanakkor az érintettek teljes köréről, foglalkoztatottságáról, lakhatási

körülményeiről és kielégítetlen szükségleteiről hiányosak a helyi információk. Az esélyegyenlőség javításának központi kérdése ezért a szolgáltatások fenntartása mellett a tényleges hozzáférés vizsgálata: kik jutnak segítséghez, milyen rendszerességgel, és kik maradnak az ellátórendszer látókörén kívül.

Az alábbi helyzetelemzés a települési indikátorállományra és az Alapszolgáltatási Központ 2025. októberi intézményvezetői pályázatában szereplő szakmai adatokra épül. Az intézményi adatok egy része 2025. szeptemberig terjedő időszakot mutat be, ezért nem tekinthető teljes éves vagy ellenőrzött 2026. évi állapotadatnak.

7.1. A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Bácsalmáson a fogyatékossággal élő személyek helyzetéről a települési statisztikai adatok és az Alapszolgáltatási Központ szakmai tapasztalatai alapján alkotható részleges kép. A rendelkezésre álló információk elsősorban az ellátásokban részesülőkre és a szolgáltatásokat igénybe vevőkre vonatkoznak. A teljes célcsoport létszámáról, életkori összetételéről, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról és lakhatási körülményeiről nem áll rendelkezésre átfogó helyi adat. Ez korlátozza a szükségletek pontos meghatározását, különösen azok esetében, akik nem kerültek kapcsolatba a helyi szociális ellátórendszerrel.

A célcsoport létszámára utaló adatok

A megváltozott munkaképességű személyeknek járó ellátásban részesülők számának alakulása fontos háttérinformáció, ugyanakkor nem azonosítható a településen élő fogyatékos személyek teljes létszámával. Az indikátorállomány Q munkalapja szerint az ellátásban részesülők száma a következőképpen változott

Év	Férfiak száma	Nők száma	Összesen
2020	126	177	303
2021	124	152	276
2022	120	150	270
2023	108	136	244
2024	105	126	231
2025	101	130	231

Az ellátotti létszám a vizsgált időszakban összességében csökkent, 2024 és 2025 között pedig változatlan maradt. A nők száma minden évben meghaladta a férfiakét. A változás okait a rendelkezésre álló adatok nem részletezik, ezért a csökkenésből nem következik a fogyatékossággal élő lakosság számának vagy támogatási szükségletének mérséklődése. Az adatok azt sem mutatják meg, hogy az ellátásban részesülők közül hányan dolgoznak, illetve milyen mértékű személyes segítséget igényelnek.

A fogyatékosság típusai és az eltérő támogatási szükségletek

Az Alapszolgáltatási Központ támogató szolgálatának igénybe vevői között mozgás-, látás-, hallás- és értelmi fogyatékossággal, halmozott fogyatékossággal, valamint autizmussal élő személyek is vannak. A helyi ellátotti kör tehát különböző élethelyzetű és eltérő segítséget igénylő emberekből áll. A szolgálat személyi segítést, szállítást, a szállításhoz kapcsolódó segítségnyújtást, továbbá információnyújtást és tanácsadást biztosít.

Az intézményi kimutatás szerint a támogató szolgáltatást igénybe vevő bácsalmási személyek száma 2021-ben 47, 2022-ben 44, 2023-ban 43, 2024-ben 33 fő volt, a 2025. szeptemberig közölt adat pedig 32 fő. Ezek kizárólag a szolgáltatás helyi igénybe vevőit jelzik, nem a teljes fogyatékos népességet. A 2025. évi adat részéves, ezért a korábbi teljes éves adatokkal csak korlátozottan hasonlítható össze.

A helyi tervezésben ezért az egyéni szükségletek megismerése kiemelt feladat. A létszámadatok mellett azt is szükséges feltárni, hogy az érintettek mely tevékenységekben önállóak, milyen segítséget kérnek, és milyen akadályok nehezítik az általuk választott életvitel megvalósítását.

Közlekedési és intézményelérési nehézségek

A helyi szakmai tapasztalatok alapján a közlekedés megszervezése az érintettek egy részénél alapvető támogatási szükséglet. A támogató szolgálat egészségügyi, nevelési-oktatási és szociális intézményekbe történő eljutást, valamint közösségi programokon való részvételt is segít. Az ellátottak jelentős része kiskorú; több gyermeket bajai speciális oktatási intézménybe szállítanak gondozói kísérettel.

Ez azt jelenti, hogy egyes gyermekek oktatáshoz való hozzáférése nem kizárólag az intézményi ellátás rendelkezésre állásától, hanem a rendszeres utazás és kísérés biztosításától is függ. A szolgáltatás folyamatossága különösen fontos, miközben az intézményi dokumentum a gépjárművek javítási és karbantartási igényét is működési nehézségként jelöli meg.

Anyagi helyzet és foglalkoztatási lehetőségek

A fogyatékossággal élő személyek háztartásainak jövedelméről nincs teljes körű helyi kimutatás. Az intézményi beszámoló ugyanakkor rögzíti, hogy a fogyatékossággal élő kiskorúak szállítása az alacsony családi jövedelmek miatt sok esetben térítésmentes volt. Ez az igénybe vevő családok egy részénél az anyagi nehézségek jelenlétére utal, de nem általánosítható a teljes célcsoportra.

A foglalkoztatási helyzetről szintén hiányosak az információk. Helyi pozitív példa, hogy az Alapszolgáltatási Központ megváltozott munkaképességű munkatársakat is alkalmazott napi négyórás munkakörökben, többek között takarítói és udvarosi feladatokra. A rendelkezésre álló adatok azonban nem mutatják meg a munkát vállalni kívánó érintettek számát, képzettségét vagy az elhelyezkedésüket nehezítő konkrét akadályokat.

Nappali támogatás és a családok tehermentesítése

A települési indikátorállomány a fogyatékos személyek nappali ellátásában részesülők számát 2020–2025 között minden évben nulla fővel jelzi. Ez az adott ellátási kategóriára vonatkozó adat, és nem jelenti valamennyi helyi segítség hiányát, hiszen a támogató szolgálat működése dokumentált. Ugyanakkor a nulla ellátotti adatból nem állapítható meg, hogy lenne-e igény rendszeres nappali ellátásra.

Külön felmérést igényel az iskolarendszerből kikerülő fogyatékos fiatalok további támogatása, a felnőttek napközbeni segítségigénye és a gondozást végző hozzátartozók tehermentesítésének szükséglete. Ezekről a rendelkezésre álló dokumentumok nem adnak elegendő információt.

Közösségi részvétel és akadálymentesség

A támogató szolgálat rendszeres kézműves foglalkozásokkal, kirándulásokkal és közös rendezvényekkel segíti ellátottjai közösségi részvételét. Az igénybe vevők az idősek klubjának programjaiba is bekapcsolódhatnak. Ezek fontos helyi lehetőségek, de nem mutatják meg a szolgáltatást nem használó fogyatékos lakosok társas kapcsolatait és részvételi lehetőségeit.

A középületek, közterületek, digitális felületek és ügyintézési folyamatok teljes körű hozzáférhetősége a rendelkezésre álló adatokból nem ítélhető meg. Ezért a helyzetelemzésben az akadálymentességet felmérendő területként szükséges kezelni, nem pedig általánosan megoldott vagy mindenütt hiányzó feltételként.

Összegzés

A bácsalmási fogyatékos személyek helyzetének dokumentált sajátossága a sokféle támogatási szükséglet, a személyi segítség és a szervezett szállítás jelentősége, továbbá az ellátott családok

egy részében jelentkező anyagi nehézség. A működő támogató szolgálat és a közösségi programok fontos helyi erőforrást jelentenek.

A további esélyegyenlőségi tervezés elsődleges feladata a szolgáltatásokat jelenleg nem igénybe vevő érintettek szükségleteinek megismerése, a nappali támogatási igények feltárása, valamint a foglalkoztatási, lakhatási és hozzáférési akadályok pontosabb azonosítása. Ennek során a fogyatékossággal élő személyek saját tapasztalataira és véleményére is építeni kell.

a.) fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

Bácsalmáson a fogyatékossággal élő és megváltozott munkaképességű személyek számára az intézményi részmunkaidős alkalmazás, a rehabilitációs munkalehetőségek és az egyéni alkalmassághoz igazodó foglalkoztatás jelenthetnek elhelyezkedési lehetőséget. A célcsoport teljes foglalkoztatottságáról ugyanakkor nem áll rendelkezésre összesített helyi adat. A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők létszáma nem azonos a munkát vállalók számával, ezért abból foglalkoztatási arány nem számítható. A helyi intézményi foglalkoztatásban igazoltan jelen van a megváltozott munkaképességű dolgozók részmunkaidős alkalmazása. Az Alapszolgáltatási Központ 2025. évi munkatársi kimutatásában egy takarító és egy udvaros szerepel megváltozott munkaképességű munkatársként, napi négyórás foglalkoztatással. Ez azt mutatja, hogy a helyi feladatellátáson belül kialakíthatók az érintettek számára megfelelő munkakörök. Az intézményi példák azonban nem adnak teljes képet a település fogyatékossággal élő lakosainak foglalkoztatásáról. Rehabilitációs foglalkoztatási lehetőség is megjelent a településen: a Tenkes-Térségi Foglalkoztató Kft. bácsalmási telephelyére megváltozott munkaképességű személyek számára hirdetett betanított munkát. A társaság akkreditált munkáltatóként szerepel a hivatalos nyilvántartásban is. A helyi álláshirdetések ugyanakkor nem mutatják meg a ténylegesen foglalkoztatott bácsalmási lakosok számát, a telephely aktuális kapacitását vagy a jelenleg betölthető állások körét.

A BÖKK Kft. szerepe a közfoglalkoztatásban

A Bácsalmási Önkormányzati Közszolgáltatási Közhasznú Nonprofit Kft., a BÖKK a helyi közfoglalkoztatás szervezésében és az arra épülő **értékteremtésben** fontos szerepet töltött be. Tevékenysége nem kizárólag a településüzemeltetési feladatokhoz kapcsolódott: közfoglalkoztatási programok keretében termelési, feldolgozási és szolgáltatási

tevékenységekre épülő rendszert alakított ki. A közfoglalkoztatás így a helyi mezőgazdasági termelés és termék-előállítás fejlesztésének is eszközévé vált. A bácsalmási modellben az önkormányzati földterületeken végzett növénytermesztéshez élelmiszer-feldolgozás és értékesítés kapcsolódott. A 2013-ban átadott zöldség-gyümölcs feldolgozó üzemben elsősorban saját termelésű alapanyagokból készültek a Bácsalmási Finomságok termékcsaládhoz tartozó készítmények. E tevékenységekre és a Start-program tapasztalataira épült a Bácsalmásért Szociális Szövetkezet megalakulása is, amely 2014-ben kezdte meg aktív működését. A BÖKK és a szociális szövetkezet szerepét azonban el kell különíteni: a közfoglalkoztatásra épülő termelési háttér kialakítása és a szövetkezeti értékesítési tevékenység nem azonos szervezeti feladat. A BÖKK szerepének jelentősége abban ragadható meg, hogy a közfoglalkoztatást helyi termelési folyamatokhoz, infrastruktúrához és közösségi hasznosuláshoz kapcsolta. Ez munkavégzési tapasztalat és különböző tevékenységek megismerésének lehetőségét teremtette meg. A rendszerből az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés eredményessége azonban külön elhelyezkedési és munkában maradási adatok nélkül nem ítélhető meg. Bácsalmáson a közfoglalkoztatásban részt vevők havi adatainak éves átlaga 2020-ban 102 fő, 2021-ben 95 fő, 2022-ben 88 fő, 2023-ban 82 fő, 2024-ben 80 fő, 2025-ben pedig 82 fő volt. Ezek települési összesített adatok, nem a BÖKK saját foglalkoztatotti létszámai. Az adatsor nem tartalmaz fogyatékosság vagy megváltozott munkaképesség szerinti bontást sem, ezért abból az érintett célcsoport közfoglalkoztatási részvétele nem határozható meg.

Esélyegyenlőségi következtetések

A BÖKK közfoglalkoztatási és termelési tapasztalata lehetséges alapot jelenthet az egyéni képességekhez igazodó munkafeladatok feltárásához. A fogyatékossággal élő személyek bevonhatóságát azonban minden esetben a konkrét feladat, a munkakörnyezet, a szükséges segítség és az egyéni alkalmasság alapján kell megvizsgálni. Nem indokolt sem általánosan kizárni őket a helyi munkalehetőségekből, sem valamennyi termelési vagy településüzemeltetési feladatot megfelelőnek tekinteni számukra. A közfoglalkoztatás és a védett rehabilitációs foglalkoztatás különböző foglalkoztatási formák. A BÖKK közfoglalkoztatási szerepe önmagában nem igazolja, hogy a társaság akkreditált vagy védett rehabilitációs foglalkoztatóként működik.

A helyi esélyegyenlőségi tervezésben ezért a meglévő intézményi és munkáltatói gyakorlatokra építve indokolt feltárni a részmunkaidős, módosítható munkaszervezésű és hozzáférhető munkaköröket. Kiemelt feladat a BÖKK, az önkormányzati intézmények, a rehabilitációs foglalkoztatók és a foglalkoztatási szolgálat együttműködése, valamint annak követése, hogy a

felkínált lehetőségek ténylegesen hány érintett számára eredményeznek tartós, képességeikhez és elképzeléseikhez illeszkedő munkavégzést.

a) **munkavállalást segítő lehetőségek;**

Bácsalmáson a fogyatékossággal élő és megváltozott munkaképességű személyek munkavállalását a foglalkoztatási ügyfélszolgálat, a rehabilitációs foglalkoztatók, valamint a helyi intézményekben megjelenő részmunkaidős munkalehetőségek segíthetik. A támogatás középpontjában a segítségnek kell állnia, amely az érintett képzettségét, munkatapasztalatát, képességeit és munkavállalási elképzeléseit egyaránt figyelembe veszi. A foglalkozási rehabilitációs szolgáltatások az álláskeresés mellett a munkába állást és a munkahely megtartását is támogathatják.

A munkaerőpiaci szolgáltatások helyi elérhetőségét a Bácsalmási Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának ügyfélszolgálata biztosítja, amely a Rákóczi út 34. szám alatt működik. Az érintettek jogosultságuknak megfelelően álláskeresőként vagy szolgáltatást kérőként kapcsolódhatnak a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz. A munkaközvetítés, az információnyújtás és a tanácsadás segítséget jelenthet a megfelelő állás megtalálásában, az önéletrajz elkészítésében, az állásinterjúra történő felkészülésben és a munkavállalási nehézségek kezelésében.

A megváltozott munkaképességű személyek számára további lehetőséget jelentenek a rehabilitációs hatóságon és a foglalkozási rehabilitációs szolgáltatókon keresztül elérhető támogatások. Ezek az egyéni munkavállalási lehetőségek feltárását, a megfelelő munkakör kiválasztását, a betanulást és a munkahelyi beilleszkedést is segíthetik. E szolgáltatások helyi igénybevételének mértékéről és a bácsalmási elhelyezkedési eredményekről azonban nem áll rendelkezésre összesített adat.

Konkrét helyi kapcsolódási pont a Tenkes-Térségi Foglalkoztató Kft., amely Bácsalmáson is foglalkoztat megváltozott munkaképességű munkavállalókat, és külön bácsalmási állásoldalt működtet. A helyi munkáltatói jelenlét előnyt jelenthet az álláslehetőségekről való tájékozódásban és a munkába járás megszervezésében. Az aktuális munkaköröket, a munkarendet és az egyéni alkalmassági feltételeket ugyanakkor közvetlenül a munkáltatóval szükséges egyeztetni.

A helyi intézmények részmunkaidős foglalkoztatási gyakorlata szintén fontos lehetőség. Az Alapszolgáltatási Központnál megváltozott munkaképességű munkatársak napi négyórás alkalmazása is megvalósult. Erre építve indokolt az önkormányzati intézményeknél és a BÖKK Kft.-nél olyan munkakörök feltárása, amelyek megfelelő munkaszervezéssel az érintettek számára is hozzáférhetővé tehetők. Ez fejlesztési lehetőség, nem valamennyi munkát kereső számára rendelkezésre álló állásgarancia.

A munkavállalást segítő helyi együttműködésben ezért kiemelt feladat az álláslehetőségekről szóló érthető tájékoztatás, az ügyintézési segítség, a munkába járási akadályok feltárása és a munkáltatói kapcsolatok erősítése. A támogatás eredményességét nemcsak a munkába állók számával, hanem a tartós foglalkoztatással és a munkahely megtartásával is célszerű értékelni.

b) **hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;**

Bácsalmáson a rendelkezésre álló helyi információk alapján nem azonosítható olyan konkrét, igazolt eset, amelyben a fogyatékossággal élő személyek foglalkoztatásával összefüggő hátrányos megkülönböztetést állapítottak volna meg. Ez azonban nem jelenti a diszkrimináció bizonyított hiányát: a célcsoport munkakeresési tapasztalatairól, az elutasítások okairól és a munkahelyi bánásmódról nem áll rendelkezésre átfogó helyi felmérés.

A foglalkoztatásban az egyenlő bánásmód követelményének a munkához jutás, a kiválasztás, a munkafeltételek, a bérezés, a képzés, az előmenetel és a munkaviszony megszüntetése során is érvényesülnie kell. Hátrányos megkülönböztetést jelenthet például, ha a jelentkezőt fogyatékossága miatt, a munkakör betöltésére való egyéni alkalmasságának vizsgálata nélkül utasítják el. Ugyanakkor nem minden különbségtétel jogellenes: a munka természetéből fakadó, tényleges és meghatározó szakmai követelményen alapuló, jogszerű célt követő és arányos feltétel indokolt lehet.

A munkavállalás akadályait ezért nem helyes kizárólag az érintett személy állapotából levezetni. Vizsgálni szükséges azt is, hogy a munkakörnyezet, a munkaszervezés és a kommunikáció milyen módosításával válhat lehetővé a munkavégzés. Az észszerű alkalmazkodás körébe tartozhat például a munkaidő-beosztás módosítása, a munkaállomás hozzáférhetővé tétele, megfelelő segédeszköz biztosítása vagy a feladatok átadásának

hozzáférhető módja. Az intézkedéseket az egyéni szükségletek és a munkáltatóra háruló teher figyelembevételével kell meghatározni. A helyi intézményi foglalkoztatásban pozitív gyakorlat, hogy az Alapszolgáltatási Központ megváltozott munkaképességű munkatársakat is alkalmaz részmunkaidőben. Ez igazolja a célcsoport bevonásának helyi lehetőségét, de önmagában nem bizonyítja, hogy a település valamennyi munkahelyén akadálymentes a munkához jutás. A BÖKK Kft. és az önkormányzati intézmények foglalkoztatási gyakorlatában ezért indokolt a munkaköri követelmények egyértelmű meghatározása, az egyéni alkalmasság vizsgálata és a szükséges alkalmazkodási lehetőségek áttekintése. A közfoglalkoztatásban sem célszerű általánosan azt feltételezni, hogy a fogyatékossággal élő személyek nem tudják ellátni a feladatokat: a konkrét munkakört, annak fizikai és egyéb követelményeit, valamint az érintett képességeit és támogatási szükségletét együttesen szükséges értékelni. A helyi esélyegyenlőségi tervezés feladata a munkavállalói tapasztalatok megismerése, a munkáltatói tájékozottság erősítése és a hozzáférési akadályok feltárása. A kevés megfelelő állás vagy a közlekedési nehézség önmagában nem bizonyít hátrányos megkülönböztetést, de olyan elhelyezkedési akadály lehet, amelynek kezelése a foglalkoztatási esélyek javításához szükséges. A diszkrimináció gyanúja esetén pedig fontos, hogy az érintettek ismerjék a panasztételi és jogérvényesítési lehetőségeket; az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos hatósági ügyintézés az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalánál elérhető.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Bácsalmáson a fogyatékossággal élő személyek önálló életvitelének támogatásában meghatározó szerepet tölt be az Alapszolgáltatási Központ. A személyi segítségnyújtás, a szállítás, a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, valamint a családsegítő és közösségi szolgáltatások különböző élethelyzetekben segíthetik a saját lakókörnyezetben történő életvitelt. Az egyes ellátások igénybevétele az adott szolgáltatás feltételeihez és az egyéni szükségletekhez igazodik. A fogyatékos személyek számára biztosított speciális segítségnyújtás legfontosabb helyi eleme a támogató szolgálat. Feladata a lakáson belüli életviteli és személyes szükségletek kielégítésének segítése, valamint a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének támogatása. A személyi segítés a higiénés és mindennapi életviteli feladatokban nyújt segítséget, a szállítás és a kapcsolódó kísérés pedig lehetővé teszi az egészségügyi, oktatási és szociális intézmények, illetve közösségi programok elérését. A szolgáltatás információnyújtást és tanácsadást is biztosít. Célja az önrendelkezés és az életvitel önállóságának megőrzése, nem pedig az érintett személy döntéseinek helyettesítése. A

támogató szolgálat a fogyatékossággal élő gyermekeket nevelő családok számára is jelentős segítséget nyújt. A speciális oktatási intézménybe történő, szükség szerinti gondozói kísérettel biztosított szállítás támogatja a gyermekek rendszeres intézményi részvételét. A szolgálat ellátási területe Bácsalmáson túl több környező településre is kiterjed, ezért a szolgáltatások szervezésekor a helyi és térségi igényeket együttesen kell figyelembe venni. Az otthon maradás feltételeit a szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás is erősítheti. Az étkeztetés keretében a jogosultak munkanapokon egyszeri meleg ételhez juthatnak, amely elvitellel, helyben fogyasztással vagy házhoz szállítással vehető igénybe. A házi segítségnyújtás a saját otthonban támogatja a mindennapi tevékenységeket: többek között a bevásárlást, a személyes higiénét, az öltözködést, a háztartási feladatokat, az ügyintézést és a kapcsolattartást. A gyógyászati segédeszközök beszerzésében való közreműködés szintén része lehet a segítségnek. Ezek nem kizárólag fogyatékos személyeknek nyújtott szolgáltatások, de az arra jogosult érintettek önálló életviteléhez is hozzájárulhatnak. A külterületen élők esetében a tanyagondnoki szolgálat egészíti ki a helyi segítségnyújtást. Feladatai közé tartozik az alapvető beszerzések és a hivatalos ügyek intézésének segítése, szükség szerint az orvoshoz és szakrendelésre történő szállítás, valamint az étel és az adományok kiszállítása. A szolgáltatás a külterületi lakóhelyből és a közlekedési nehézségekből eredő hátrányok mérséklését szolgálja; nem kizárólag a fogyatékossággal élő személyek ellátására irányul. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és Központ tájékoztatással, ügyintézési segítséggel, a pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz való hozzájutás támogatásával, valamint a megfelelő szolgáltatóhoz történő közvetítéssel segítheti az érintetteket és családjaikat. A központ jogi és pszichológiai tanácsadást is közvetít, továbbá szociális diagnózis készítésével segíti az egyéni problémák és az ezekre választ adó szolgáltatások meghatározását. Az önálló életvitel közösségi oldalát a támogató szolgálat rendszeres kézműves foglalkozásai, kirándulásai és az idősek klubjával közös rendezvényei támogatják. Ezek alkalmat teremtenek a társas kapcsolatok fenntartására és a szabadidő közösségben történő eltöltésére. A programok ugyanakkor nem helyettesítik a fogyatékos személyek nappali ellátását, illetve az egyéni szükségletekhez igazodó rendszeres személyes segítséget.

A helyi fejlesztésekben ezért a meglévő szolgáltatások folyamatosságának biztosítása mellett indokolt feltárni a kielégítetlen személyi segítési, szállítási és nappali támogatási igényeket. Külön figyelmet érdemelnek az egyedül élők, az iskolarendszerből kikerülő fiatalok és az idősödő hozzátartozó által támogatott személyek. A tervezés célja olyan összehangolt

segítségnyújtás kialakítása, amely az érintettek saját döntéseire építve teszi lehetővé az otthoni életvitelt és a település közösségi életében való részvételt.

7.2. Fogyatékos személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A Bácsalmáson élő fogyatékos személyek és családjaik szociális biztonságát az országosan szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátások, az önkormányzati támogatások, valamint a különböző adózási és utazási kedvezmények együttesen segíthetik. Az egyes ellátások eltérő jogosultsági feltételekhez kapcsolódnak, ezért a fogyatékosság ténye önmagában nem jelent automatikus jogosultságot valamennyi támogatásra. Az esélyegyenlőség szempontjából a támogatások megléte mellett azok tényleges hozzáférhetősége is meghatározó.

Pénzbeli ellátások

A fogyatékossági támogatás a súlyosan fogyatékos személyek részére biztosított, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás, amely a fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérséklését szolgálja. A támogatás megállapítása a jogszabályban meghatározott feltételekhez és az állapot megfelelő igazolásához kötött. Nem folyósítható egyidejűleg vakok személyi járadékával vagy magasabb összegű családi pótlékkal, illetve akkor sem, ha az érintett személy után magasabb összegű családi pótlékot folyósítanak. Az ellátások közötti választás ezért egyéni tájékozódást igényel. A rokkantsági járadék a fiatal életkorban kialakult súlyos egészségkárosodáshoz kapcsolódó ellátás. Az a 18. életévét betöltött személy lehet jogosult rá, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett, folyamatosan fennálló egészségkárosodása eléri a meghatározott mértéket, és teljesíti a további jogosultsági feltételeket. A rokkantsági járadék nem azonos a rokkantsági ellátással; a fogyatékossági támogatás folyósítása önmagában nem akadálya a megállapításának. A tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő családok, illetve a jogszabályi feltételeknek megfelelő nagykorú személyek magasabb összegű családi pótlékra lehetnek jogosultak. Ez a többlettámogatás az állapothoz kapcsolódó kiadások viselését segíti, és más kedvezmények igénybevételének igazolásában is szerepet kaphat. A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülő bácsalmási lakosok száma az indikátorállomány Q munkalapja szerint 2025-ben 231 fő volt, ezen belül 101 férfi és 130 nő. Ez az adat nem a fogyatékossági támogatásban részesülők létszámát jelenti, és nem azonos a településen élő fogyatékos személyek teljes számával. Az egyes pénzbeli ellátások igénybevételéről nem áll rendelkezésre teljes körű helyi bontás.

A gondozást végző hozzátartozók támogatása

A fogyatékossággal élő személyt otthon gondozó családtagok számára külön ellátások biztosíthatnak anyagi segítséget. A gyermekek otthongondozási díja – GYOD – a súlyos fogyatékosságából vagy tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodó szülő ellátása, amely a gyermek életkorától függetlenül megállapítható a jogosultsági feltételek teljesülése esetén. Az ápolási díj a tartós gondozásra szoruló személy otthoni ápolását végző nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Megállapíthatósága az ápolt személy állapotától, a gondozási szükséglettől és a további jogosultsági feltételektől függ. A GYOD és az ápolási díj tehát nem közvetlenül a fogyatékos személy, hanem a gondozást végző hozzátartozó ellátása.

Természetbeni ellátások és helyi segítségnyújtás

A gyógyszerekhez és egyes gyógyászati ellátásokhoz való hozzáférést a jogosultsági feltételek teljesülése esetén közgyógyellátás segítheti. A helyi indikátorállomány szerint Bácsalmáson 2024-ben 217 fő rendelkezett alanyi vagy normatív alapon kiadott közgyógyellátási igazolvánnyal. Ez települési összesített adat, ezért nem állapítható meg belőle, hogy az igénybe vevők közül hányan fogyatékossággal élő személyek. A települési támogatások helyi kereteit Bácsalmás szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendelete határozza meg. A fogyatékos személyek ezekhez nem automatikusan fogyatékosságuk alapján, hanem az adott támogatási forma jövedelmi, szociális és egyéb feltételeinek megfelelően kapcsolódhatnak. A támogatások megítélésénél ezért az aktuális helyi szabályokat és az egyéni élethelyzetet együttesen szükséges figyelembe venni.A pénzbeli támogatásokat kiegészítik az Alapszolgáltatási Központ szolgáltatásai. A szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás és a támogató szolgálat személyi segítése, illetve szállítása a mindennapi szükségletek kielégítését és az intézmények elérését támogatja. Ezek személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások, ezért nem azonosak a pénzbeli vagy hatósági természetbeni ellátásokkal. A támogató szolgálat dokumentált gyakorlatában a kiskorúak szállítása az alacsony családi jövedelmek miatt sok esetben térítésmentes volt.

Adózási és utazási kedvezmények

A jogosult fogyatékos személyek személyi jövedelemadójuk megállapításakor személyi kedvezményt érvényesíthetnek. Ennek alapja a megfelelő orvosi igazolás, illetve a fogyatékossági támogatásra vagy rokkantsági járadékra való jogosultságot megállapító határozat lehet. A kedvezmény év közben adóelőleg-nyilatkozattal vagy az éves adóbevallásban is igénybe vehető. Ez nem önálló pénzbeli ellátás: az adóköteles jövedelemhez kapcsolódó

adóterhet csökkenti. A tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos kedvezményezett eltartott után a jogosultak emelt összegű családi kedvezményt is érvényesíthetnek a jogszabályban meghatározott feltételek szerint. Ennek jogosulti köre és érvényesítési módja eltér a személyi kedvezményétől, ezért a két lehetőséget külön kell vizsgálni. A közlekedési kiadások mérséklését utazási kedvezmények segítik. A megfelelő jogosultsági igazolással rendelkező fogyatékos személyek meghatározott köre és egy fő kísérőjük díjmentesen utazhat a belföldi közösségi közlekedésben, a szolgáltatói és díjszabási feltételek szerint. A kísérő kedvezménye az érintett személlyel történő együtt utazáshoz kötött. Bácsalmáson ezek különösen a más településen igénybe vett egészségügyi, oktatási és egyéb szolgáltatások elérésében lehetnek jelentősek.

Helyi hozzáférés és fejlesztési feladatok

A támogatások igénybevételét nehezítheti, ha az érintett személy vagy családja nem ismeri a jogosultságokat, nem tud eligazodni az eltérő ellátások között, vagy segítséget igényel a kérelmek és igazolások összeállításában. Bácsalmáson a családsegítő szolgáltatás tájékoztatással, ügyintézési segítséggel és a megfelelő ellátáshoz történő közvetítéssel támogatja a rászorulókat.

A helyi esélyegyenlőségi tervezésben ezért indokolt a közérthető, hozzáférhető tájékoztatás erősítése, az ellátások igényléséhez szükséges személyes segítség biztosítása, valamint annak feltárása, hogy maradnak-e jogosult személyek támogatás nélkül. Az igénybe vevők számának értékelésekor külön kell kezelni a fogyatékos személyek saját ellátásait, a gondozó hozzátartozók támogatásait és a teljes lakosságra vonatkozó települési mutatókat.

7.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) Egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

Bácsalmáson az egészségügyi alapellátás és a helyben működő járóbeteg-szakellátás biztosítja a fogyatékossággal élő személyek egészségügyi ellátásának helyi hátterét. A Hősök tere 14. szám alatt található Bácsalmási Járóbeteg Szakellátó Intézmény több szakterületen nyújt ellátást. A helyi szolgáltatási kínálatban gyógytorna és fizioterápia is megjelenik, amelyek a rehabilitációhoz kapcsolódó ellátások elérésében fontos lehetőséget jelentenek. Ezek jelenléte azonban önmagában nem jelenti valamennyi speciális vagy komplex rehabilitációs szükséglet helyben történő kielégíthetőségét. A fogyatékossággal élő személyek számára az ellátás tényleges hozzáférhetősége nem kizárólag a szakrendelés meglététől függ. Az időpontkérés, a beutalás, az intézménybe történő eljutás, a szükséges kísérés, az épületen belüli közlekedés és

a tájékoztatás érthetősége egyaránt meghatározó. A helyi szakellátásról elérhető tájékoztatás telefonos előjegyzési lehetőséget is jelez, ami azok számára is fontos, akik az elektronikus ügyintézést önállóan nem tudják használni. Az egyes rendelések aktuális igénybevételi feltételeit ugyanakkor külön szükséges egyeztetni. Az egészségügyi intézmények elérését az Alapszolgáltatási Központ támogató szolgálata is segíti. A szolgálat személyszállítást, a szállításhoz kapcsolódó személyi segítséget és szükség szerinti kísérést biztosít. Ez különösen azok számára jelent lényeges támogatást, akik állapotukból adódóan a közösségi közlekedést nem, vagy csak segítséggel tudják igénybe venni. A szállítás megszervezése a más településen elérhető egészségügyi szolgáltatások igénybevételében is fontos szerepet tölthet be. A saját otthonban történő életvitelt a házi segítségnyújtás egészíti ki. A gondozók a mindennapi tevékenységek támogatása mellett közreműködnek a gyógyszerek kiváltásában, a gyógyászati segédeszközök beszerzésében és az egészségügyi ügyintézésben. A külterületen élő személyek ellátáshoz jutását a tanyagondnoki szolgálat is segíti, többek között szükség szerinti orvoshoz szállítással és beszerzésekkel. Ezek szociális szolgáltatások, nem helyettesítik az egészségügyi kezelést vagy a szakrehabilitációt, de hozzájárulnak azok elérhetőségéhez. A megelőzésben és az egészségmegőrzésben a Bácsalmási Egészségfejlesztési Iroda is szerepet vállal. Az egészségfejlesztési program céljai között szerepel az egészségügyi alapellátás, a járóbeteg-szakellátás és a helyi partnerek együttműködésének erősítése. Ennek konkrét helyi példája, hogy az Alapszolgáltatási Központ 2024. júniusi nyílt napján az iroda munkatársai térítésmentes egészségfelmérést végeztek. Ez az egészségügyi és szociális szereplők közötti együttműködés dokumentált formája. A pszichés támogatáshoz való hozzáférést a Család- és Gyermekjóléti Központ által biztosított pszichológiai tanácsadás is segítheti. A helyi tapasztalatok szerint a magas esetszám és a várakozók száma további szakember bevonását indokolta, ezért 2024 októberétől két pszichológus közreműködésével szervezték a tanácsadást. Ez nem kizárólag a fogyatékossággal élő személyeket célzó szolgáltatás, és nem helyettesíti a szükséges pszichiátriai vagy egyéb egészségügyi szakellátást. Az egészségügyi intézmények teljes körű fizikai és kommunikációs akadálymentessége a rendelkezésre álló helyi adatokból nem ítélhető meg. Ezért nem állítható általánosan, hogy valamennyi fogyatékossági csoport számára biztosított az önálló, akadálymentes betegút. A hozzáférés vizsgálatának ki kell terjednie az épület megközelítésére, a bejáratokra, a belső közlekedésre, a mosdókra, a vizsgálóhelyiségek használhatóságára, valamint a látás-, hallás- és értelmi fogyatékossággal élő személyek tájékoztatására is.

A helyi fejlesztésekben ezért indokolt az egészségügyi és szociális szolgáltatók közötti betegirányítás és információcsere erősítése, az adatvédelmi követelmények betartásával. Kiemelt feladat a vizsgálati és kezelési időpontokhoz igazodó szállítás összehangolása, a rendszeres rehabilitációs ellátást igénylők szükségleteinek feltárása, valamint az akadálymentesség érintettek bevonásával történő felmérése. A cél az, hogy a helyben rendelkezésre álló ellátásokat a fogyatékossággal élő személyek ténylegesen igénybe tudják venni, a helyben nem biztosítható szolgáltatásokhoz pedig szervezett segítséggel juthassanak hozzá.

a) **települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;**

Bácsalmáson az önkormányzati középületek hozzáférhetőségének javítása több intézményi és turisztikai fejlesztésben is megjelenik. A rendelkezésre álló információk ugyanakkor nem igazolják valamennyi önkormányzati tulajdonú középület teljes körű akadálymentességét. Az egyes épületeknél ezért külön szükséges értékelni a megközelíthetőséget, az épületbe történő bejutást, a belső közlekedést, a mosdóhasználatot, valamint az információs és kommunikációs hozzáférést. A részleges fizikai akadálymentesítés nem azonos a szolgáltatás teljes körű, önálló használhatóságával. A Polgármesteri Hivatal hozzáférhetőségének javítását a Versenyképes Járások Program keretében támogatott fejlesztés is szolgálja. A beruházás a mosdóhelyiségek felújítását és akadálymentesítését, továbbá a díszterem tetőzetének korszerűsítését tartalmazza. A mosdók akadálymentesítése közvetlenül hozzájárulhat a fogyatékossággal élő ügyfelek és rendezvénylátogatók intézményhasználatához. A fejlesztés támogatásáról szóló tájékoztatás azonban önmagában nem igazolja a munkálatok befejezését, és nem jelenti a hivatal valamennyi helyiségének akadálymentességét. Az Alapszolgáltatási Központ Rákóczi út 58. és Dob utca 12. szám alatti épületeinek korszerűsítése szintén fontos a fogyatékossággal élő személyek szempontjából, mivel ezekhez az intézményi helyszínekhez személyes segítségnyújtás, családsegítés és más szociális szolgáltatások kapcsolódnak. Az épületek megújításáról szóló tájékoztatás alapján fejlesztés zajlik, a teljes fizikai és kommunikációs akadálymentesség, illetve annak tényleges használhatósága azonban külön intézményi állapotfelmérést igényel. A kulturális és turisztikai középületeknél szintén megjelent az akadálymentes hozzáférés célja. A Siskovich-kúria – Gyűjtemények Háza, valamint a Tájház és régészeti emlékpark fejlesztésének ismertetése akadálymentes megközelítést és bejárhatóságot, mozgáskorlátozott parkolóhelyet és mobil rámpát jelölt meg. Az Ökoturisztikai Látogatóközpontnál akadálymentes mosdó kialakítása is szerepelt. Ezeket a korábbi fejlesztési

vállalásokat a jelenlegi állapot ellenőrzésével szükséges kiegészíteni, különösen a rámpák rendelkezésre állása, a bejárhatóság és a mosdók használhatósága tekintetében. A könyvtár, a művelődési központ és más önkormányzati középületek akadálymentesítettségéről nem áll rendelkezésre olyan egységes, naprakész épületenkénti kimutatás, amelyből a teljes körű hozzáférés megállapítható lenne. Az adathiány nem jelenti automatikusan az akadálymentesítés hiányát, de nem teszi lehetővé az általános megfelelőség kijelentését sem.

A további tervezés alapját ezért egy önkormányzati tulajdonú középületekre kiterjedő állapotfelmérésnek célszerű képeznie. Ennek során épületenként indokolt rögzíteni:

az akadálymentes parkolást és a bejárathoz vezető útvonal használhatóságát;

a lépcsőmentes bejutást, a rámpák és ajtók megfelelőségét;

a szolgáltatásokhoz vezető belső útvonalak hozzáférhetőségét;

az akadálymentes mosdó meglétét és tényleges használhatóságát;

a tájékozódást segítő jelzéseket, valamint a látás-, hallás- és értelmi fogyatékossággal élők információhoz jutását;

a szükséges személyes segítség elérhetőségét és az önálló használatot akadályozó körülményeket.

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanokat a felmérésben el kell különíteni a településen működő, de más tulajdonában lévő közszolgáltatási épületektől. A fejlesztési sorrendet a szolgáltatások jelentősége, az érintettek jelzett szükségletei és a feltárt akadályok alapján indokolt meghatározni. Kiemelt szempont, hogy az akadálymentesítés ne csupán az épületbe való bejutást, hanem az ott nyújtott szolgáltatás biztonságos és lehetőség szerint önálló igénybevételét biztosítsa.

b) **közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;**

Bácsalmáson a fogyatékossággal élő személyek közszolgáltatásokhoz és közösségi programokhoz való hozzáférését a helyi intézményhálózat, a megvalósult fejlesztések és a személyes segítséget nyújtó szociális szolgáltatások együttesen segítik. Az egyes intézmények és szolgáltatások jelenléte ugyanakkor nem jelenti automatikusan azok teljes körű

akadálymentességét. A tényleges hozzáférés értékelésekor a megközelíthetőséget, az épülethasználatot, az információhoz jutást és a szükséges kommunikációs segítséget együttesen szükséges vizsgálni.

Közszolgáltatások és köznevelési intézmények elérése

A közszolgáltatások igénybevételét az Alapszolgáltatási Központ támogató szolgálata személyi segítéssel, szállítással, szükség szerinti kíséréssel és tanácsadással támogatja. A szolgáltatás az egészségügyi, oktatási és szociális intézmények, valamint a közösségi rendezvények elérésében is szerepet vállal. A külterületen élők számára a tanyagondnoki szolgálat nyújthat további segítséget a közlekedési és intézményelérési hátrányok mérséklésében. Ezek fontos hozzáférést segítő lehetőségek, de nem helyettesítik az épületek és az intézményi szolgáltatások akadálymentesítését. A köznevelési ellátásban egyaránt jelentős a megfelelő pedagógiai támogatás és az intézmény fizikai elérhetősége. A Bácsalmási Hunyadi János Gimnázium fejlesztésének céljai között megjelent a méltányos, minőségi és inkluzív köznevelés feltételeinek javítása. A fejlesztés ténye azonban önmagában nem igazolja valamennyi helyiség és szolgáltatás teljes körű akadálymentességét. Az óvodák és iskolák esetében külön szükséges értékelni a bejutást, a tantermek és közösségi helyiségek elérését, a mosdók használhatóságát, valamint az egyéni kommunikációs és tanulási támogatások rendelkezésre állását. A speciális nevelési-oktatási ellátást más településen igénybe vevő gyermekek hozzáférését a támogató szolgálat is biztosítja: a helyi gyakorlat része a bajai speciális oktatási intézménybe történő szállítás, gondozói kísérettel. Ez a családok számára lényeges segítség, ugyanakkor a gyermekek rendszeres részvételét a szállítás és a kísérés folyamatos megszervezésétől is függővé teszi.

Kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés

Bácsalmáson kulturális intézmények, közösségi rendezvények és sportegyesületek kínálnak részvételi lehetőségeket. A kulturális központ programjai és a helyi sportegyesületek tevékenysége a közösségi élet fontos keretét jelentik, de a nyilvános programkínálatból nem állapítható meg, hogy az egyes események milyen feltételekkel látogathatók különböző fogyatékossággal élő személyek számára. A támogató szolgálat rendszeres kézműves foglalkozásai, kirándulásai és az idősek klubjával közös rendezvényei dokumentált részvételi lehetőséget biztosítanak az ellátottaknak. Ezek mellett fontos, hogy a település általános kulturális és sportprogramjai is hozzáférhetővé váljanak, ne kizárólag a célcsoport számára szervezett alkalmak kínáljanak közösségi kapcsolódást. A turisztikai hozzáférhetőségi értékelés

szerint a Hősök tere és a Kossuth park rendezett, sík, térkövezett útvonalakkal rendelkezik, kerekesszékkel bejárható, és mozgáskorlátozott parkolóhely is található a környezetében. Ez kedvező adottság, de nem jelenti automatikusan minden ott megrendezett esemény akadálymentességét: a rendezvény ideiglenes berendezéseit, a mosdókat, az ülőhelyeket és a tájékoztatást külön is figyelembe kell venni.

A sportlétesítmények teljes körű akadálymentességéről és a fogyatékossággal élők számára rendszeresen elérhető adaptált sportfoglalkozásokról nem áll rendelkezésre megfelelő helyi összesítés. Emiatt a részvétel lehetőségeit és akadályait létesítményenként, illetve programonként szükséges feltárni.

Fizikai akadálymentesség

A fizikai hozzáférés nem merül ki a bejárati rámpa meglétében. Az épülethez vezető útvonal, a parkolás, az ajtók, a belső közlekedők, a szintkülönbségek és a mosdók használhatósága egyaránt meghatározza, hogy a szolgáltatás ténylegesen igénybe vehető-e. A műszaki megfelelőség mellett a mindennapi használhatóságot is ellenőrizni kell.

Bácsalmás középületeinek és szolgáltató épületeinek teljes körű akadálymentesítettségéről nincs egységes, naprakész helyi kimutatás. Ezért az önkormányzati, állami és magántulajdonú épületeket külön kezelő állapotfelmérés indokolt. A vizsgálatnak az ügyfélforgalmi helyiségekre, a kulturális és sportlétesítményekre, valamint az egészségügyi és szociális szolgáltatási helyszínekre is ki kell terjednie.

Információs és kommunikációs akadálymentesség

A helyi szolgáltatásokról és programokról az intézményi honlapok, közösségi oldalak, helyi tájékoztatók és a személyes ügyfélkapcsolatok útján lehet információhoz jutni. Az Alapszolgáltatási Központ a közösségi médiában, a helyi lapban, szórólapokkal és nyílt nap szervezésével is tájékoztatta a lakosságot. A többféle tájékoztatási forma értékes adottság, de önmagában nem igazolja, hogy az információ minden fogyatékossági csoport számára hozzáférhető.

A digitális felületeknél vizsgálandó a képernyőolvasóval és billentyűzettel történő használhatóság, a megfelelő kontraszt, a képek szöveges leírása és a dokumentumok olvashatósága. A személyes ügyintézés során fontos az érthető tájékoztatás, az írásbeli

kommunikáció lehetősége és az egyéni igényhez igazodó segítség. Ezek jelenlegi, intézményenkénti megvalósulása további helyi felmérést igényel.

Lakóépületek és szolgáltató épületek

A fogyatékossággal élő személyek által lakott bácsalmási ingatlanok akadálymentesítettségéről nem áll rendelkezésre részletes adat. Nem ismert, hány háztartásban nehezíti az önálló életvitelt a lépcsős bejárat, a szűk ajtó, a nem megfelelő fürdőszoba vagy más építészeti akadály. Az általános lakásállományi mutatók ezekre a kérdésekre nem adnak választ.

A helyi szolgáltató épületek – például üzletek és egyéb ügyfélforgalmi helyszínek – hozzáférhetőségét szintén külön szükséges értékelni. Az egyes épületek esetében eltérhet, hogy a bejutás, a kiszolgálás vagy az információhoz jutás igényel-e segítséget. Az akadálymentesség hiánya és a segítséggel történő hozzáférés lehetősége nem tekinthető azonos állapotnak.

A további esélyegyenlőségi tervezésben ezért az érintettek bevonásával célszerű feltárni az intézményi, közösségi és otthoni akadályokat. Az eredmények alapján meghatározható a fejlesztések sorrendje, javítható a szolgáltatások hozzáférhetőségéről szóló előzetes tájékoztatás, és összehangolható a személyes segítségnyújtás a fizikai és kommunikációs akadálymentesítéssel.

c) **munkahelyek akadálymentesítettsége;**

A bácsalmási munkahelyek dolgozók által használt belső tereinek, munkaeszközeinek és munkafolyamatainak akadálymentesítettségéről nem áll rendelkezésre részletes, munkáltatónkénti helyi adat. A megváltozott munkaképességű személyek igazolt alkalmazása önmagában nem mutatja meg, hogy milyen munkahelyi átalakítások történtek, illetve azok mely egyéni szükségletekre adnak választ. A korábban bemutatott épületmegközelítési és ügyfélforgalmi szempontokon túl itt a munkavégzés feltételeit szükséges vizsgálni. Ide tartozik a munkaállomás kialakítása, a gépek és kezelőszervek elérhetősége, a munkához használt informatikai rendszerek használhatósága, valamint a kizárólag dolgozók számára fenntartott öltözők, pihenők és szociális helyiségek hozzáférhetősége. Ezek megítéléséhez nem elegendő az épület általános akadálymentességének ismerete; az adott munkakört és a munkavállaló szükségleteit együtt kell értékelni. Külön figyelmet igényel a munkautasítások, a betanítás és a munkavédelmi tájékoztatás hozzáférhetősége. A biztonságos foglalkoztatás szempontjából vizsgálandó, hogy a dolgozó érzékeli és megérti-e a figyelmeztetéseket, tudja-e használni a szükséges eszközöket, és veszélyhelyzetben biztosított-e számára a segítség és az épület

elhagyása. E feltételek bácsalmási megvalósulásáról jelenleg nincs ellenőrzött, összesített információ.

A helyi tervezésben ezért a munkahelyi akadálymentesítés állapotát munkakörönként indokolt felmérni. A felmérés során célszerű elkülöníteni a már biztosított megoldásokat, a személyes segítséggel áthidalható akadályokat és a tényleges műszaki vagy munkaszervezési beavatkozást igénylő hiányokat.

d) **közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;**

Bácsalmás közösségi közlekedési kapcsolataiban az autóbusz-állomás és a vasútállomás egyaránt szerepet tölt be. A fogyatékossággal élő személyek utazási lehetőségeinek megítélésekor azonban a járatok megléte mellett a megállóhelyek megközelíthetőségét, a fel- és leszállás feltételeit, az átszállást és az utastájékoztatást is vizsgálni kell. Az akadálymentes utazás feltétele a teljes útvonal használhatósága: az otthontól a megállóig, a járművön, majd a célállomástól az igénybe vett szolgáltatásig. A Bácsalmást érintő autóbuszjáratok teljes körű akadálymentessége a rendelkezésre álló információk alapján nem igazolható. Az egyes utazásoknál külön szükséges ellenőrizni a jármű kialakítását és a segítségnyújtás lehetőségét. A MÁV-csoport az akadálymentes utazáshoz kapcsolódó segítség igénylésére autóbuszos és vasúti utazás esetén is biztosít eljárást. Az előzetesen egyeztetett segítség azonban nem azonos valamennyi járat és megállóhely önálló használhatóságával. A közösségi közlekedést önállóan használni nem tudó érintettek számára a támogató szolgálat szállítása és a tanyagondnoki szolgáltatás jelenthet kiegészítő segítséget. Ezek fontosak az intézmények és a közösségi programok elérésében, ugyanakkor nem helyettesítik a közforgalmú közlekedési rendszer akadálymentesítését. A járdák, gyalogátkelőhelyek és megállókhoz vezető útvonalak akadálymentesítettségéről nem áll rendelkezésre teljes települési felmérés. Ezért nem állítható általánosan, hogy a bácsalmási gyalogos közlekedési hálózat valamennyi fogyatékossági csoport számára akadálymentes. A vizsgálat során különösen a burkolatok egyenletességét, a járdák szabad szélességét, a szegélysüllyesztéseket, az átkelések biztonságát, valamint a látássérült személyek tájékozódását segítő megoldásokat szükséges áttekinteni. Elsőbbséget indokolt adni az egészségügyi, szociális és köznevelési intézményekhez, valamint a közlekedési csomópontokhoz vezető útvonalaknak. A parkok és közösségi zöldterületek hozzáférhetőségéről már rendelkezésre állnak konkrét helyi információk. A Hősök tere és a Kossuth park hozzáférhetőségi leírása rendezett, tágas, sík, térkövezett és kerekesszékkel

bejárható útvonalakat jelez, továbbá mozgáskorlátozott parkolóhely meglétét is rögzíti. A Nagy Fakopáncs tanösvény ugyanakkor csak részben akadálymentes: mulcsos burkolata miatt kerekesszékkel történő bejárása nehézséget okozhat. Ez mutatja, hogy ugyanazon közösségi területen belül is eltérhetnek az egyes útvonalak használati feltételei.

A további fejlesztésekben ezért összefüggő, biztonságosan használható gyalogos kapcsolatok kialakítása és fenntartása indokolt. A parkoknál a bejárhatóság mellett a pihenőhelyek, a tájékoztató táblák és a közösségi funkciók elérését is értékelni szükséges. Az érintettek bevonásával végzett helyszíni bejárások segíthetik annak meghatározását, hogy hol elegendő karbantartás vagy kisebb beavatkozás, és hol szükséges átfogóbb átalakítás.

.

e) **fogyatékossággal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossággal élő személyek nappali intézménye, stb.);**

A fogyatékossággal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatásokat, a speciális szállítási lehetőségeket és a nappali ellátás helyzetét a program korábbi, az önálló életvitelt támogató szolgáltatásokat és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést bemutató pontjai tartalmazzák.”

f) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

A fogyatékossággal élő személyek hátrányainak mérséklését szolgáló juttatásokat és kedvezményeket a 7.2. pont, a hozzáférést és az önálló életvitelt segítőszolgáltatásokat pedig a kapcsolódó korábbi alpontok mutatják be.

7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A fogyatékossággal élő személyek sajátos igényeinek kielégítését és közösségi részvételét támogató helyi programokat az önálló életvitelt támogató szolgáltatásokról, valamint a kulturális és közösségi programokhoz való hozzáférésről szóló korábbi alpontok mutatják be.

7.5. A fogyatékossággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékossággal élő személyeket érintő helyi társadalmi problémákat, az azok mérséklését szolgáló ellátásokat, szolgáltatásokat és kezdeményezéseket a 7.1–7.4. pontok mutatják be. A további beavatkozást igénylő területek és a javasolt fejlesztési feladatok összegzését a következő pont tartalmazza.”

7.6. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A fogyatékossággal élő személyek teljes létszámáról, élethelyzetéről, foglalkoztatottságáról, lakhatási körülményeiről és kielégítetlen támogatási szükségleteiről hiányosak a helyi információk.	Önkéntes részvételen alapuló, adatvédelmi szempontokat érvényesítő szükségletfelmérés készítése az érintettek, hozzátartozóik, a helyi intézmények és érdekképviseleti szervezetek bevonásával; az összesített helyi információk rendszeres aktualizálása.
A középületek, szolgáltató épületek és munkahelyek fizikai, információs és kommunikációs akadálymentességéről nincs egységes, naprakész helyi állapotfelmérés.	Épületenkénti és szolgáltatásonkénti hozzáférhetőségi felmérés készítése, az érintettekkel közös helyszíni bejárásokkal; a feltárt akadályok alapján ütemezett akadálymentesítési terv összeállítása.
A járdák, gyalogátkelőhelyek, megállók és intézmények közötti útvonalak összefüggő akadálymentessége nem igazolt; egyes szabadidős útvonalak burkolata nehezíti a kerekesszékes közlekedést.	Elsőbbségi akadálymentes közlekedési útvonalak kijelölése; a burkolatok, szegélyek és átkelési pontok felmérése és szükség szerinti javítása; a parkok és tanösvények hozzáférhetőségének fejlesztése.
Az egészségügyi, oktatási és közösségi szolgáltatások elérése az érintettek egy részénél szervezett szállítástól és kíséréstől függ. A szállítást biztosító gépjárművek karbantartási és javítási igénye működési kockázatot jelent.	A támogató és tanyagondnoki szolgáltatás szállítási feltételeinek fenntartása; karbantartási és járműpótlási terv készítése; a helyettesítés és a kielégítetlen szállítási igények követése; az utazások összehangolása az intézményi időpontokkal.
A fogyatékos személyek nappali ellátásában az indikátorállomány nulla ellátotti létszámot jelez, miközben a tényleges nappali támogatási és hozzátartozói tehermentesítési igények nem ismertek.	A nappali ellátás és az időszakos tehermentesítő segítség iránti szükségletek felmérése, különösen az iskolarendszerből kikerülő fiatalok és az idősödő hozzátartozóval élők körében; az eredmények alapján helyi vagy térségi szolgáltatási megoldások előkészítése.
A fogyatékossággal élő és megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatottságáról, munkavállalási igényeiről és a számukra megfelelő munkakörökről nincs teljes helyi összesítés.	Együttműködés kialakítása a Foglalkoztatási Osztály, a BÖKK Kft., az önkormányzati intézmények és a rehabilitációs foglalkoztatók között; a munkavállalási igények és az egyéni képességekhez illeszkedő részmunkaidős, hozzáférhető munkakörök feltárása.
A hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos helyi munkavállalói tapasztalatok és a munkahelyi alkalmazkodási szükségletek nem ismertek kellő részletességgel.	Munkáltatói tájékoztatás és szemléletformálás az egyenlő bánásmódról, az egyéni alkalmasság vizsgálatáról és az észszerű alkalmazkodásról; a munkavállalói visszajelzések és a jogérvényesítési tájékoztatás hozzáférhetőségének javítása.
Az érintett családok egy részénél az alacsony jövedelem és a támogatási szükséglet együttesen jelentkezik. Az egyes ellátások igénybevételéről és az esetleges kimaradásokról hiányosak a helyi adatok.	Közérthető, hozzáférhető tájékoztatás biztosítása az ellátásokról és kedvezményekről; személyes segítség a kérelmek és igazolások összeállításában; a támogatás nélkül maradó, segítséget igénylő személyek felkutatása a helyi szolgáltatók együttműködésével.
A helyi honlapok, elektronikus dokumentumok, ügyintézési és tájékoztatási folyamatok akadálymentes használhatósága nem kellően feltárt.	A digitális felületek és dokumentumok hozzáférhetőségi vizsgálata; érthető tájékoztatók készítése; a telefonos, személyes és írásbeli ügyintézési lehetőségek fenntartása; az ügyfélkapcsolatban dolgozók felkészítése az eltérő kommunikációs igényekre.

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
A fogyatékossággal élő személyek által lakott ingatlanok akadálymentesítési szükségleteiről és az otthoni életvitelt nehezítő építészeti akadályokról nincs részletes helyi információ.	Az otthoni akadálymentesítési igények önkéntes felmérése; tájékoztatás az elérhető támogatásokról és műszaki segítség lehetőségeiről; az önkormányzati lakásállomány hozzáférhetőségének külön vizsgálata.
A kulturális, sport- és szabadidős programok hozzáférhetősége, valamint a szociális szolgáltatásokat nem használó fogyatékos lakosok részvételi lehetőségei nem ismertek teljes körűen.	A programok és helyszínek hozzáférhetőségének felmérése; a részvételi feltételek előzetes közzététele; igény szerinti kísérés és szállítás összehangolása; befogadó kulturális, sport- és közösségi programok szervezése az érintettek bevonásával.
Az egészségügyi, szociális, oktatási és foglalkoztatási támogatások összehangolásának eredményességéről, valamint az egyéni ellátási utak akadályairól hiányosak az információk.	Rendszeres szakmaközi egyeztetések, szükség szerinti közös esetmegbeszélések és egyértelmű továbbirányítási rend kialakítása; az érintett személy bevonásával összehangolt segítségnyújtás, az adatvédelmi követelmények betartásával.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Szervezetek és együttműködések feladatok szerint

Érintett közfeladat, társadalmi szükséglet	Szervezet, közösség	Helyi szerep, kapcsolódás a 3–7. pont célcsoportjaihoz
Időskorúak bentlakásos szociális ellátása	Magyar Máltai Szeretetszolgálat – Gondviselés Háza Idősek Otthona, Bácsalmás	Bácsalmáson, a Dugonics utca 35. szám alatt működő idősek otthona. A helyi szociális intézménnyel való közösségi kapcsolatot az idősek klubjának közös programokon való részvétele is jelzi. 1350
Élelmiszerhiány és anyagi nélkülözés enyhítése	Magyar Élelmiszerbank Egyesület	A helyi szociális szolgáltatóval együttműködésben megvalósuló élelmiszergyűjtések partnere. Az összegyűjtött adományok rászoruló családokhoz és személyekhez jutnak el. Nem helyi székhelyű szervezet, hanem helyben hasznosuló együttműködés résztvevője.
Nehéz helyzetű gyermekes családok támogatása	Gyermekétkeztetési Alapítvány	A „Fel a fejjel!” program keretében öt helyi család egy éven keresztül havi támogatásban részesült. Az alapítvány más természetbeni adományok közvetítésében is megjelent partnerként.
Szociális segítségnyújtás	Napraforgó Segély Alapítvány	A helyi civil szervezetek között szociális segítségnyújtással és rászorulók támogatásával jelenik meg. Az elért személyek számáról és az aktuális szolgáltatások részleteiről további szervezeti adat szükséges.
Egészségügyi ellátás feltételeinek támogatása	Bácsalmás és Vonzáskörzete Járóbeteg Szakellátásáért Alapítvány; Bácsalmási Mentő Alapítvány	A járóbeteg-szakellátás, illetve az életmentő ellátás feltételeinek javításához kapcsolódó alapítványok. Támogató szerepük nem azonos az egészségügyi szolgáltatások közvetlen nyújtásával.
Kulturális részvétel, helyi identitás és nemzetiségi hagyományok	Bácsalmási Kulturális Egyesület; Bácsalmási Németek Egyesülete; Bunyevác–Horvátok Egyesülete Bácsalmás; Ízes Bácska Hagyomány- és Ízőrző Egyesület	Kulturális és hagyományőrző tevékenységük közösségi kapcsolódási lehetőséget teremt. A hátrányos helyzetű csoportok tényleges részvételét és a programok akadálymentességét azonban külön szükséges vizsgálni.
Sportolás, szabadidő és fiatalok támogatása	Almási Tömegsport Egyesület; Bácsalmási Küzdősport Egyesület; Együtt a Tenisz Tehetségekért Alapítvány	Szabadidős és sportprogramokkal, edzésekkel, illetve fiatal sportolók támogatásával kapcsolódnak a közösségi részvételhez. Kifejezetten fogyatékossággal élőket vagy más HEP-célcsoportot elérő programjaik köréről nincs teljes helyi összesítés.
Közösségi és településfejlesztési célok támogatása	Bácsalmás Városért Közalapítvány; Bácsalmási Fejlesztési Csapat Egyesület	Közösségi célokhoz és településfejlesztési kezdeményezésekhez kapcsolódó szervezetek. A közalapítvány alapítója Bácsalmás Város Önkormányzata.

Érintett közfeladat, társadalmi szükséglet	Szervezet, közösség	Helyi szerep, kapcsolódás a 3–7. pont célcsoportjaihoz
Közösségi biztonság, megelőzés	Bácsalmási Polgárőr Egyesület; Bácsalmási Önkéntes Tűzoltó Egyesület	A közbiztonságot, illetve a tűzvédelmet és veszélyhelyzeti segítségnyújtást támogató helyi szervezetek. Tevékenységük a sérülékeny lakossági csoportok biztonsága szempontjából is releváns; a célcsoportonkénti elérést külön adatokkal szükséges bemutatni.
Egyházi közösségi kapcsolatok, idősek társas támogatása	Helyi katolikus és református közösségek	A szociális intézmény programjaiban dokumentáltak lelkipásztori látogatások, vallási alkalmak és református közösségi meghívások. Ezek közösségi és lelki támogatást jelentenek, de nem igazolnak önmagukban külön, szerződéses szociális szolgáltatást.
Lakossági segítségnyújtás, adományozás	Cipősdobozgyűjtések résztvevői, adományozók, intézményekhez kapcsolódó segítők	Ajándékgyűjtések, adományválogatás és adománygyűjtő rendezvények útján kapcsolódnak a nehéz helyzetű gyermekek és családok támogatásához. Ezek együttműködési formák, nem feltétlenül önálló, bejegyzett szervezetek.
Szociális segítségnyújtás, az anyagi nélkülözés enyhítése, hátrányos helyzetű gyermekek közösségi részvételének támogatása	Nyújtom a Kezem Egyesület	hátrányos helyzetű gyermekeknek tervezett kiscsoportos programokat – például sütés-főzést és környezettudatossághoz kapcsolódó foglalkozásokat

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A partnerségi hálózat fejlesztése

A további tervezéshez indokolt egységes helyi partnerjegyzék kialakítása, amely szervezetenként tartalmazza az ellátott feladatot, az elért célcsoportokat, a kapcsolattartót, az önkéntesek adott évre vonatkozó számát és a hatályos megállapodásokat. Az önkénteslétszámot egyedi személyek szerint, a programokon való részvételt és az önkéntes órák számát pedig külön mutatóként célszerű kezelni.

c) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nemzetiségi önkormányzatok szerepét korábban még nem mutattuk be önállóan. Bácsalmáson német, horvát és roma nemzetiségi önkormányzati képviselet működik. Ezeket el kell különíteni a nemzetiségi civil egyesületektől: a nemzetiségi önkormányzatok választott érdekképviseleti szervek, nem civil szervezetek. A város honlapján külön felületen érhetők el a testületeik működésével kapcsolatos tájékoztatások és jegyzőkönyvek. A nemzetiségi önkormányzatok esélyegyenlőségi szerepe elsősorban a közösségi érdekképviselethez, a nemzetiségi nyelv és kultúra megőrzéséhez, valamint a közösségi részvétel támogatásához kapcsolódik. A nemzetiségi támogatási rendszer az oktatási, kulturális és közösségi feladatok ellátását, továbbá a gyermekek és fiatalok nyelvi, népismereti és hagyományőrző programjait is támogatja. E lehetőségek azonban önmagukban nem bizonyítják egy adott bácsalmási program megvalósulását vagy annak célcsoportonkénti eredményét. A helyi esélyegyenlőségi tervezésben a nemzetiségi önkormányzatok bevonása lehetőséget teremthet arra, hogy a közösségeiket érintő oktatási, szociális, foglalkoztatási és szolgáltatáshoz jutási nehézségek közvetlenül megjelenjenek az egyeztetéseken. A gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékossággal élő személyek szükségleteit a nemzetiségi közösségeken belül is külön szükséges figyelembe venni. A nemzetiségi hovatartozás ugyanakkor nem azonos a hátrányos szociális helyzettel: különösen a roma lakosság esetében kerülendő a nemzetiségi és a mélyszegénységi célcsoport automatikus összekapcsolása.A rendelkezésre álló helyi információk alapján nem számszerűsíthető megbízhatóan, hogy az egyes nemzetiségi önkormányzatok programjai hány, a HEP 3–7. pontjában szereplő célcsoporthoz tartozó lakost értek el. Nem indokolt ezért ellenőrzött adatok nélkül külön támogatásokat, rendszeres szolgáltatásokat vagy elhelyezkedési eredményeket tulajdonítani nekik. A partnerség fejlesztési lehetősége a nemzetiségi önkormányzatok rendszeres bevonása a HEP egyeztetésébe és felülvizsgálatába, valamint a közösen meghatározott feladatok és eredmények követése. Ennek során célszerű külön rögzíteni a megvalósult programokat, az érintett célcsoportokat, a részvétel akadályainak kezelését és az intézményi együttműködéseket. Így a nemzetiségi érdekképviselet a kulturális identitás megőrzése mellett a helyi esélyegyenlőségi problémák feltárásához és megoldásához is érdemben hozzájárulhat.

d) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

.

A civil szervezetek esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő tevékenységét a civil

szerepvállalásról szóló összefoglaló és a szervezeteket feladatok szerint bemutató táblázat tartalmazza. Ezek ismertetése kitér a rászorulók támogatására, a gyermekek és idősek segítésére, valamint a kulturális, sport- és közösségi részvétel előmozdítására

e) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit szereplők helyi esélyegyenlőségi feladatokhoz való hozzájárulását a vállalkozások társadalmi felelősségvállalásáról és a foglalkoztatási lehetőségekről szóló korábbi részek mutatják be. Részvételük a dokumentált vállalkozói felajánlásokban, az adományozási együttműködésekben és a célcsoportok számára kínált munkalehetőségekben jelenik meg. E hozzájárulásokat el kell különíteni az önkormányzati tulajdonú nonprofit társaságok feladatellátásától."

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

Az önkormányzati intézmények, a civil szervezetek valamint a védőnő és a családgondozó felkérésünkre adatot szolgáltattak, problémák feltárásában és beazonosításában közreműködtek.

b) az *a)*pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése. A HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és

megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

Az elfogadott helyi esélyegyenlőségi programot az önkormányzat hivatalos honlapján közzétesszük, valamint a Polgármesteri Hivatalban kinyomtatott formában is megtekinthető lesz a lakosság számára. Felkérjük a TEF-et, hogy honlapján tegye azt közzé!

10. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Célcsoport	Következtetések – problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1. Tartós álláskeresés és elhelyezkedési nehézségek. 2. Alacsony jövedelmű háztartások megélhetési nehézségei. 3. Hiányos információk a lakhatási hátrányokról és a korábban veszélyeztetettként jelzett területek jelenlegi helyzetéről. 4. A közfoglalkoztatásból történő tartós továbblépés eredményeinek hiányos követése. 1110	1. Személyre szabott foglalkoztatási és képzési támogatás. 2. Összehangolt szociális segítség és adományozás. 3. Lakhatási és területi szükségletfelmérés. 4. Munkaerőpiaci továbblépés és munkában maradás támogatása.
Gyermekek	1. Gyermekvédelmi veszélyeztetettség és családi működési nehézségek. 2. Pszichés, magatartási és beilleszkedési problémák; jelentős tanácsadási igény. 3. A hátrányos helyzetű gyermekek tanulási és közösségi támogatásának fejlesztési szükséglete. 4. A speciális étrendet igénylő gyermekek étkeztetésének személyi és tárgyi nehézségei.	1. Korai jelzés és családmegtartó segítségnyújtás. 2. Gyermekpszichológiai támogatás és iskolai szociális segítés erősítése. 3. Tanulást segítő és gyermekesély-programok előkészítése, közösségi lehetőségek bővítése. 4. Diétás gyermekétkeztetés feltételeinek fejlesztése.
Idősek	1. Egyedül élő ellátottak társas és mentális támogatási szükséglete. 2. Önellátási nehézségek, egyes gondozottaknál gyakoribb személyes segítségigény. 3. A házi segítségnyújtás személyi és eszközfeltételeit érintő működési kockázatok. 4. A szolgáltatásokba történő bekapcsolódást egyes esetekben nehezítő bizalmatlanság és késői segítségkérés.	1. Magányt enyhítő és generációk közötti programok. 2. Otthonközeli gondozás és egyéni segítségnyújtás erősítése. 3. Gondozói kapacitások és munkavégzési eszközök fejlesztése. 4. Bizalomépítő tájékoztatás és korai kapcsolatfelvétel.

Célcsoport	Következtetések – problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Nők	1. A női álláskeresők elhelyezkedési akadályainak hiányos feltártsága. 2. A munkavállalás és a családi gondozási feladatok összehangolását segítő szükségletek nem kellően ismertek. 3. Kapcsolati erőszakkal és családi krízissel érintett esetekben összetett segítségnyújtási szükséglet.	1. Női munkavállalást segítő szükségletfelmérés és tanácsadás. 2. Családbarát munkaszervezés és gondozást segítő szolgáltatások összehangolása. 3. Biztonságos segítségkérési és krízisellátási utak erősítése.
Fogyatékos személyek	1. Hiányos helyi adatok az élethelyzetről és a kielégítetlen szükségletekről. 2. A fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesség nem teljeskörűen felmért. 3. Egyes ellátottaknál a szolgáltatások elérése szervezett szállítástól és kíséréstől függ. 4. A nappali támogatási és hozzátartozói tehermentesítési igények nem ismertek. 5. A megfelelő munkakörök és a munkavállalási szükségletek hiányosan feltártak.	1. Részvételen alapuló szükségletfelmérés. 2. Hozzáférhetőségi felmérés és ütemezett akadálymentesítés. 3. Támogató szolgáltatás és szállítás biztonságának erősítése. 4. Nappali támogatási és tehermentesítési lehetőségek előkészítése. 5. Befogadó foglalkoztatási együttműködések és hozzáférhető munkakörök kialakítása.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	1. A külterületi lakóhelyhez kapcsolódó szolgáltatáselérési nehézségek. 2. A szociális szolgáltatások szakember-utánpótlását és folyamatosságát érintő nehézségek. 3. A digitális és személyes ügyintézési segítségigények, valamint a közösségi programok elérésének hiányos feltártsága. 4. Hiányos célcsoportszintű adatok és az együttműködések eredményeinek nem egységes követése.	1. Külterületi hozzáférés és tanyagondnoki ellátás fejlesztése. 2. Szakembermegtartás, képzés és helyettesítés erősítése. 3. Hozzáférhető tájékoztatás, ügyintézési segítség és befogadó közösségi programok. 4. Egységes helyi adatgyűjtés és partnerségi monitoring kialakítása.

10.1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők		
Gyermekek		
Idősek		
Nők		
Fogyatékos személyek		
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás		

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák nincsenek hátrányosan megkülönböztetve.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők támogatáshoz jussanak.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek támogatását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek gondozására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén, a nemen alapuló esélyek előmozdítását.

Különös figyelmet fordítunk az akadályozottsággal élők szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésére.

10.3. Megvalósítás

10.3.1. A megvalósítás előkészítése

Az Önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot támogassák.

Az Önkormányzat azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Az Önkormányzat a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

10.3.2. A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,

- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása

- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre

- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

10.3.3. Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

10.3.4. Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

10.3.5. Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
    - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

10.3.6. Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, például évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

10.4. Elfogadás módja és dátuma

I. A …. város/község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően …….. város/község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot megvitatta és …… számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum Aláírás

10.2. Helyi Esélyegyenlőségi Program – intézkedési terv

Bácsalmás • 2027–2029 • Célcsoportonként külön táblázatokban és sorokban • 2026. október 29.
Minden célcsoport önálló fejezetben és külön intézkedési sorokban jelenik meg. Egy célcsoportcellában csak egy célcsoport szerepel. A több célcsoportot érintő szakmai háttérintézkedések külön fejezetet kaptak. Azonos K-kód ugyanazt a közös programot jelöli: ismételt feltüntetése nem új projekt és nem többszörös költségvállalás. A korábban meghatározott indikátorok programösszes célértékek, nem célcsoportonként megismétlendő vállalások. A célcsoportos eredményeket külön bontásban kell nyilvántartani; az átfedő résztvevő a programösszesítésben egyszer számítandó.

I. Romák és/vagy mélyszegénységben élők

Sorszám / program	Célcsoport	A. Intézkedés címe	B. Feltárt probléma	C. Elérni kívánt cél	D. Stratégiai összhang	E. Tartalom és projektötlet	F. Felelős	G. Határidő	H. Indikátorok (programösszes)	I. Erőforrások és forrásirányok	J. Fenntarthatóság
1.1. / K1	**Romák és/vagy mélyszegénységben élők**	Együtt előrébb – családi esélyprogram	Halmozódó megélhetési, lakhatási, tanulási és munkavállalási nehézségek.	Családi önállóság; a hátrányok továbbörökítésének mérséklése.	HEP; szociális és gyermekjóléti tervek; foglalkoztatási célok.	Családmentorálás; közös fejlődési terv; életvezetési, pénzügyi és digitális segítség; tanulási és munkavállalási támogatás; közösségfejlesztés. Igazgyöngy-tapasztalatcsere kezdeményezése. Projekt: Bácsalmási családi esélyprogram.	Alapszolgáltatási Központ vezetője	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Folytatás: 2029.12.31-ig.	Első teljes év: legalább 15 család; közös célok; féléves értékelés; legalább 6 hónapos részvételnél 60%-ban előrelépés egy célban.	Mentorok, szakmai vezetés, helyiség, eszközök. EU 2028–2034: társadalmi befogadás és szegénységcsökkentés; hazai pályázati és önkormányzati források; jogosult civil partnernél NEA, EGT/Norvég civil támogatás.	Intézményi beépítés; éves keret; többéves partnerség; projekt utáni fedezet.
1.2. / K5	**Romák és/vagy mélyszegénységben élők**	Újrakezdés és továbblépés	Tartós álláskeresés; képzési, digitális, mobilitási és gondozási akadályok.	Egyéni lehetőségekhez illeszkedő képzés és tartós munkavállalás.	HEP; foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési célok.	Egyéni munkavállalási terv; készségfejlesztés; képzési és munkáltatói közvetítés; BÖKK-együttműködés; hozzáférhető munkakörök; munkába állás utáni mentorálás. Projekt: Újrakezdés és továbblépés.	Polgármester	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Utánkövetés: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 15 egyéni terv, 2 munkáltatói egyeztetés; képzésbe és munkába jutók; munkába állók 80%-ának 3 havi követése.	Mentorok, szakemberek, képzés és mobilitás. EU 2028–2034: foglalkoztatás, készségfejlesztés, befogadás; Erasmus+ tanulási részre; hazai pályázatok; jogosult civil partnernél NEA.	Intézményi mentorálás; munkáltatói kapcsolatok; munkában maradás követése.
1.3. / K9	**Romák és/vagy mélyszegénységben élők**	Bérlakásprogram – feltárás és Wekerle-előkészítés	Rossz állapotú lakások; hátralékok; nincs adat a szociális bérlakásokról.	Megfizethető, biztonságos lakhatás; a lakásvesztés megelőzése.	HEP; lakásrendelet; Wekerle Program.	Feltárás: önkormányzati lakások száma, állapota, üres lakások; szociális igények és hátralékok felmérése. Utána felújítás vagy új lakás; a szociális rész más forrásból; mentorálás a K1-gyel.	Polgármester; jegyző	Feltárás: 2027.06.30. Koncepció: 2027.12.31. Pályázat: felhívás szerint. Megvalósítás: 2028–2029.	1 helyzetfeltárás; a lakások 100%-os állapotfelmérése; 3 vizsgált helyszín; 1 testületi döntés; felhívás esetén 1 projektjavaslat.	Saját munkaerő, tervező, önkormányzati telek. Wekerle bérlakás-pillér (2027: 30 Mrd Ft; felhívás még nincs); EU 2028–2034 lakhatási források.	Költségelvű bérleti díj; lakásrendelet felülvizsgálata; felújítási alap.

II. Gyermekek

Sorszám / program	Célcsoport	A. Intézkedés címe	B. Feltárt probléma	C. Elérni kívánt cél	D. Stratégiai összhang	E. Tartalom és projektötlet	F. Felelős	G. Határidő	H. Indikátorok (programösszes)	I. Erőforrások és forrásirányok	J. Fenntarthatóság
2.1. / K2	**Gyermekek**	Biztos Kezdet Gyerekház	Koragyermekkori hátrányok; szülői támogatási és hozzáférési szükségletek.	Fejlődési esélyek, szülői kompetenciák és óvodába lépés támogatása.	HEP; koragyermekkori és gyermekjóléti célok; óvodai program.	Igényfelmérés; fenntartó és helyszín; szakmai program; személyzet és működési feltételek; gyermek–szülő foglalkozások; egészségügyi és szociális együttműködés. Projekt: Biztos kezdet Bácsalmáson.	Polgármester	Döntés: 2027.09.30. Finanszírozási terv: 2027.12.31. Indítás célja: 2028.12.31.	1 szakmai és működési terv; 1 gyerekház; első teljes évben legalább 15 család; részvétel és továbbirányítás követése.	Ingatlan, képzett személyzet, eszközök, működés. EU 2028–2034: koragyermekkori, gyermekesély- és infrastruktúra-források; hazai pályázatok; civil kiegészítő programok.	Legalább 3 éves költségterv; fenntartói vállalás; tartós finanszírozás.
2.2. / K3	**Gyermekek**	Esélyműhely – tanoda	Egyenlőtlen tanulási feltételek; tanulási és továbbtanulási támogatási szükséglet.	Tanulási önállóság, iskolai előrehaladás és továbbtanulási esélyek.	HEP; iskolai programok; gyermekesély- és pályaorientációs célok.	Tanoda; egyéni fejlődési célok; kiscsoportos tanulás; alap- és digitális készségek; pályaorientáció; közösségi élmények; szülői és iskolai együttműködés. Projekt: Bácsalmási Esélyműhely.	Polgármester; kijelölt fenntartó	Előkészítés: 2027.12.31. Indítás célja: 2028.09.01. Értékelés: 2029.08.31.	1 tanoda; első teljes tanévben legalább 20 rendszeres résztvevő; egyéni célok; tanévenként 2 értékelés; továbbtanulás követése.	Szakmai vezető, munkatársak, helyiség, eszközök. EU 2028–2034: gyermekesély, oktatási befogadás, készségfejlesztés; hazai pályázatok; civil partnernél NEA; megfelelő tanulási részre Erasmus+.	Stabil személyzet; iskolai megállapodások; többéves működési fedezet.
2.3. / K4	**Gyermekek**	Lelki támasz Bácsalmás	Pszichológiai segítségigény; családi nehézségek, magány és gondozói megterhelés.	Lelki egészség; korai segítségkérés; megfelelő ellátáshoz jutás.	HEP; egészségfejlesztési, szociális és gyermekjóléti programok.	Többalkalmas gyermek-, szülői, stresszkezelő, veszteségfeldolgozó és hozzátartozói csoportok; pszichológiai konzultáció; krízis- és továbbirányítási rend. Projekt: Lelki támasz Bácsalmás.	Kijelölt koordinátor; szakmai felelős	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Folytatás: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 4 csoportfolyamat, 40 egyedi résztvevő; várakozási idők; a csoportot befejezők 70%-ától visszajelzés.	Pszichológus, mentálhigiénés szakember, bizalmas helyiség. EU 2028–2034: humán, egészségügyi hozzáférési és befogadási források; hazai pályázatok; megfelelő EGT/Norvég és civil prevenciós támogatások.	Éves szakmai és pénzügyi terv; utánpótlás; szupervízió; ellátási kapcsolatok.
2.4. / K9	**Gyermekek**	Bérlakásprogram – feltárás és Wekerle-előkészítés	Fogyó népesség; kevés bérelhető családi lakás; a zsúfolt lakásban élő gyermekek száma nem ismert.	A gyermekes családok helyben maradása; megfizethető lakhatás.	HEP; lakásrendelet; Wekerle Program.	Igényfelmérés családok körében óvoda, iskola, védőnő bevonásával; 2–3 szobás bérlakások igénye; szolgáltatásközeli helyszínek; tájékoztatás a Wekerle+ hitelről.	Polgármester; jegyző	Feltárás: 2027.06.30. Koncepció: 2027.12.31. Pályázat: felhívás szerint. Megvalósítás: 2028–2029.	1 helyzetfeltárás; a lakások 100%-os állapotfelmérése; 3 vizsgált helyszín; 1 testületi döntés; felhívás esetén 1 projektjavaslat.	Saját munkaerő, tervező, önkormányzati telek. Wekerle bérlakás-pillér (2027: 30 Mrd Ft; felhívás még nincs); EU 2028–2034 lakhatási források.	Költségelvű bérleti díj; lakásrendelet felülvizsgálata; felújítási alap.

III. Nők

Sorszám / program	Célcsoport	A. Intézkedés címe	B. Feltárt probléma	C. Elérni kívánt cél	D. Stratégiai összhang	E. Tartalom és projektötlet	F. Felelős	G. Határidő	H. Indikátorok (programösszes)	I. Erőforrások és forrásirányok	J. Fenntarthatóság
3.1. / K1	**Nők**	Együtt előrébb – családi esélyprogram	Halmozódó megélhetési, lakhatási, tanulási és munkavállalási nehézségek.	Családi önállóság; a hátrányok továbbörökítésének mérséklése.	HEP; szociális és gyermekjóléti tervek; foglalkoztatási célok.	Családmentorálás; közös fejlődési terv; életvezetési, pénzügyi és digitális segítség; tanulási és munkavállalási támogatás; közösségfejlesztés. Igazgyöngy-tapasztalatcsere kezdeményezése. Projekt: Bácsalmási családi esélyprogram.	Alapszolgáltatási Központ vezetője	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Folytatás: 2029.12.31-ig.	Első teljes év: legalább 15 család; közös célok; féléves értékelés; legalább 6 hónapos részvételnél 60%-ban előrelépés egy célban.	Mentorok, szakmai vezetés, helyiség, eszközök. EU 2028–2034: társadalmi befogadás és szegénységcsökkentés; hazai pályázati és önkormányzati források; jogosult civil partnernél NEA, EGT/Norvég civil támogatás.	Intézményi beépítés; éves keret; többéves partnerség; projekt utáni fedezet.
3.2. / K4	**Nők**	Lelki támasz Bácsalmás	Pszichológiai segítségigény; családi nehézségek, magány és gondozói megterhelés.	Lelki egészség; korai segítségkérés; megfelelő ellátáshoz jutás.	HEP; egészségfejlesztési, szociális és gyermekjóléti programok.	Többalkalmas gyermek-, szülői, stresszkezelő, veszteségfeldolgozó és hozzátartozói csoportok; pszichológiai konzultáció; krízis- és továbbirányítási rend. Projekt: Lelki támasz Bácsalmás.	Kijelölt koordinátor; szakmai felelős	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Folytatás: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 4 csoportfolyamat, 40 egyedi résztvevő; várakozási idők; a csoportot befejezők 70%-ától visszajelzés.	Pszichológus, mentálhigiénés szakember, bizalmas helyiség. EU 2028–2034: humán, egészségügyi hozzáférési és befogadási források; hazai pályázatok; megfelelő EGT/Norvég és civil prevenciós támogatások.	Éves szakmai és pénzügyi terv; utánpótlás; szupervízió; ellátási kapcsolatok.
3.3. / K5	**Nők**	Újrakezdés és továbblépés	Tartós álláskeresés; képzési, digitális, mobilitási és gondozási akadályok.	Egyéni lehetőségekhez illeszkedő képzés és tartós munkavállalás.	HEP; foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési célok.	Egyéni munkavállalási terv; készségfejlesztés; képzési és munkáltatói közvetítés; BÖKK-együttműködés; hozzáférhető munkakörök; munkába állás utáni mentorálás. Projekt: Újrakezdés és továbblépés.	Polgármester	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Utánkövetés: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 15 egyéni terv, 2 munkáltatói egyeztetés; képzésbe és munkába jutók; munkába állók 80%-ának 3 havi követése.	Mentorok, szakemberek, képzés és mobilitás. EU 2028–2034: foglalkoztatás, készségfejlesztés, befogadás; Erasmus+ tanulási részre; hazai pályázatok; jogosult civil partnernél NEA.	Intézményi mentorálás; munkáltatói kapcsolatok; munkában maradás követése.
3.4. / K9	**Nők**	Bérlakásprogram – feltárás és Wekerle-előkészítés	Egyedül nevelő anyák és krízisben lévők számára hiányzik az átmeneti és önálló lakhatás.	Biztonságos, önálló lakhatás a krízis után.	HEP; lakásrendelet; Wekerle Program.	Egyszülős és krízis-elhelyezési igények felmérése; krízis- vagy átmeneti lakás kijelölésének vizsgálata; a bérlőkiválasztási szempontok felülvizsgálata.	Polgármester; jegyző	Feltárás: 2027.06.30. Koncepció: 2027.12.31. Pályázat: felhívás szerint. Megvalósítás: 2028–2029.	1 helyzetfeltárás; a lakások 100%-os állapotfelmérése; 3 vizsgált helyszín; 1 testületi döntés; felhívás esetén 1 projektjavaslat.	Saját munkaerő, tervező, önkormányzati telek. Wekerle bérlakás-pillér (2027: 30 Mrd Ft; felhívás még nincs); EU 2028–2034 lakhatási források.	Költségelvű bérleti díj; lakásrendelet felülvizsgálata; felújítási alap.

IV. Idősek

Sorszám / program	Célcsoport	A. Intézkedés címe	B. Feltárt probléma	C. Elérni kívánt cél	D. Stratégiai összhang	E. Tartalom és projektötlet	F. Felelős	G. Határidő	H. Indikátorok (programösszes)	I. Erőforrások és forrásirányok	J. Fenntarthatóság
4.1. / K4	**Idősek**	Lelki támasz Bácsalmás	Pszichológiai segítségigény; családi nehézségek, magány és gondozói megterhelés.	Lelki egészség; korai segítségkérés; megfelelő ellátáshoz jutás.	HEP; egészségfejlesztési, szociális és gyermekjóléti programok.	Többalkalmas gyermek-, szülői, stresszkezelő, veszteségfeldolgozó és hozzátartozói csoportok; pszichológiai konzultáció; krízis- és továbbirányítási rend. Projekt: Lelki támasz Bácsalmás.	Kijelölt koordinátor; szakmai felelős	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Folytatás: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 4 csoportfolyamat, 40 egyedi résztvevő; várakozási idők; a csoportot befejezők 70%-ától visszajelzés.	Pszichológus, mentálhigiénés szakember, bizalmas helyiség. EU 2028–2034: humán, egészségügyi hozzáférési és befogadási források; hazai pályázatok; megfelelő EGT/Norvég és civil prevenciós támogatások.	Éves szakmai és pénzügyi terv; utánpótlás; szupervízió; ellátási kapcsolatok.
4.2. / K8	**Idősek**	Önállóan, közösségben	Magány; életviteli, digitális és részvételi akadályok; nem ismert nappali és tehermentesítési igények.	Önrendelkezés, önállóság, társas kapcsolatok; kimaradás csökkentése.	HEP; szociális szakmai program; hozzáférési és közművelődési célok.	Életviteli, digitális és készségfejlesztő segítség; generációs és hozzátartozói programok; személyes megkeresés; szállítás; hozzáférési felmérés, kisebb javítások; nappali támogatás előkészítése. Projekt: Önállóan, közösségben.	Alapszolgáltatási Központ vezetője	Felmérés: 2027.09.30. Indulás: 2027.12.31. Döntés-előkészítés: 2028.12.31. Folytatás: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 30 résztvevő, ebből 10 újonnan elért; 6 digitális, 4 generációs alkalom; 2 hozzátartozói csoportfolyamat; 3 hozzáférési vizsgálat; 1 döntés-előkészítő anyag.	Szakemberek, hozzáférhető helyszín, eszközök, szállítás. EU 2028–2034: befogadás, önálló életvitel, közösségi források; hazai pályázatok; EGT/Norvég civil, NEA; Erasmus+ tanulási részre.	Éves munkaterv; helyszínfenntartás; rendszeres program; új szolgáltatáshoz külön fenntartói döntés.
4.3. / K9	**Idősek**	Bérlakásprogram – feltárás és Wekerle-előkészítés	Egyedül élő idősek nagy, nehezen fenntartható házakban; kevés kisebb, akadálymentes lakás.	Önálló életvitel kisebb, akadálymentes lakásban.	HEP; lakásrendelet; Wekerle Program.	Igényfelmérés a házi segítségnyújtás bevonásával; földszinti, akadálymentes kis lakások aránya; szolgáltatásközeli helyszín; generációs lakóház vizsgálata.	Polgármester; jegyző	Feltárás: 2027.06.30. Koncepció: 2027.12.31. Pályázat: felhívás szerint. Megvalósítás: 2028–2029.	1 helyzetfeltárás; a lakások 100%-os állapotfelmérése; 3 vizsgált helyszín; 1 testületi döntés; felhívás esetén 1 projektjavaslat.	Saját munkaerő, tervező, önkormányzati telek. Wekerle bérlakás-pillér (2027: 30 Mrd Ft; felhívás még nincs); EU 2028–2034 lakhatási források.	Költségelvű bérleti díj; lakásrendelet felülvizsgálata; felújítási alap.

V. Fogyatékos személyek

Sorszám / program	Célcsoport	A. Intézkedés címe	B. Feltárt probléma	C. Elérni kívánt cél	D. Stratégiai összhang	E. Tartalom és projektötlet	F. Felelős	G. Határidő	H. Indikátorok (programösszes)	I. Erőforrások és forrásirányok	J. Fenntarthatóság
5.1. / K4	**Fogyatékos személyek**	Lelki támasz Bácsalmás	Pszichológiai segítségigény; családi nehézségek, magány és gondozói megterhelés.	Lelki egészség; korai segítségkérés; megfelelő ellátáshoz jutás.	HEP; egészségfejlesztési, szociális és gyermekjóléti programok.	Többalkalmas gyermek-, szülői, stresszkezelő, veszteségfeldolgozó és hozzátartozói csoportok; pszichológiai konzultáció; krízis- és továbbirányítási rend. Projekt: Lelki támasz Bácsalmás.	Kijelölt koordinátor; szakmai felelős	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Folytatás: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 4 csoportfolyamat, 40 egyedi résztvevő; várakozási idők; a csoportot befejezők 70%-ától visszajelzés.	Pszichológus, mentálhigiénés szakember, bizalmas helyiség. EU 2028–2034: humán, egészségügyi hozzáférési és befogadási források; hazai pályázatok; megfelelő EGT/Norvég és civil prevenciós támogatások.	Éves szakmai és pénzügyi terv; utánpótlás; szupervízió; ellátási kapcsolatok.
5.2. / K5	**Fogyatékos személyek**	Újrakezdés és továbblépés	Tartós álláskeresés; képzési, digitális, mobilitási és gondozási akadályok.	Egyéni lehetőségekhez illeszkedő képzés és tartós munkavállalás.	HEP; foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési célok.	Egyéni munkavállalási terv; készségfejlesztés; képzési és munkáltatói közvetítés; BÖKK-együttműködés; hozzáférhető munkakörök; munkába állás utáni mentorálás. Projekt: Újrakezdés és továbblépés.	Polgármester	Terv: 2027.06.30. Indulás: 2027.09.30. Utánkövetés: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 15 egyéni terv, 2 munkáltatói egyeztetés; képzésbe és munkába jutók; munkába állók 80%-ának 3 havi követése.	Mentorok, szakemberek, képzés és mobilitás. EU 2028–2034: foglalkoztatás, készségfejlesztés, befogadás; Erasmus+ tanulási részre; hazai pályázatok; jogosult civil partnernél NEA.	Intézményi mentorálás; munkáltatói kapcsolatok; munkában maradás követése.
5.3. / K8	**Fogyatékos személyek**	Önállóan, közösségben	Magány; életviteli, digitális és részvételi akadályok; nem ismert nappali és tehermentesítési igények.	Önrendelkezés, önállóság, társas kapcsolatok; kimaradás csökkentése.	HEP; szociális szakmai program; hozzáférési és közművelődési célok.	Életviteli, digitális és készségfejlesztő segítség; generációs és hozzátartozói programok; személyes megkeresés; szállítás; hozzáférési felmérés, kisebb javítások; nappali támogatás előkészítése. Projekt: Önállóan, közösségben.	Alapszolgáltatási Központ vezetője	Felmérés: 2027.09.30. Indulás: 2027.12.31. Döntés-előkészítés: 2028.12.31. Folytatás: 2029.12.31-ig.	Évente legalább 30 résztvevő, ebből 10 újonnan elért; 6 digitális, 4 generációs alkalom; 2 hozzátartozói csoportfolyamat; 3 hozzáférési vizsgálat; 1 döntés-előkészítő anyag.	Szakemberek, hozzáférhető helyszín, eszközök, szállítás. EU 2028–2034: befogadás, önálló életvitel, közösségi források; hazai pályázatok; EGT/Norvég civil, NEA; Erasmus+ tanulási részre.	Éves munkaterv; helyszínfenntartás; rendszeres program; új szolgáltatáshoz külön fenntartói döntés.
5.4. / K9	**Fogyatékos személyek**	Bérlakásprogram – feltárás és Wekerle-előkészítés	Nincs adat az akadálymentes bérlakásokról és az otthoni akadálymentesítési igényekről.	Akadálymentes, önálló lakhatás.	HEP; lakásrendelet; Wekerle Program.	A lakások akadálymentességi felmérése; igényfelmérés érdekvédelmi szervezetekkel; új vagy felújított lakásoknál egyetemes tervezés és akadálymentes lakások.	Polgármester; jegyző	Feltárás: 2027.06.30. Koncepció: 2027.12.31. Pályázat: felhívás szerint. Megvalósítás: 2028–2029.	1 helyzetfeltárás; a lakások 100%-os állapotfelmérése; 3 vizsgált helyszín; 1 testületi döntés; felhívás esetén 1 projektjavaslat.	Saját munkaerő, tervező, önkormányzati telek. Wekerle bérlakás-pillér (2027: 30 Mrd Ft; felhívás még nincs); EU 2028–2034 lakhatási források.	Költségelvű bérleti díj; lakásrendelet felülvizsgálata; felújítási alap.

VI. Több célcsoportot érintő, településszintű intézkedések

Közvetlen résztvevők: szakemberek, gyakorlatvezetők és hallgatók. Közvetett kedvezményezettek: a HEP valamennyi célcsoportja. Ezek a szakmai hátteret biztosító intézkedések egyszer szerepelnek. A 6.3. / K9 sor közvetlen résztvevői a fiatal munkavállalók és a pályakezdő szakemberek; a bérlakásprogram célcsoportos sorai az I–V. fejezetekben szerepelnek.

Sorszám / program	Célcsoport	A. Intézkedés címe	B. Feltárt probléma	C. Elérni kívánt cél	D. Stratégiai összhang	E. Tartalom és projektötlet	F. Felelős	G. Határidő	H. Indikátorok (programösszes)	I. Erőforrások és forrásirányok	J. Fenntarthatóság
6.1. / K6	**Több célcsoportot érintő intézkedés**	Egyetemi partnerség és szakember-utánpótlás	Szakember-utánpótlási és helyettesítési nehézségek; magas terhelés.	Egyetemi gyakorlóhely és helyi szakember-utánpótlás.	HEP; humánerőforrás- és továbbképzési tervek; egyetemi követelmények.	Szociális és pszichológiai képzőhelyekkel megállapodás; tereptanárok és mentorok; felügyelt gyakorlat; módszertani műhely; pályakezdők helyi elhelyezkedése. Projekt: Tudásból hivatás – egyetemi partnerség és szakember-utánpótlás Bácsalmáson.	Polgármester; Alapszolgáltatási Központ vezetője	Partnerkeresés: 2027.06.30. Megállapodások: 2027.12.31. Gyakorlatok: 2028–2029.	Legalább 2 egyetemi megállapodás; 2 felkészített mentor; évente 4 hallgató a felügyeleti kapacitás szerint; elhelyezkedő végzettek követése.	Mentori idő, felkészítés, helyiség, adatvédelem. EU 2028–2034: felsőoktatás, utánpótlás, készségfejlesztés; Erasmus+ megfelelő együttműködésre; hazai pályázati, egyetemi és intézményi források.	Többéves megállapodások; éves fogadási kapacitás; mentortámogatás; pályakezdő-megtartás.
6.2. / K7	**Több célcsoportot érintő intézkedés**	Megtartó szakmai közösség	Érzelmi terhelés; összetett esetek; fluktuáció; szakmai támogatási igény.	Önreflexió, együttműködés, szakembermegtartás, folyamatos ellátás.	HEP; szakmai, továbbképzési és humánerőforrás-tervek.	Külső csoportos és szükség szerinti egyéni szupervízió; új dolgozók mentorálása; esetkonzultáció; terhelési problémák vezetői kezelése. Projekt: Megtartó szakmai közösség.	Intézményvezetők; fenntartói koordináció	Terv és fedezet: 2027.03.31. Megvalósítás: 2027–2029. Értékelés évente.	Évente legalább 8 csoportos szupervízió; részvételi lehetőség minden érintettnek; új dolgozónként mentor; anonim visszajelzés; fluktuáció.	Szupervizor, védett munkaidő, éves keret. EU 2028–2034: humán szolgáltatás- és kapacitásfejlesztés; hazai pályázati és intézményi keret; civil dolgozóknál jogosultság szerint NEA, EGT/Norvég.	Rendszeres költségvetési sor; éves szerződés; túlterhelés szervezeti okainak kezelése.
6.3. / K9	**Több célcsoportot érintő intézkedés**	Bérlakásprogram – feltárás és Wekerle-előkészítés	A betelepülő szakemberek és fiatal munkavállalók alig találnak bérelhető lakást.	Szakemberek letelepedése és megtartása; a K6–K7 lakhatási háttere.	HEP; lakásrendelet; Wekerle Program.	Munkáltatói igényfelmérés; szolgálati és fiatal munkavállalói lakások igénye; a vasúti kapcsolat mint előny; üzemeltetési modell és járási együttműködés vizsgálata.	Polgármester; intézményvezetők	Feltárás: 2027.06.30. Koncepció: 2027.12.31. Pályázat: felhívás szerint. Megvalósítás: 2028–2029.	1 helyzetfeltárás; a lakások 100%-os állapotfelmérése; 3 vizsgált helyszín; 1 testületi döntés; felhívás esetén 1 projektjavaslat.	Saját munkaerő, tervező, önkormányzati telek. Wekerle bérlakás-pillér (2027: 30 Mrd Ft; felhívás még nincs); EU 2028–2034 lakhatási források.	Költségelvű bérleti díj; lakásrendelet felülvizsgálata; felújítási alap.

VII. Lakhatási helyzetkép – a K9 bérlakásprogram kiindulópontja

A bérlakásprogram akkor indokolt és támogatható, ha a helyi igény igazolt. Az alábbi adatok a jelenlegi helyzetet mutatják; a hiányzó adatokat a K9 első, feltáró szakasza pótolja.

- **Népesség:** Bácsalmás lakónépessége 2021 és 2026 között 6 389 főről 5 874 főre, mintegy 8%-kal csökkent (2026. január 1.) [1].
- **Lakásállomány:** 2022 óta 3 109 lakás; 2020 és 2024 között összesen 2 új lakás épült (HEP helyzetelemzés, 3.4. pont).
- **Önkormányzati lakások:** az indikátortáblában a bér- és a szociális lakásállomány minden évben „n.a.”. A lakások számáról, állapotáról, kihasználtságáról és az igénylésekről nincs összesített adat, ezért az első lépés ezek feltárása.
- **Lakásárak:** a kínálati négyzetméterár 2026 őszén 160–190 ezer Ft körül van, az országos átlagnál mintegy 81%-kal alacsonyabb [2]. 2026 III. negyedévében a családi házak átlagos négyzetméterára 159 ezer Ft, a téglalakásoké 242 ezer Ft volt [3]. Az alacsony ár mellett a lakáshoz jutást a jövedelmek, a hitelképesség és a lakások állapota korlátozhatja.
- **Bérleti piac:** az Albifigyelő az utóbbi időszakban egyetlen kiadó lakást vagy házat sem talált a Bácsalmási járásban [4]. A helyi albérletpiac gyakorlatilag hiányzik, ez a betelepülő szakembereknek és a fiatal családoknak egyaránt akadály.
- **Közlekedés:** a 154-es vasútvonalon kétóránként Kiskun InterRégió közlekedik Baja és Kecskemét között [5]. Ez a Wekerle Program közlekedési elvárásai szempontjából előny.
- **Helyi szabályozás:** a 19/2023. (XI. 2.) önkormányzati rendelet szociális, költségelvű és piaci alapú bérbeadást tesz lehetővé; szociális bérbeadásnál legalább 3 év bácsalmási bejelentett lakó- vagy tartózkodási hely a feltétel [6]. Új bérlakásoknál a kiválasztási szabályokat a célcsoportokhoz kell igazítani.
- **Wekerle Program:** az 1275/2026. (VIII. 31.) Korm. határozat alapján készül [7]. 2027-ben 30 milliárd Ft uniós forrás jut megfizethető bérlakásokra és kollégiumi férőhelyekre; a cél 10 000 férőhely és bérlakás, az önkormányzatokkal együttműködve, jó közlekedési kapcsolatú helyeken [8]. A pályázati feltételek, a kedvezményezettek köre és a bérleti díj szabályai még nem ismertek.
- **Előkészítettség:** a kormány olyan projekteket keres, amelyek mögött azonosítható helyi igény és célcsoport áll, és amelyeknek már van koncepciójuk vagy tervük [9]. A budapesti egyeztetésekben a legalább 30 lakás vagy férőhely kialakítására alkalmas területeket preferálták [10]. Bácsalmás méretéhez reális igényfelmérés és szükség esetén ütemezett vagy járási szintű projekt illeszkedik.

Következtetés: a K9 program helyzetfeltárással indul (önkormányzati lakásállomány, valós igények, helyszínek és lehetőségek). A képviselő-testület ennek alapján dönt az építésről, a felújításról vagy az átalakításról, és arról, hogy Bácsalmás a Wekerle-felhívásra vagy más forrásra pályázzon.

Források

[1] Bácsalmás – Wikipédia (KSH-adatok): https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A1csalm%C3%A1s
[2] Költözzbe.hu, Bácsalmás ingatlanpiaci statisztikák: https://koltozzbe.hu/ingatlan-statisztikak/bacsalmas
[3] megveszLAK.hu, eladó ingatlan Bácsalmás: https://megveszlak.hu/elado-ingatlanok-bacsalmas
[4] Albifigyelő, Bácsalmási járás: https://albifigyelo.hu/kiado-alberletek/bacsalmasi-jaras
[5] Bácsalmás vasútállomás – Wikipédia: https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A1csalm%C3%A1s_vas%C3%BAt%C3%A1llom%C3%A1s
[6] 19/2023. (XI. 2.) önkormányzati rendelet: https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2023-19-SP-5Y1932
[7] 1275/2026. (VIII. 31.) Korm. határozat: https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2026-1275-30-22
[8] Kormany.hu, a Wekerle Program indítása: https://kormany.hu/en/news/otthonteremtes-felujitas-berlakas-elinditjuk-az-atfogo-wekerle-programot
[9] HVG, Wekerle-program és lakhatási projektek: https://hvg.hu/ingatlan/20261021_wekerle-program-karacsony-gergely-szemerey-samu-level-lakhatasi-projektek-keruletek-fovaros
[10] Pénzcentrum, a Wekerle-program előkészületei: https://www.penzcentrum.hu/otthon/20261023/felgyorsultak-az-elokeszuletek-a-wekerle-program-korul-a-budapesti-keruleteknek-napokon-belul-lepniuk-kell-1207801

Közös megvalósítási és finanszírozási feltételek

- A felelősök, határidők és célértékek egyeztetéssel véglegesítendők. A külső partner bevonása megállapodással történik.
- Az EU 2028–2034 megjelölések célterületek, nem végleges magyar operatív programnevek. A jogosultság, költségszabály és határidő a későbbi konkrét felhívások szerint pontosítandó. A hazai pályázati forrás, NEA, Erasmus+ és EGT/Norvég támogatás nem biztosított finanszírozás.
- A gyerekház és tanoda indításához az előírt szakmai, személyi, tárgyi és működési feltételek, valamint többéves finanszírozási terv szükséges.
- A hallgatók és önkéntesek nem helyettesítik a képesített szakembereket. A szupervízió bizalmas támogatás, nem teljesítményértékelés.
- Az egyes közös programok erőforrását egyszer kell tervezni; célcsoportos megjelenítésük nem alapoz meg többszörös elszámolást. A 2029 utáni folytatás a következő HEP-ben tervezendő.
- A K9 bérlakásprogram építési vagy felújítási szakasza csak a helyzetfeltárás és a testületi döntés után indul. A Wekerle Program pályázati feltételei még nem ismertek, ezért a forrás nem tekinthető biztosítottnak; a felhívás megjelenésekor a projektjavaslatot ahhoz kell igazítani.